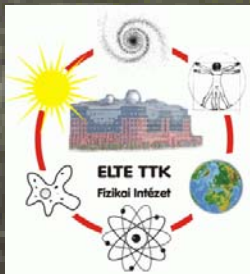
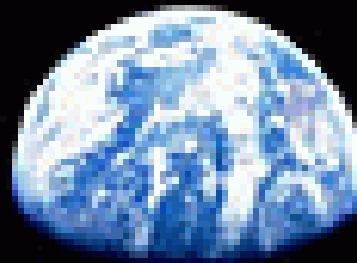

Relativisztikus paradoxonok

Az atomoktól a csillagokig

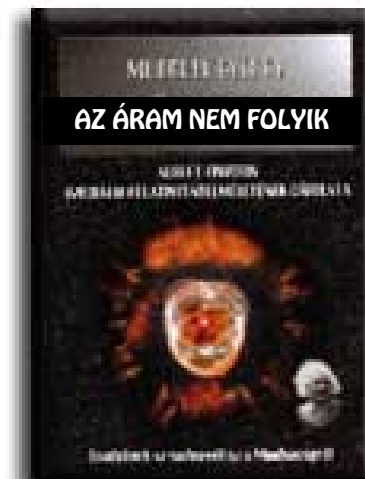
Dávid Gyula
2009. 01. 15.

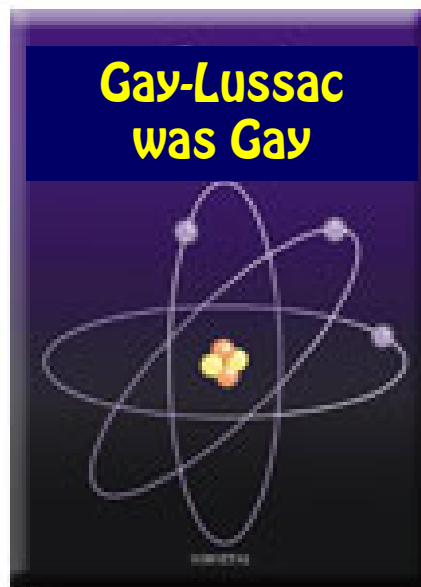
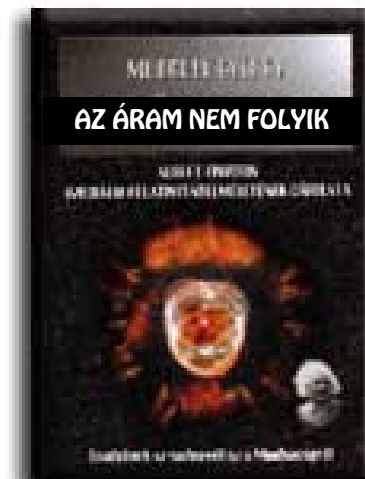

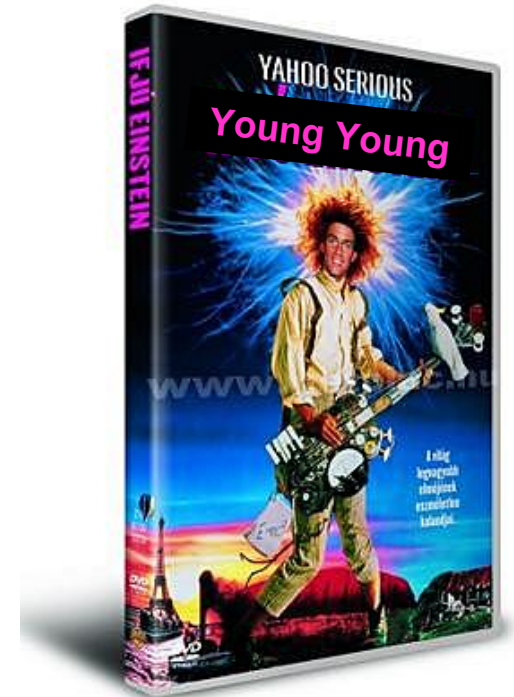
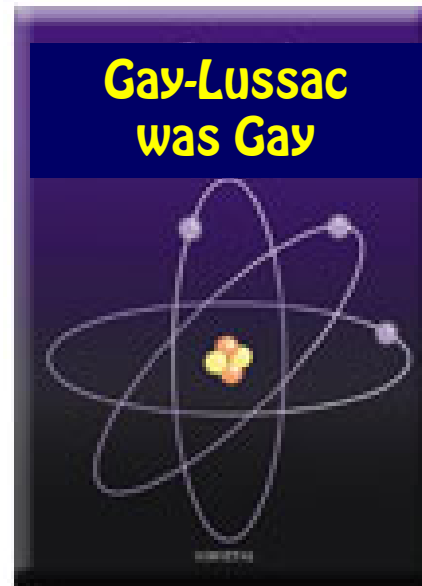
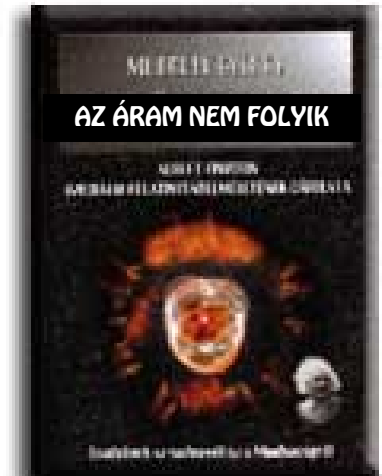

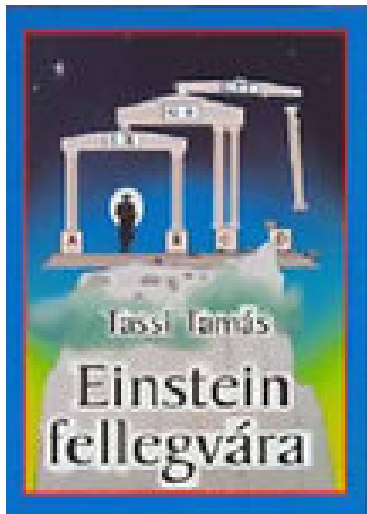

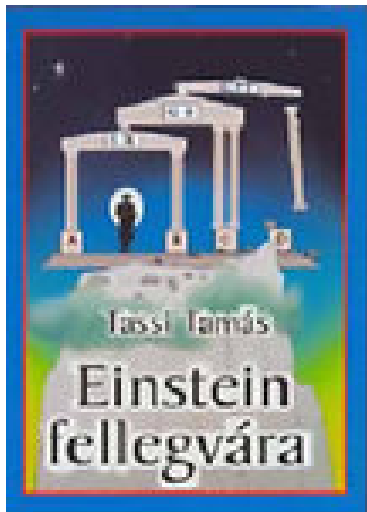

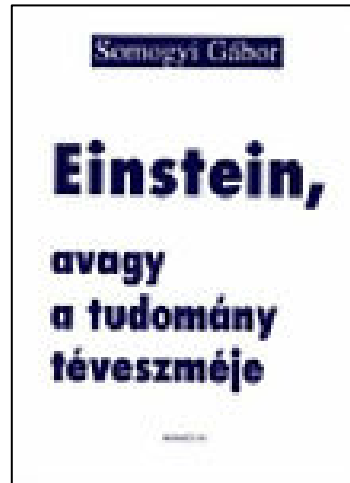
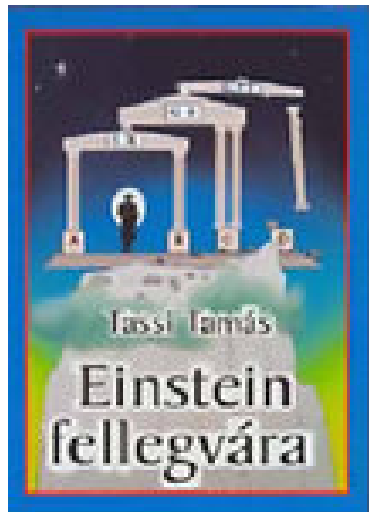

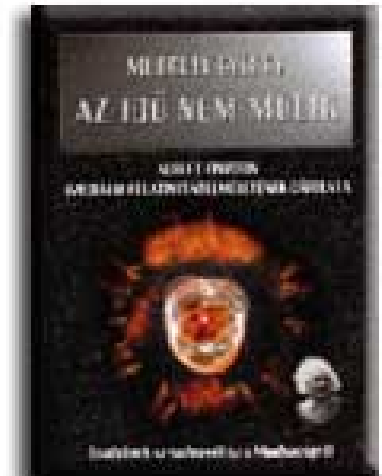
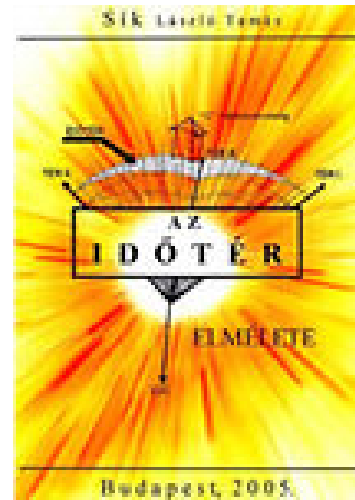
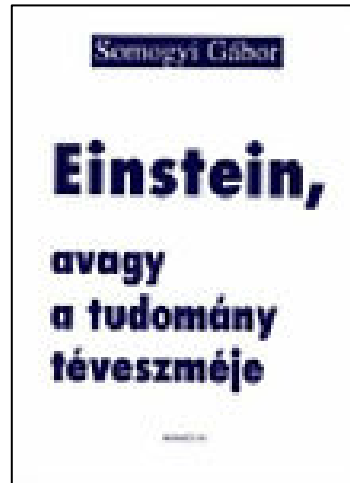
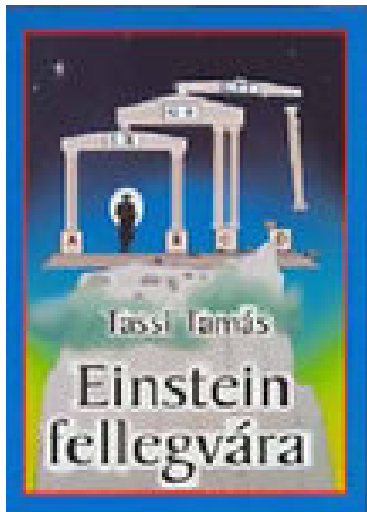

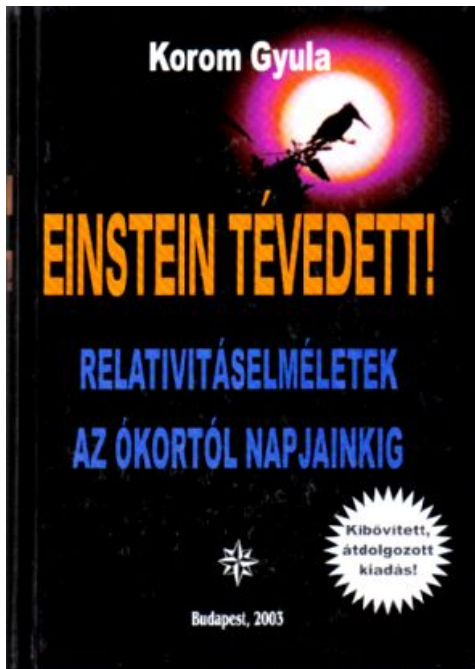
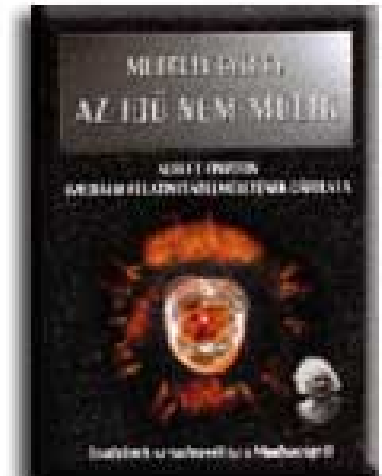
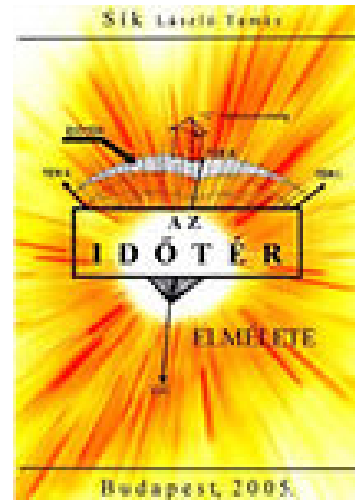
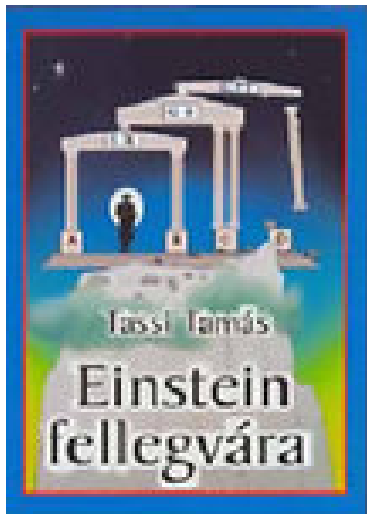

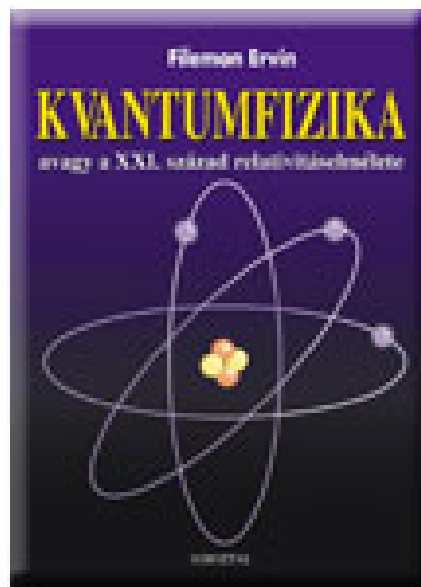
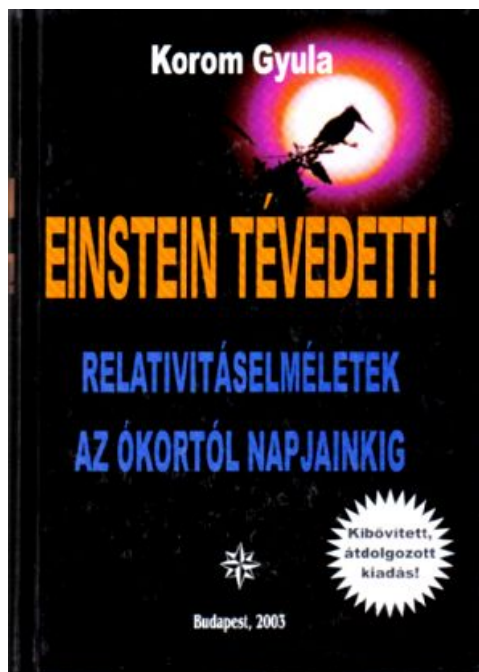
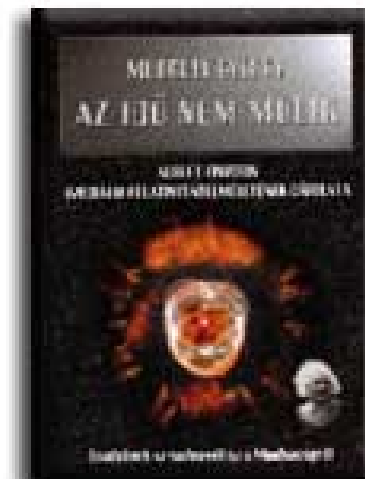
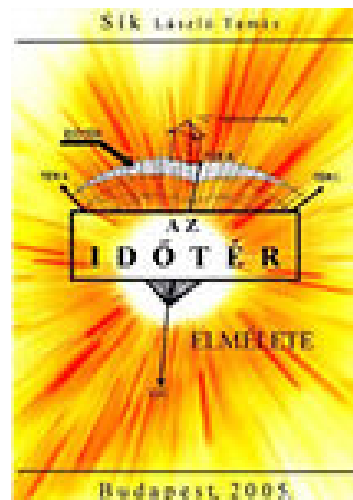
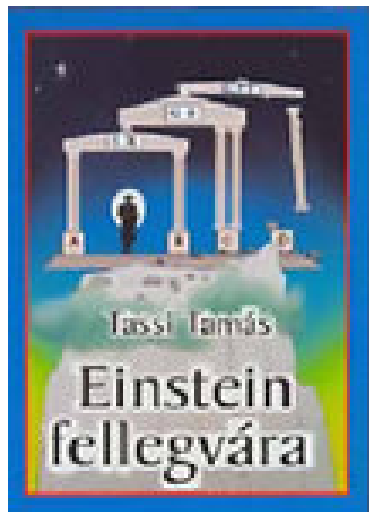

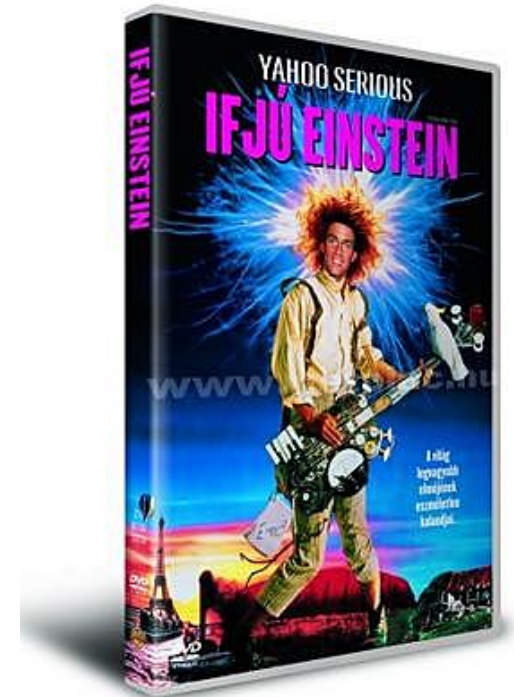
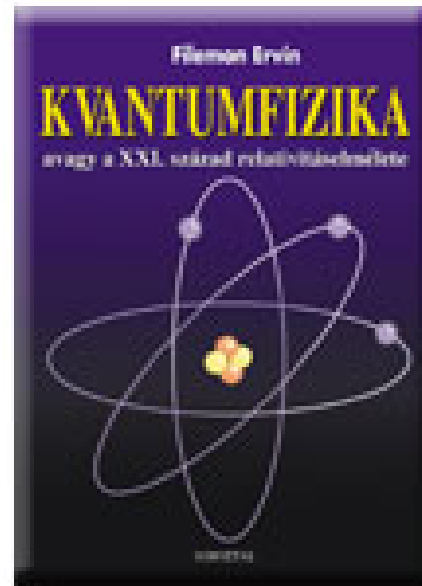
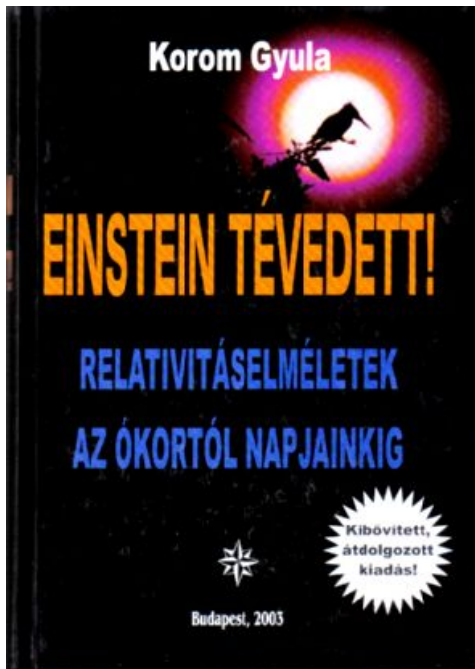
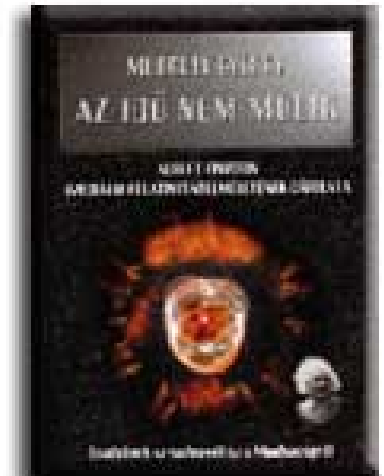
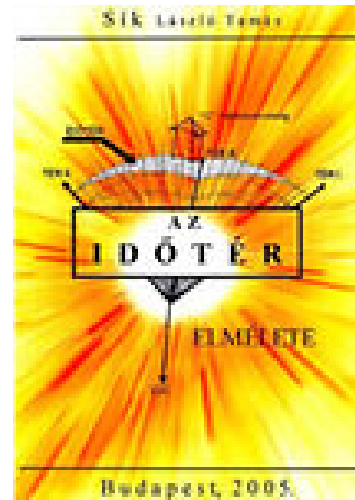
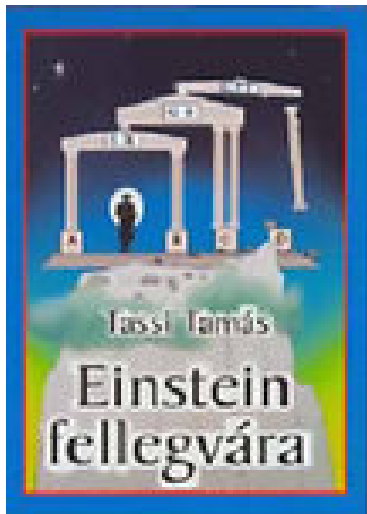

Miért pont a relativitáselmélet vált ki száz éve nem szűnő tiltakozást, ellenvéleményeket, ostoba támadásokat?

Miért pont a relativitáselmélet vált ki száz éve nem szűnő tiltakozást, ellenvéleményeket, ostoba támadásokat?

Miért nem fogadják el úgy, mint a többi fizikai elméletet?

Miért pont a relativitáselmélet vált ki száz éve nem szűnő tiltakozást, ellenvéleményeket, ostoba támadásokat?

Miért nem fogadják el úgy, mint a többi fizikai elméletet?

A speciális relativitáselmélet a legalaposabban igazolt fizikai elmélet!

E pillanatban is másodpercenként több százmilliárd kísérlet igazolja, és száz éve nem találtak rá ellenpéldát!

Miért pont a relativitáselmélet vált ki száz éve nem szűnő tiltakozást, ellenvéleményeket, ostoba támadásokat?

Miért nem fogadják el úgy, mint a többi fizikai elméletet?

A speciális relativitáselmélet a legalaposabban igazolt fizikai elmélet!

E pillanatban is másodpercenként több százmilliárd kísérlet igazolja, és száz éve nem találtak rá ellenpéldát!

Megváltoztatta a térről, időről, mozgásról kialakult, mélyen belénk gyökerezett fogalmakat

Miért pont a relativitáselmélet vált ki száz éve nem szűnő tiltakozást, ellenvéleményeket, ostoba támadásokat?

Miért nem fogadják el úgy, mint a többi fizikai elméletet?

A speciális relativitáselmélet a legalaposabban igazolt fizikai elmélet!

E pillanatban is másodpercenként több százmilliárd kísérlet igazolja, és száz éve nem találtak rá ellenpéldát!

Megváltoztatta a térről, időről, mozgásról kialakult, mélyen belénk gyökerezett fogalmakat

Ellentmond a józan észnek...

Miért pont a relativitáselmélet vált ki száz éve nem szűnő tiltakozást, ellenvéleményeket, ostoba támadásokat?

Miért nem fogadják el úgy, mint a többi fizikai elméletet?

A speciális relativitáselmélet a legalaposabban igazolt fizikai elmélet!

E pillanatban is másodpercenként több százmilliárd kísérlet igazolja, és száz éve nem találtak rá ellenpéldát!

Megváltoztatta a térről, időről, mozgásról kialakult, mélyen belénk gyökerezett fogalmakat

Ellentmond a józan észnek...

A Józan Ész
a hat éves korunk előtt felhalmozódott vagy belénk vert előítéletek halmaza

Miért pont a relativitáselmélet vált ki száz éve nem szűnő tiltakozást, ellenvéleményeket, ostoba támadásokat?

Miért nem fogadják el úgy, mint a többi fizikai elméletet?

A speciális relativitáselmélet a legalaposabban igazolt fizikai elmélet!

E pillanatban is másodpercenként több százmilliárd kísérlet igazolja, és száz éve nem találtak rá ellenpéldát!

Megváltoztatta a térről, időről, mozgásról kialakult, mélyen belénk gyökerezett fogalmakat

Ellentmond a józan észnek...

A Józan Ész
a hat éves korunk előtt felhalmozódott vagy belénk vert előítéletek halmaza

A legjobb bevezető:
Taylor – Wheeler:
Téridő-fizika

A relativitás elve

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

Nem minden megfigyelő látja így:

gyorsuló buszról, körhintáról nézve más a tapasztalat

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

Nem minden megfigyelő látja így:

gyorsuló buszról, körhintáról nézve más a tapasztalat

Ahol igaz Newton első törvénye:

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

Nem minden megfigyelő látja így:

gyorsuló buszról, körhintáról nézve más a tapasztalat

Ahol igaz Newton első törvénye: az az **INERCIARENDSZER** (IR)

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

Nem minden megfigyelő látja így:

gyorsuló buszról, körhintáról nézve más a tapasztalat

Ahol igaz Newton első törvénye: az az **INERCIARENDSZER** (IR)
pontosabban: inerciális VONATKOZTATÁSI RENDSZER

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

Nem minden megfigyelő látja így:

gyorsuló buszról, körhintáról nézve más a tapasztalat

Ahol igaz Newton első törvénye: az az **INERCIARENDSZER** (IR)

pontosabban: inerciális VONATKOZTATÁSI RENDSZER

(= koordinátatengelyek + időmérő eszközök)

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

Nem minden megfigyelő látja így:

gyorsuló buszról, körhintáról nézve más a tapasztalat

Ahol igaz Newton első törvénye: az az **INERCIARENDSZER (IR)**

pontosabban: inerciális VONATKOZTATÁSI RENDSZER

(= koordinátatengelyek + időmérő eszközök)

Nem egyetlen inerciarendszer létezik!

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

Nem minden megfigyelő látja így:

gyorsuló buszról, körhintáról nézve más a tapasztalat

Ahol igaz Newton első törvénye: az az **INERCIARENDSZER** (IR)

pontosabban: inerciális VONATKOZTATÁSI RENDSZER

(= koordinátatengelyek + időmérő eszközök)

Nem egyetlen inerciarendszer létezik!

Galilei-féle relativitási elv: az inerciarendszerek egyenértékűek

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

Nem minden megfigyelő látja így:

gyorsuló buszról, körhintáról nézve más a tapasztalat

Ahol igaz Newton első törvénye: az az **INERCIARENDSZER** (IR)

pontosabban: inerciális VONATKOZTATÁSI RENDSZER

(= koordinátatengelyek + időmérő eszközök)

Nem egyetlen inerciarendszer létezik!

Galilei-féle relativitási elv: az inerciarendszerek egyenértékűek

minden IR-ben
ugyanolyanok a fizikai törvények

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

Nem minden megfigyelő látja így:

gyorsuló buszról, körhintáról nézve más a tapasztalat

Ahol igaz Newton első törvénye: az az **INERCIARENDSZER** (IR)

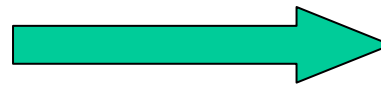
pontosabban: inerciális VONATKOZTATÁSI RENDSZER

(= koordinátatengelyek + időmérő eszközök)

Nem egyetlen inerciarendszer létezik!

Galilei-féle relativitási elv: az inerciarendszerek egyenértékűek

minden IR-ben
ugyanolyanok a fizikai törvények

az IR-ek
megkülönböztethetetlenek!

A relativitás elve

Newton első törvénye:

A magukra hagyott testek egyenes vonalú, állandó sebességű mozgást végeznek.

ez is szemben áll a köznapi tapasztalattal!!!

Nem minden megfigyelő látja így:

gyorsuló buszról, körhintáról nézve más a tapasztalat

Ahol igaz Newton első törvénye: az az **INERCIARENDSZER** (IR)

pontosabban: inerciális VONATKOZTATÁSI RENDSZER

(= koordinátatengelyek + időmérő eszközök)

Nem egyetlen inerciarendszer létezik!

Galilei-féle relativitási elv: az inerciarendszerek egyenértékűek

minden IR-ben
ugyanolyanok a fizikai törvények

az IR-ek
megkülönböztethetetlenek!
nincs kitüntetett, abszolút IR !

Szimmetriák és transzformációk

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K' -re:

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K' -re:

transzformáció

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K' -re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is (csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is (csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is
(csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is (csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is (csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció

szimmetriaelv

megmaradási tétel

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is (csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció

szimmetriaelv

megmaradási tétel

a KR kezdőpontjának eltolása

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is
(csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció

szimmetriaelv

megmaradási tétel

a KR kezdőpontjának eltolása

a térnek nincs középpontja:
a tér homogén

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is
(csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció

szimmetriaelv

megmaradási tétel

a KR kezdőpontjának eltolása

a térnek nincs középpontja:
a tér homogén

lendület

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is
(csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció

szimmetriaelv

megmaradási tétel

a KR kezdőpontjának eltolása

a térnek nincs középpontja:
a tér homogén

lendület

a KR tengelyeinek elforgatása

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is (csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció

szimmetriaelv

megmaradási tétel

a KR kezdőpontjának eltolása

a térnek nincs középpontja:
a tér homogén

lendület

a KR tengelyeinek elforgatása

a térben nincsenek kitüntetett irányok: a tér izotróp

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is (csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció	szimmetriaelv	megmaradási tétel
a KR kezdőpontjának eltolása	a térnek nincs középpontja: a tér homogén	lendület
a KR tengelyeinek elforgatása	a térben nincsenek kitüntetett irányok: a tér izotróp	perdület

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is (csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció	szimmetriaelv	megmaradási tétel
a KR kezdőpontjának eltolása	a térnek nincs középpontja: a tér homogén	lendület
a KR tengelyeinek elforgatása	a térben nincsenek kitüntetett irányok: a tér izotróp	perdület
az időszámítás kezdőpontjának eltolása		

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is (csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció	szimmetriaelv	megmaradási tétel
a KR kezdőpontjának eltolása	a térnek nincs középpontja: a tér homogén	lendület
a KR tengelyeinek elforgatása	a térben nincsenek kitüntetett irányok: a tér izotróp	perdület
az időszámítás kezdőpontjának eltolása	az időnek nincs közepe: az idő homogén	

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is
(csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció	szimmetriaelv	megmaradási tétel
a KR kezdőpontjának eltolása	a térnek nincs középpontja: a tér homogén	lendület
a KR tengelyeinek elforgatása	a térben nincsenek kitüntetett irányok: a tér izotróp	perdület
az időszámítás kezdőpontjának eltolása	az időnek nincs közepe: az idő homogén	energia

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is
(csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció	szimmetriaelv	megmaradási tétel
a KR kezdőpontjának eltolása	a térnek nincs középpontja: a tér homogén	lendület
a KR tengelyeinek elforgatása	a térben nincsenek kitüntetett irányok: a tér izotróp	perdület
az időszámítás kezdőpontjának eltolása	az időnek nincs közepe: az idő homogén	energia

üljünk át egy állandó sebességgel mozgó vonatra (Galilei-transzformáció)

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is (csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció

szimmetriaelv

megmaradási tétel

a KR kezdőpontjának eltolása

a térnek nincs középpontja:
a tér homogén

lendület

a KR tengelyeinek elforgatása

a térben nincsenek kitüntetett irányok: a tér izotróp

perdület

az időszámítás kezdőpontjának eltolása

az időnek nincs közepe:
az idő homogén

energia

üljünk át egy állandó sebességgel mozgó vonatra (Galilei-transzformáció)

Galilei-féle relativitási elv

Szimmetriák és transzformációk

K rendszerről áttérünk K'-re:

transzformáció

Ha ekkor a fizikai törvények ugyanolyanok maradnak:

a K rendszerben egyenletes mozgást végző test ugyanezt teszi a K' rendszerben is
(csak más sebességgel, más irányba, más kezdőponttal)

szimmetria

A mechanikai szimmetriatranszformációk (IR-t IR-be visznek át):

transzformáció

szimmetriaelv

megmaradási tétel

a KR kezdőpontjának eltolása

a térnek nincs középpontja:
a tér homogén

lendület

a KR tengelyeinek elforgatása

a térben nincsenek kitüntetett irányok: a tér izotróp

perdület

az időszámítás kezdőpontjának eltolása

az időnek nincs közepe:
az idő homogén

energia

üljünk át egy állandó sebességgel mozgó vonatra (Galilei-transzformáció)

Galilei-féle relativitási elv

(tömegközéppont)

Csak a mechanikában érvényesek
a szimmetriaelvek?

Csak a mechanikában érvényesek
a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Csak a mechanikában érvényesek
a szimmetriaelvek?

Új fizika a 19. század végén:
elektrodinamika

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

Új fizika a 19. század végén:

elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

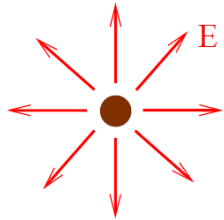

Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

Új fizika a 19. század végén:

elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

álló ponttöltés

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

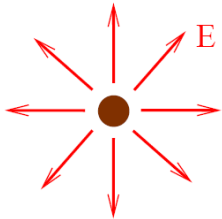
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Új fizika a 19. század végén:

elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

álló ponttöltés

csak elektromos mező

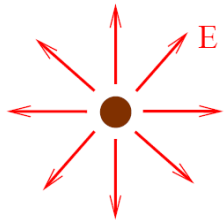

Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Új fizika a 19. század végén:
elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

Galilei-transzformáció
álló ponttöltés

A large green arrow pointing to the right, representing the Galilei transformation.

csak elektromos mező

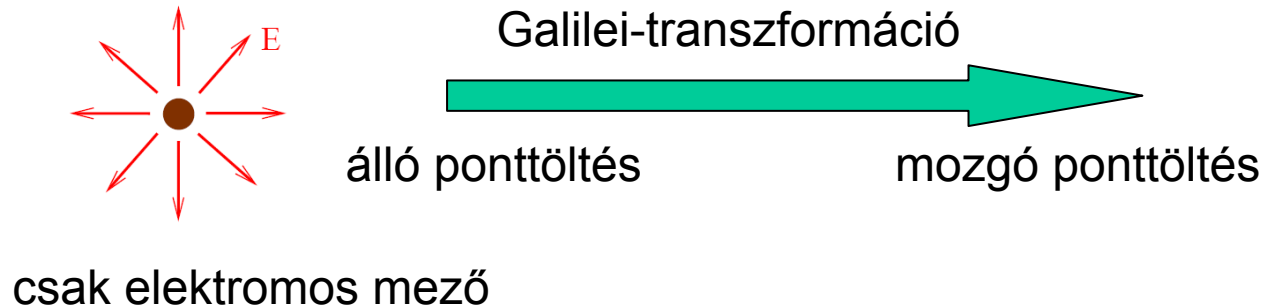

Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Új fizika a 19. század végén:
elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

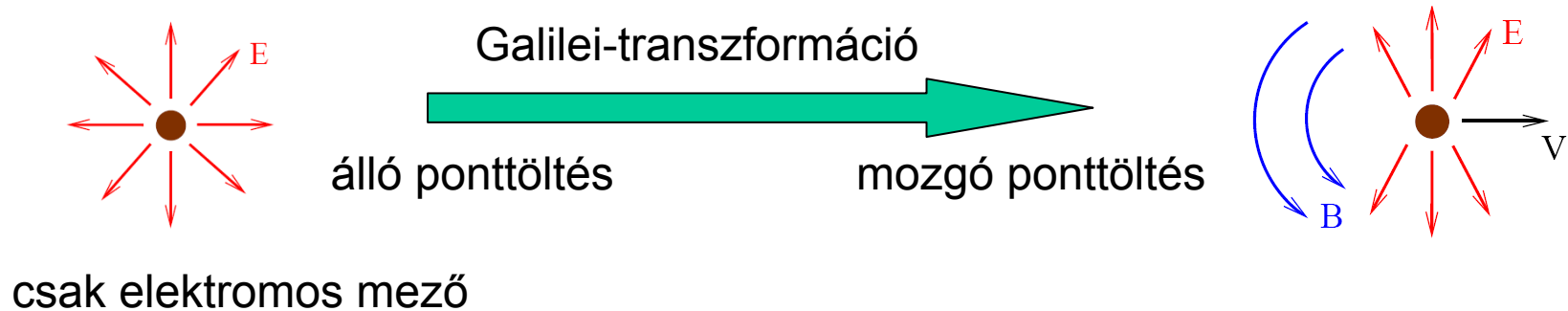
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Új fizika a 19. század végén:

elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

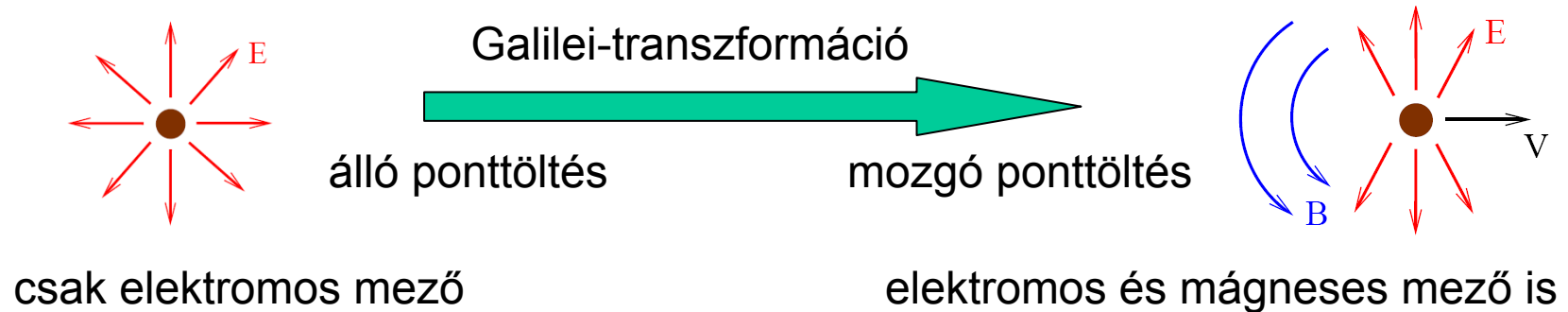
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Új fizika a 19. század végén:

elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

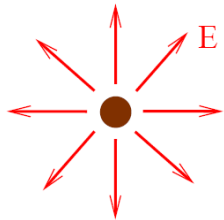
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Új fizika a 19. század végén:

elektrodinamika

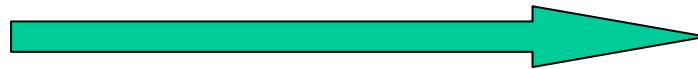
a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

álló ponttöltés

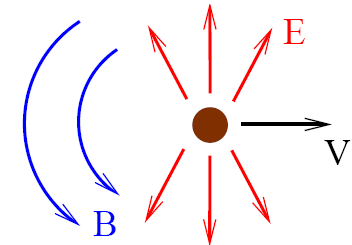
csak elektromos mező

Galilei-transzformáció

mozgó ponttöltés

elektromos és mágneses mező is

Eszerint léteznie kell egy **ABSZOLÚT nyugvó IR**-nek...

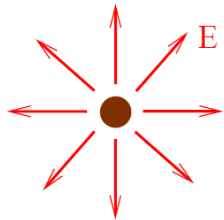
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

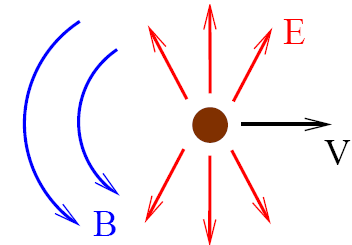
Új fizika a 19. század végén:

elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

Galilei-transzformáció
álló ponttöltés → mozgó ponttöltés

csak elektromos mező

elektromos és mágneses mező is

Eszerint léteznie kell egy **ABSZOLÚT nyugvó IR**-nek... ez lenne az **ÉTER**

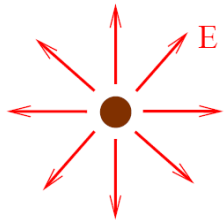
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

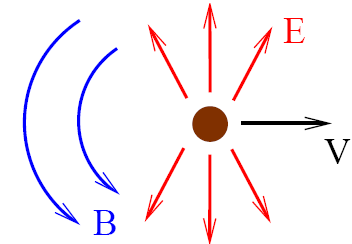
Új fizika a 19. század végén:

elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

Galilei-transzformáció
álló ponttöltés → mozgó ponttöltés

csak elektromos mező

elektromos és mágneses mező is

Eszerint léteznie kell egy **ABSZOLÚT nyugvó IR**-nek... ez lenne az **ÉTER**
ebben az IR-ben **érvényesek** az elektrodinamika törvényei, a Maxwell-egyenletek

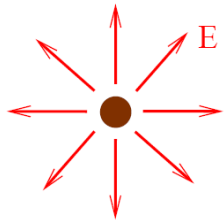
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Új fizika a 19. század végén:

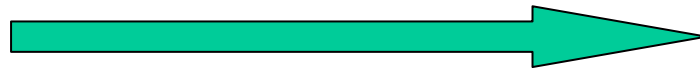
elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

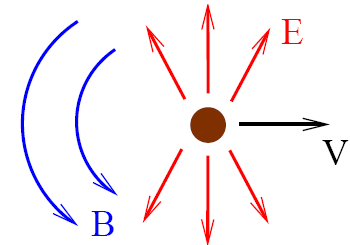

Galilei-transzformáció

álló ponttöltés

mozgó ponttöltés

csak elektromos mező

elektromos és mágneses mező is

Eszerint léteznie kell egy **ABSZOLÚT nyugvó IR**-nek... ez lenne az **ÉTER**

ebben az IR-ben **érvényesek** az elektrodinamika törvényei, a Maxwell-egyenletek

a **többi IR-ben nem**: az IR-ek elektrodinamikai vagy optikai mérésekkel megkülönböztethetők!

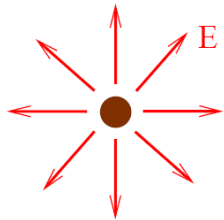
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

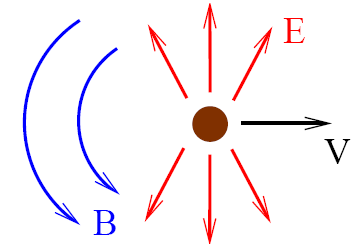
Új fizika a 19. század végén:

elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

Galilei-transzformáció
álló ponttöltés → mozgó ponttöltés

csak elektromos mező

elektromos és mágneses mező is

Eszerint léteznie kell egy **ABSZOLÚT nyugvó IR**-nek... ez lenne az **ÉTER**

ebben az IR-ben **érvényesek** az elektrodinamika törvényei, a Maxwell-egyenletek
a többi IR-ben nem: az IR-ek elektrodinamikai vagy optikai mérésekkel megkülönböztethetők!

Keressük meg az étert:

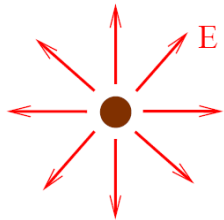
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Új fizika a 19. század végén:

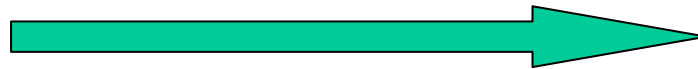
elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

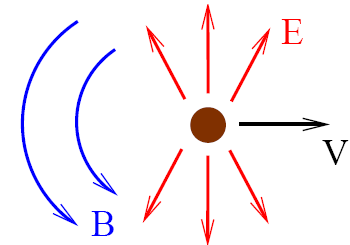

Galilei-transzformáció

álló ponttöltés

mozgó ponttöltés

csak elektromos mező

elektromos és mágneses mező is

Eszerint léteznie kell egy **ABSZOLÚT nyugvó IR**-nek... ez lenne az **ÉTER**

ebben az IR-ben **érvényesek** az elektrodinamika törvényei, a Maxwell-egyenletek
a többi IR-ben nem: az IR-ek elektrodinamikai vagy optikai mérésekkel megkülönböztethetők!

Keressük meg az étert: mérjük meg a Föld éterhez képesti sebességét!

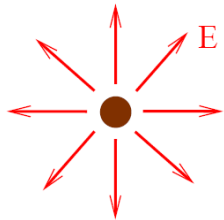
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

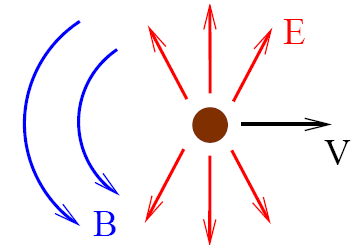
Új fizika a 19. század végén:

elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

Galilei-transzformáció
álló ponttöltés → mozgó ponttöltés

csak elektromos mező

elektromos és mágneses mező is

Eszerint léteznie kell egy **ABSZOLÚT nyugvó IR**-nek... ez lenne az **ÉTER**

ebben az IR-ben **érvényesek** az elektrodinamika törvényei, a Maxwell-egyenletek
a többi IR-ben nem: az IR-ek elektrodinamikai vagy optikai mérésekkel megkülönböztethetők!

Keressük meg az étert: mérjük meg a Föld éterhez képesti sebességét!
Michelson és Morley kísérlete 1883

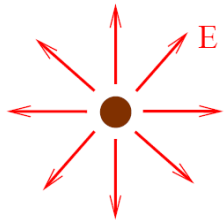
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Új fizika a 19. század végén:

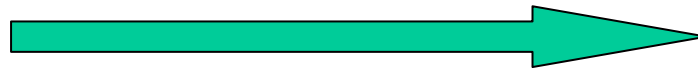
elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

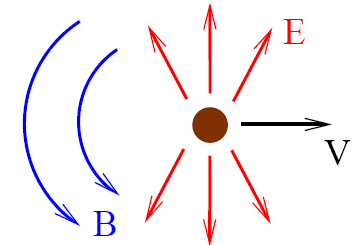

Galilei-transzformáció

álló ponttöltés

mozgó ponttöltés

csak elektromos mező

elektromos és mágneses mező is

Eszerint léteznie kell egy **ABSZOLÚT nyugvó IR**-nek... ez lenne az **ÉTER**

ebben az IR-ben **érvényesek** az elektrodinamika törvényei, a Maxwell-egyenletek

a **többi IR-ben nem**: az IR-ek elektrodinamikai vagy optikai mérésekkel megkülönböztethetők!

Keressük meg az étert: mérjük meg a Föld éterhez képesti sebességét!

Michelson és Morley kísérlete 1883: **nincs effektus, az étert nem találják....**

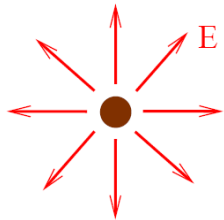
Csak a mechanikában érvényesek a szimmetriaelvek?

A XX. század fizikája a szimmetriák diadalútja
Wigner Jenő (Nobel-díjas): *Szimmetriák és reflexiók*

Új fizika a 19. század végén:

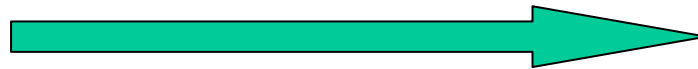
elektrodinamika

a Maxwell-egyenletek **NEM** Galilei-invariánsak:

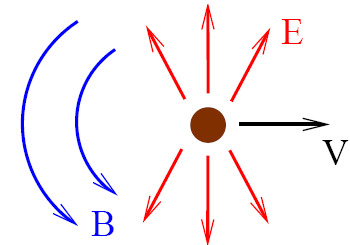

Galilei-transzformáció

álló ponttöltés

mozgó ponttöltés

csak elektromos mező

elektromos és mágneses mező is

Eszerint léteznie kell egy **ABSZOLÚT nyugvó IR**-nek... ez lenne az **ÉTER**

ebben az IR-ben **érvényesek** az elektrodinamika törvényei, a Maxwell-egyenletek
a többi IR-ben nem: az IR-ek elektrodinamikai vagy optikai mérésekkel megkülönböztethetők!

Keressük meg az étert: mérjük meg a Föld éterhez képesti sebességét!

Michelson és Morley kísérlete 1883: **nincs effektus, az étert nem találják....**

Sőt: furcsa tapasztalat: a fény **minden IR-ben** ugyanakkora **c** sebességgel terjed!

Ellentmondások és feloldásuk

Ellentmondások és feloldásuk

Klasszikus
mechanika

Ellentmondások és feloldásuk

Klasszikus
mechanika

Szimmetria-
elvek

Ellentmondások és feloldásuk

Klasszikus
mechanika

Elektro-
dinamika

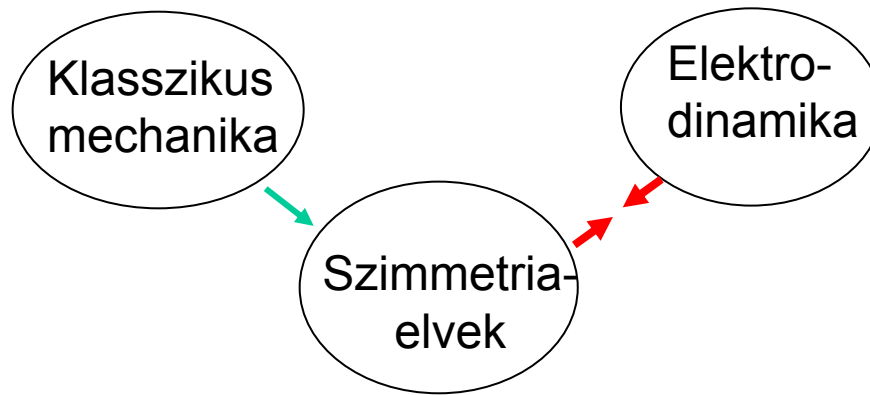
Szimmetria-
elvek

```
graph TD; A(Klasszikus mechanika) --> B(Szimmetria-elvek); C(Elektrodinamika);
```

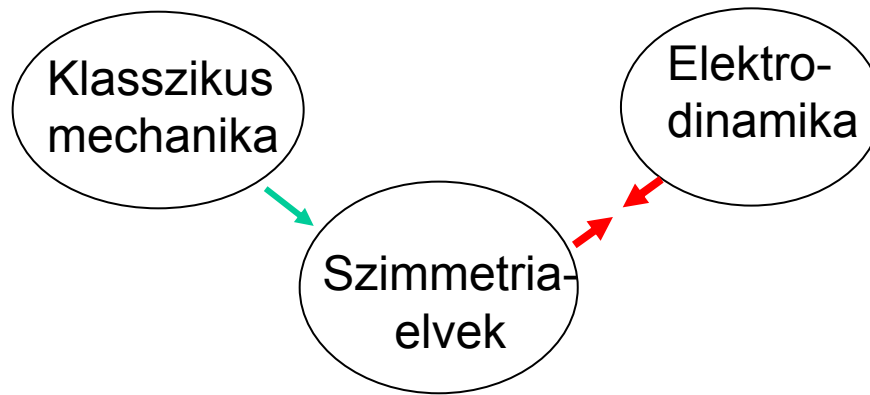

Ellentmondások és feloldásuk

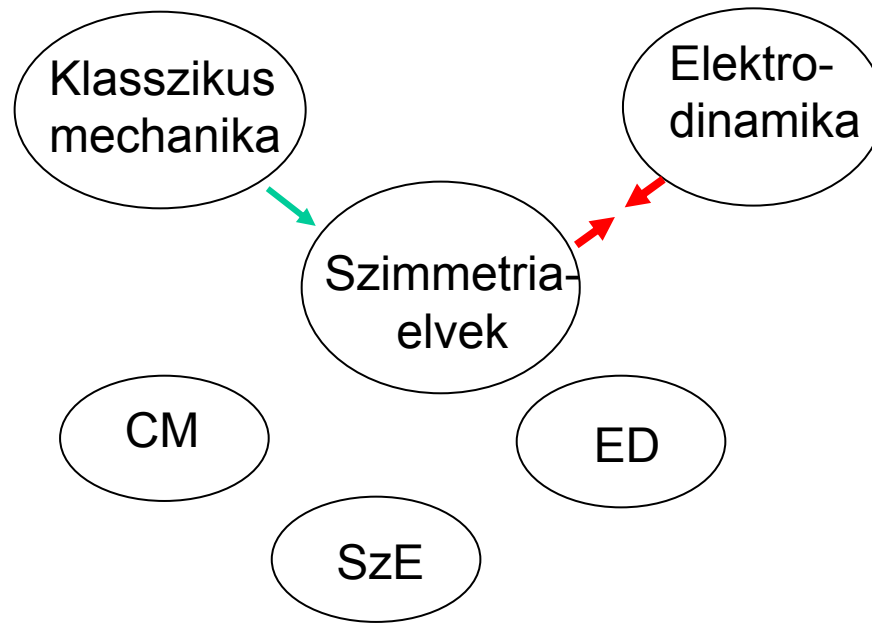

Ellentmondások és feloldásuk

a) Triviális feloldás:

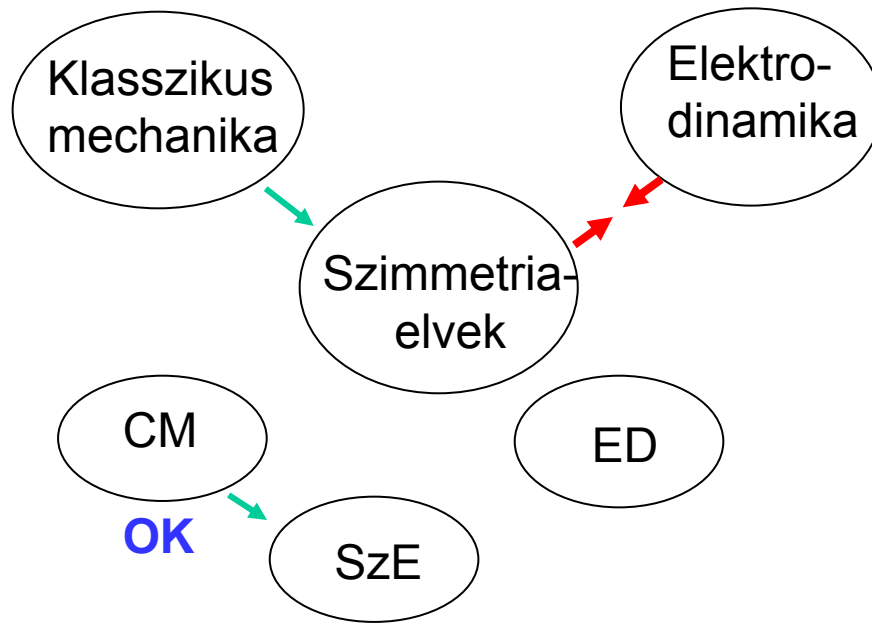
Ellentmondások és feloldásuk

a) Triviális feloldás:

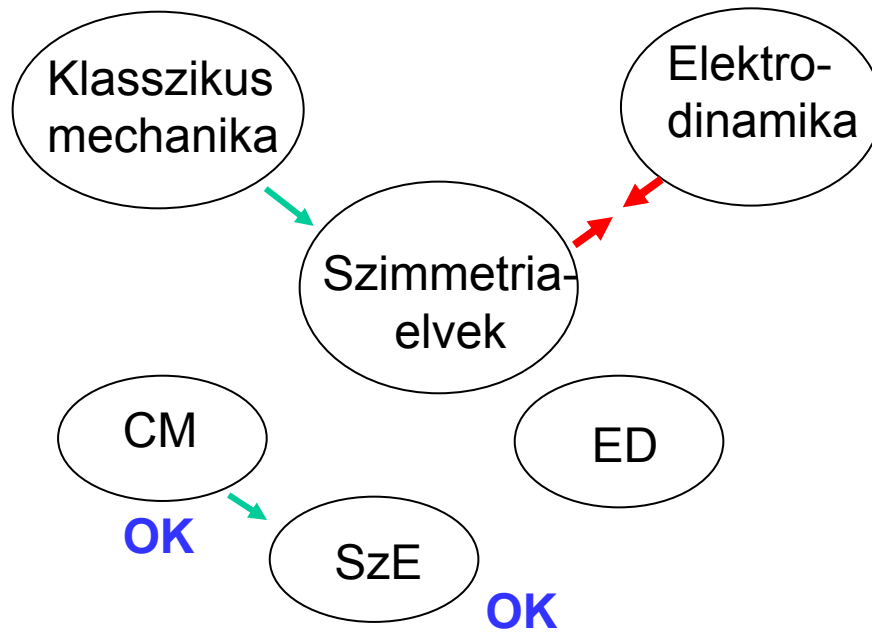
Ellentmondások és feloldásuk

a) Triviális feloldás:

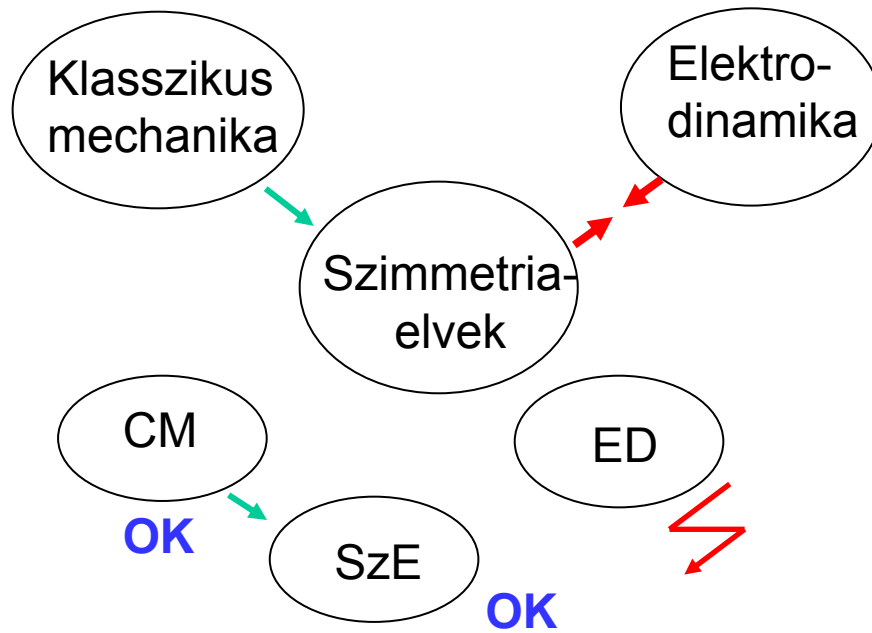
Ellentmondások és feloldásuk

a) Triviális feloldás:

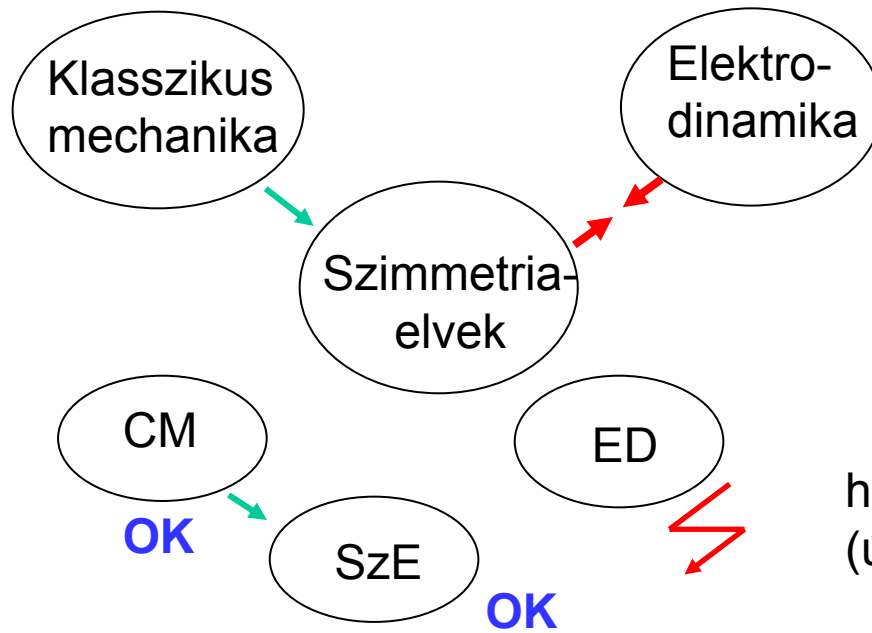
Ellentmondások és feloldásuk

a) Triviális feloldás:

Ellentmondások és feloldásuk

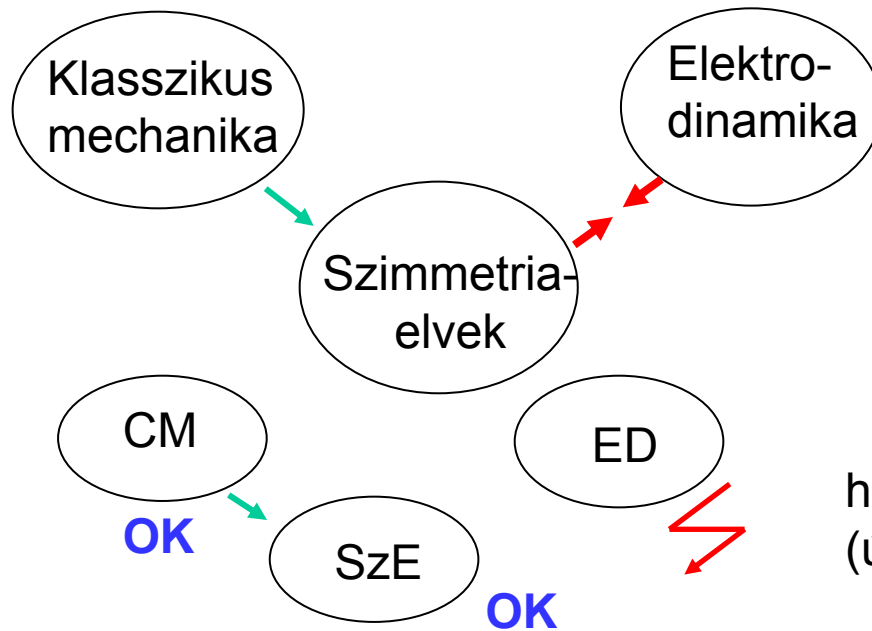

a) Triviális feloldás:

hibás
(új kiforratlan elmélet)

Ellentmondások és feloldásuk

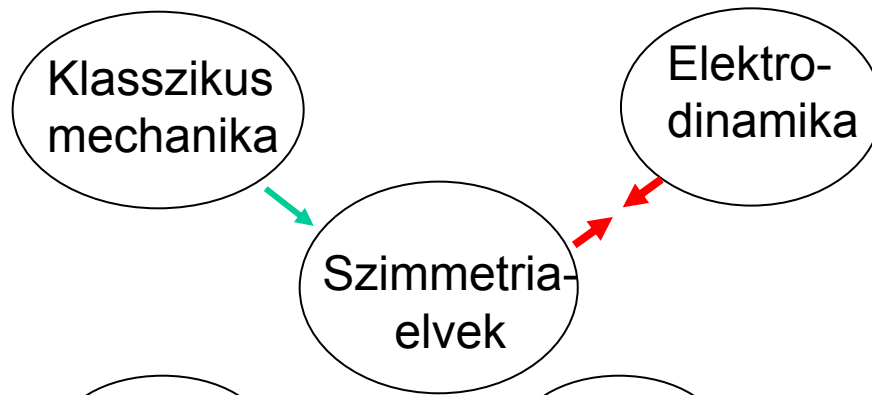
a) Triviális feloldás:

b) Szokásos megoldás:

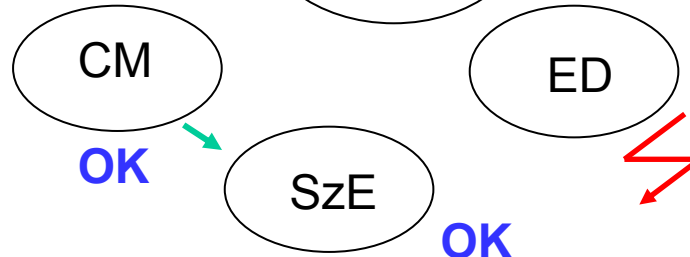

Ellentmondások és feloldásuk

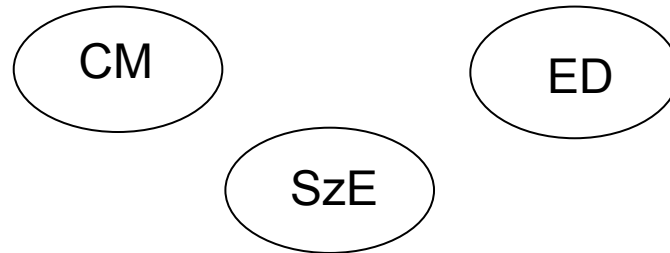

a) Triviális feloldás:

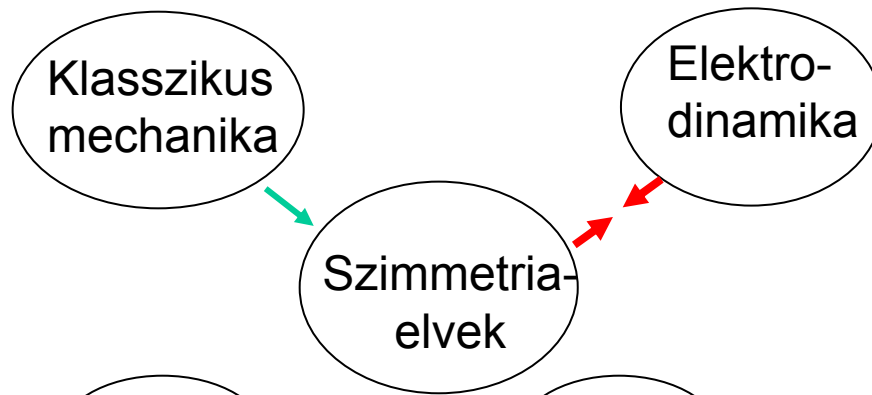

hibás
(új kiforratlan elmélet)

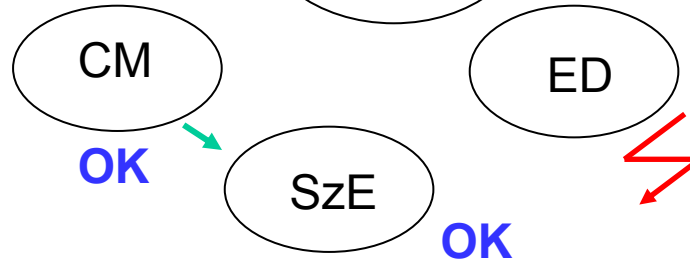
b) Szokásos megoldás:

Ellentmondások és feloldásuk

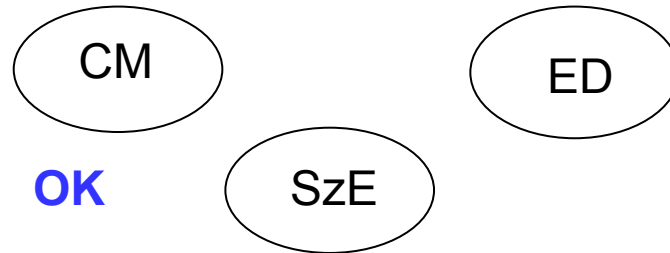

a) Triviális feloldás:

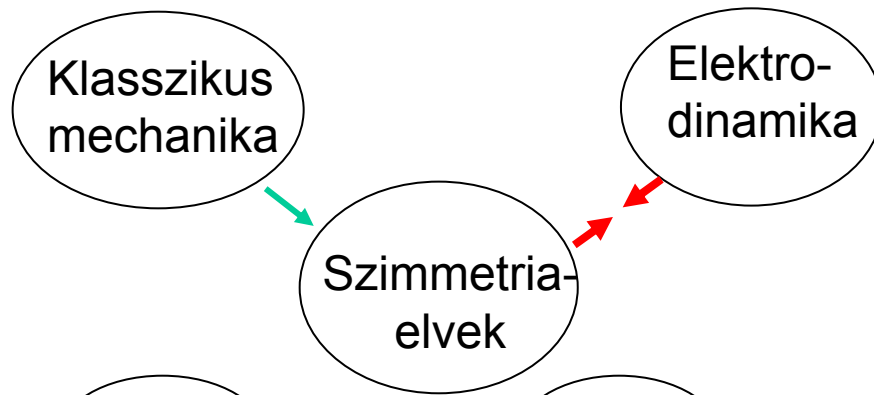

hibás
(új kiforratlan elmélet)

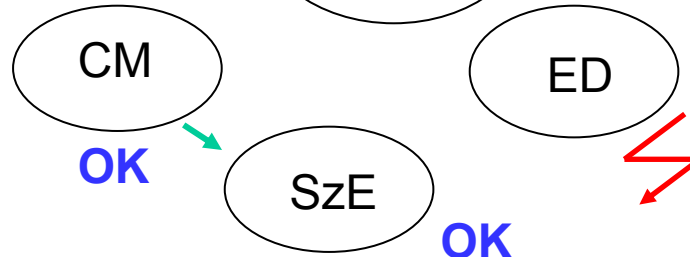
b) Szokásos megoldás:

Ellentmondások és feloldásuk

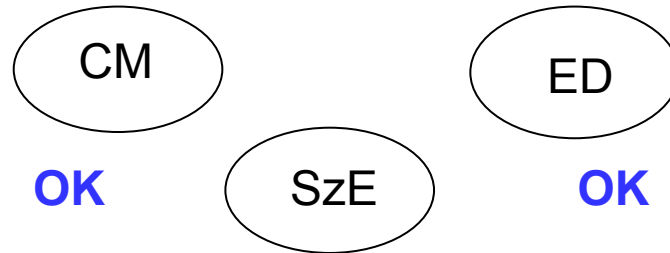

a) Triviális feloldás:

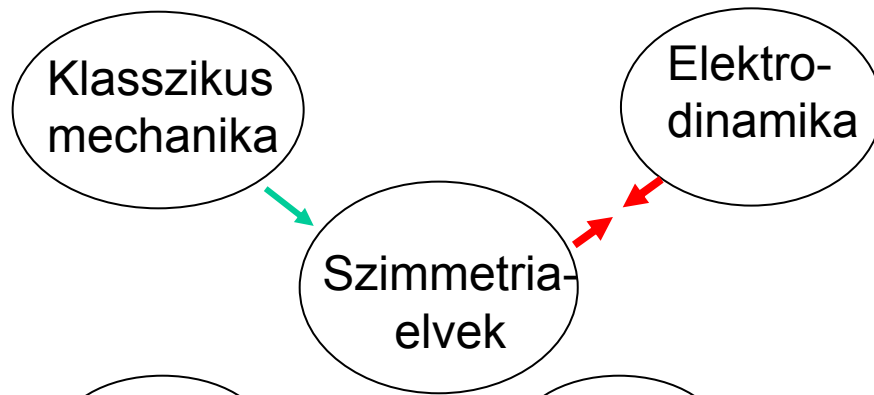

hibás
(új kiforratlan elmélet)

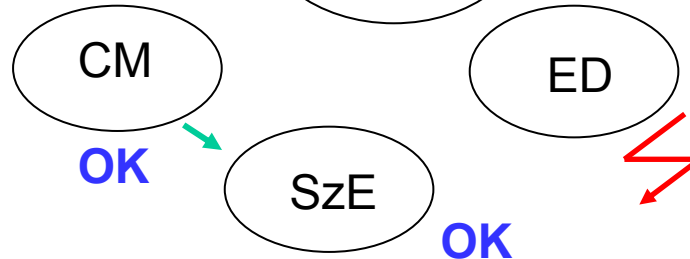
b) Szokásos megoldás:

Ellentmondások és feloldásuk

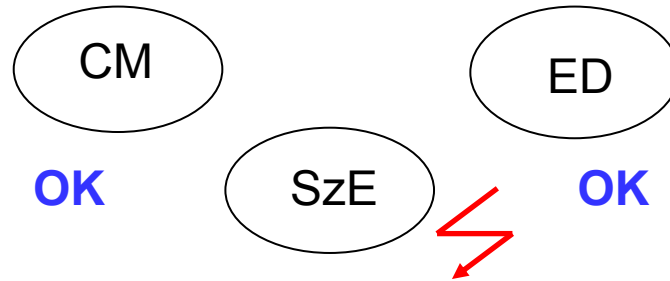

a) Triviális feloldás:

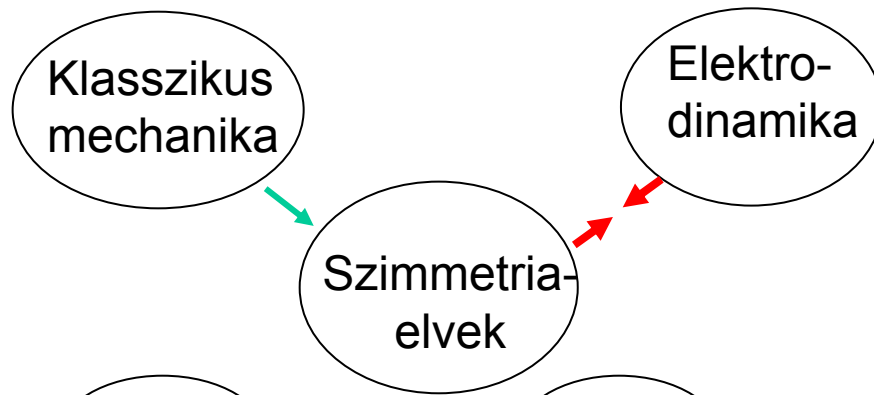

hibás
(új kiforratlan elmélet)

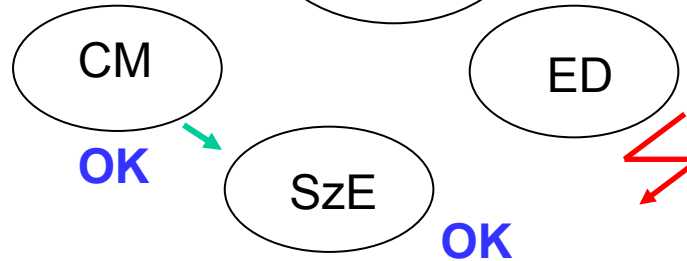
b) Szokásos megoldás:

Ellentmondások és feloldásuk

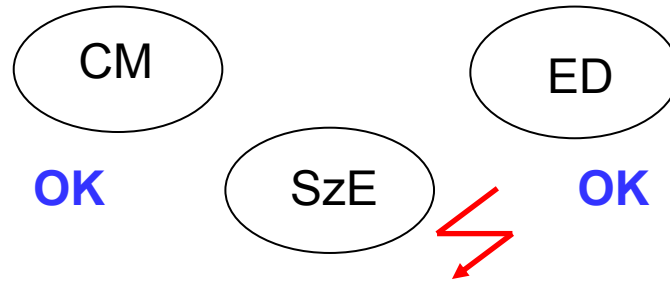

a) Triviális feloldás:

hibás
(új kiforratlan elmélet)

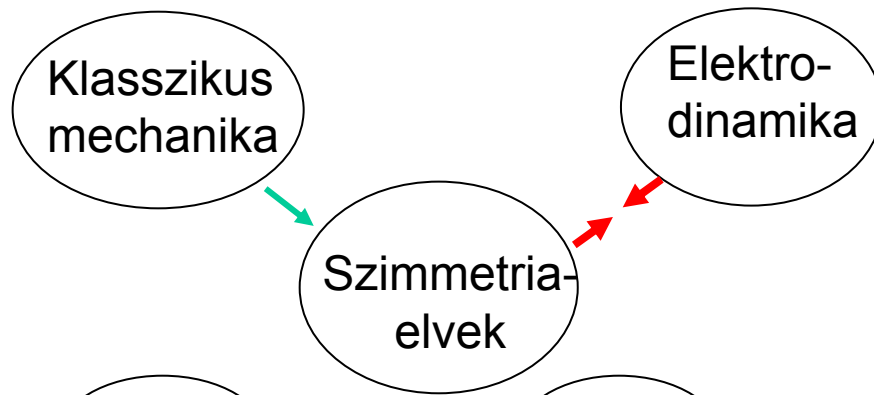
b) Szokásos megoldás:

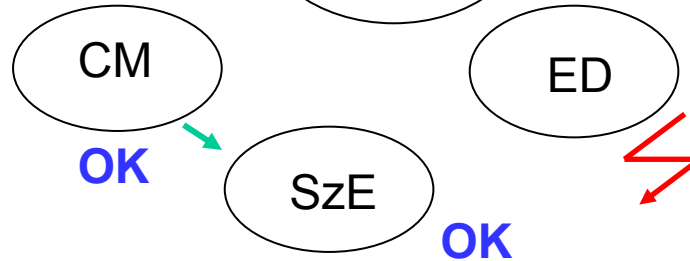
Nincs Galilei-invariancia.
Van kitüntetett KR: **ÉTER**

Ellentmondások és feloldásuk

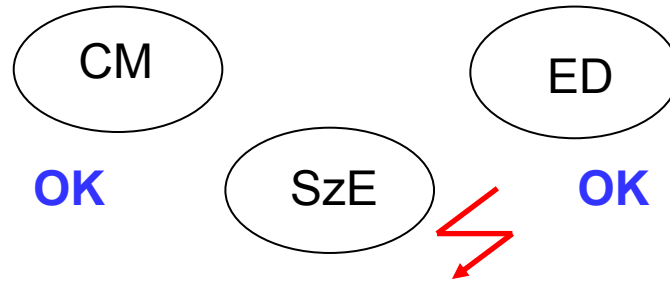

a) Triviális feloldás:

hibás
(új kiforratlan elmélet)

b) Szokásos megoldás:

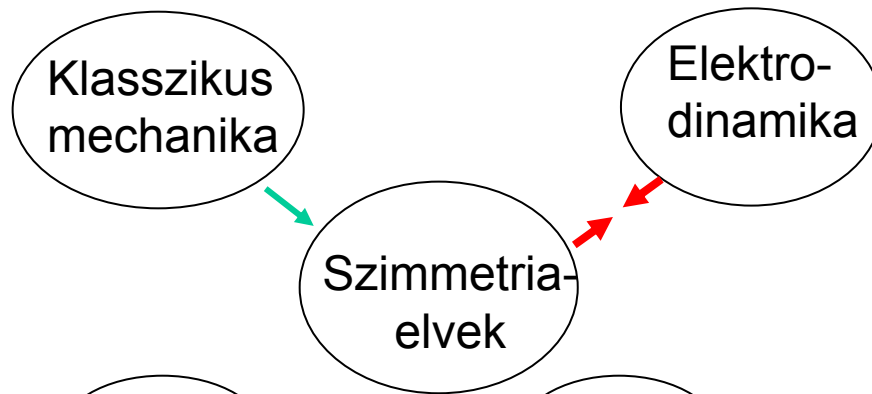

Nincs Galilei-invariancia.
Van kitüntetett KR: **ÉTER**

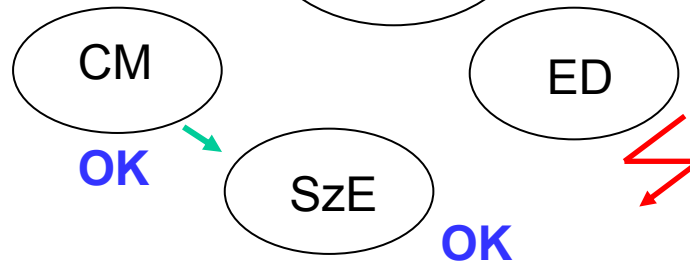
c) Meglepő,
új megoldás:

Ellentmondások és feloldásuk

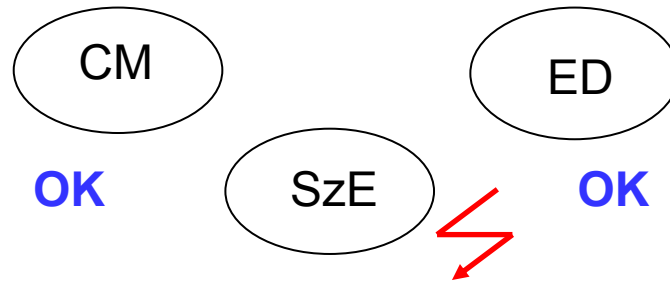

a) Triviális feloldás:

hibás
(új kiforratlan elmélet)

b) Szokásos megoldás:

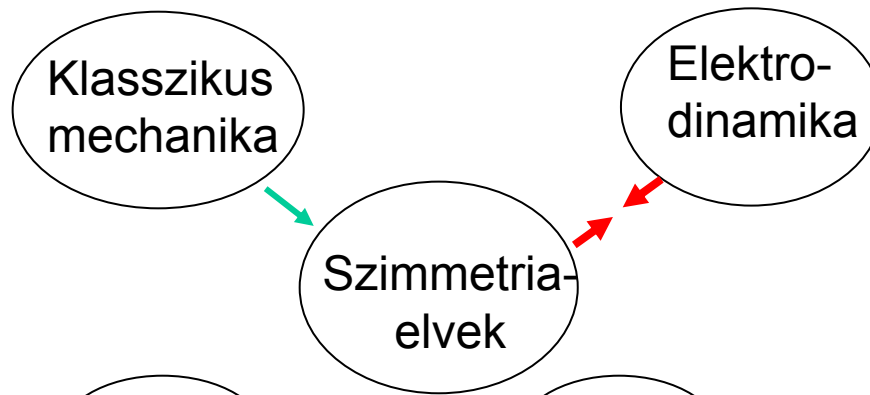

Nincs Galilei-invariancia.
Van kitüntetett KR: **ÉTER**

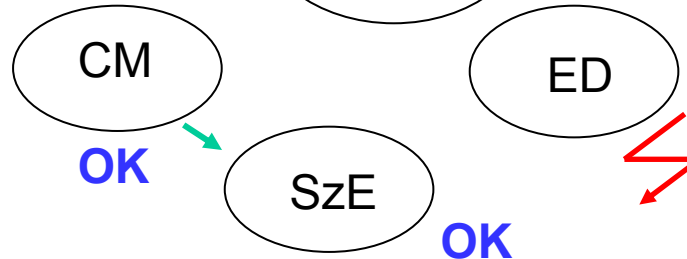
c) Meglepő,
új megoldás:
**speciális
relativitáselmélet**

Ellentmondások és feloldásuk

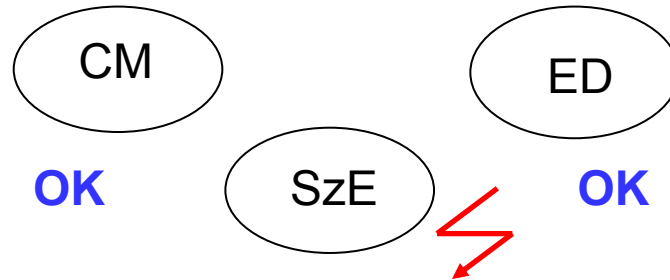

a) Triviális feloldás:

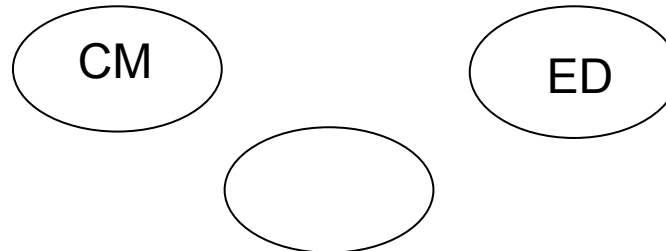
hibás
(új kiforratlan elmélet)

b) Szokásos megoldás:

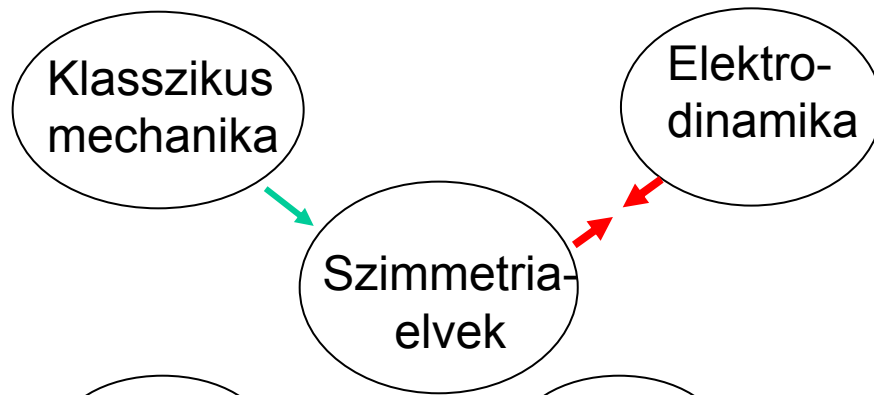
Nincs Galilei-invariancia.
Van kitüntetett KR: **ÉTER**

c) Meglepő,
új megoldás:
**speciális
relativitáselmélet**

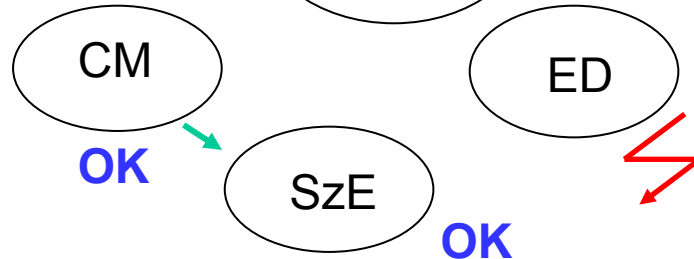

Ellentmondások és feloldásuk

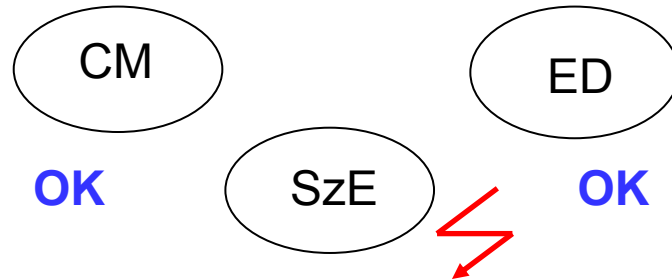

a) Triviális feloldás:

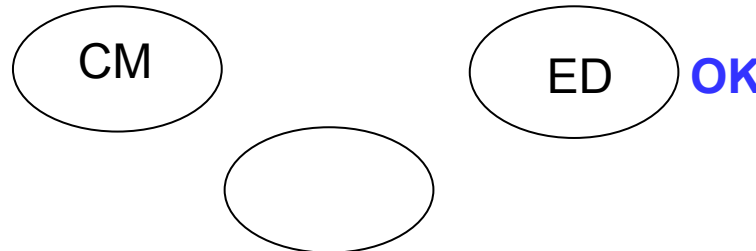
hibás
(új kiforratlan elmélet)

b) Szokásos megoldás:

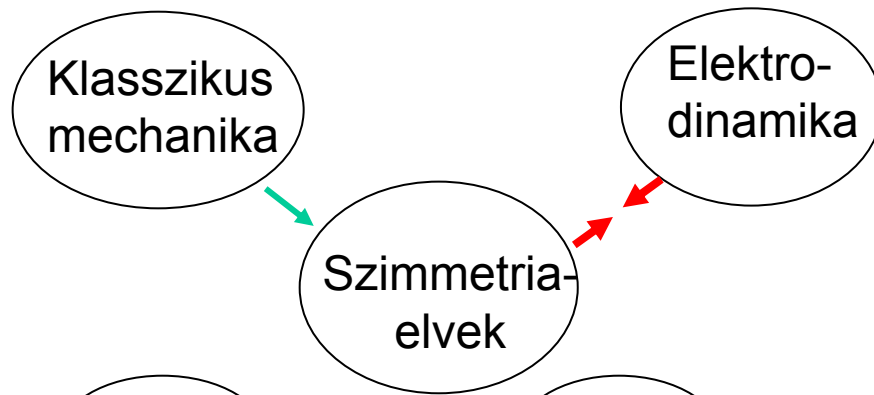

Nincs Galilei-invariancia.
Van kitüntetett KR: **ÉTER**

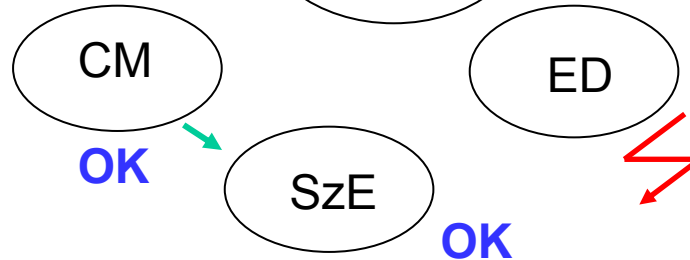
c) Meglepő,
új megoldás:
**speciális
relativitáselmélet**

Ellentmondások és feloldásuk

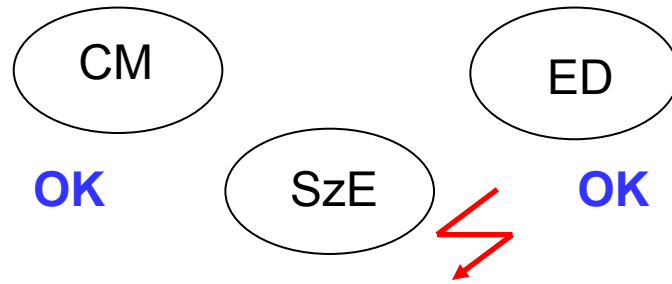

a) Triviális feloldás:

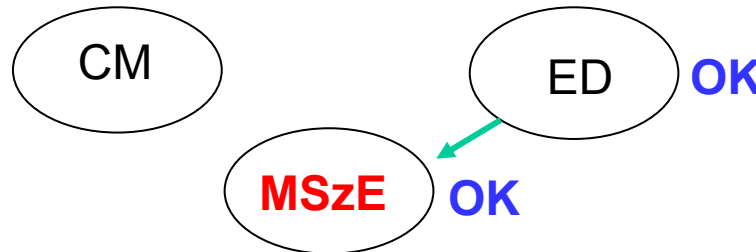
hibás
(új kiforratlan elmélet)

b) Szokásos megoldás:

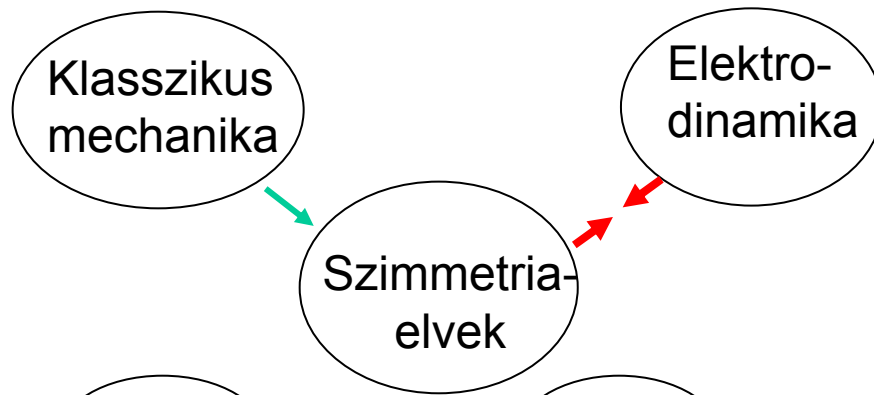

Nincs Galilei-invariancia.
Van kitüntetett KR: **ÉTER**

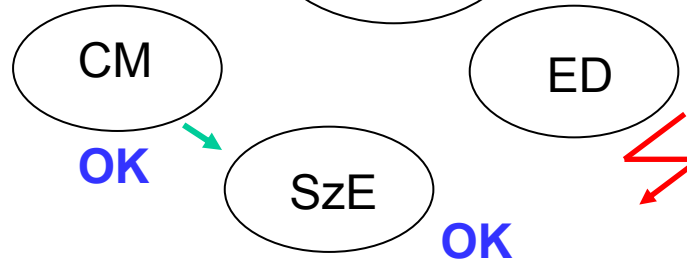
c) Meglepő, új megoldás:
speciális relativitáselmélet

Ellentmondások és feloldásuk

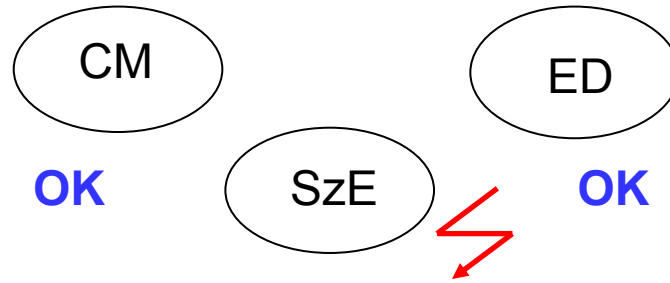

a) Triviális feloldás:

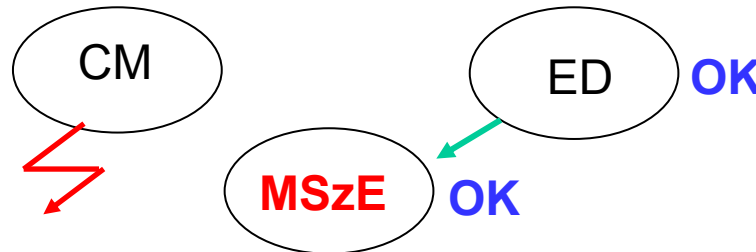
hibás
(új kiforratlan elmélet)

b) Szokásos megoldás:

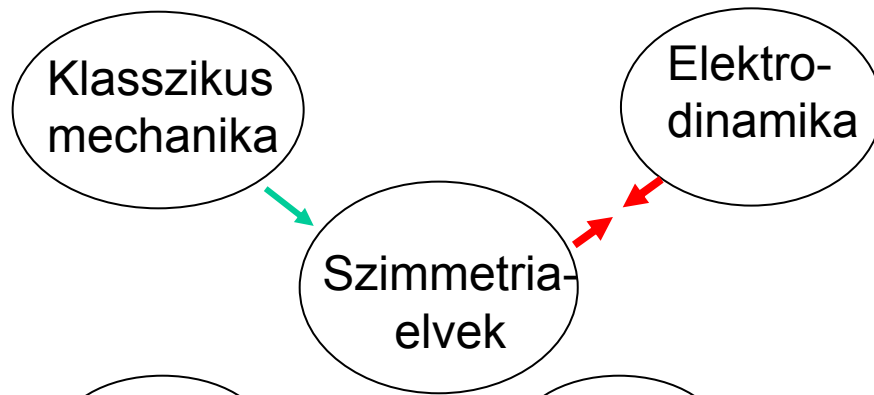

Nincs Galilei-invariancia.
Van kitüntetett KR: **ÉTER**

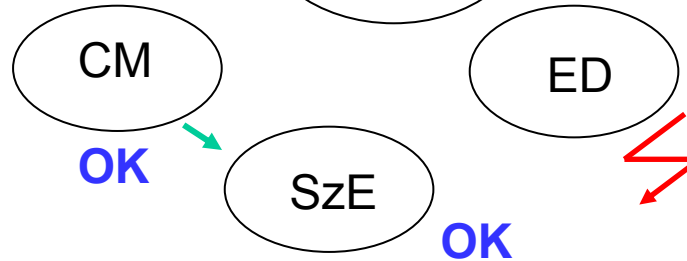
c) Meglepő,
új megoldás:
**speciális
relativitáselmélet**

Ellentmondások és feloldásuk

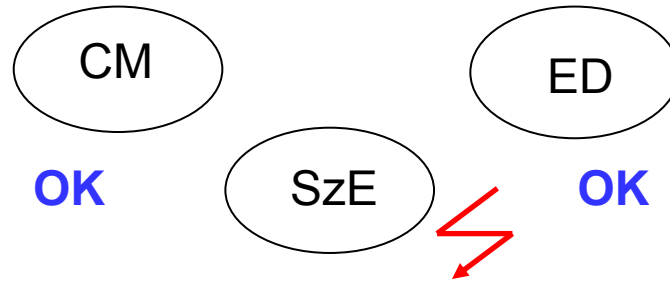

a) Triviális feloldás:

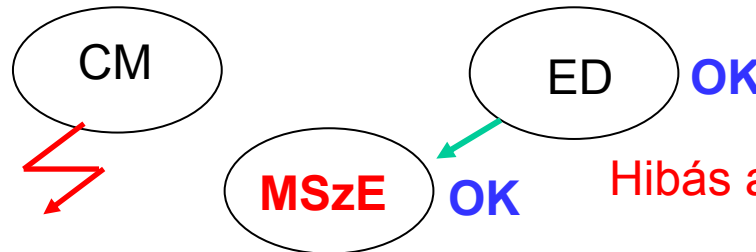
hibás
(új kiforratlan elmélet)

b) Szokásos megoldás:

Nincs Galilei-invariancia.
Van kitüntetett KR: **ÉTER**

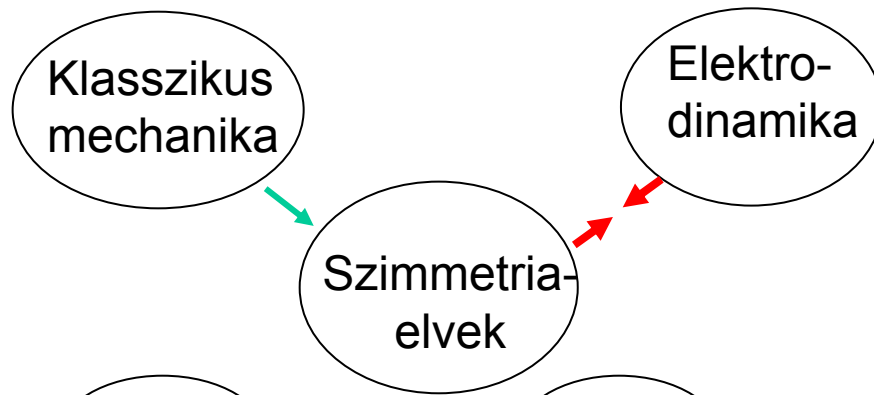
c) Meglepő,
új megoldás:
**speciális
relativitáselmélet**

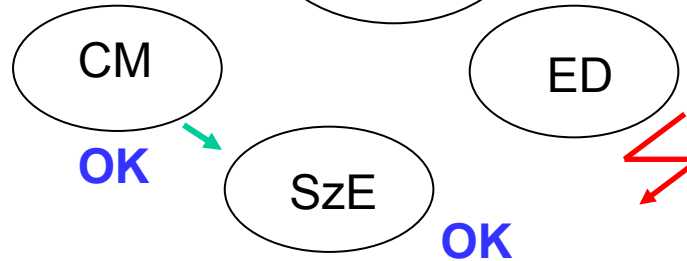
Hibás a klasszikus mechanika!

Ellentmondások és feloldásuk

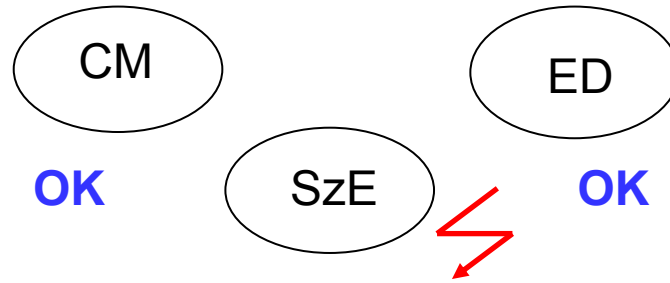

a) Triviális feloldás:

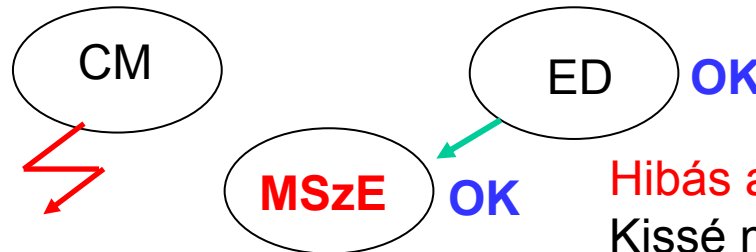
hibás
(új kiforratlan elmélet)

b) Szokásos megoldás:

Nincs Galilei-invariancia.
Van kitüntetett KR: **ÉTER**

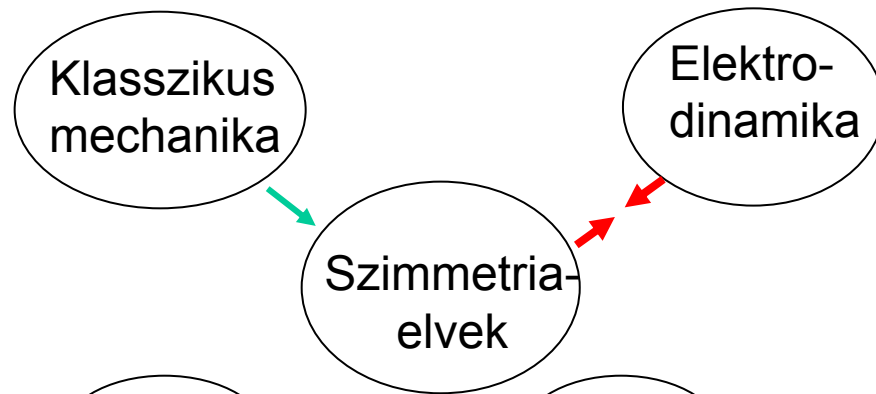
c) Meglepő, új megoldás:
speciális relativitáselmélet

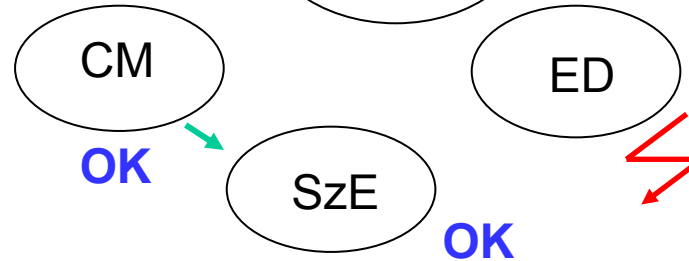
Hibás a klasszikus mechanika!
Kissé módosított szimmetriaelvek:

Ellentmondások és feloldásuk

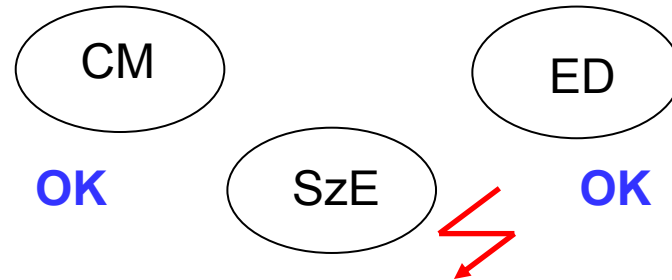

a) Triviális feloldás:

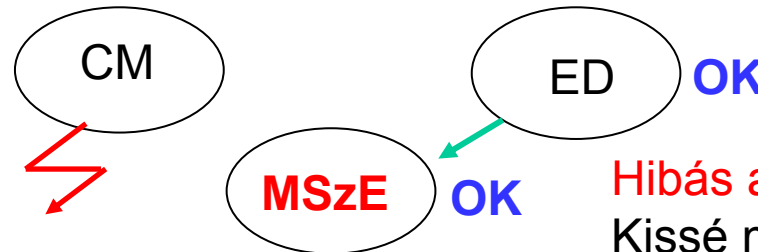
hibás
(új kiforratlan elmélet)

b) Szokásos megoldás:

Nincs Galilei-invariancia.
Van kitüntetett KR: **ÉTER**

c) Meglepő, új megoldás:
speciális relativitáselmélet

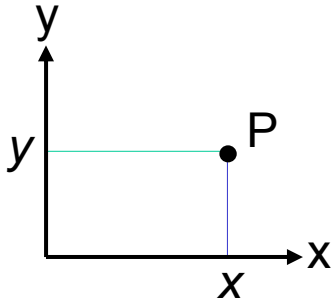
Hibás a klasszikus mechanika!
Kissé módosított szimmetriaelvek:
Galilei helyett **Lorentz-invarancia**

Koordináták és koordinátarendszerek

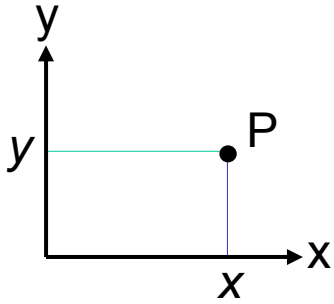

Koordináták és koordinátarendszerek

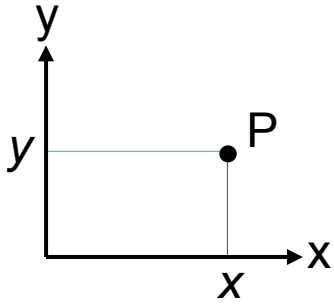
Koordináták és koordinátarendszerek

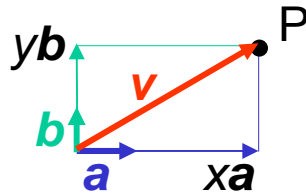
derékszögű
koordinátarendszer

Koordináták és koordinátarendszerek

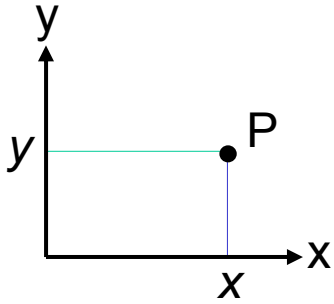
derékszögű
koordinátarendszer

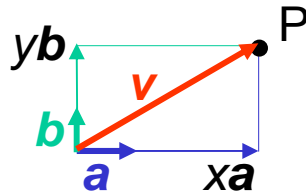
vektorok felbontása

Koordináták és koordinátarendszerek

derékszögű
koordinátarendszer

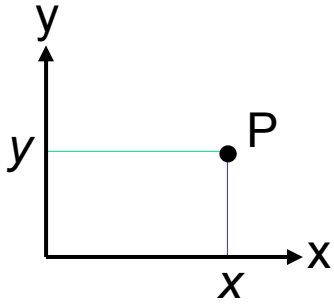

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

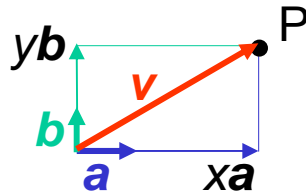
vektorok felbontása

Koordináták és koordinátarendszerek

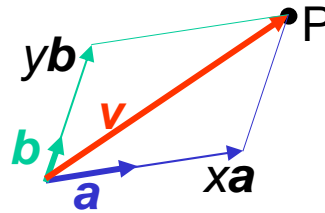

derékszögű
koordinátarendszer

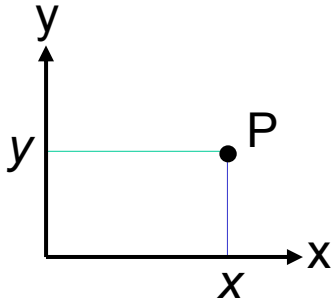

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

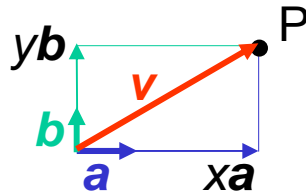
vektorok felbontása

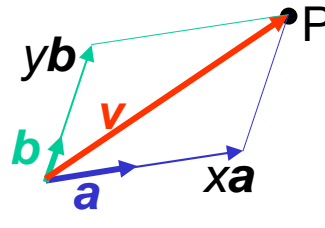
Koordináták és koordinátarendszerek

derékszögű
koordinátarendszer

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

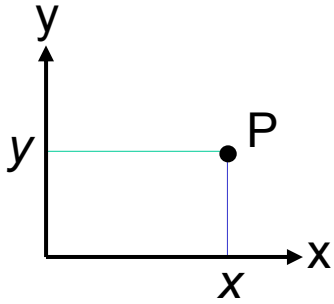

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

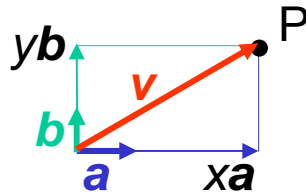
vektorok felbontása

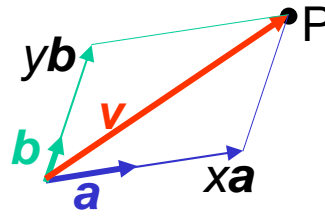
Koordináták és koordinátarendszerek

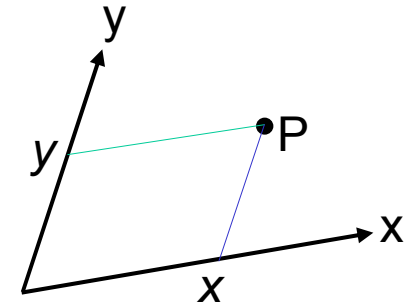
derékszögű
koordinátarendszer

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

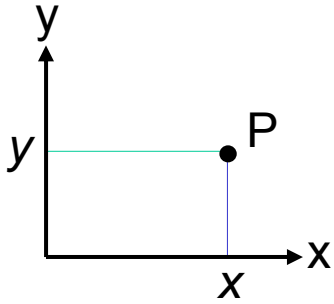
$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

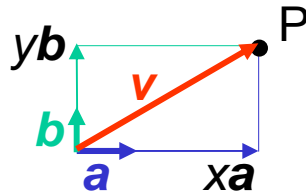
vektorok felbontása

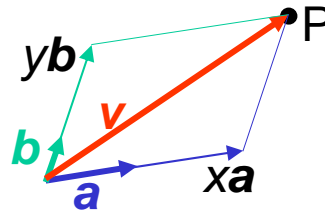
Koordináták és koordinátarendszerek

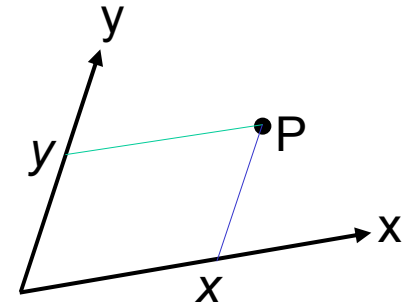
derékszögű
koordinátarendszer

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

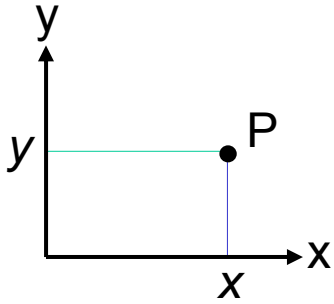

ferdeszögű
koordinátarendszer

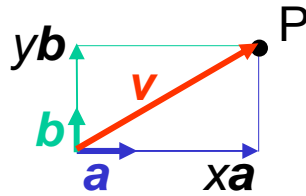
vektorok felbontása

Koordináták és koordinátarendszerek

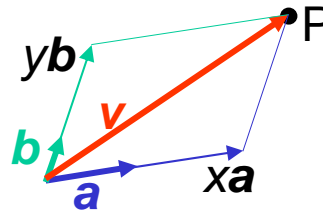

derékszögű
koordinátarendszer

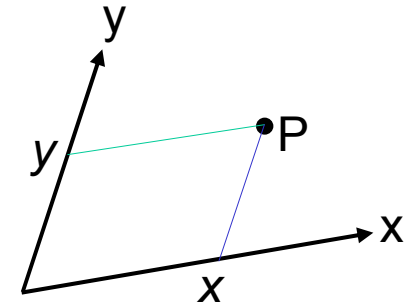

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

vektorok felbontása

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

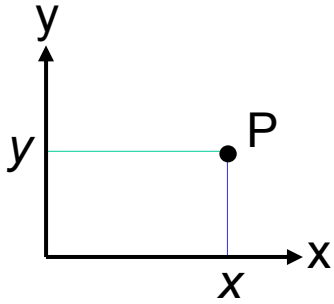
ferdeszögű
koordinátarendszer

A koordináták leolvasása:
a **MÁSİK** koordinátatengellyel párhuzamos
vetítősugarakkal,

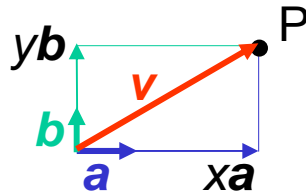

Koordináták és koordinátarendszerek

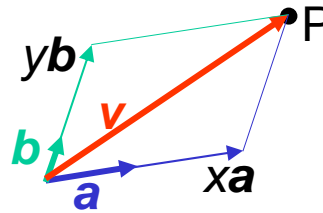

derékszögű
koordinátarendszer

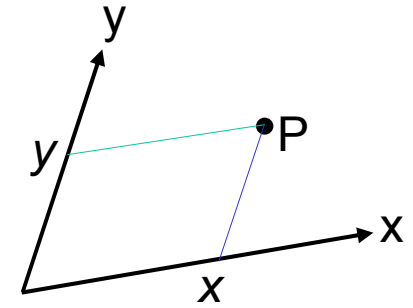

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

vektorok felbontása

$$\mathbf{v} = x\mathbf{a} + y\mathbf{b}$$

ferdeszögű
koordinátarendszer

A koordináták leolvasása:
a **MÁSİK** koordinátatengellyel párhuzamos
vetítősugarakkal,
amelyek a ponttól az adott tengelyig tartanak

Téridő

Téridő

$x - t$ koordinátarendszer:

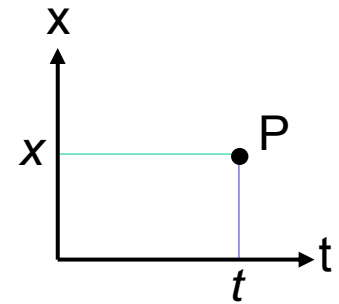
Téridő

$x - t$ koordinátarendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

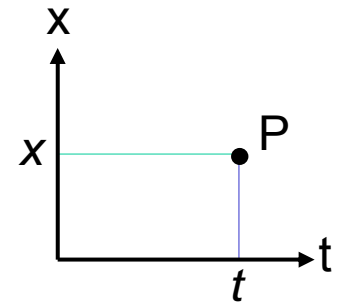
Téridő

$x - t$ koordinátarendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

Téridő

$x - t$ koordinátarendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

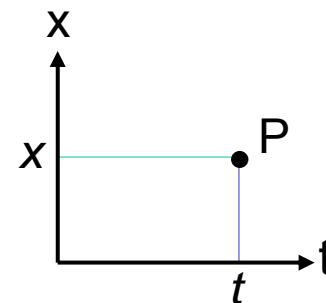

Fizikusok vagyunk, vagy mi a szösz...

Téridő

$x - t$ koordináta-rendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

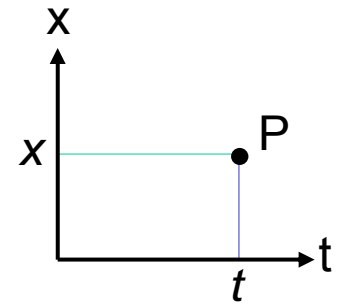

Fizikusok vagyunk, vagy mi a szösz... cseréljük fel a tengelyeket!

Téridő

$x - t$ koordinátarendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

Fizikusok vagyunk, vagy mi a szösz... cseréljük fel a tengelyeket!

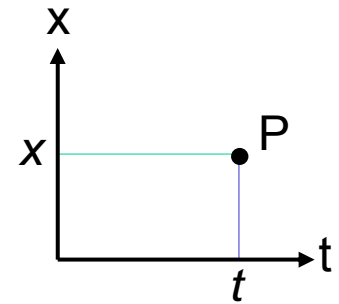
(a matematikusok nem szokták...)

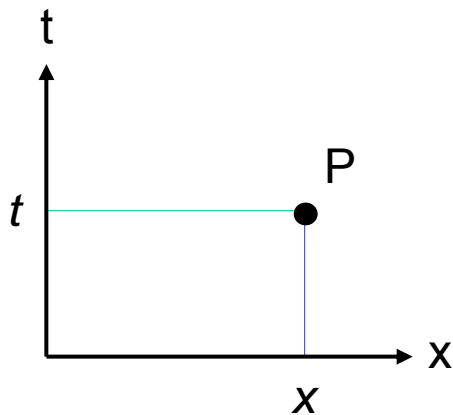
Tér idő

$x - t$ koordinátarendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

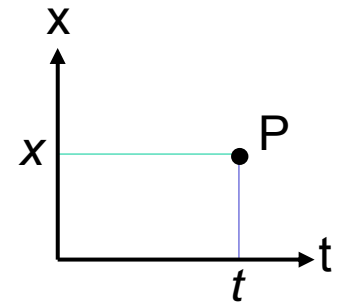
Fizikusok vagyunk, vagy mi a szösz... cseréljük fel a tengelyeket!

(a matematikusok nem szokták...)

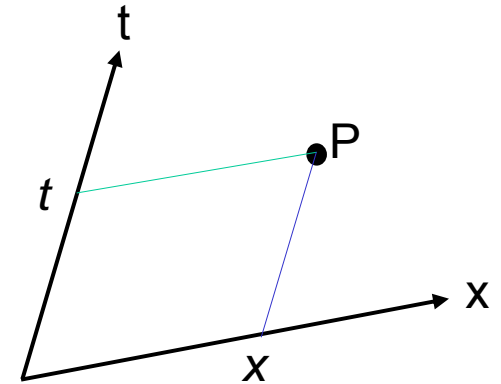
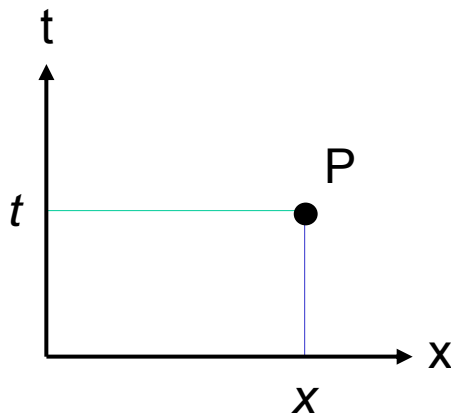
Tér idő

$x - t$ koordinátarendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

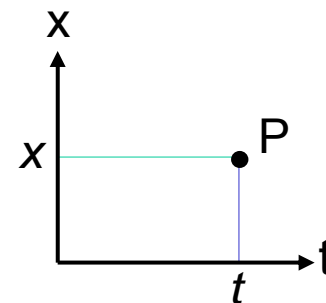
Fizikusok vagyunk, vagy mi a szösz... cseréljük fel a tengelyeket!

(a matematikusok nem szokták...)

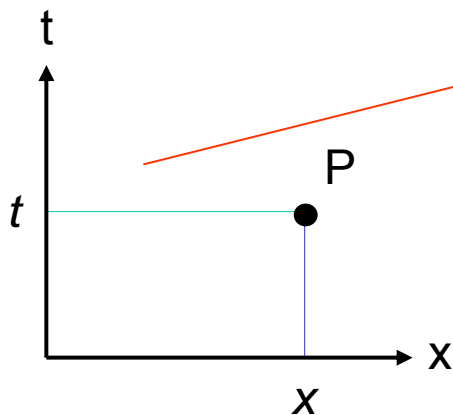
Téridő

$x - t$ koordinátarendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

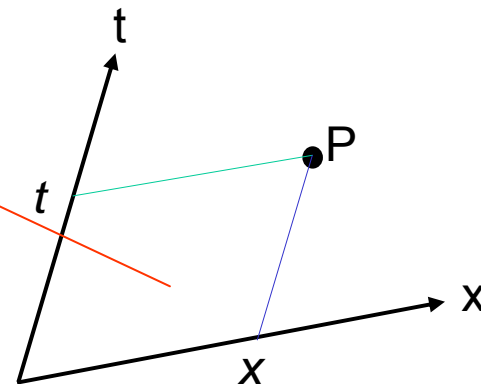

Fizikusok vagyunk, vagy mi a szösz... cseréljük fel a tengelyeket!

(a matematikusok nem szokták...)

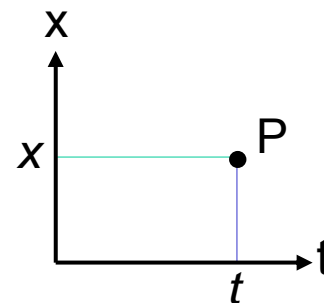

téridő

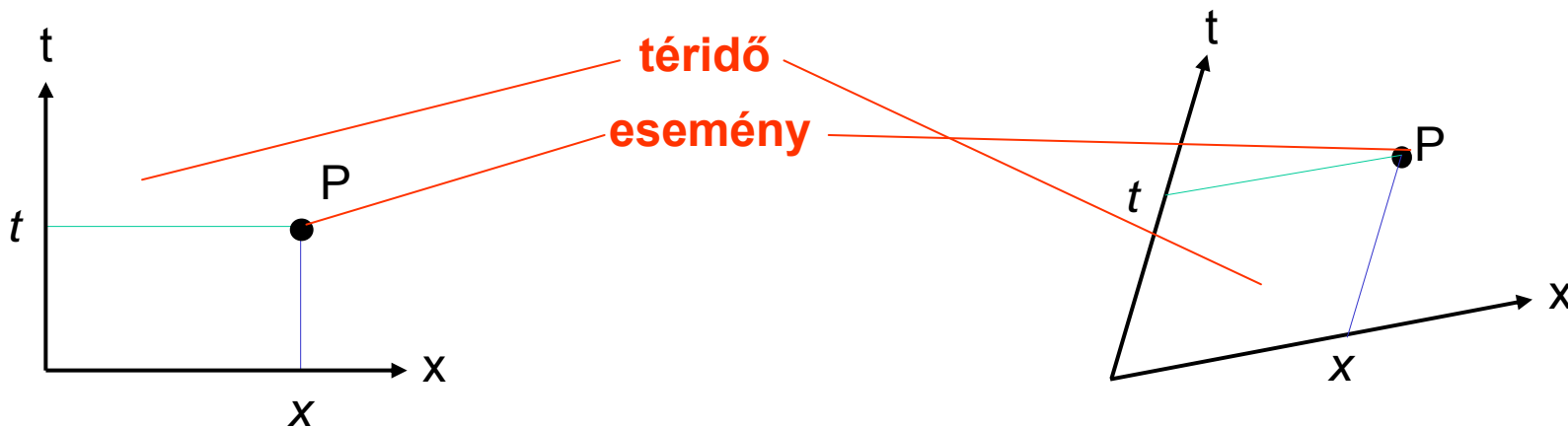
Téridő

$x - t$ koordinátarendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

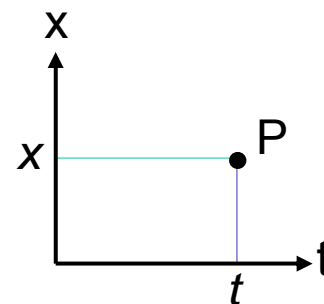
Fizikusok vagyunk, vagy mi a szösz... cseréljük fel a tengelyeket!

(a matematikusok nem szokták...)

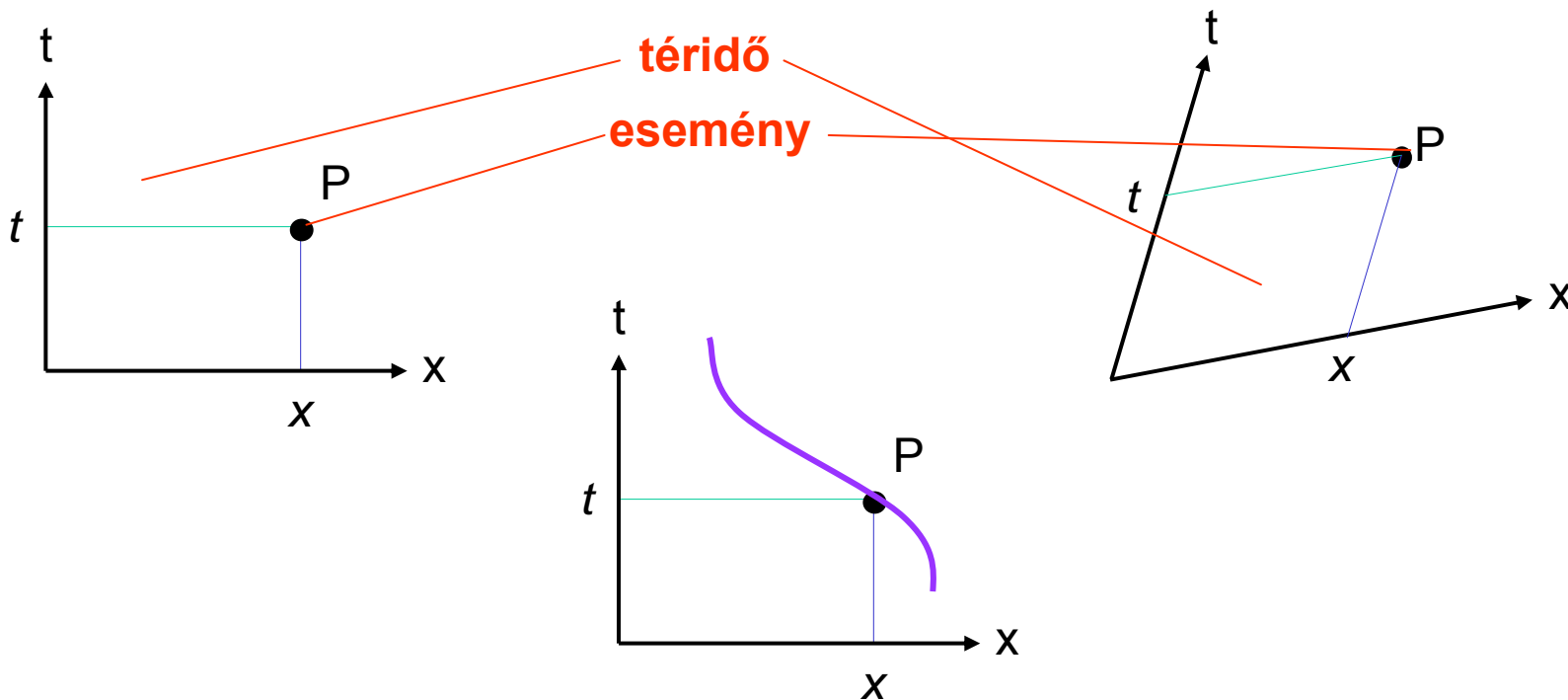
Téridő

$x - t$ koordinátarendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

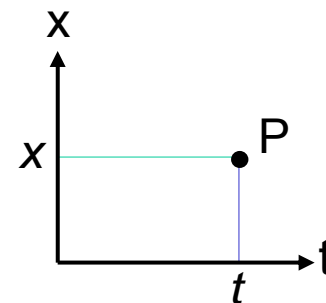
Fizikusok vagyunk, vagy mi a szösz... cseréljük fel a tengelyeket!

(a matematikusok nem szokták...)

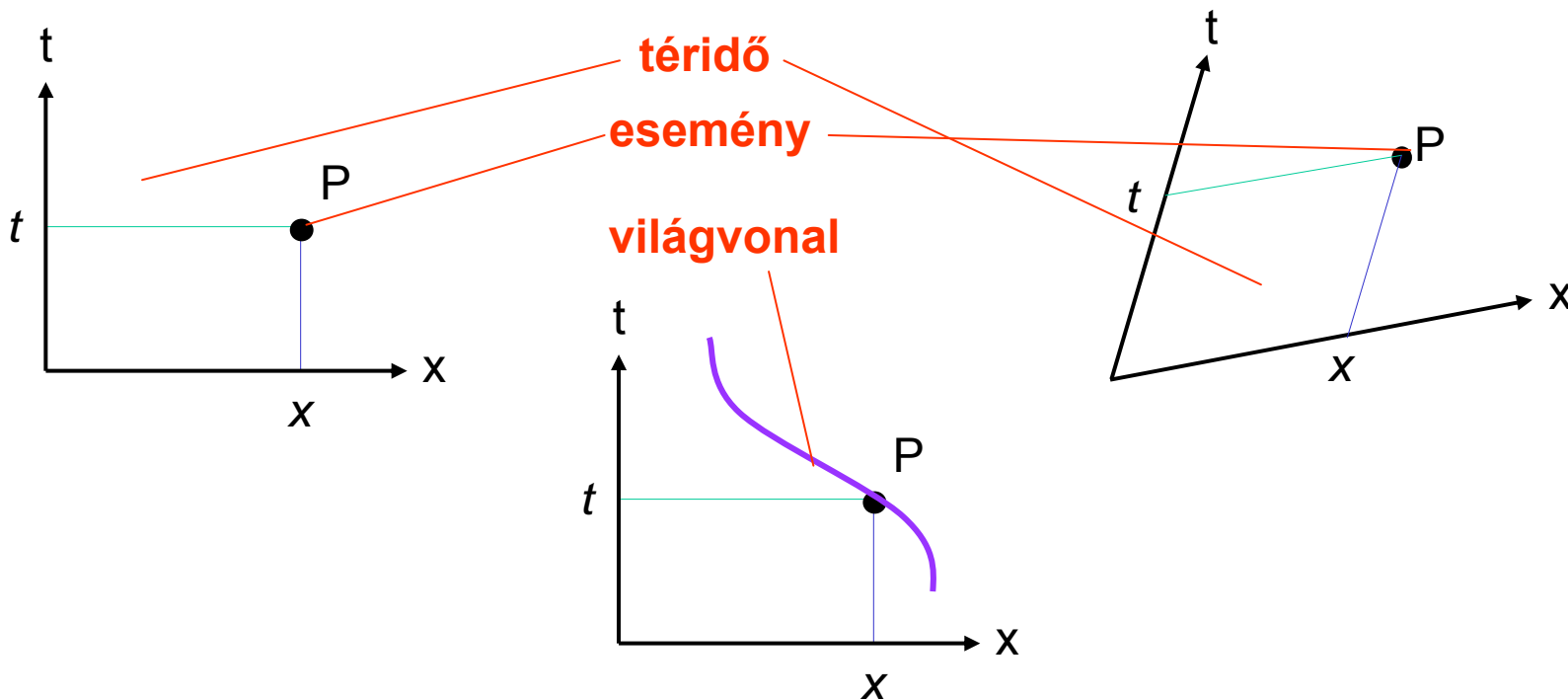
Téridő

$x - t$ koordinátarendszer: tkp. iskolai út—idő-diagram

Fizikusok vagyunk, vagy mi a szösz... cseréljük fel a tengelyeket!

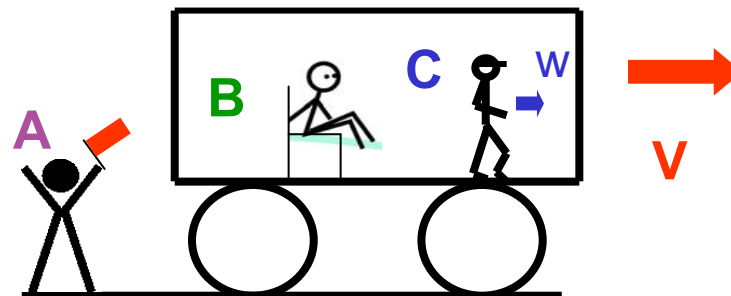
(a matematikusok nem szokták...)

Galilei-transzformáció

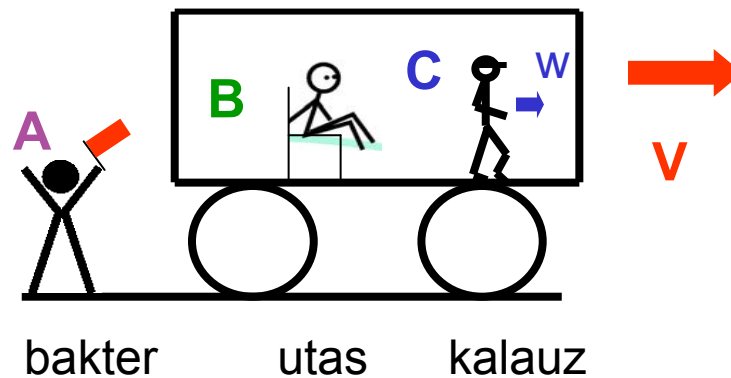

Galilei-transzformáció

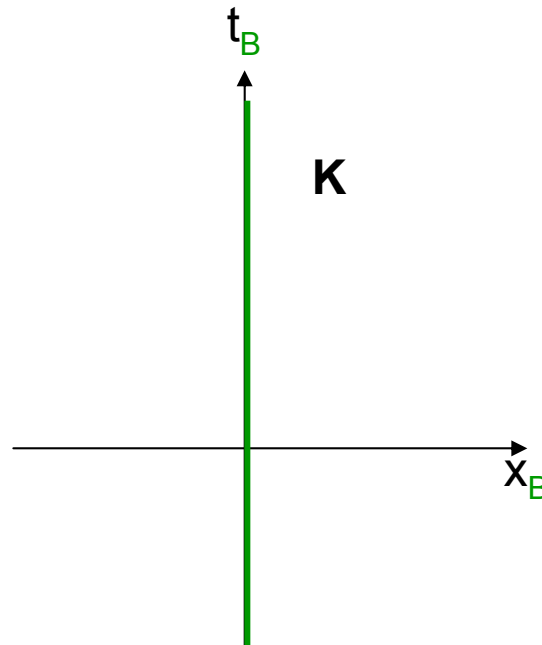
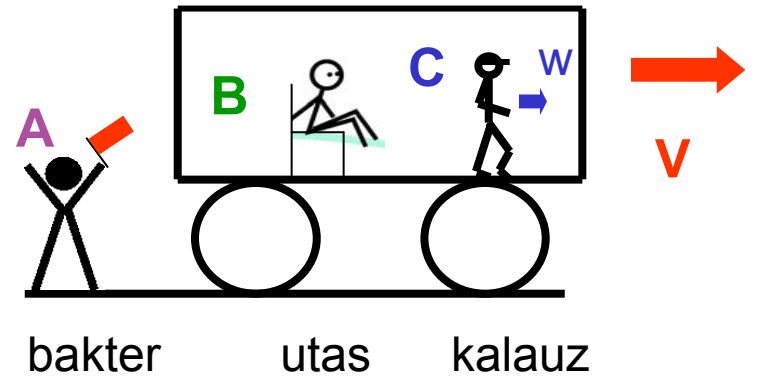

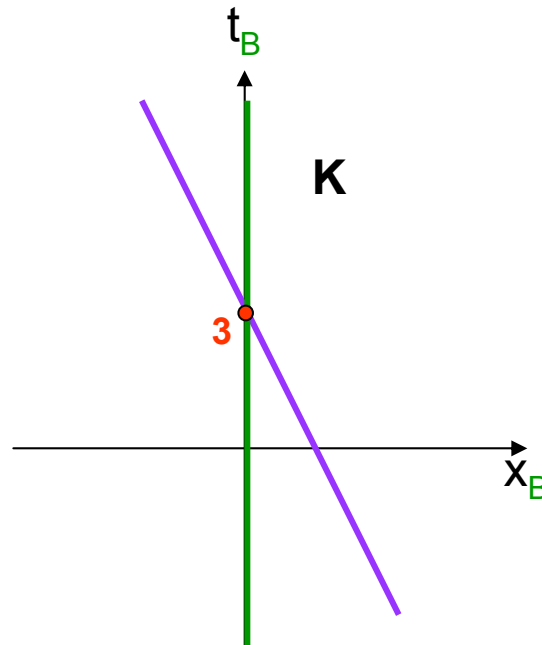
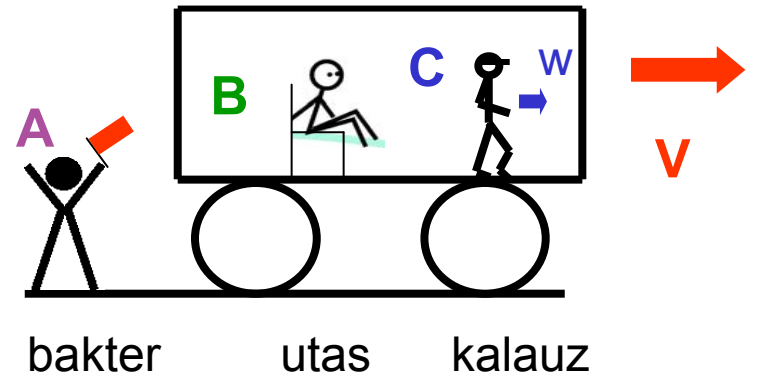
Galilei-transzformáció

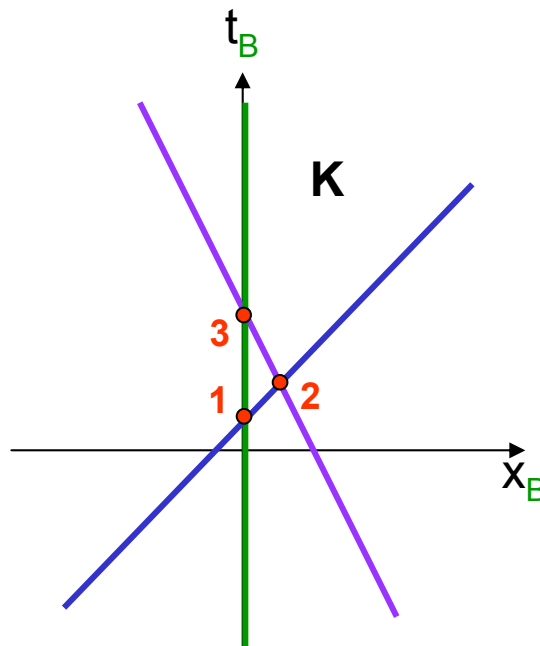
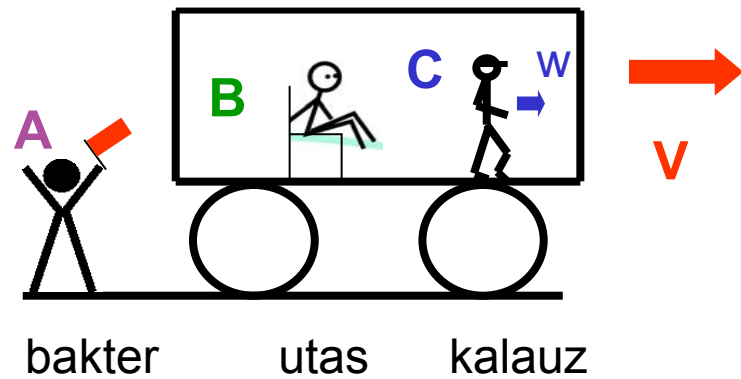
Galilei-transzformáció

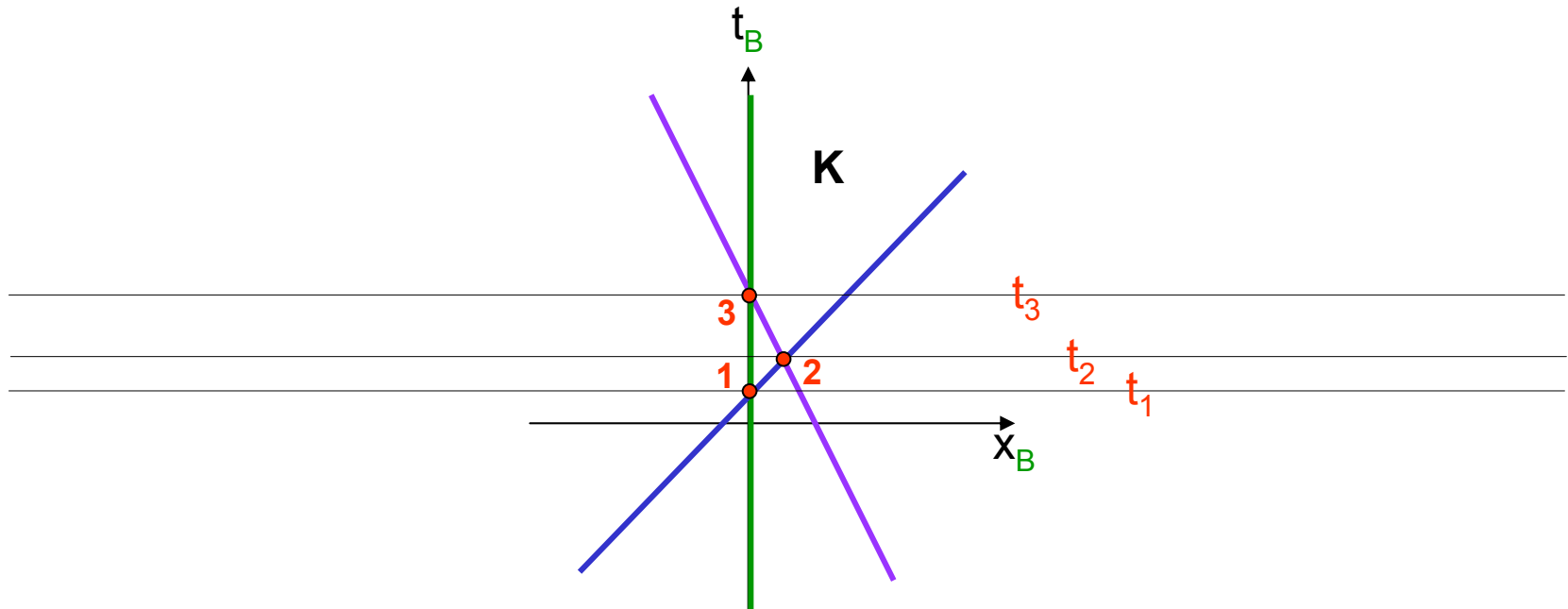
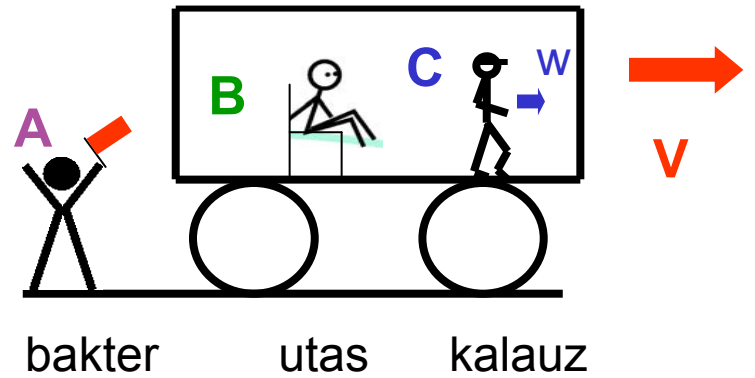
Galilei-transzformáció

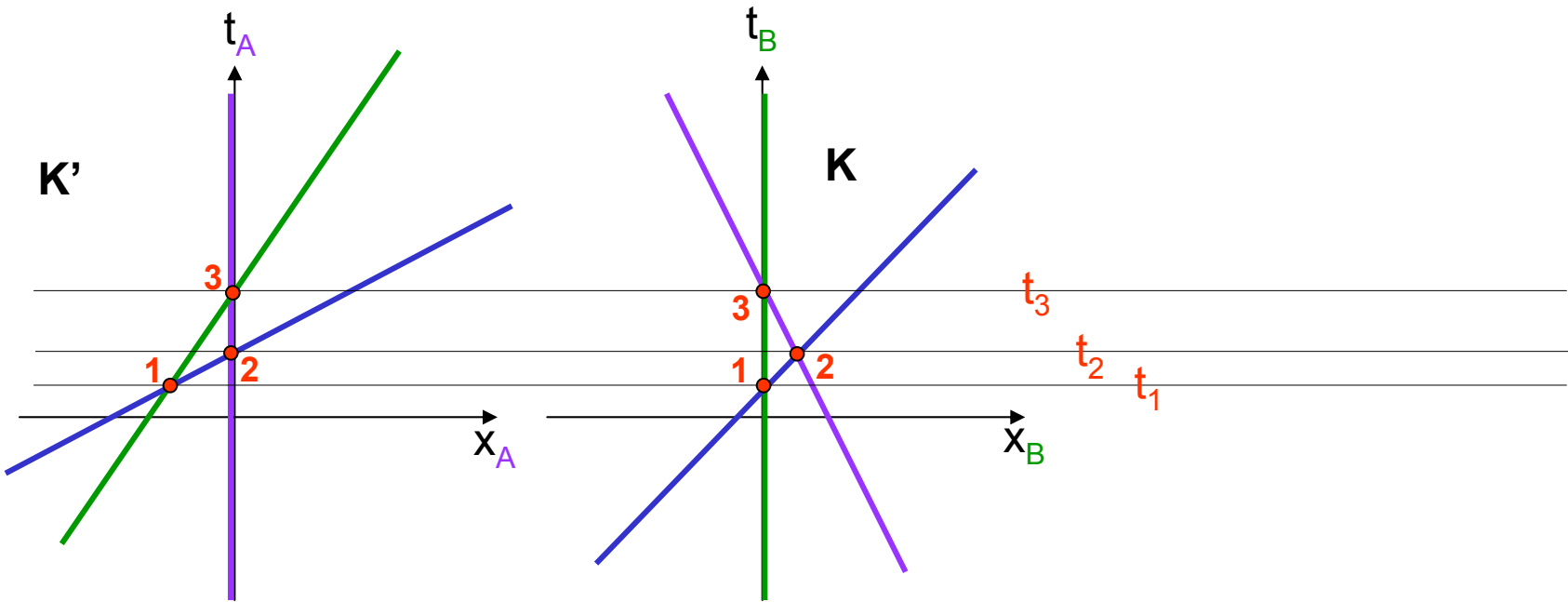
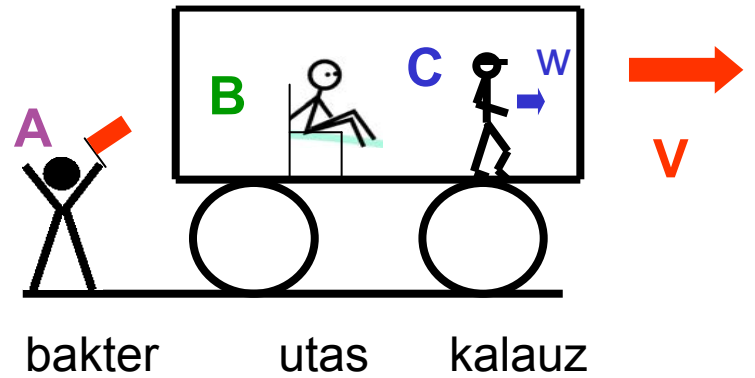
Galilei-transzformáció

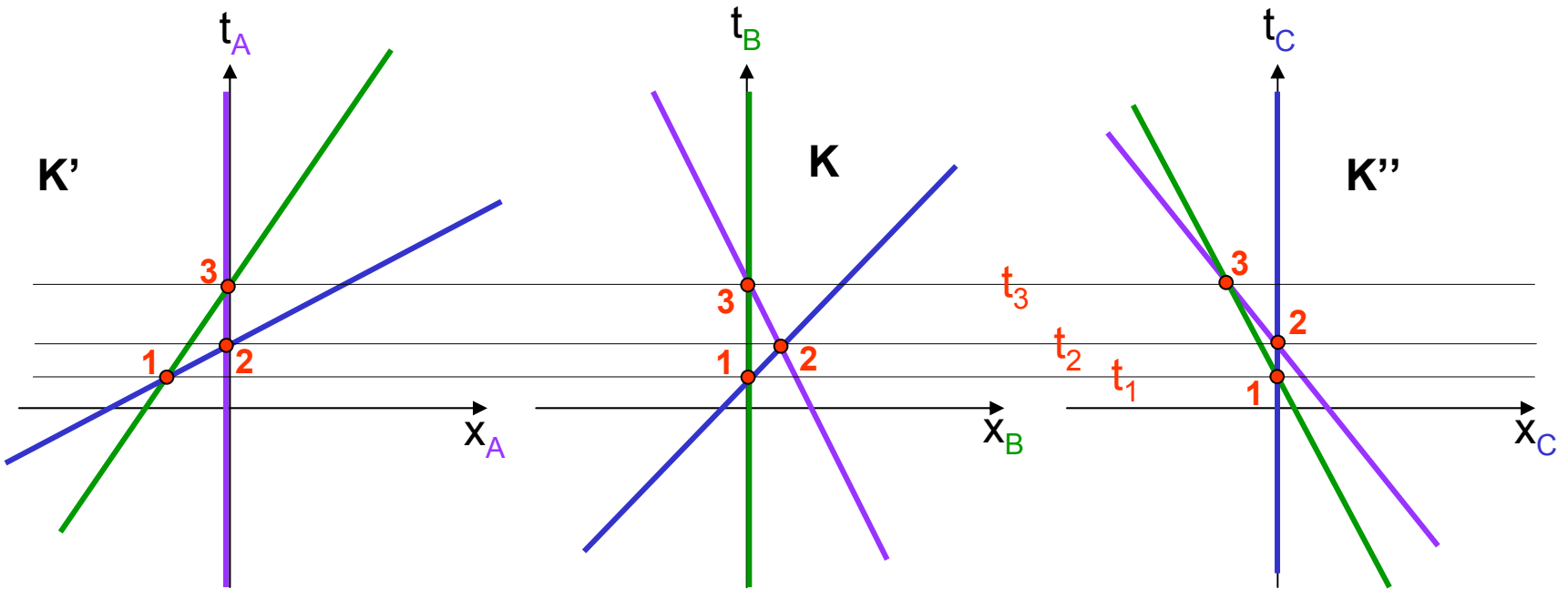
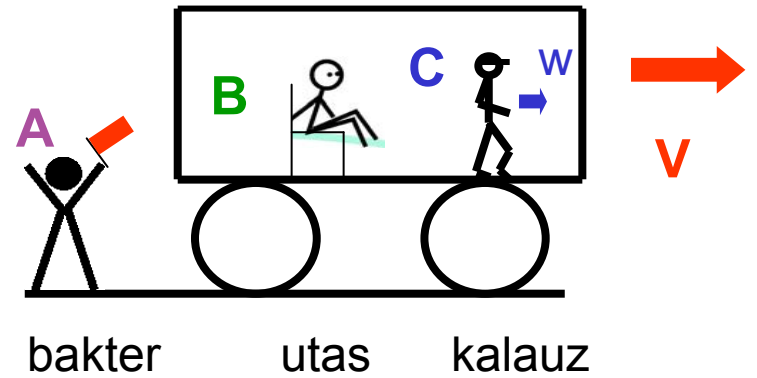
Galilei-transzformáció

Galilei-transzformáció

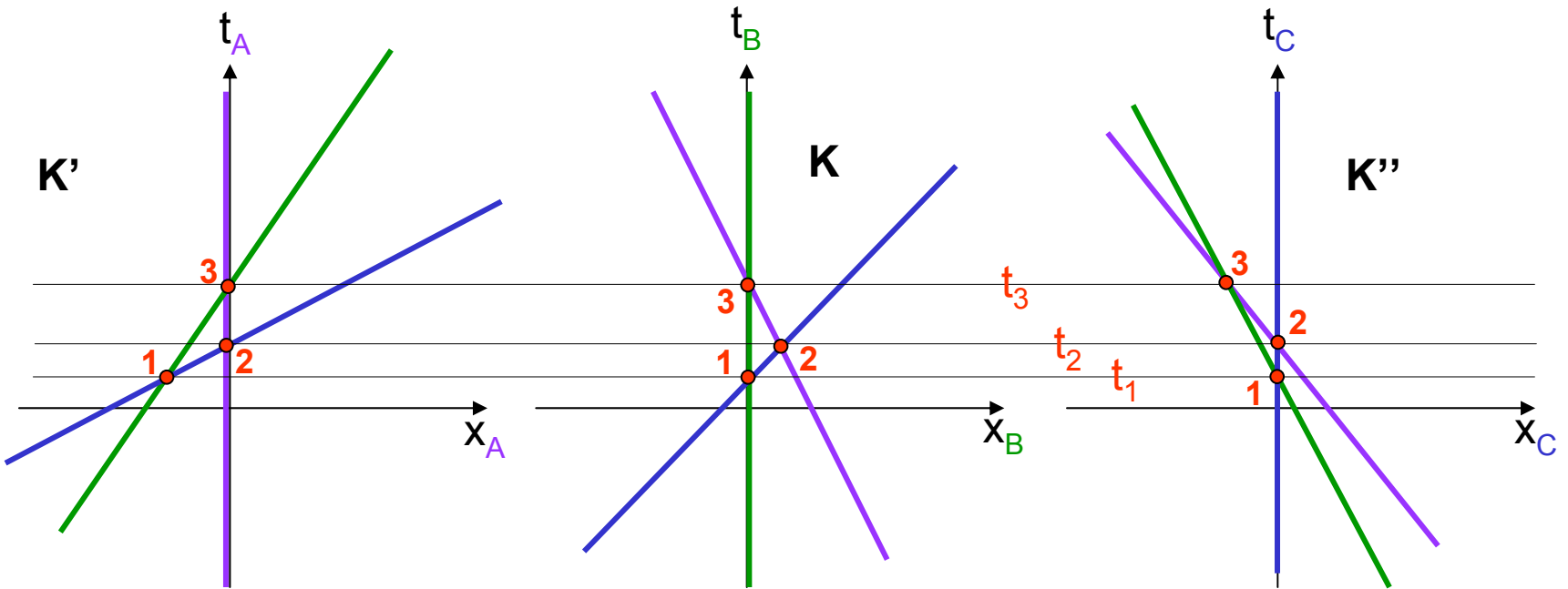
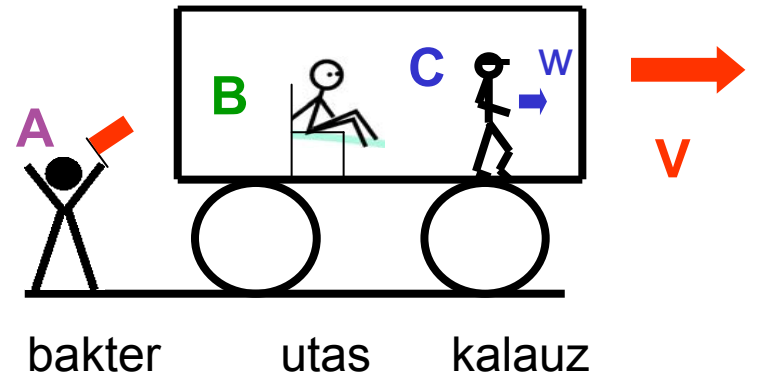

Galilei-transzformáció

Galilei-transzformáció

$$t_A = t_B = t_C$$

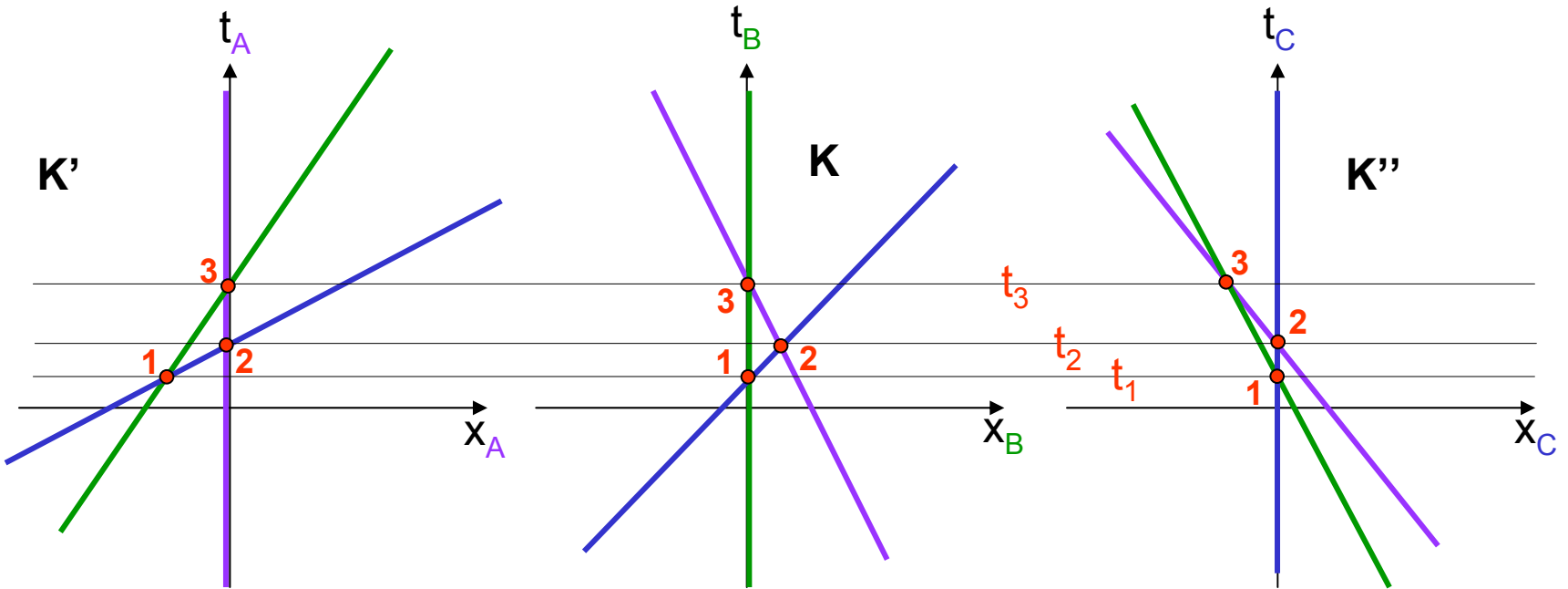
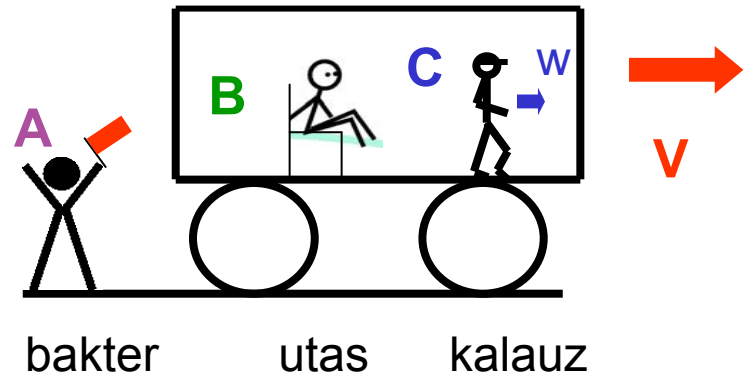

Galilei-transzformáció

$$t_A = t_B = t_C$$

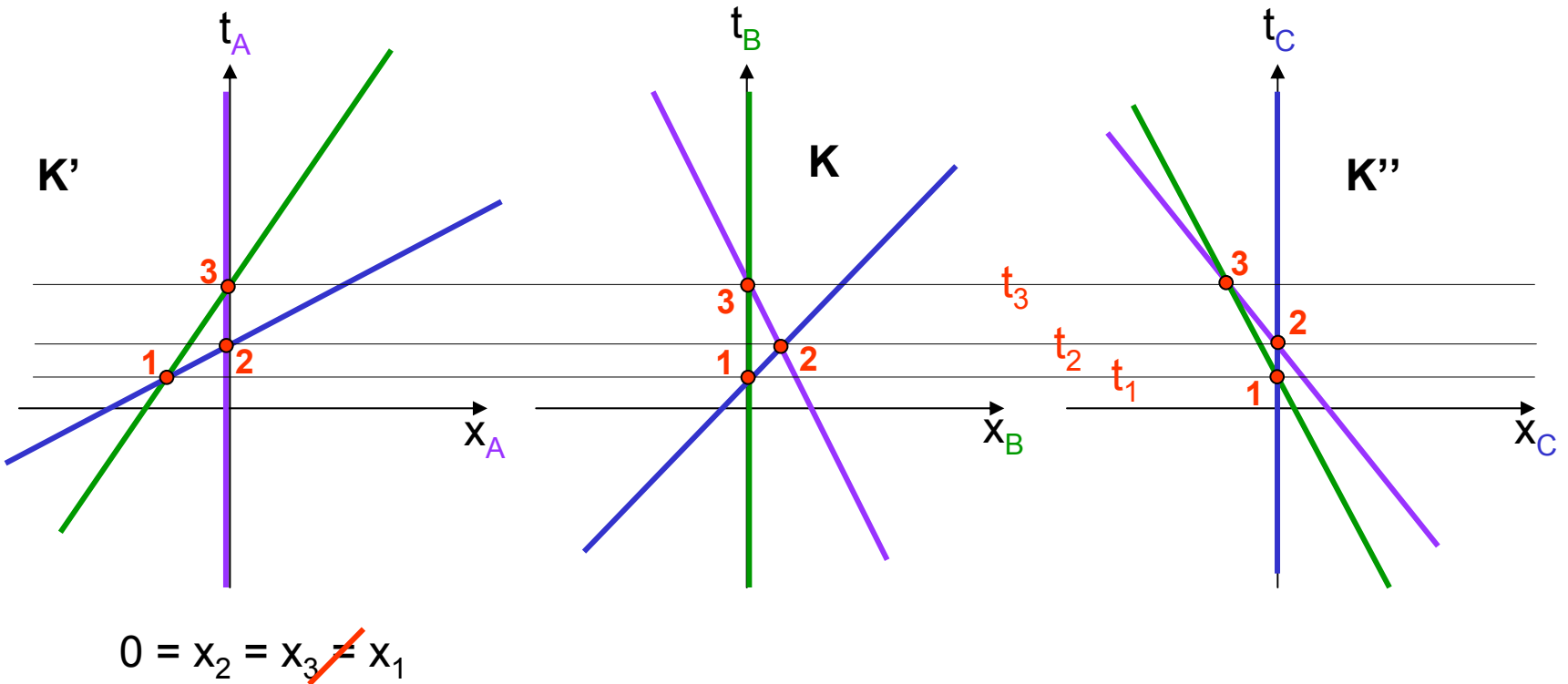
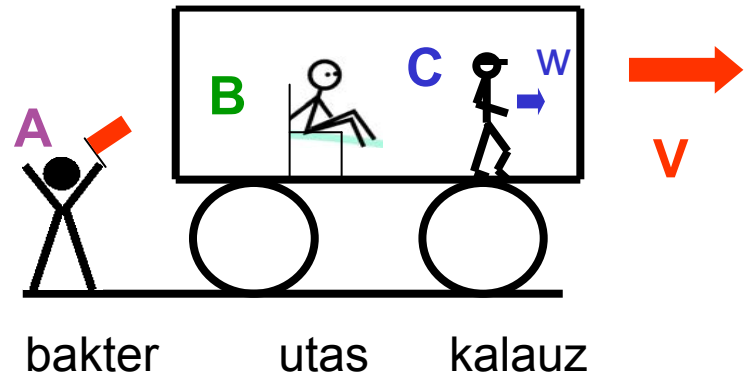
newtoni
abszolút idő

Galilei-transzformáció

$$t_A = t_B = t_C$$

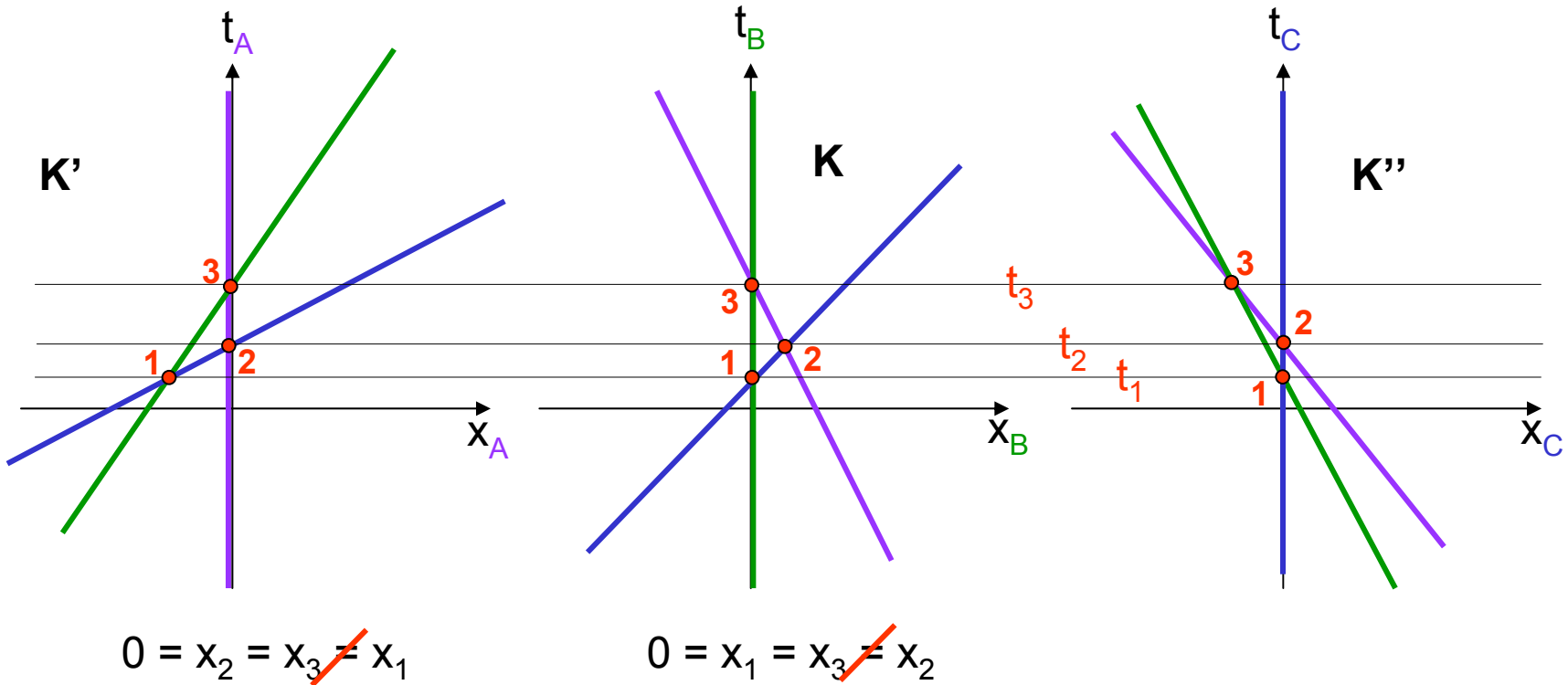
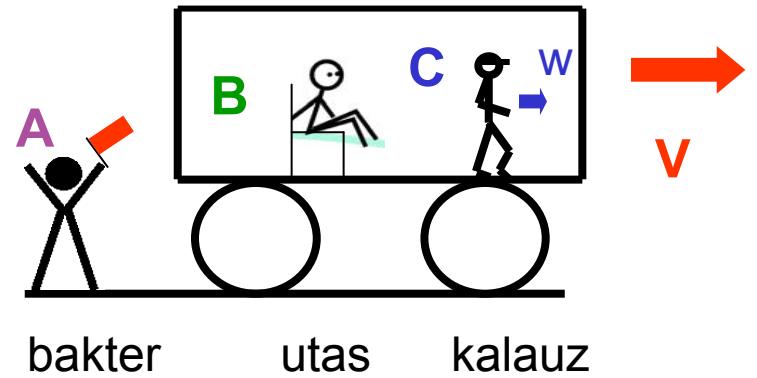
newtoni
abszolút idő

Galilei-transzformáció

$$t_A = t_B = t_C$$

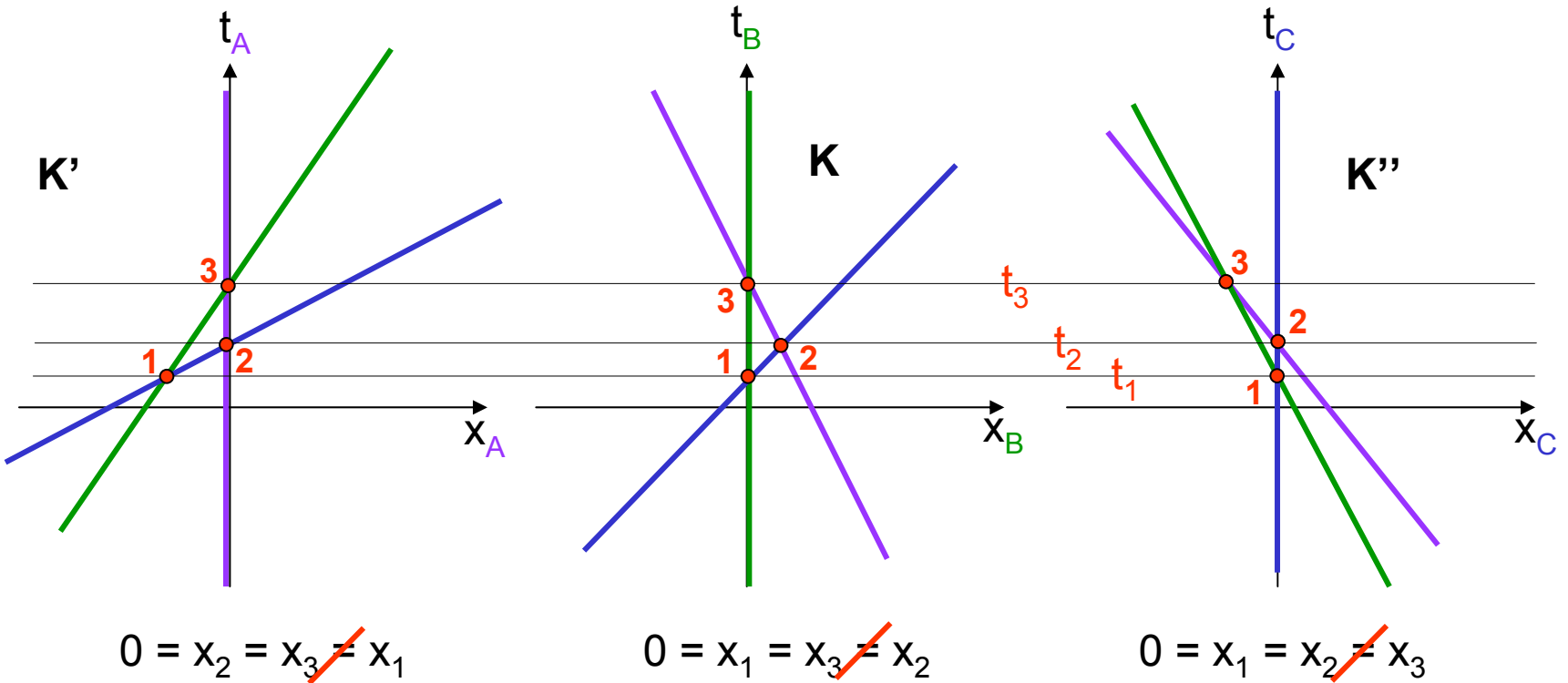
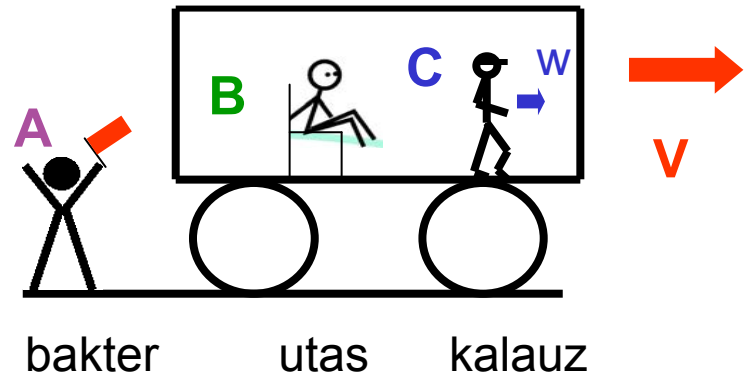
newtoni
abszolút idő

Galilei-transzformáció

$$t_A = t_B = t_C$$

newtoni
abszolút idő

Események koordinátái

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek.

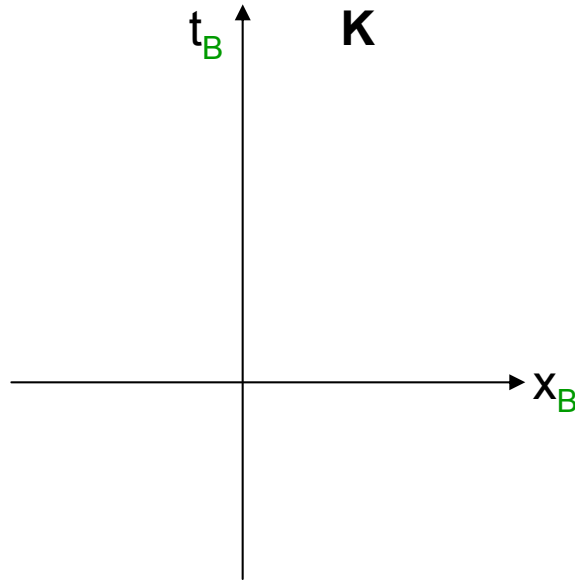
Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek.
Legyen ez az origó.

Események koordinátái

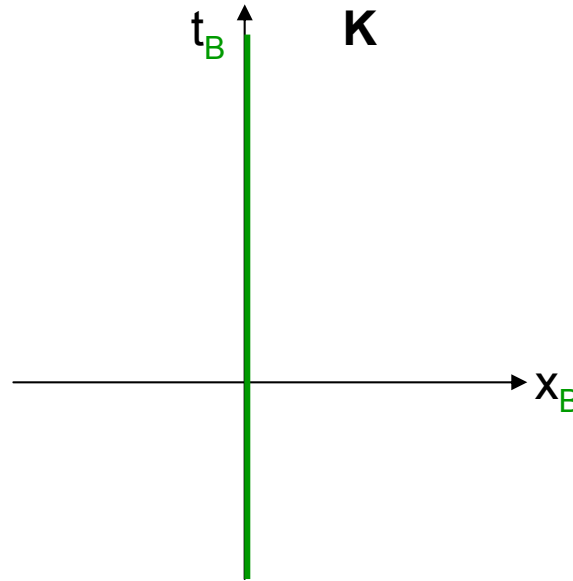
Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek.
Legyen ez az origó.

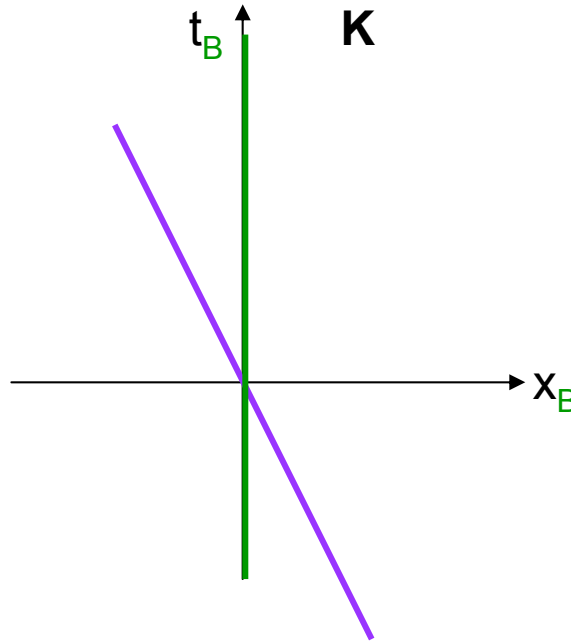
Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek.
Legyen ez az origó.

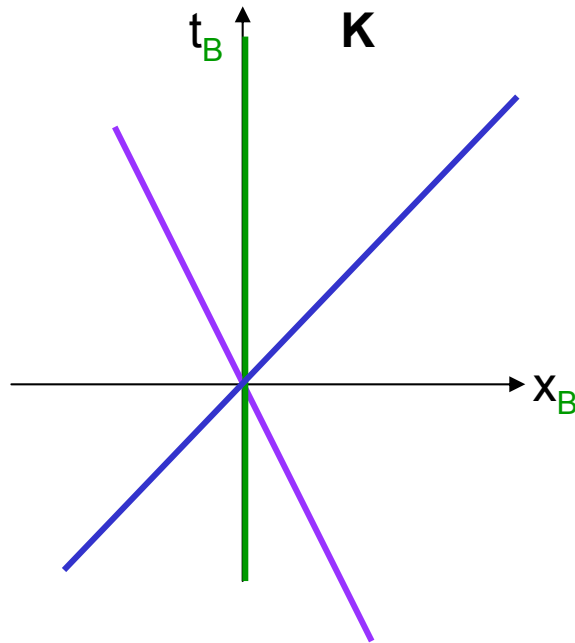
Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

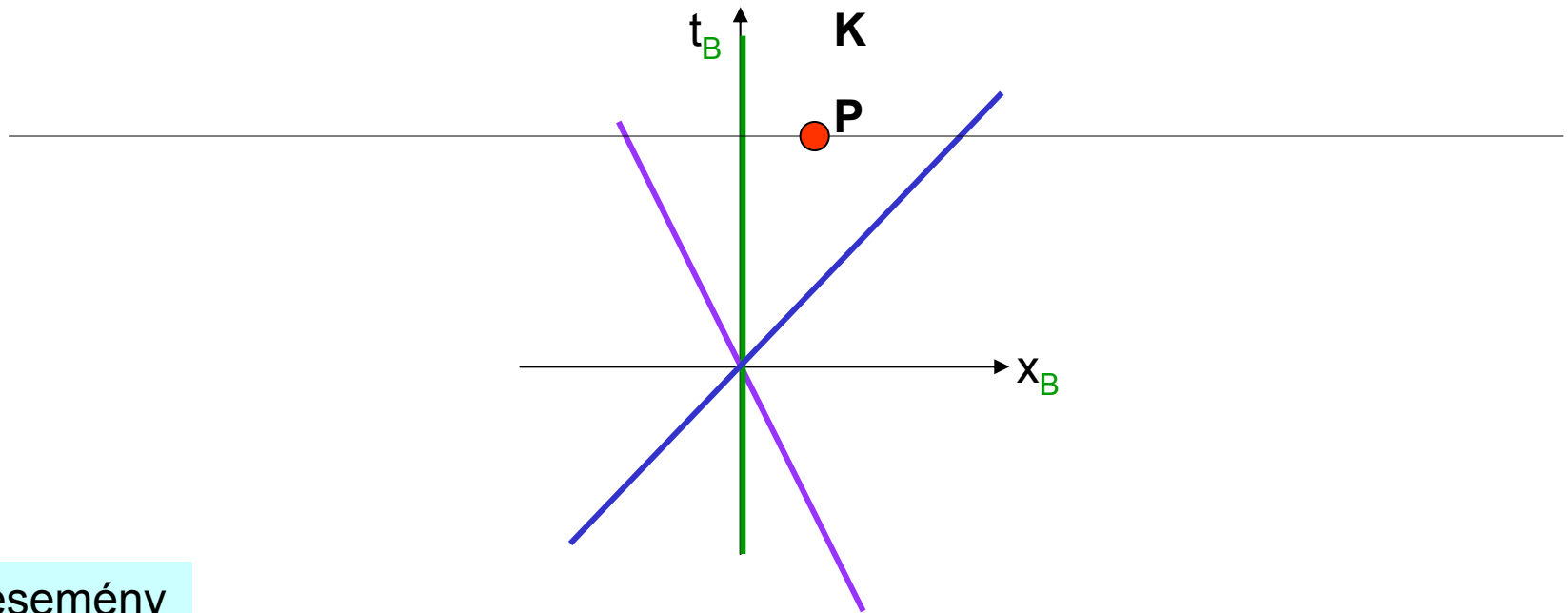
Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek.
Legyen ez az origó.

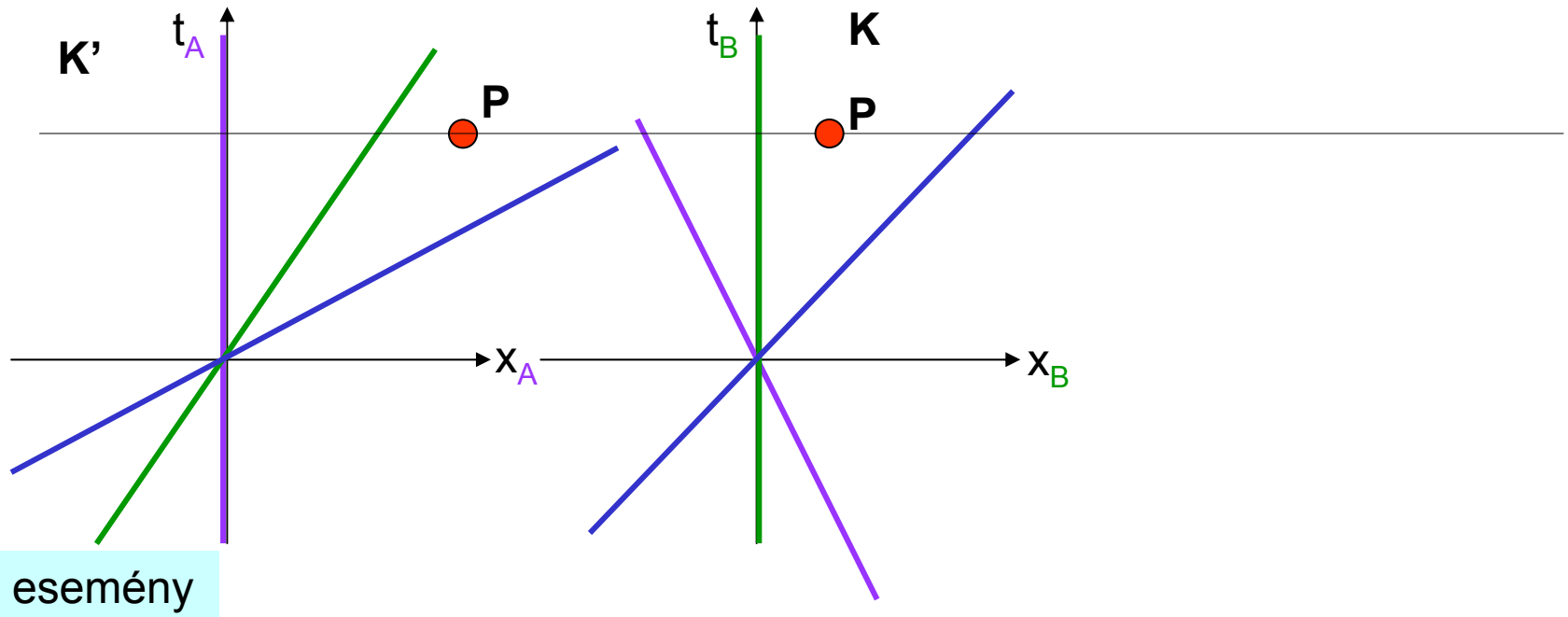

a P esemény

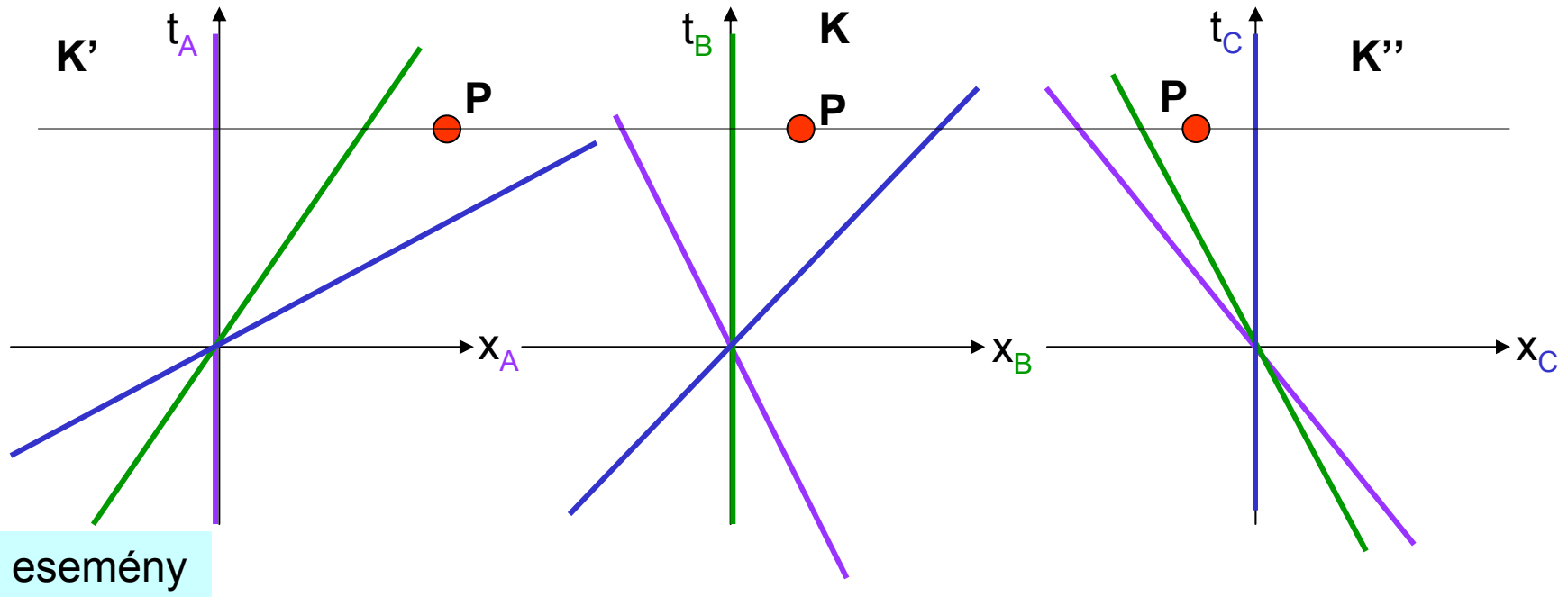
Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

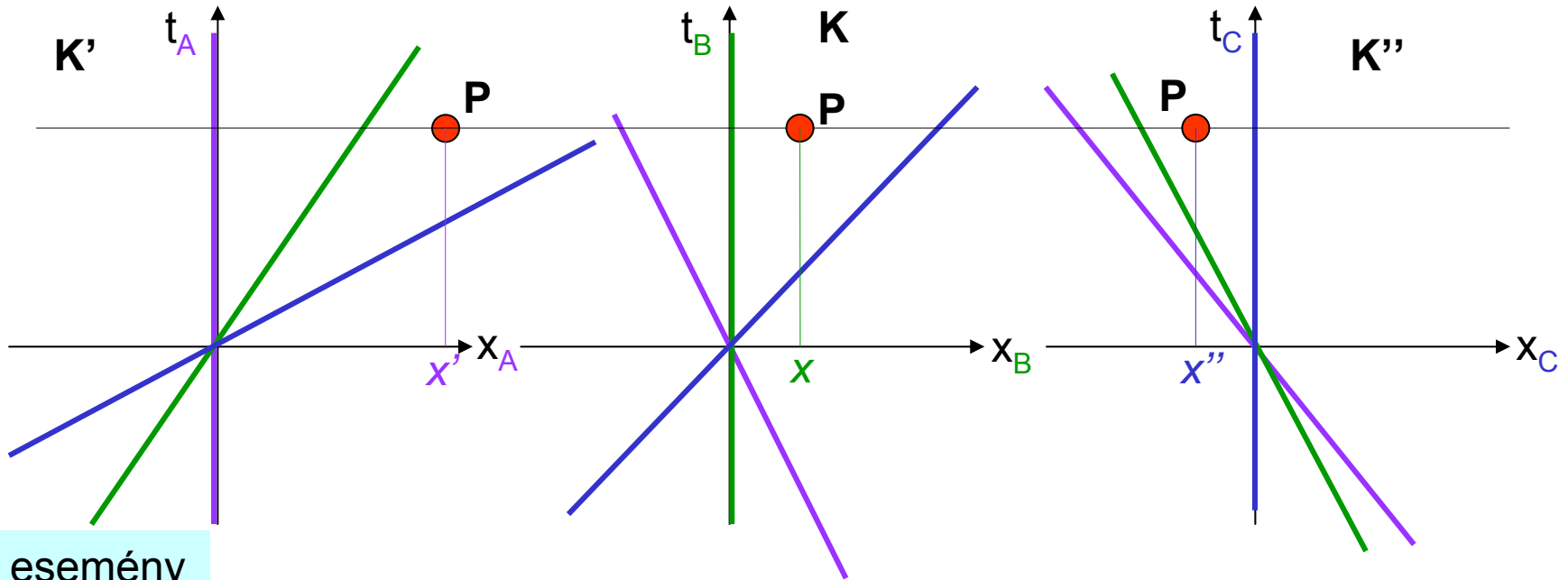
Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

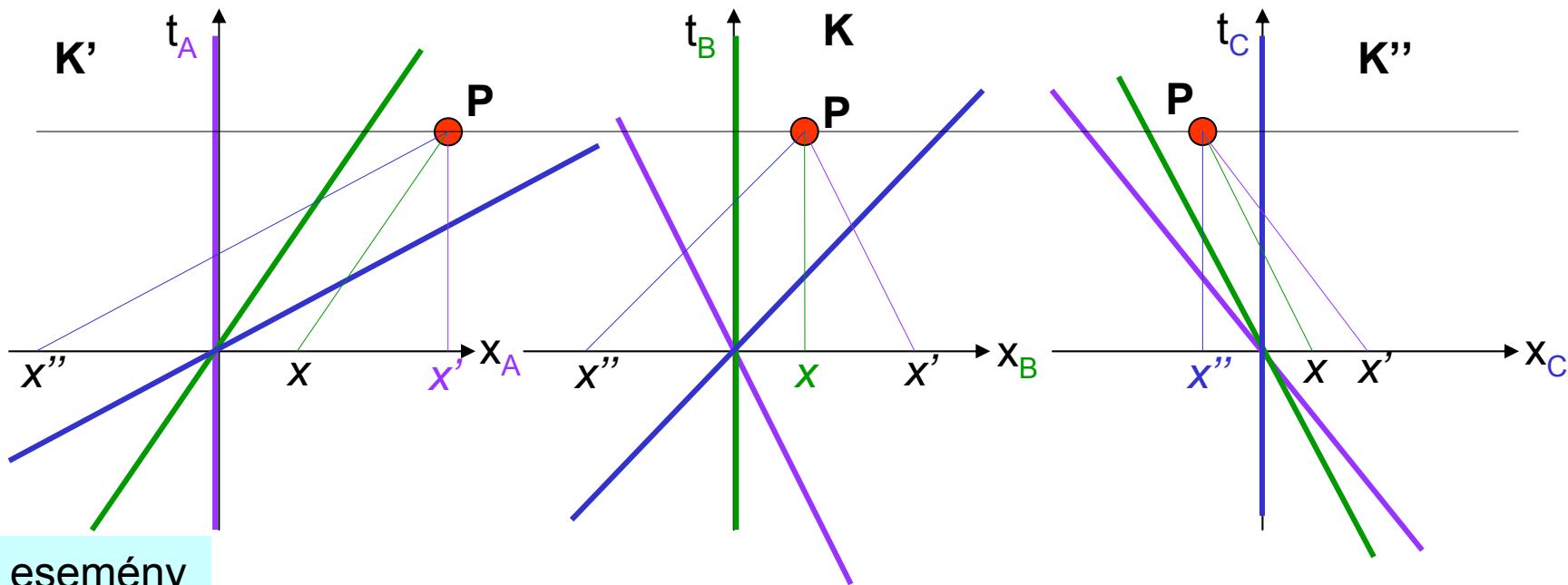

a P esemény
különböző
koordinátái

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

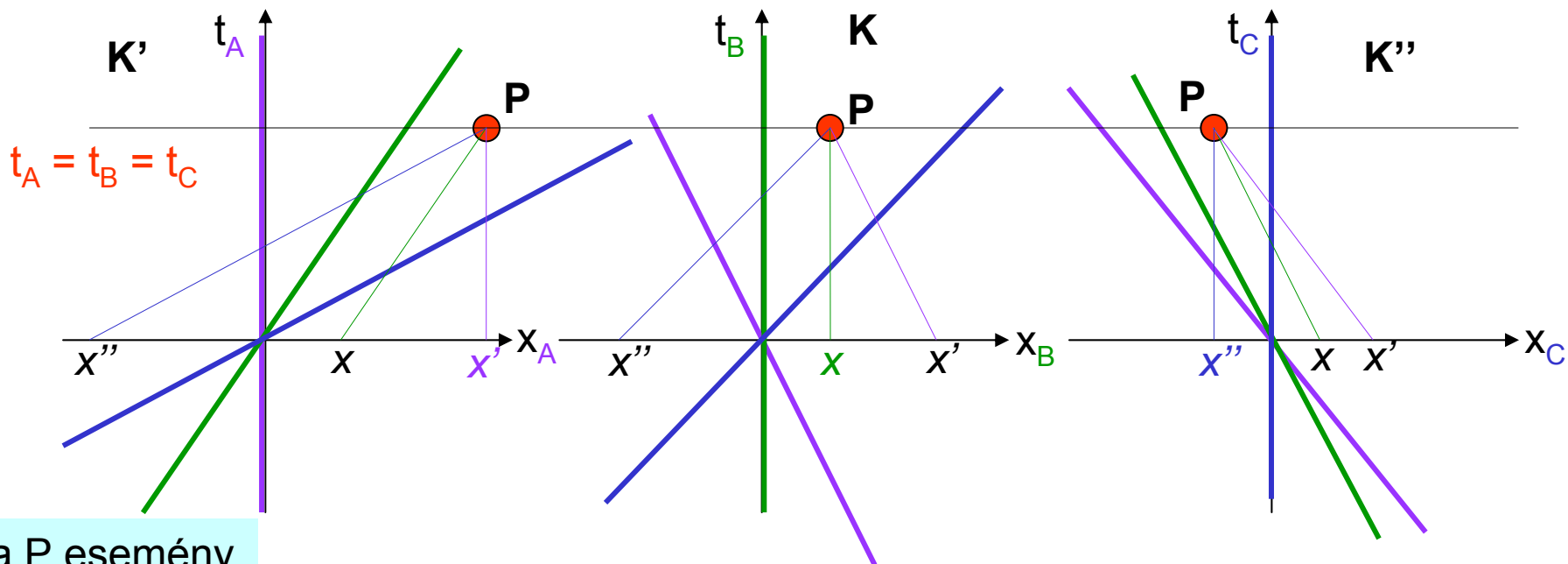
a P esemény
különböző
koordinátái

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

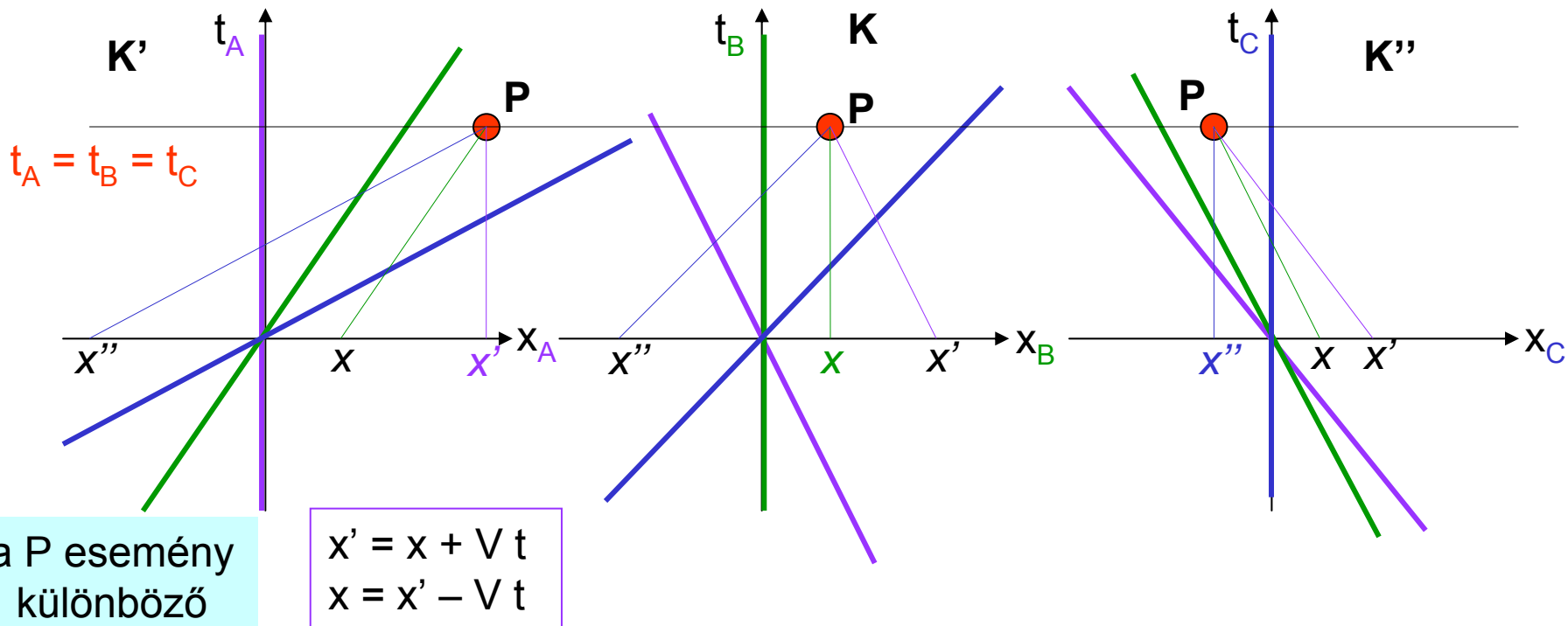

a P esemény
különböző
koordinátái

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

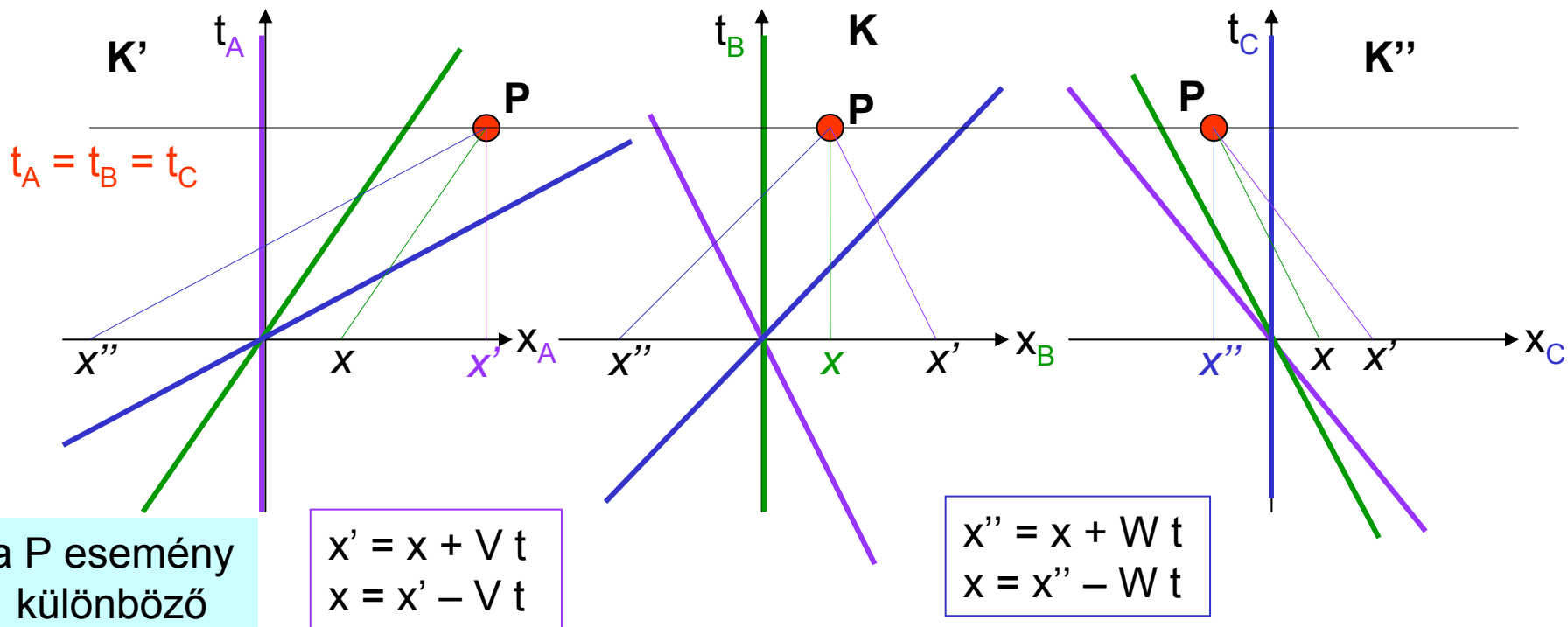

a P esemény
különböző
koordinátái
közti
kapcsolatok:

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

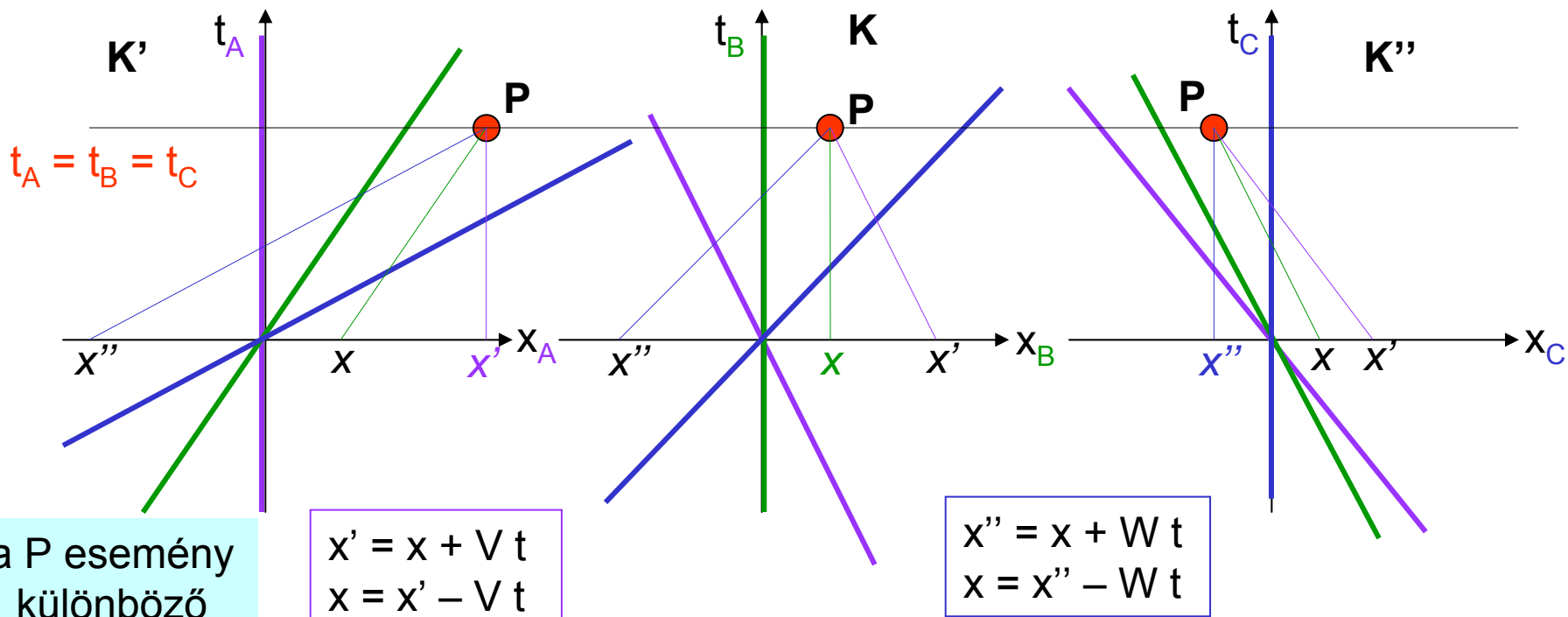

a P esemény különböző koordinátái közti kapcsolatok:

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

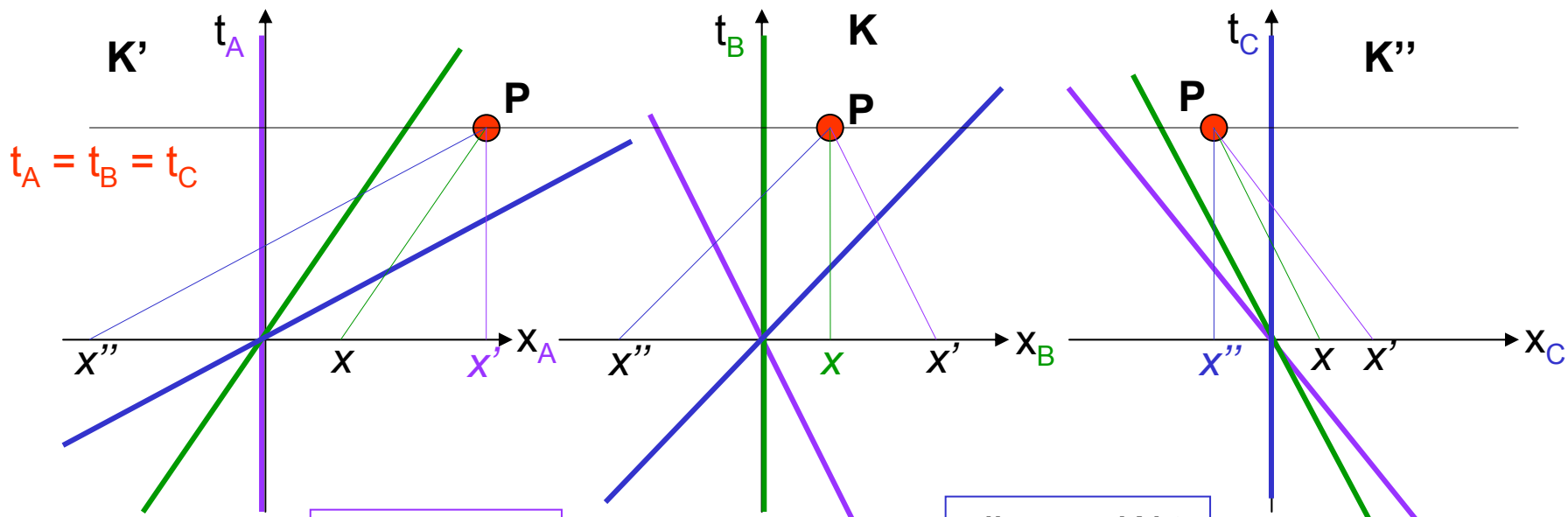

a P esemény különböző koordinátái közötti kapcsolatok:

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

a P esemény különböző koordinátái közti kapcsolatok:

$$\begin{aligned} x' &= x + V t \\ x &= x' - V t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x'' &= x' + U t \\ x' &= x'' - U t \end{aligned}$$

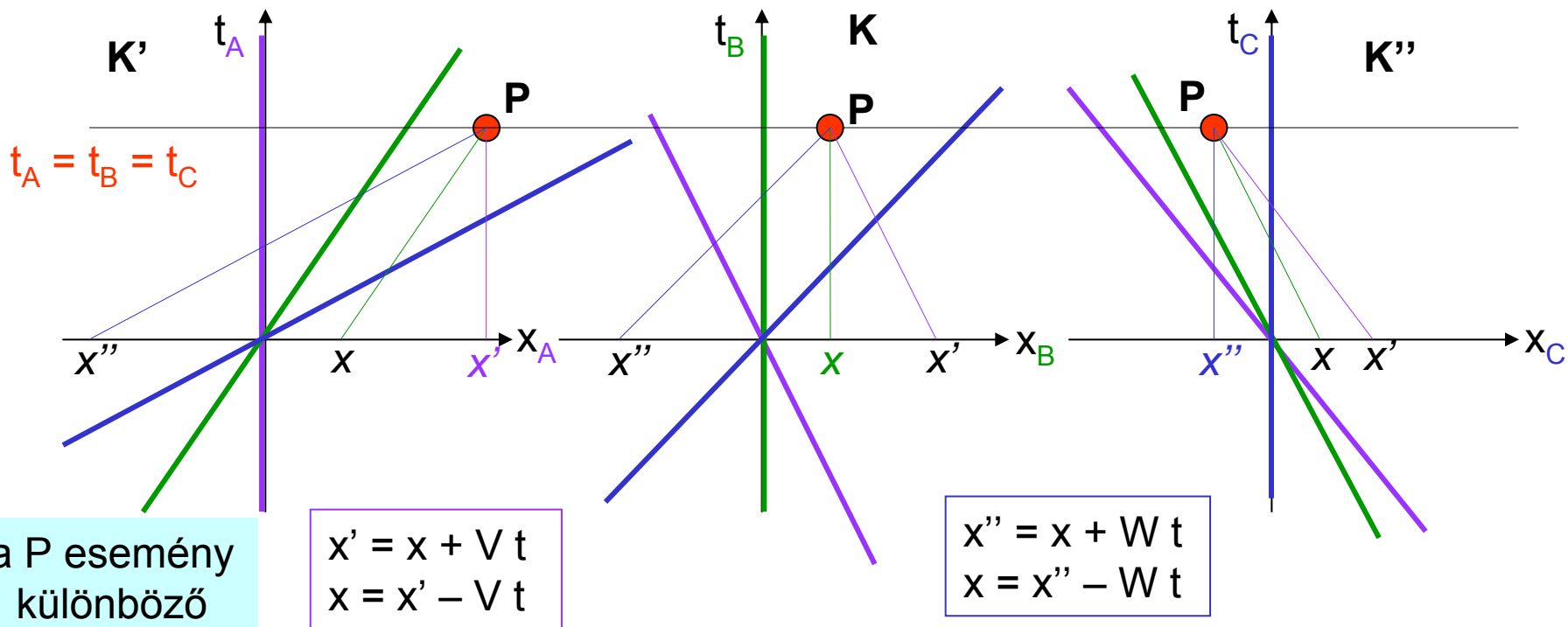
$$\begin{aligned} x'' &= x + W t \\ x &= x'' - W t \end{aligned}$$

$$U = V + W$$

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

a P esemény különböző koordinátái közti kapcsolatok:

$$\begin{aligned} x' &= x + V t \\ x &= x' - V t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x'' &= x' + U t \\ x' &= x'' - U t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x'' &= x + W t \\ x &= x'' - W t \end{aligned}$$

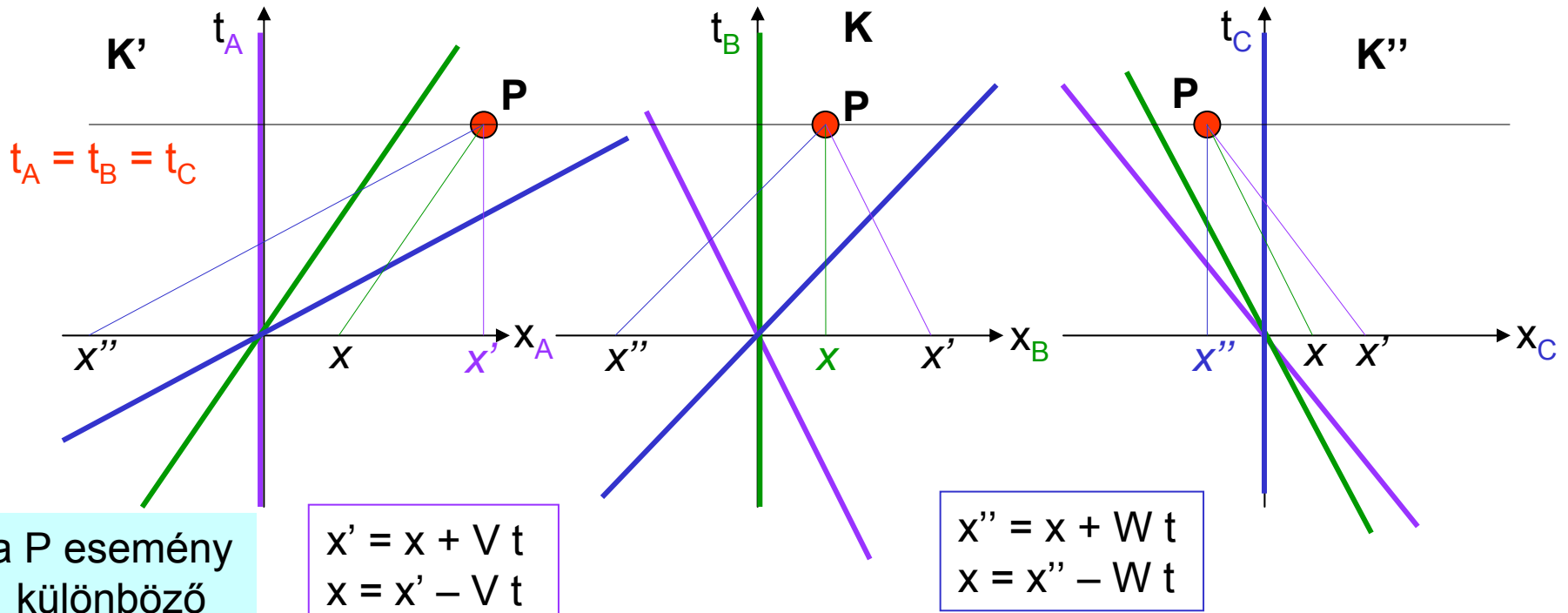
$$U = V + W$$

Sebesség-összeadás

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

a P esemény különböző koordinátái közti kapcsolatok:

$$\begin{aligned} x' &= x + V t \\ x &= x' - V t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x'' &= x' + U t \\ x' &= x'' - U t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x'' &= x + W t \\ x &= x'' - W t \end{aligned}$$

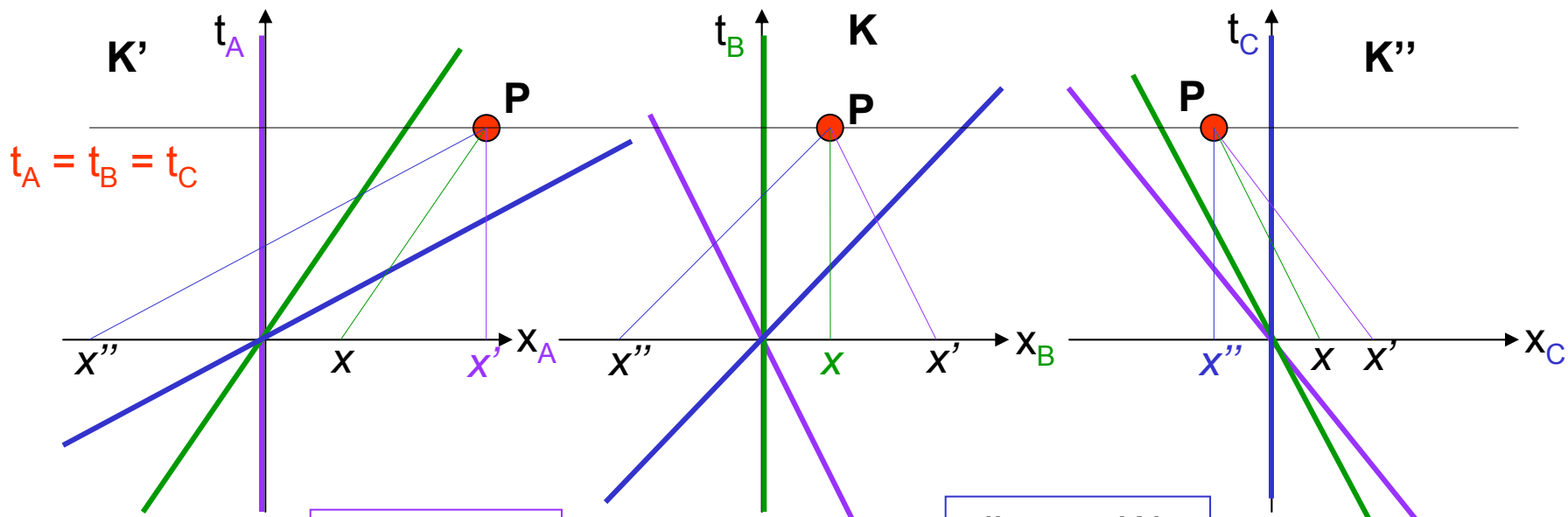
$$U = V + W$$

Sebesség-összeadás
Galilei
(és a józan ész) szerint

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

a P esemény különböző koordinátái közti kapcsolatok:

$$\begin{aligned} x' &= x + V t \\ x &= x' - V t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x'' &= x' + U t \\ x' &= x'' - U t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x'' &= x + W t \\ x &= x'' - W t \end{aligned}$$

$$U = V + W$$

$$t_A = t_B = t_C$$

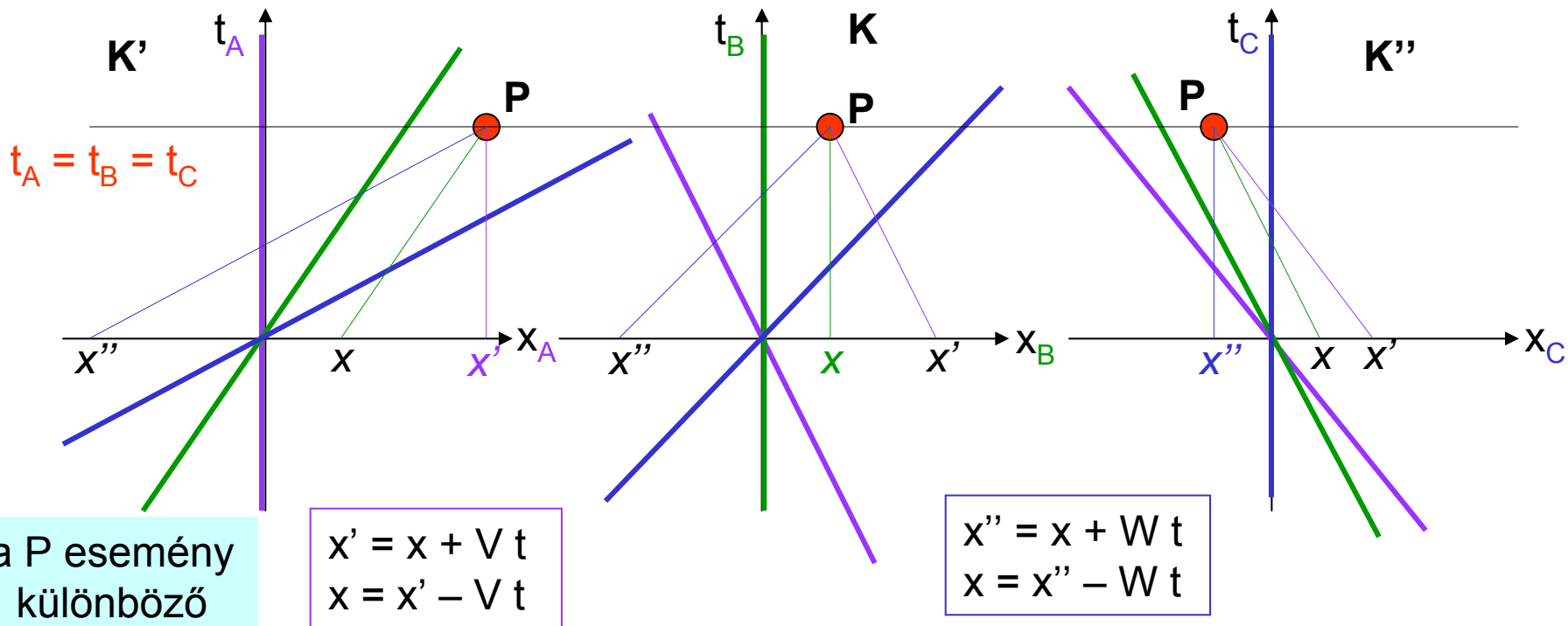
Sebesség-összeadás
Galilei
(és a józan ész) szerint

Események koordinátái

Az egyszerűség kedvéért tegyük fel, hogy az 1, 2 és 3 események egybeesnek. Legyen ez az origó.

a P esemény különböző koordinátái közti kapcsolatok:

$$\begin{aligned} x' &= x + V t \\ x &= x' - V t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x'' &= x + W t \\ x &= x'' - W t \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} x'' &= x' + U t \\ x' &= x'' - U t \end{aligned}$$

$$U = V + W$$

newtoni abszolút idő

Sebesség-összeadás
Galilei
(és a józan ész) szerint

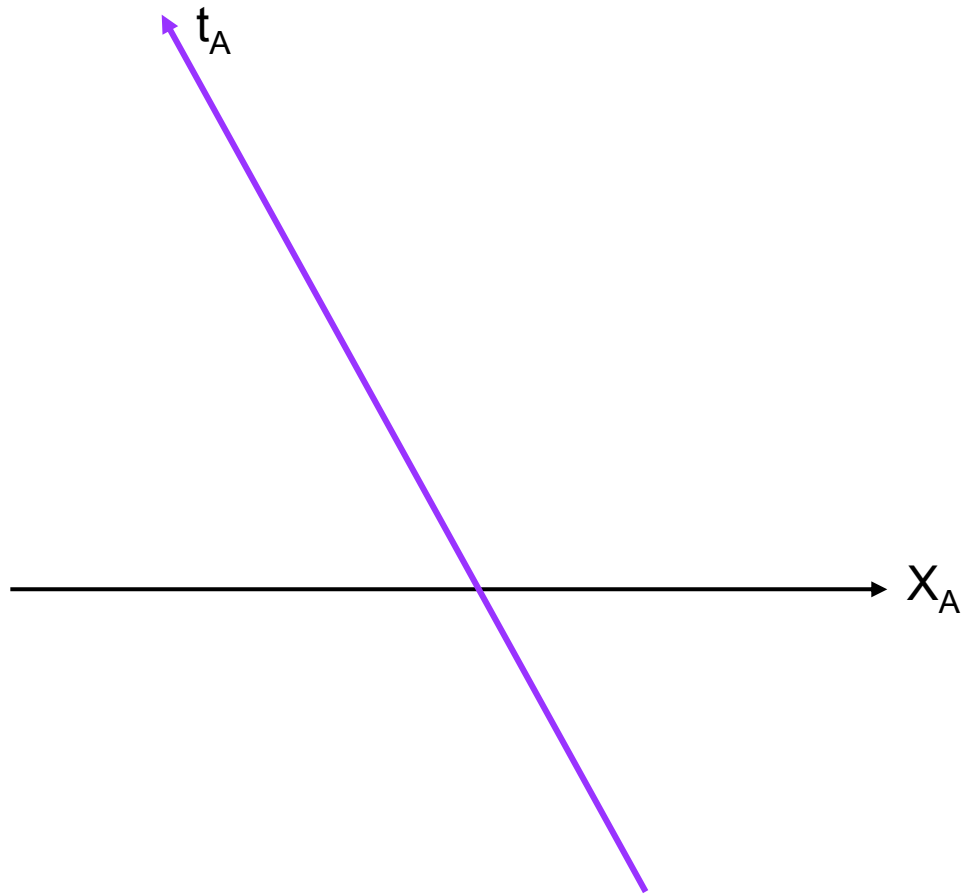
$$t_A = t_B = t_C$$

Sebességek mérése

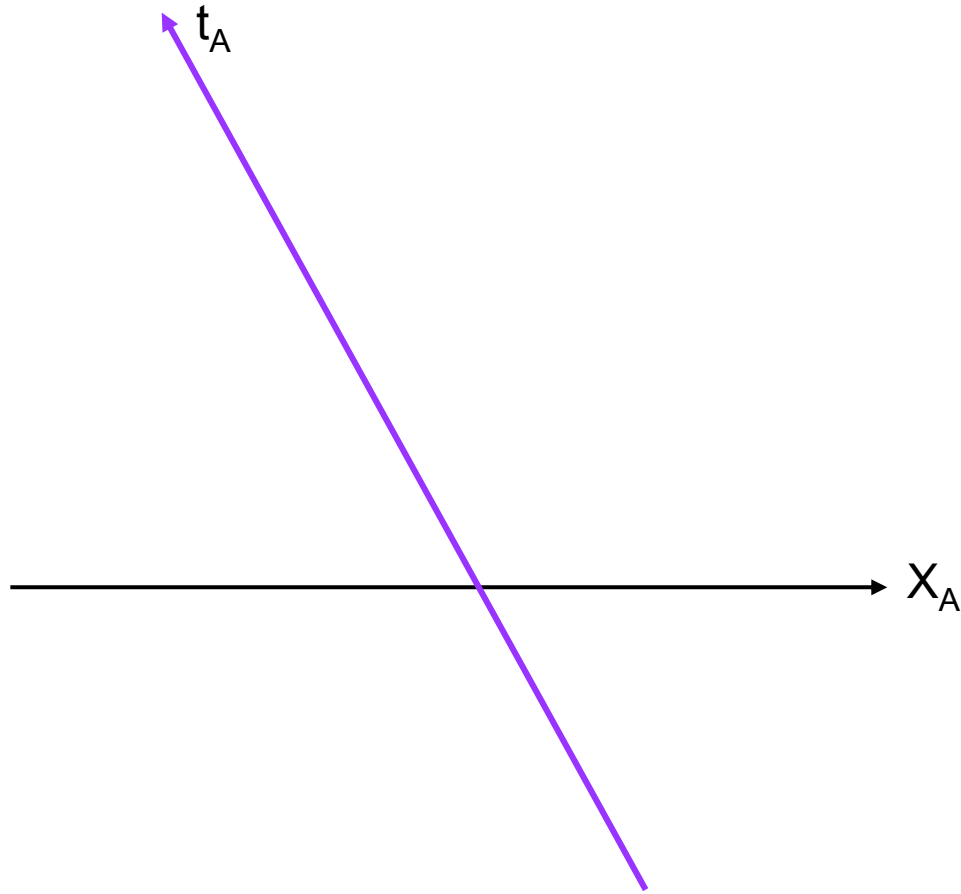

Sebességek mérése

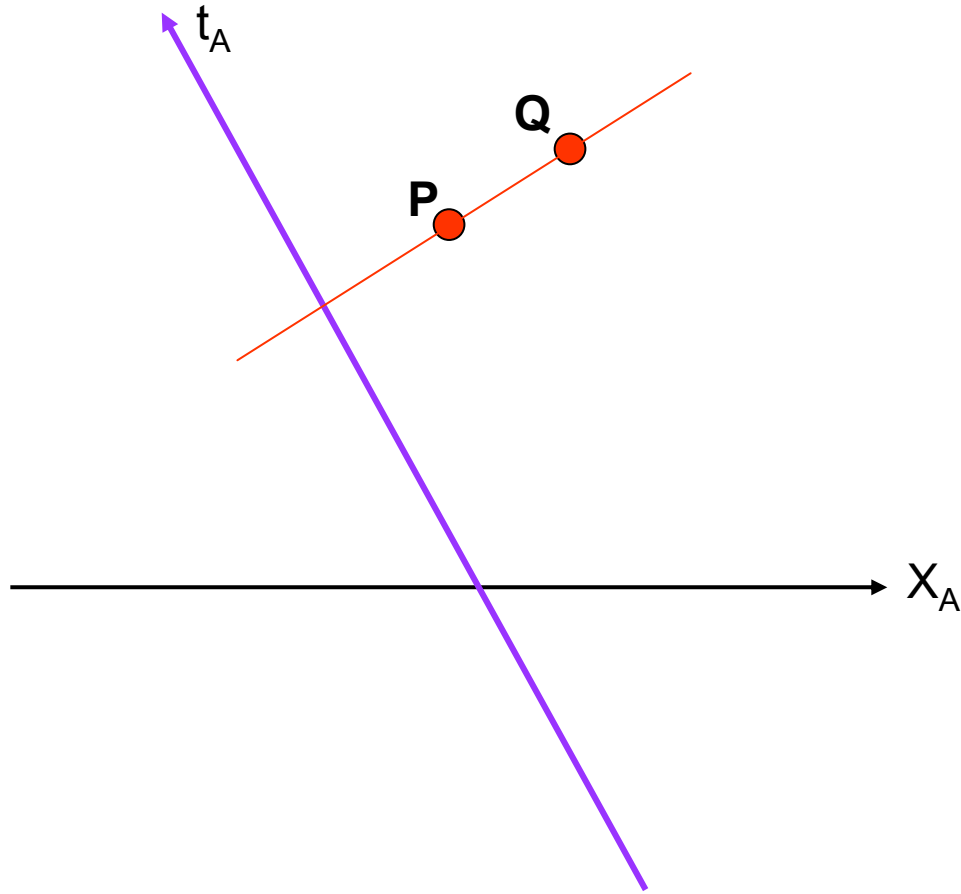
Sebességek mérése

két esemény közt!

Sebességek mérése

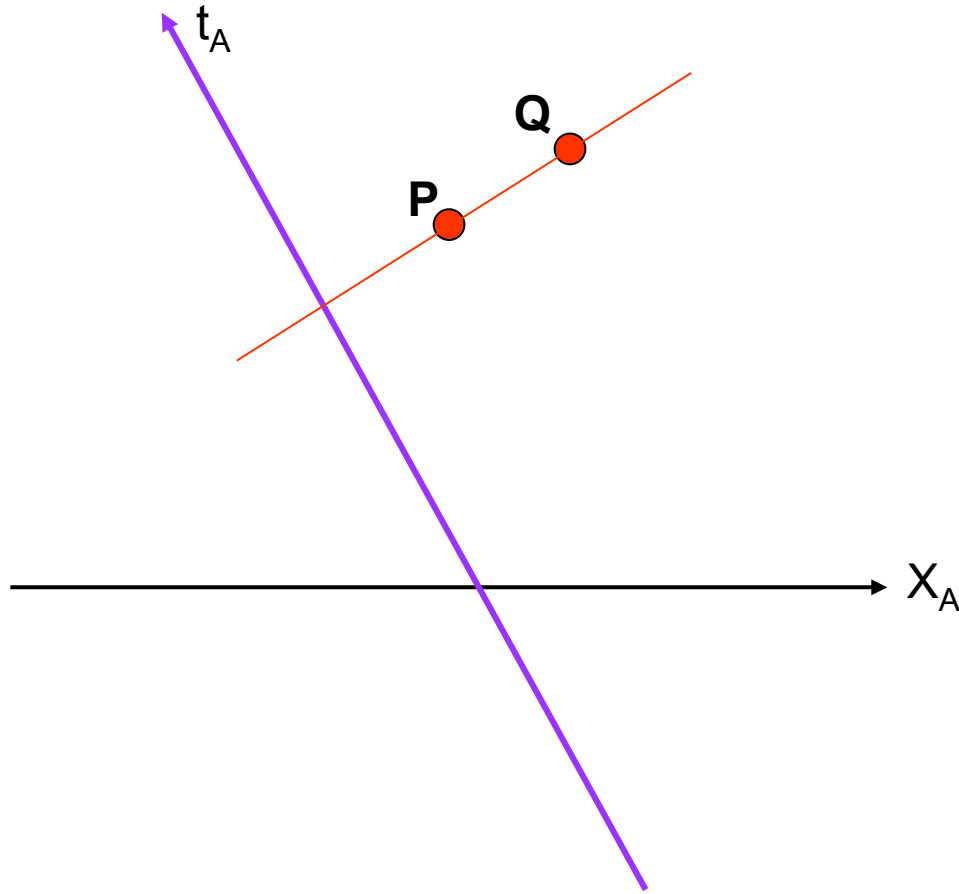
két esemény közt!

Sebességek mérése

két esemény közt!

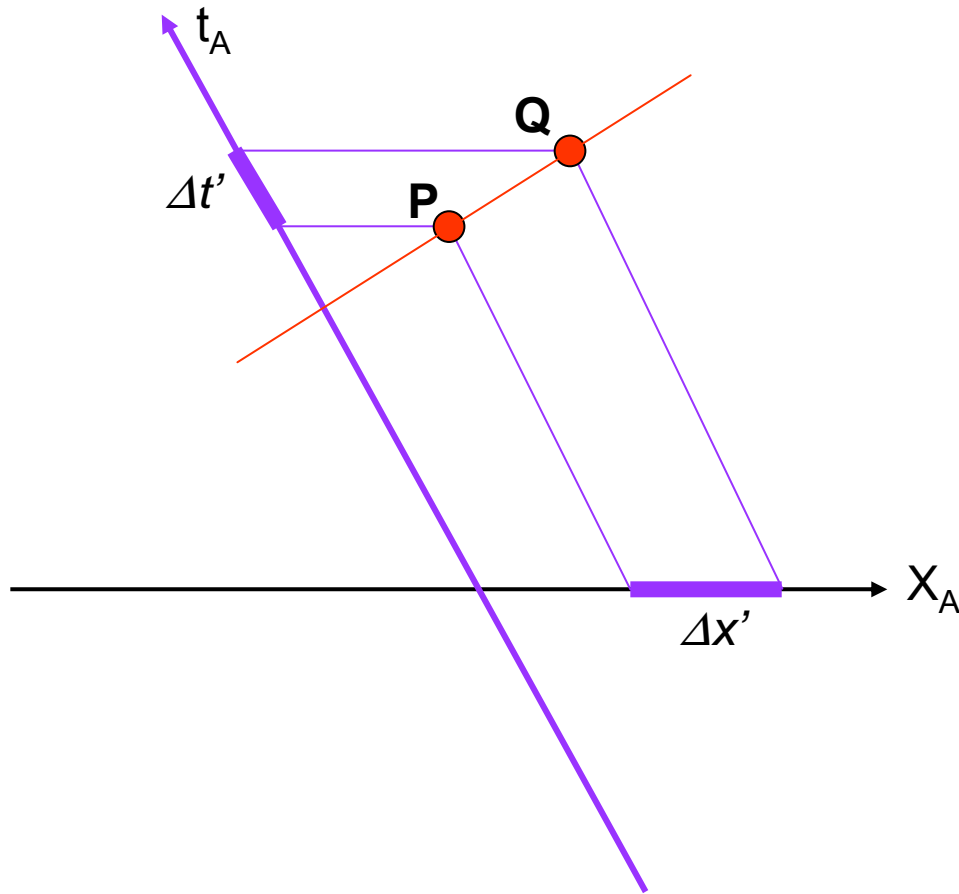
PQ pl egy madár pályája

Sebességek mérése

két esemény közt!

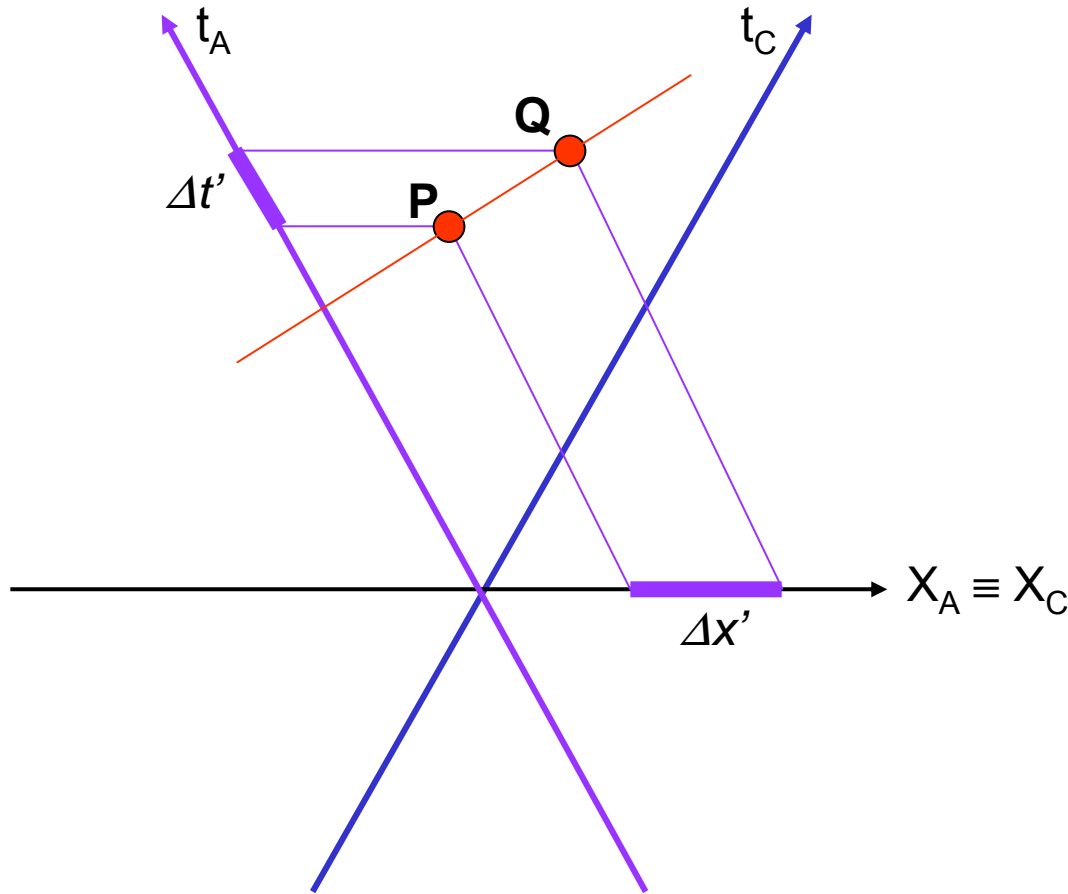
PQ pl egy madár pályája

Sebességek mérése

két esemény közt!

PQ pl egy madár pályája

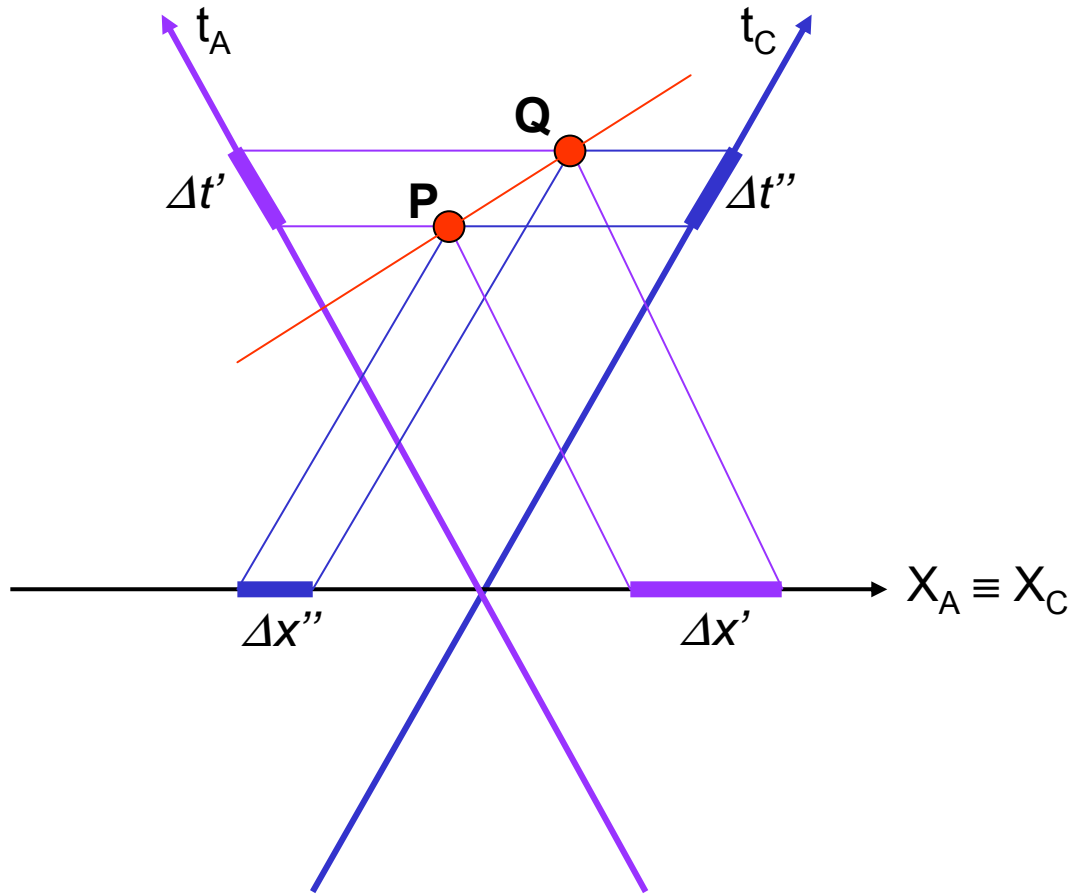

Sebességek mérése

két esemény közt!

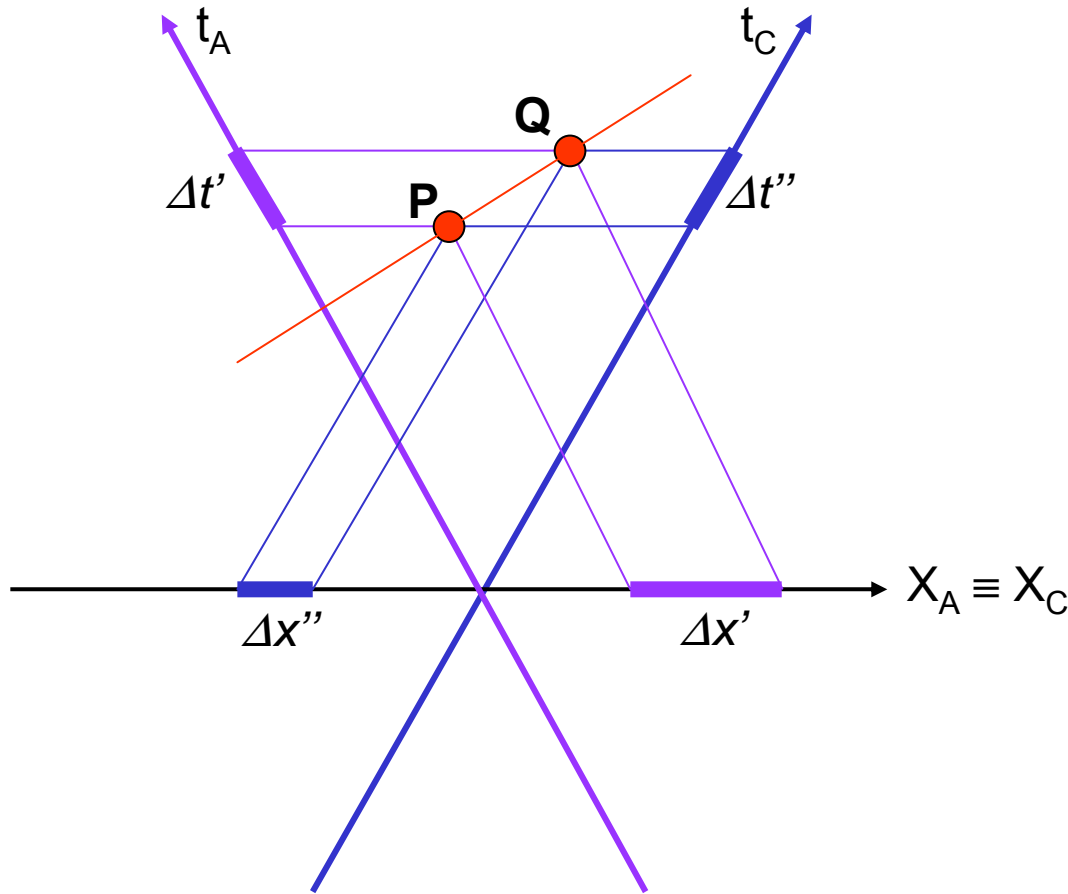
PQ pl egy madár pályája

Sebességek mérése

két esemény közt!

PQ pl egy madár pályája

$$\Delta t'' = \Delta t'$$

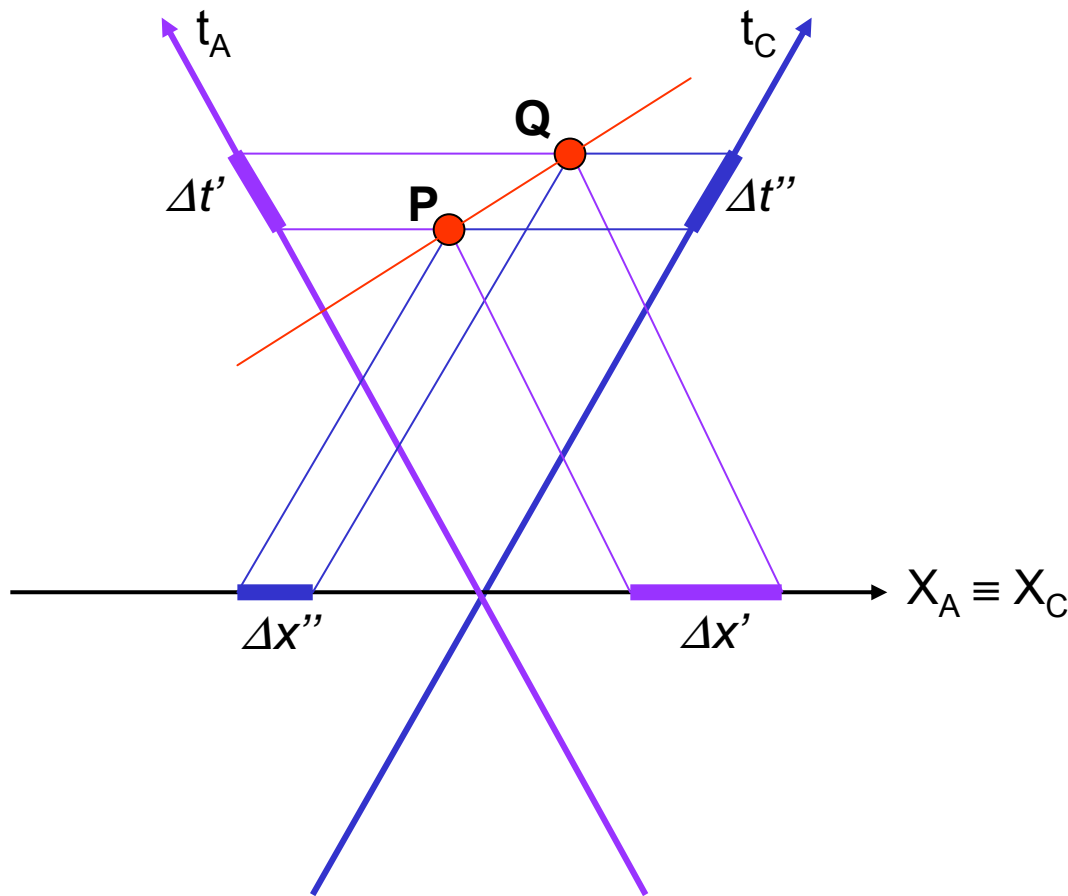
$$\Delta x'' \neq \Delta x'$$

Sebességek mérése

két esemény közt!

PQ pl egy madár pályája

$$\Delta t'' = \Delta t'$$

$$\Delta x'' \neq \Delta x'$$

$$V'' = \frac{\Delta x''}{\Delta t''} = \frac{\Delta x'}{\Delta t'} = V'$$

Sebességek mérése

két esemény közt!

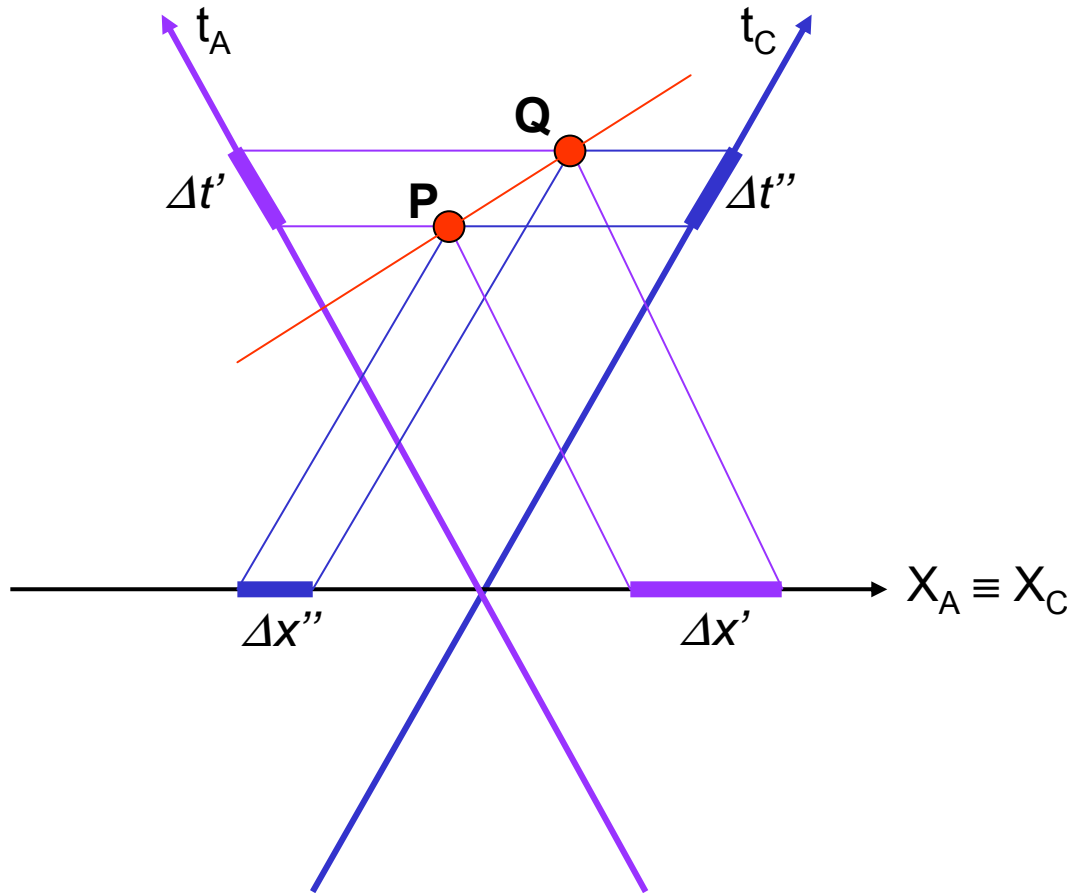
PQ pl egy madár pályája

$$\Delta t'' = \Delta t'$$

$$\Delta x'' \neq \Delta x'$$

$$V'' = \frac{\Delta x''}{\Delta t''} \neq \frac{\Delta x'}{\Delta t'} = V'$$

Az **NEM LEHET**, hogy egy objektum két, egymáshoz képest mozgó IR-ben ugyanakkora sebességűnek látsszon!

Sebességek mérése

két esemény közt!

PQ pl egy madár pályája

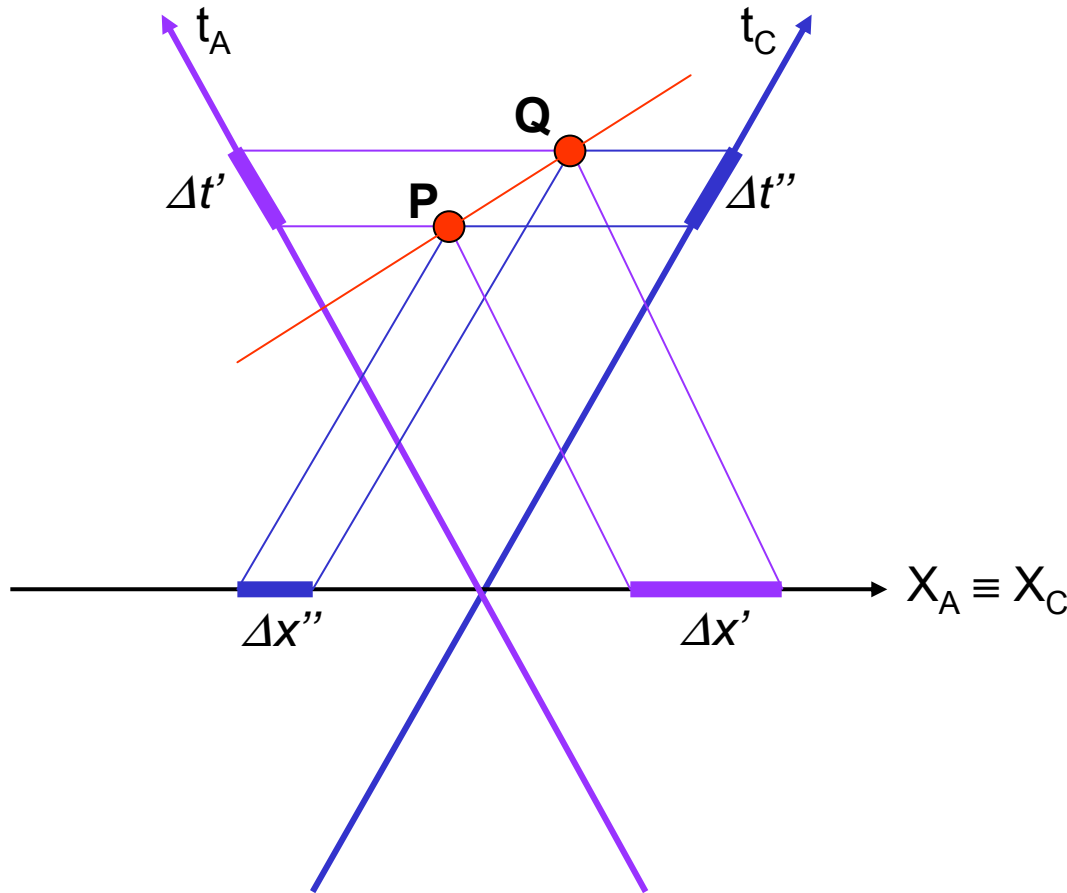
$$\Delta t'' = \Delta t'$$

$$\Delta x'' \neq \Delta x'$$

$$V'' = \frac{\Delta x''}{\Delta t''} \neq \frac{\Delta x'}{\Delta t'} = V'$$

Az **NEM LEHET**, hogy egy objektum két, egymáshoz képest mozgó IR-ben ugyanakkora sebességűnek látszon!

Hát még **MINDEN** IR-ben...

Sebességek mérése

két esemény közt!

PQ pl egy madár pályája

$$\Delta t'' = \Delta t'$$

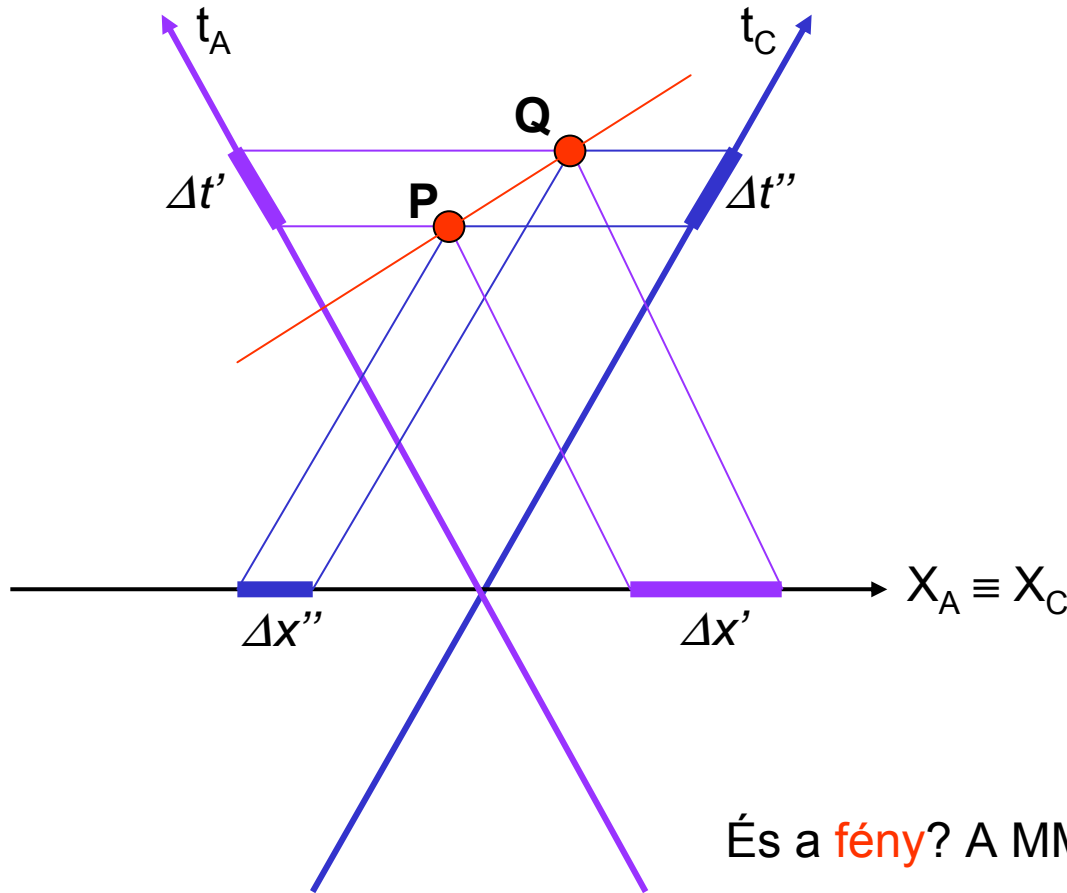
$$\Delta x'' \neq \Delta x'$$

$$V'' = \frac{\Delta x''}{\Delta t''} \neq \frac{\Delta x'}{\Delta t'} = V'$$

Az **NEM LEHET**, hogy egy objektum két, egymáshoz képest mozgó IR-ben ugyanakkora sebességűnek látsszon!

Hát még **MINDEN** IR-ben...

És a **fény**? A MM-kísérlet szerint ezt teszi...

Einstein zseniális trükkje

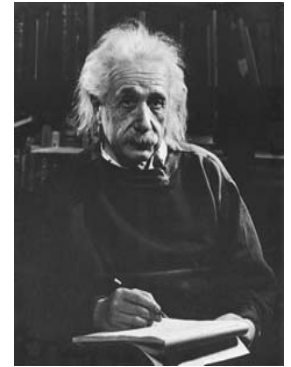

Einstein zseniális trükkje (1905)

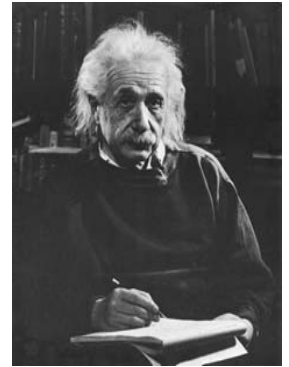

Einstein zseniális trükkje (1905)

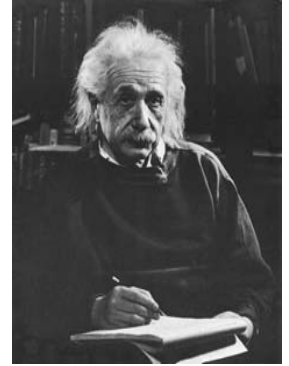
Einstein zseniális trükkje (1905)

Albert Einstein
(1879-1955)

Einstein zseniális trükkje (1905)

Albert Einstein
(1879-1955)

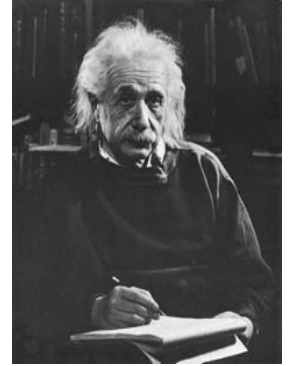

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

Einstein zseniális trükkje (1905)

Albert Einstein
(1879-1955)

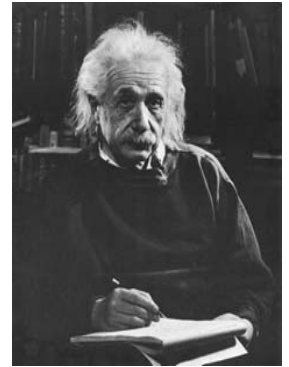
Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben **c = 1**,

Einstein zseniális trükkje (1905)

Albert Einstein
(1879-1955)

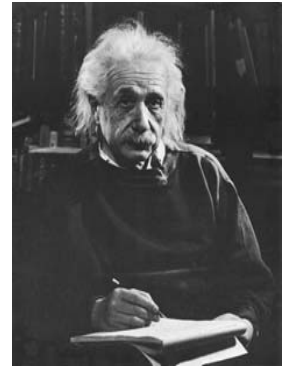
Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$,
pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

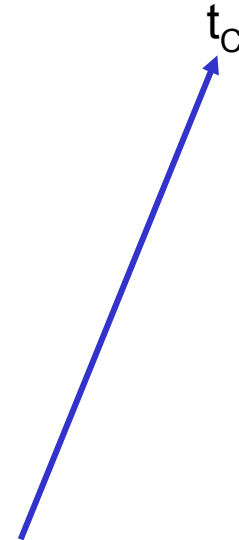
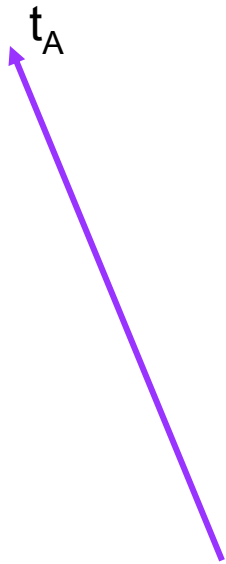
Einstein zseniális trükkje (1905)

Albert Einstein
(1879-1955)

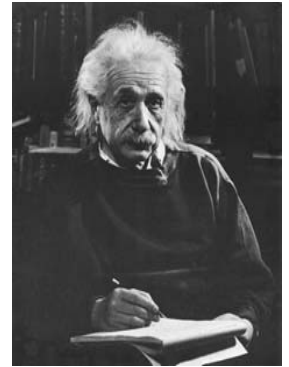
Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein zseniális trükkje (1905)

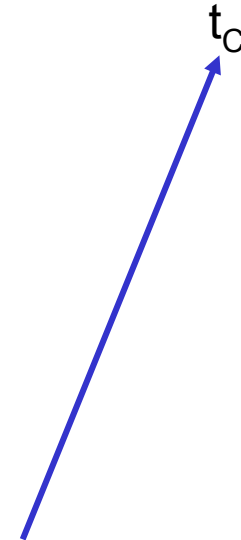
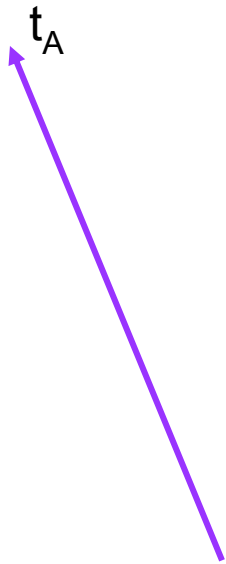
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

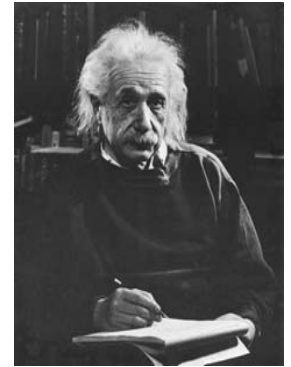
(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

Einstein zseniális trükkje (1905)

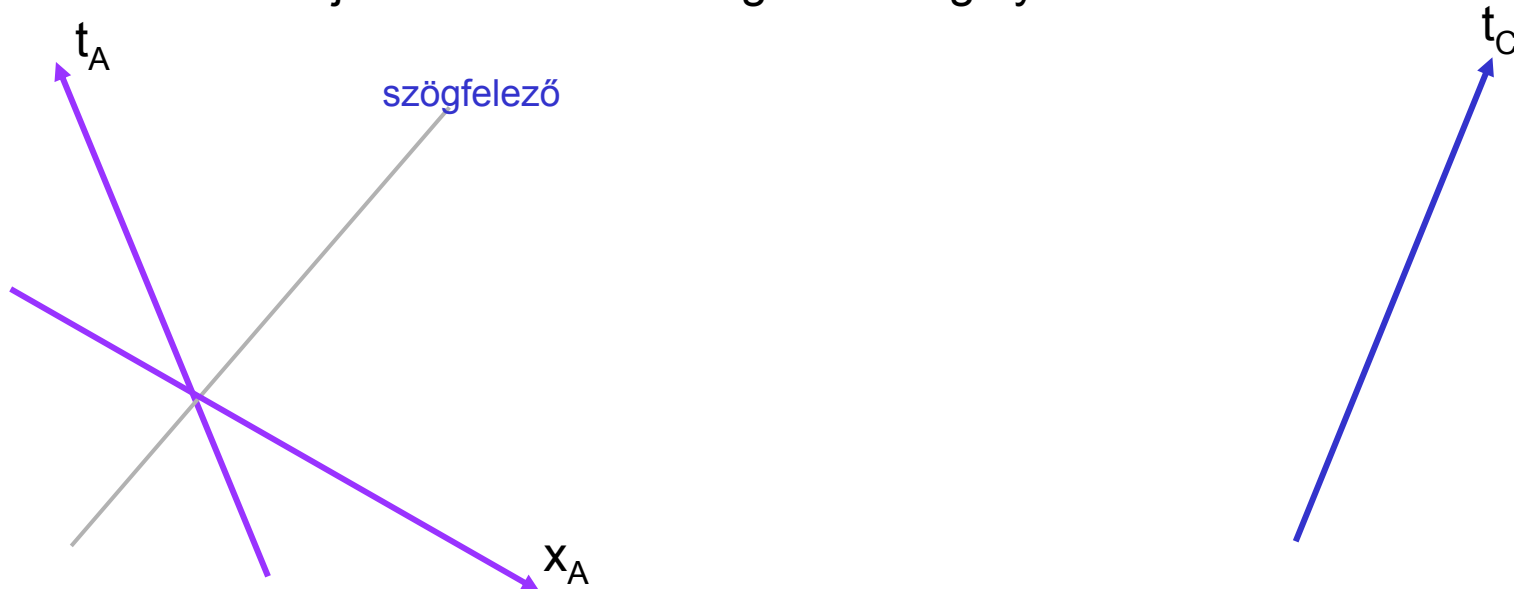
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

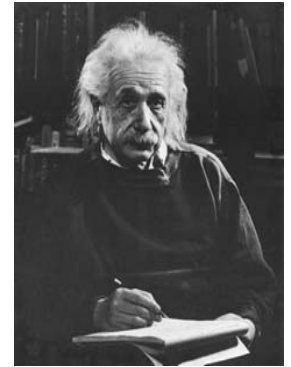
Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

Einstein zseniális trükkje (1905)

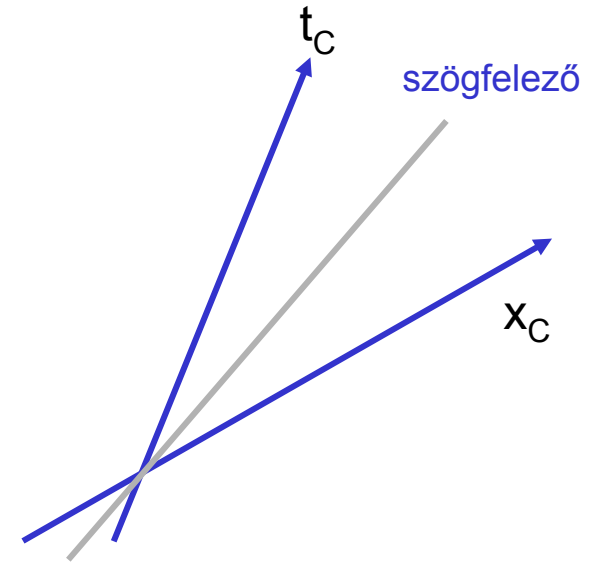
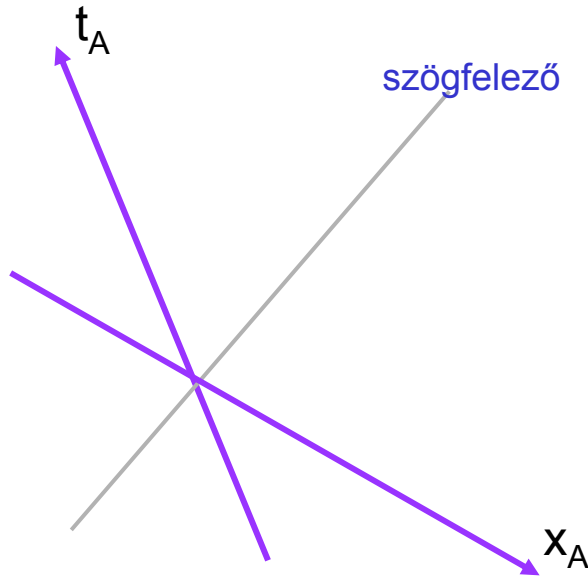
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

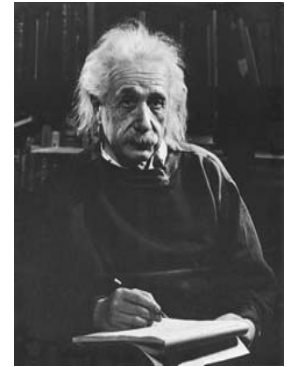
(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

Einstein zseniális trükkje (1905)

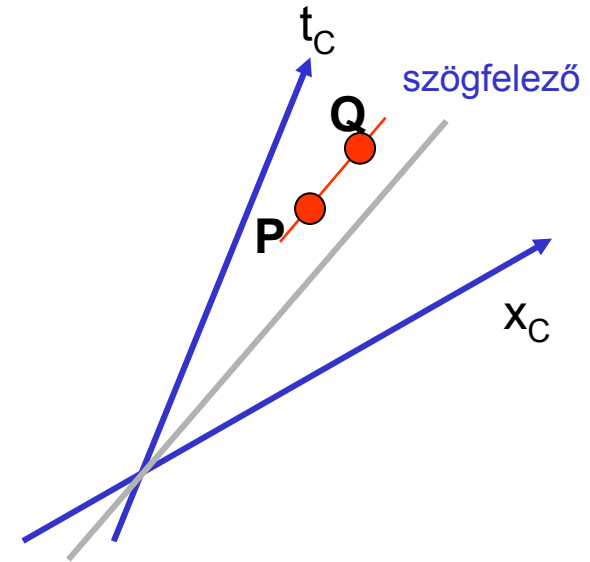
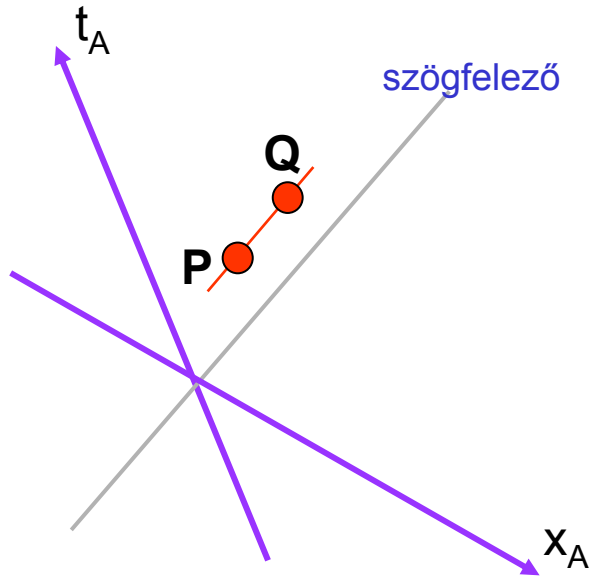
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

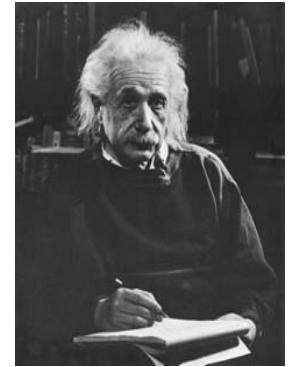
(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

Einstein zseniális trükkje (1905)

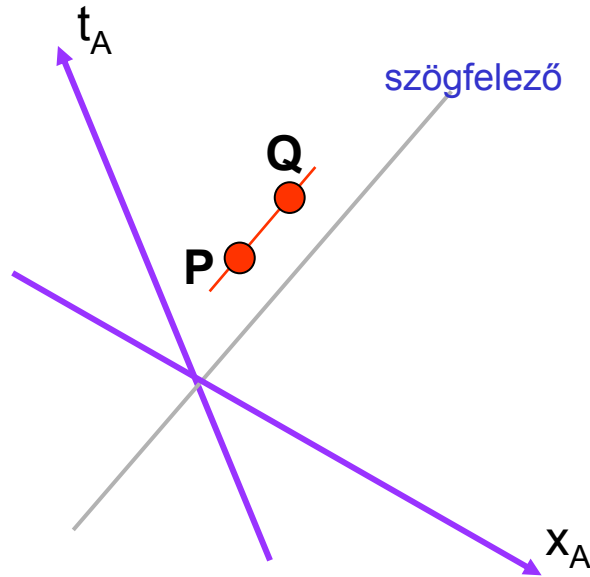
Albert Einstein
(1879-1955)

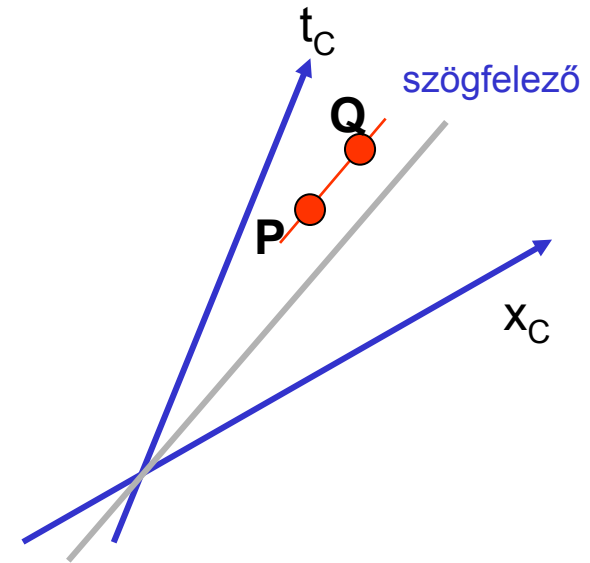
Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

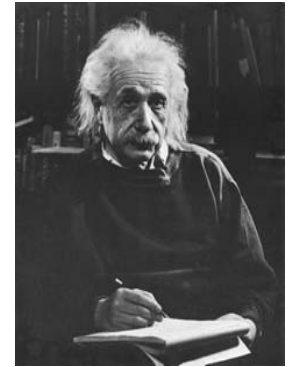

PQ a fény pályája

Einstein zseniális trükkje (1905)

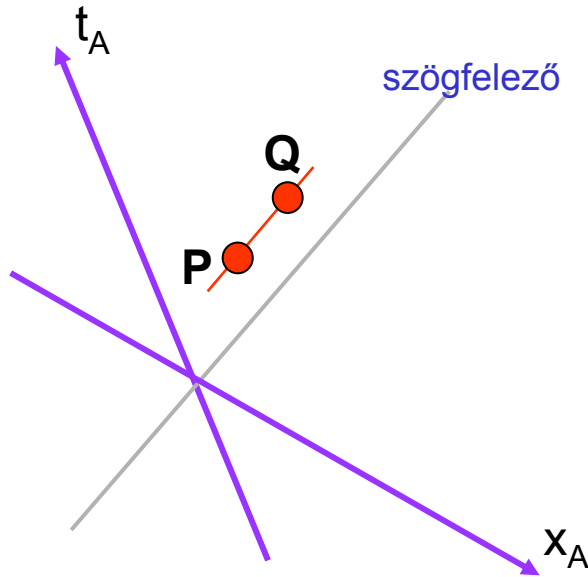
Albert Einstein
(1879-1955)

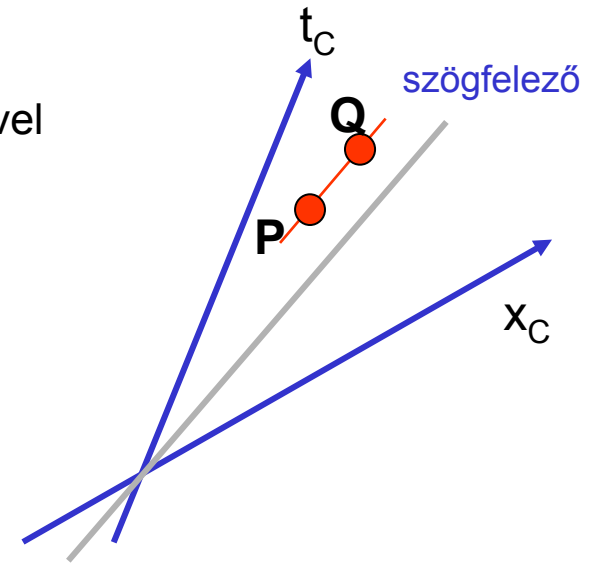
Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

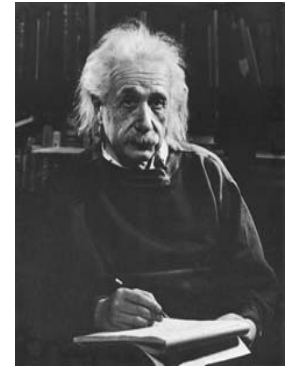

PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

Einstein zseniális trükkje (1905)

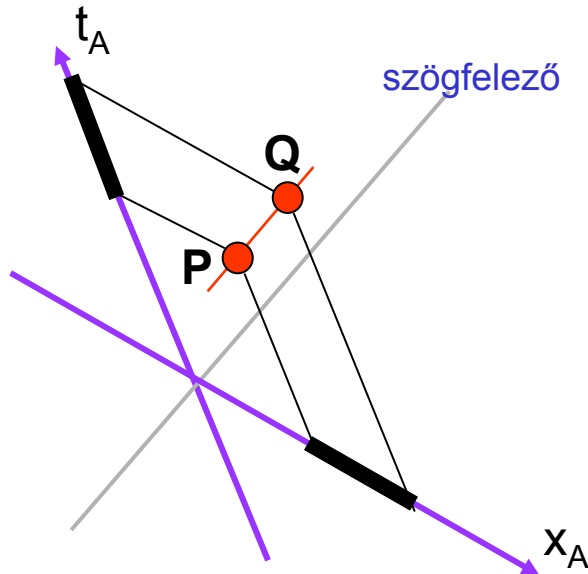
Albert Einstein
(1879-1955)

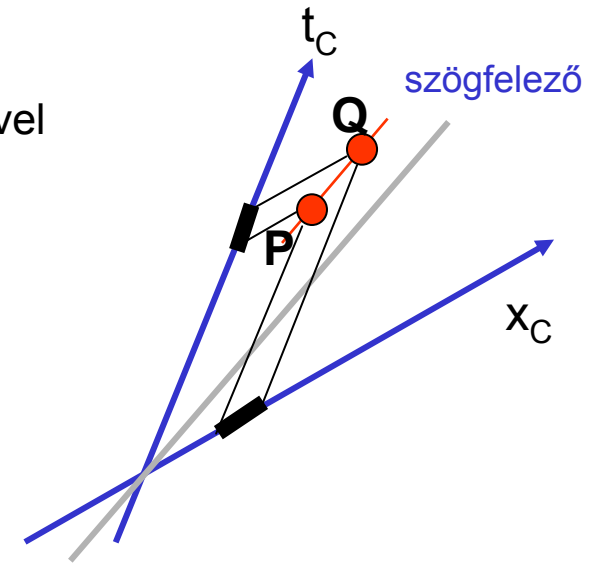
Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

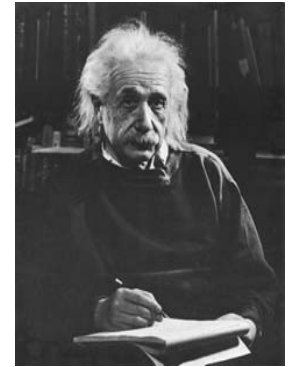

PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

Einstein zseniális trükkje (1905)

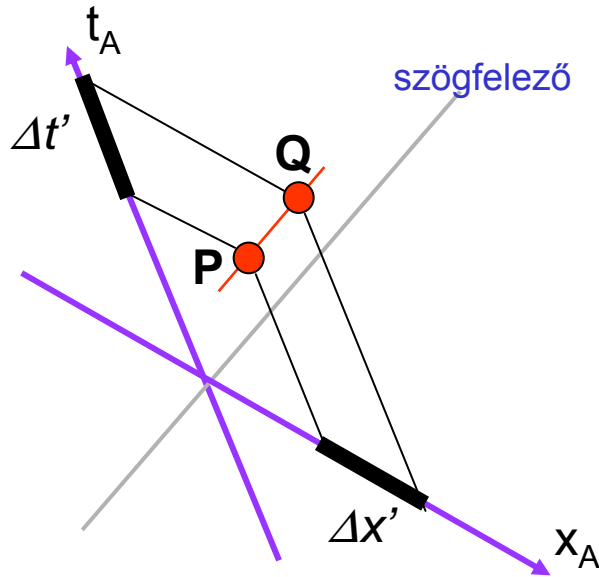
Albert Einstein
(1879-1955)

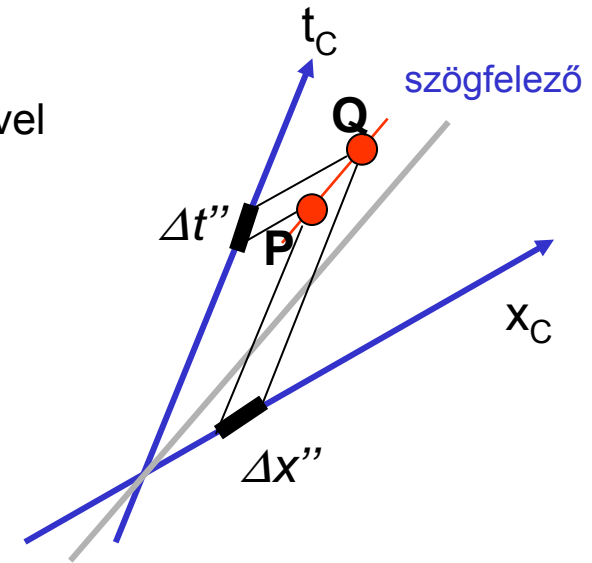
Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

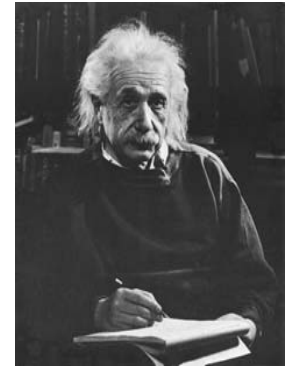

PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

Einstein zseniális trükkje (1905)

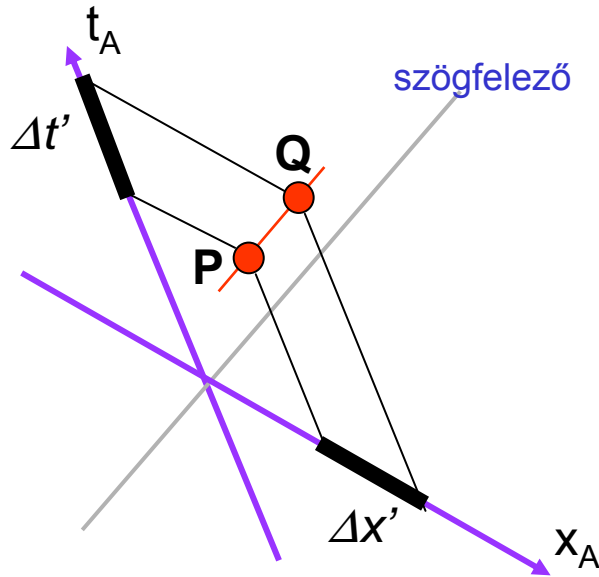
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

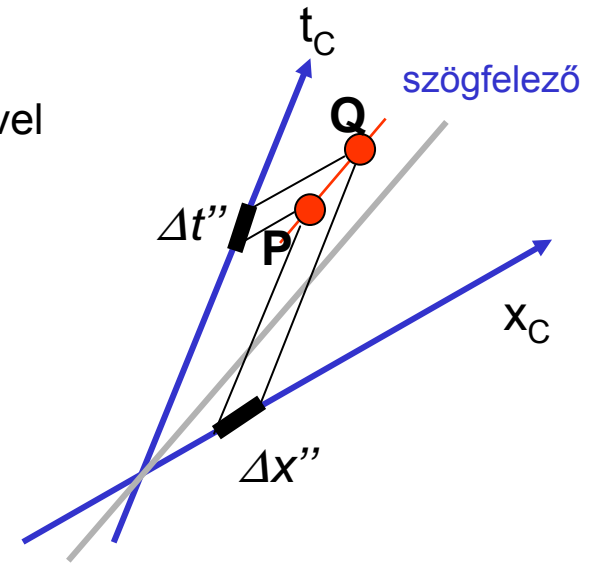
(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

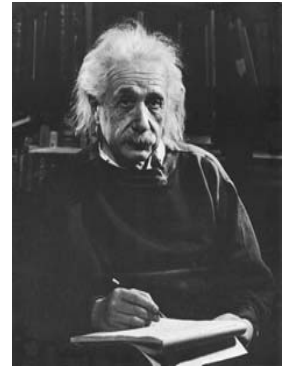
PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

$$\Delta x'' \neq \Delta x' \quad \Delta t'' \neq \Delta t'$$

Einstein zseniális trükkje (1905)

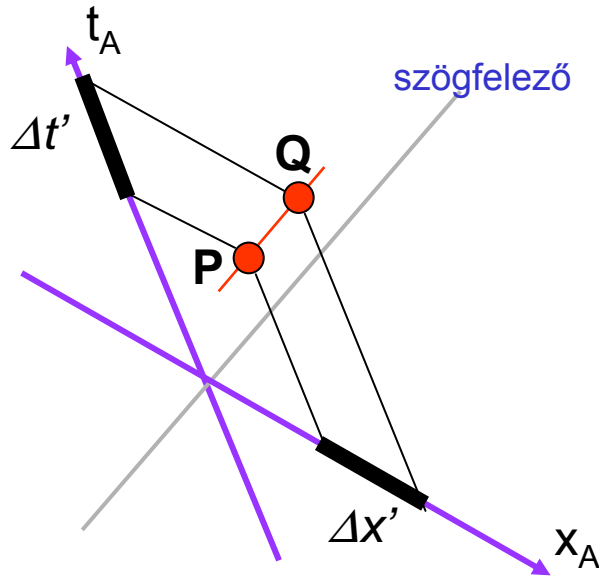
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

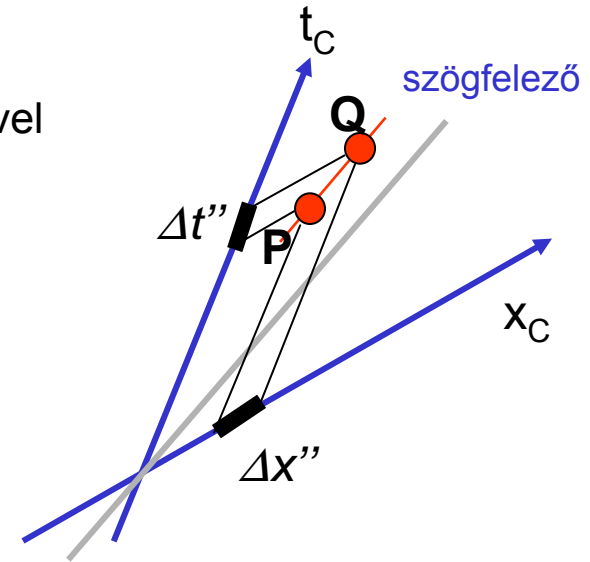
Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

$$\Delta x'' \neq \Delta x' \quad \Delta t'' \neq \Delta t'$$

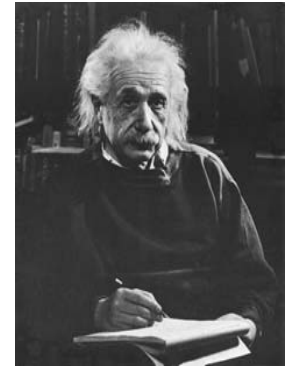
$$\Delta x' = \Delta t'$$

Einstein zseniális trükkje (1905)

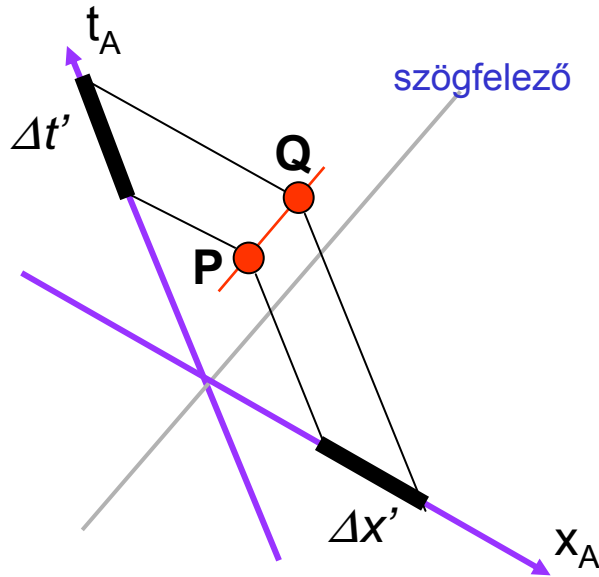
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

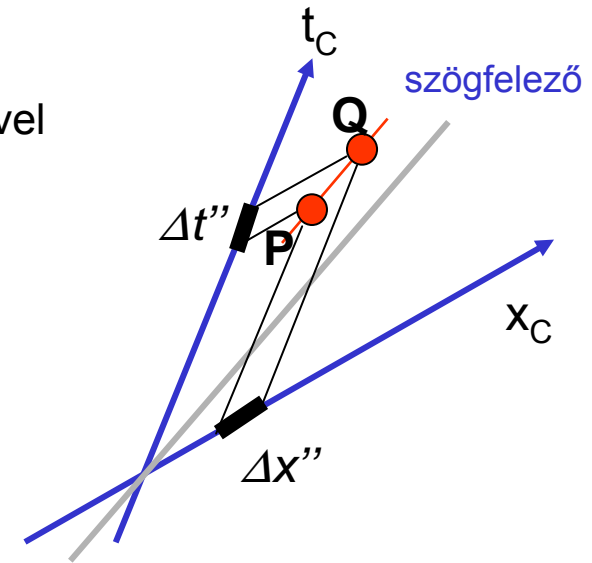
(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben **c = 1**, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

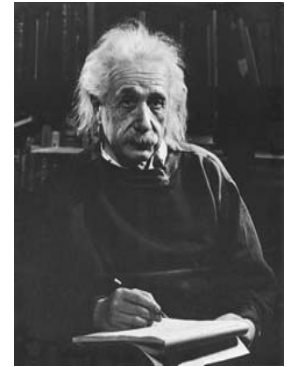
PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

$$\begin{aligned} \Delta x'' &\neq \Delta x' & \Delta t'' &\neq \Delta t' \\ \Delta x' &= \Delta t' & \Delta x'' &= \Delta t'' \end{aligned}$$

Einstein zseniális trükkje (1905)

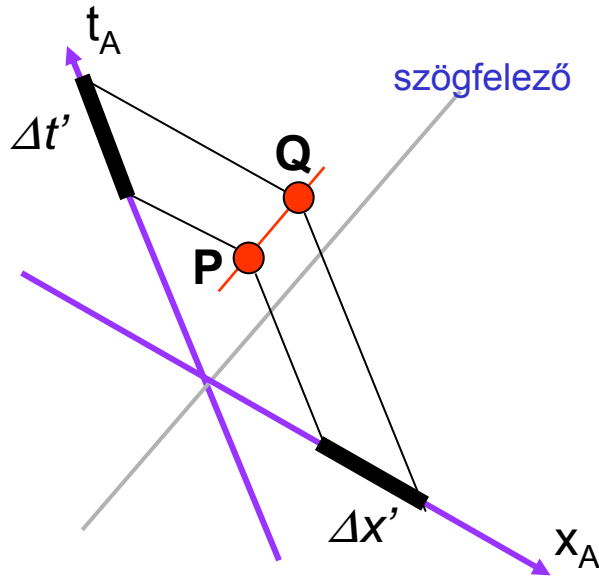
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben **c = 1**, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

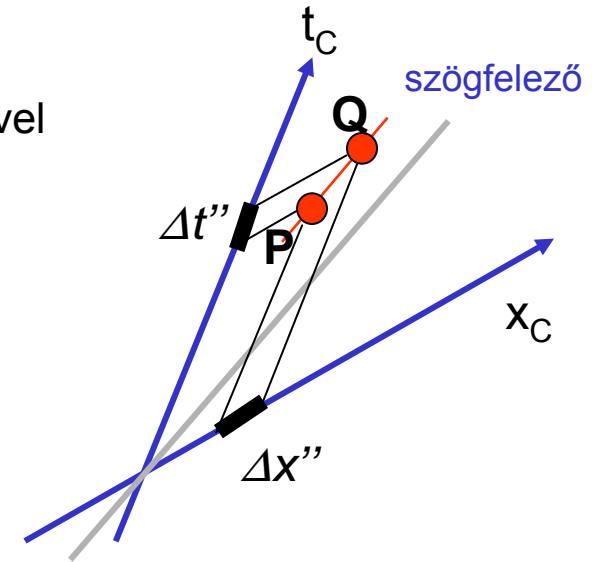

PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

$$\Delta x'' \neq \Delta x' \quad \Delta t'' \neq \Delta t'$$

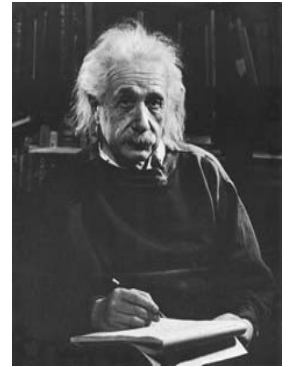
$$\Delta x' = \Delta t' \quad \Delta x'' = \Delta t''$$

$$V'' = \frac{\Delta x''}{\Delta t''} = 1 = \frac{\Delta x'}{\Delta t'} = V'$$

Einstein zseniális trükkje (1905)

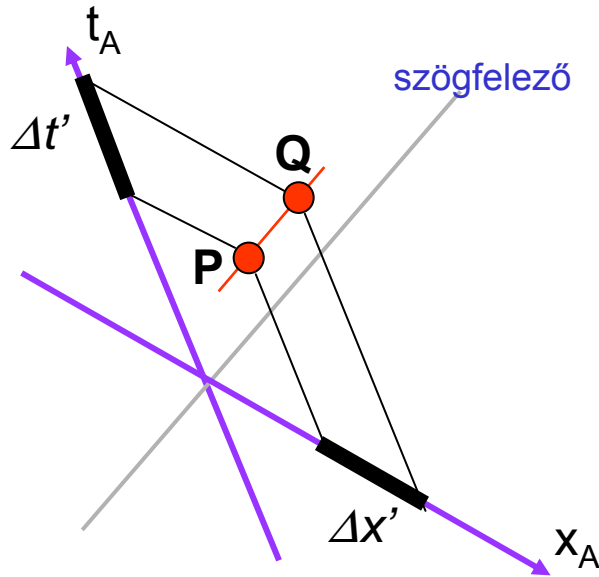
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

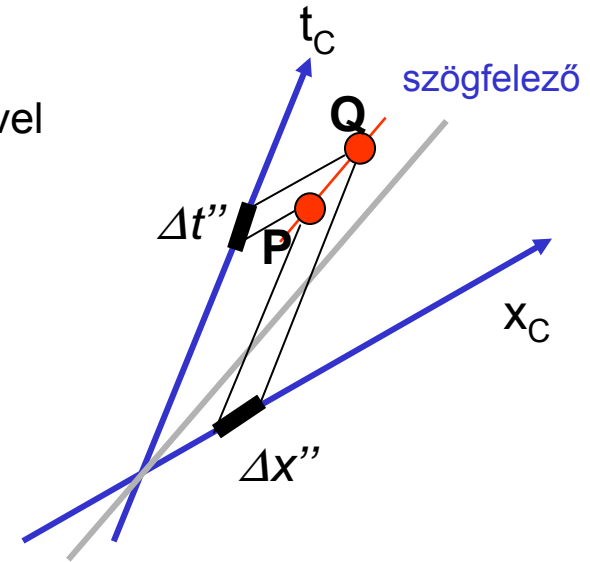

PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

$$\Delta x'' \neq \Delta x' \quad \Delta t'' \neq \Delta t'$$

$$\Delta x' = \Delta t' \quad \Delta x'' = \Delta t''$$

$$V'' = \frac{\Delta x''}{\Delta t''} = 1 = \frac{\Delta x'}{\Delta t'} = V'$$

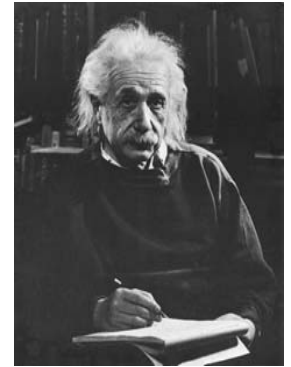

A PQ mozgás sebessége mindkét IR-ben $1 = c$!

Einstein zseniális trükkje (1905)

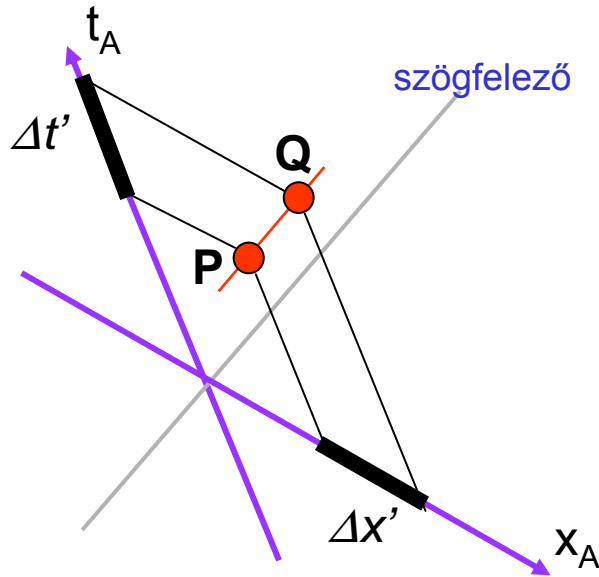
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

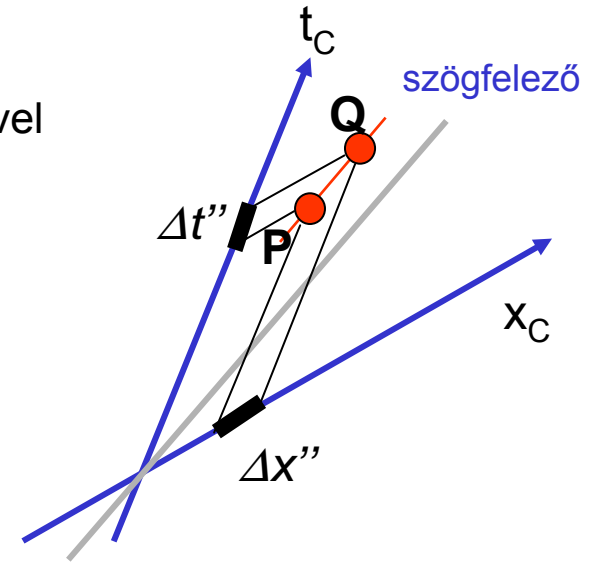

PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

$$\Delta x'' \neq \Delta x' \quad \Delta t'' \neq \Delta t'$$

$$\Delta x' = \Delta t' \quad \Delta x'' = \Delta t''$$

$$V'' = \frac{\Delta x''}{\Delta t''} = 1 = \frac{\Delta x'}{\Delta t'} = V'$$

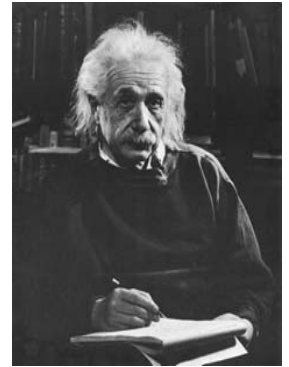
A PQ mozgás sebessége mindkét IR-ben $1 = c$!

Ennek ára:

Einstein zseniális trükkje (1905)

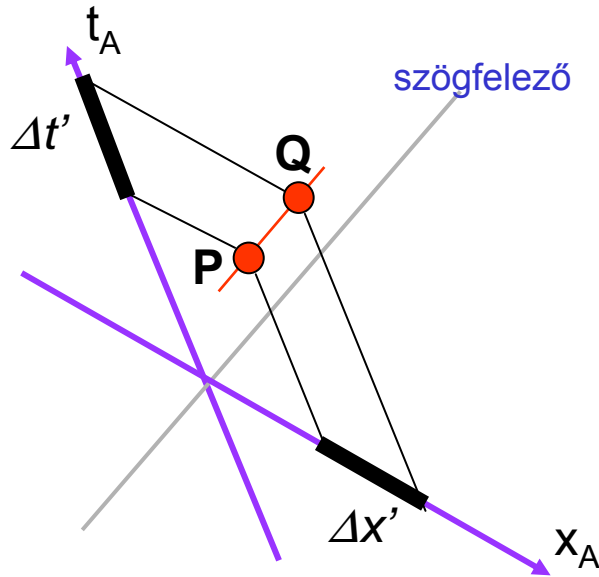
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

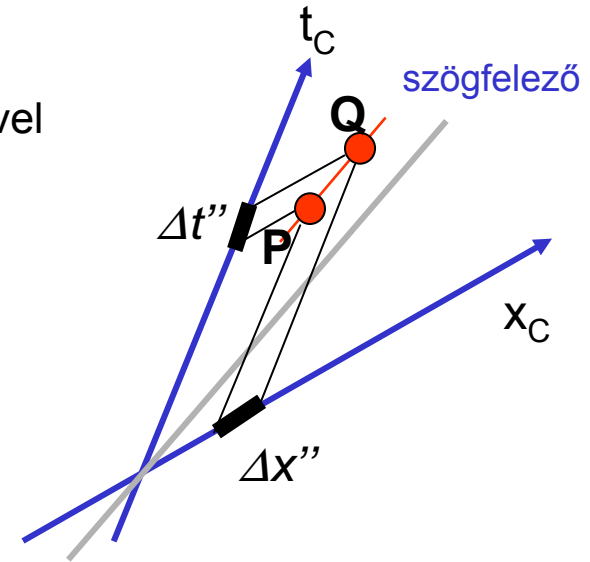

PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

$$\Delta x'' \neq \Delta x' \quad \Delta t'' \neq \Delta t'$$

$$\Delta x' = \Delta t' \quad \Delta x'' = \Delta t''$$

$$V'' = \frac{\Delta x''}{\Delta t''} = 1 = \frac{\Delta x'}{\Delta t'} = V'$$

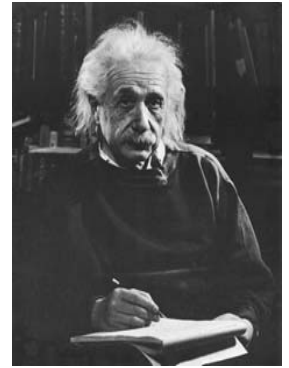
A PQ mozgás sebessége mindkét IR-ben $1 = c$!

Ennek ára: ~~$\Delta t'' = \Delta t'$~~

Einstein zseniális trükkje (1905)

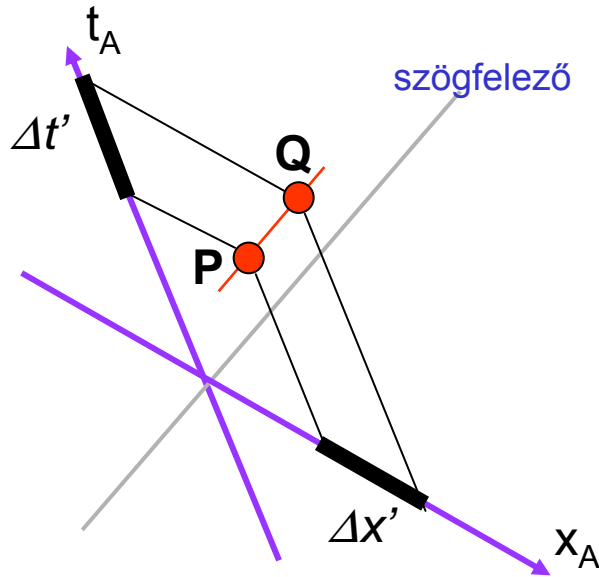
Albert Einstein
(1879-1955)

Hogy tudnánk lerajzolni azt a tapasztalatot, hogy valami **MINDEN IR-hez képest** ugyanazzal a **c** sebességgel halad?

(Mostantól olyan egységrendszerben dolgozunk, amelyben $c = 1$, pl. az időt évben, a távolságot fényévben mérjük.)

Einstein trükkje: változtassuk meg az x tengelyt is!

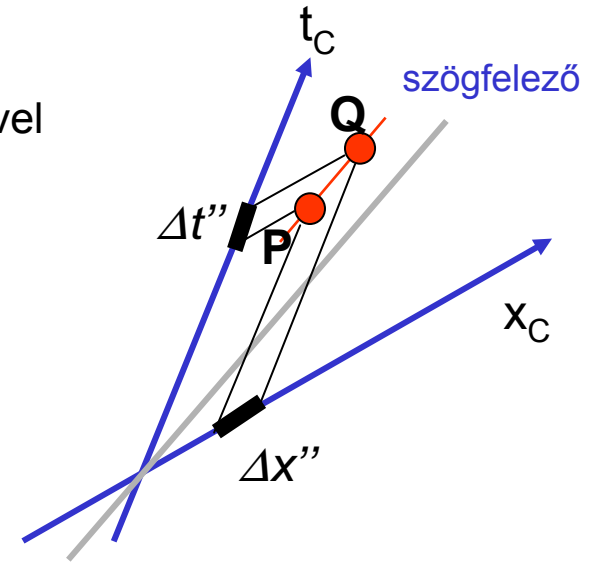

PQ a fény pályája
párhuzamos a szögfelezővel

$$\cancel{\Delta x''} \neq \Delta x' \quad \cancel{\Delta t''} \neq \Delta t'$$

$$\Delta x' = \Delta t' \quad \Delta x'' = \Delta t''$$

$$V'' = \frac{\Delta x''}{\Delta t''} = 1 = \frac{\Delta x'}{\Delta t'} = V'$$

A PQ mozgás sebessége mindkét IR-ben $1 = c$!

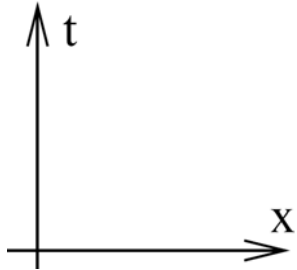
Ennek ára: $\cancel{\Delta t''} \neq \Delta t'$ - megszűnt a newtoni abszolút idő!!!

Koordináta-tengelyek

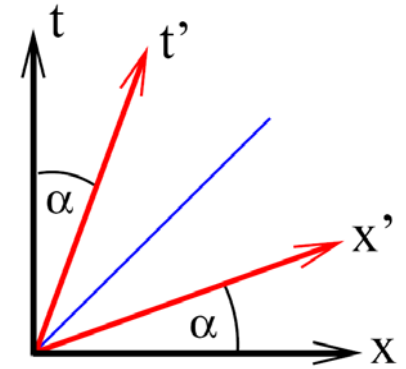
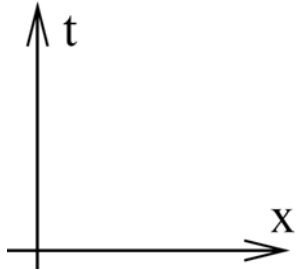

Koordináta-tengelyek

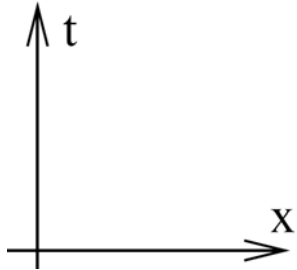

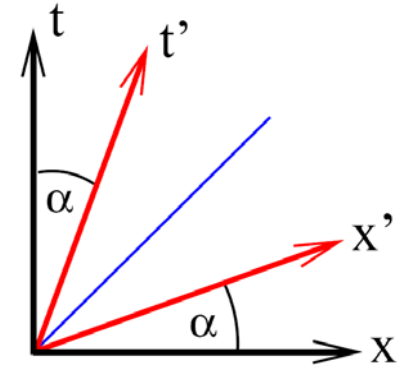
Koordináta-tengelyek

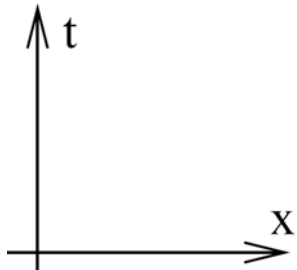
Koordináta-tengelyek

t' tengely: az $x' = 0$ pontok mértani helye

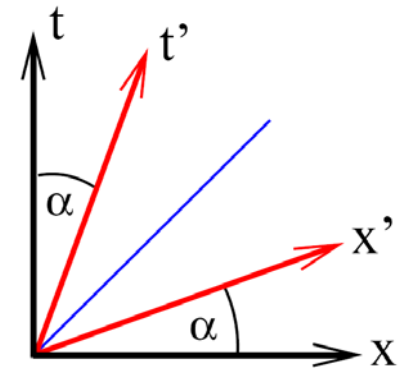

Koordináta-tengelyek

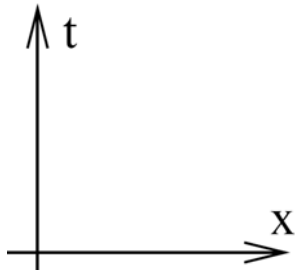

t' tengely: az $x' = 0$ pontok mértani helye

x' tengely: az $t' = 0$ pontok mértani helye

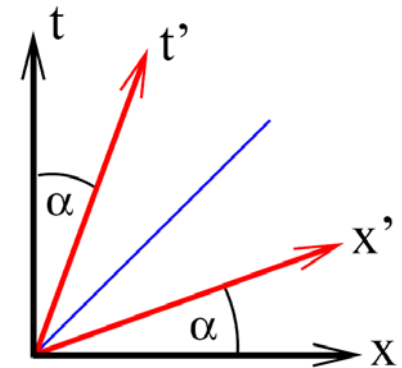

Koordináta-tengelyek

t' tengely: az $x' = 0$ pontok mértani helye

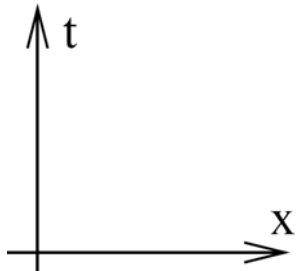
x' tengely: az $t' = 0$ pontok mértani helye

A szögfelező közös!

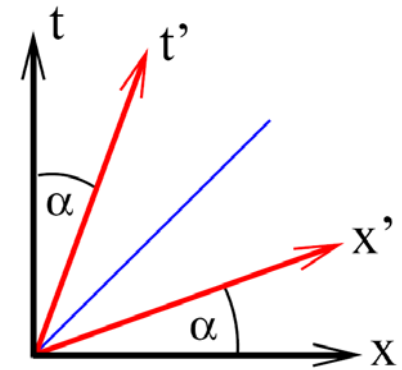

Koordináta-tengelyek

t' tengely: az $x' = 0$ pontok mértani helye

x' tengely: az $t' = 0$ pontok mértani helye

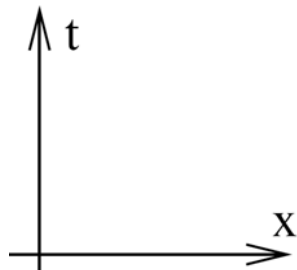

A szögfelező közös!

Az α szög csak az ábrán létezik!

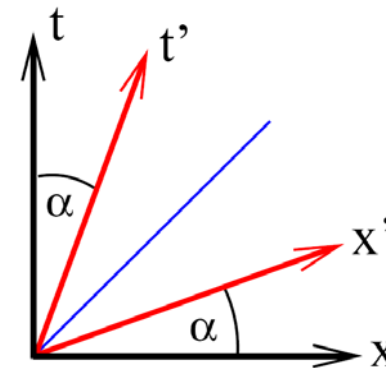

Koordináta-tengelyek

t' tengely: az $x' = 0$ pontok mértani helye

x' tengely: az $t' = 0$ pontok mértani helye

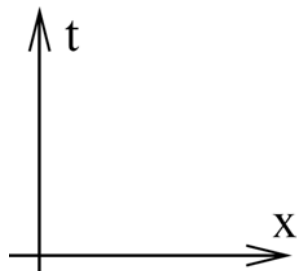
K' rendszerből nézve:

A szögfelező közös!

Az α szög csak az ábrán létezik!

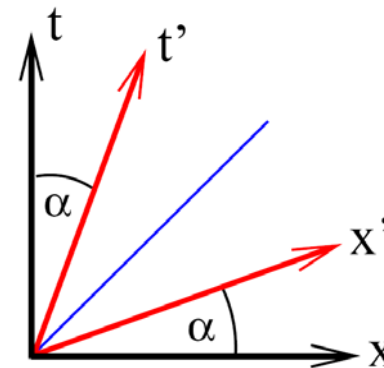

Koordináta-tengelyek

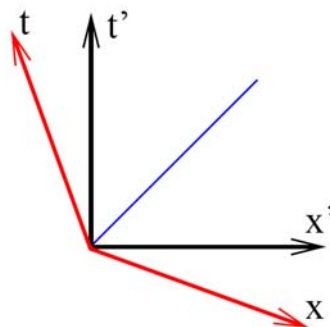

t' tengely: az $x' = 0$ pontok mértani helye

x' tengely: az $t' = 0$ pontok mértani helye

K' rendszerből nézve:

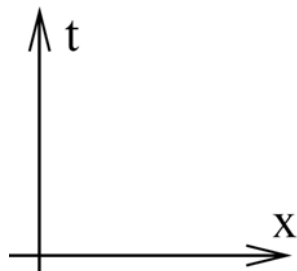

A szögfelező közös!

Az α szög csak az ábrán létezik!

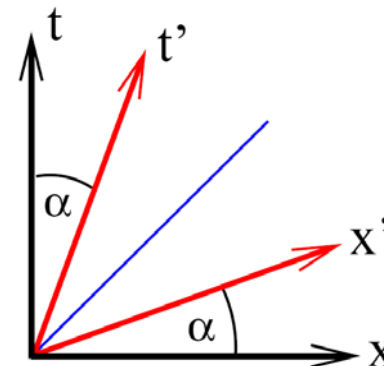

Koordináta-tengelyek

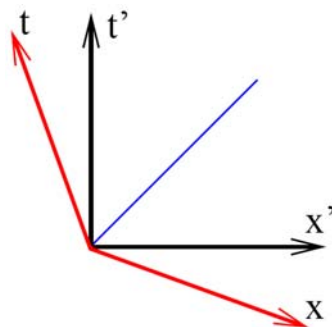

t' tengely: az $x' = 0$ pontok mértani helye

x' tengely: az $t' = 0$ pontok mértani helye

K' rendszerből nézve:

A szögfelező közös!

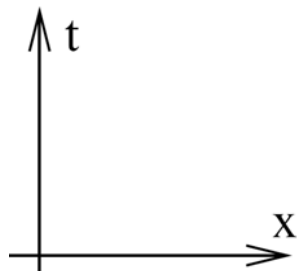
Az α szög csak az ábrán létezik!

Emlékeztető: forgatás

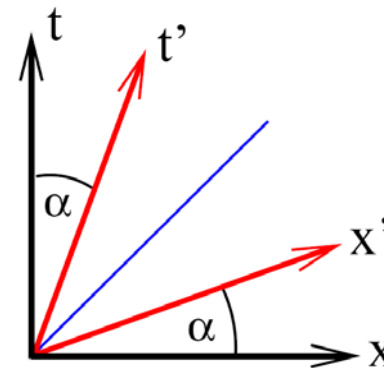

Koordináta-tengelyek

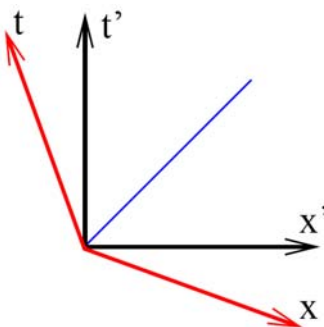

t' tengely: az $x' = 0$ pontok mértani helye

x' tengely: az $t' = 0$ pontok mértani helye

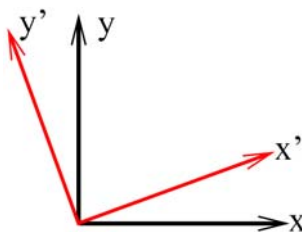
K' rendszerből nézve:

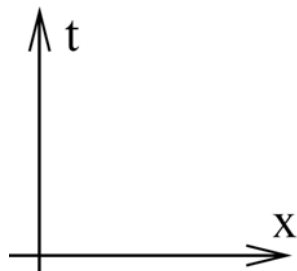
A szögfelező közös!

Az α szög csak az ábrán létezik!

Emlékeztető: forgatás

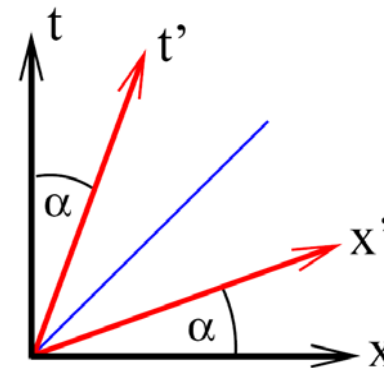

Koordináta-tengelyek

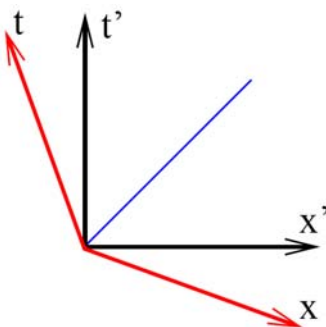

t' tengely: az $x' = 0$ pontok mértani helye

x' tengely: az $t' = 0$ pontok mértani helye

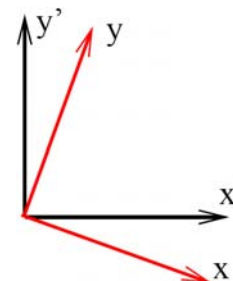
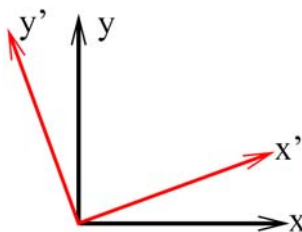
K' rendszerből nézve:

A szögfelező közös!

Az α szög csak az ábrán létezik!

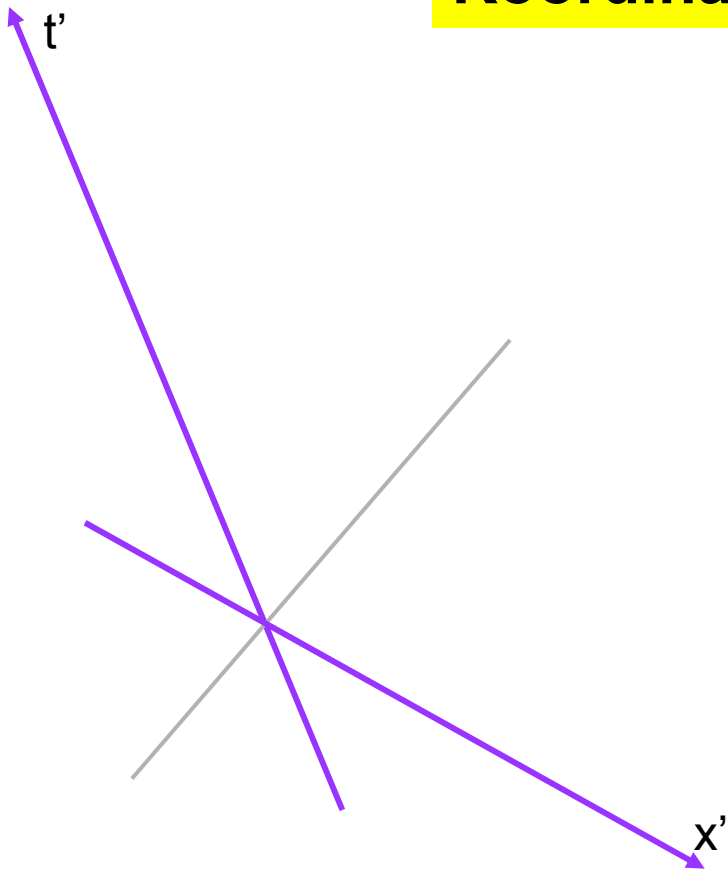
Emlékeztető: forgatás

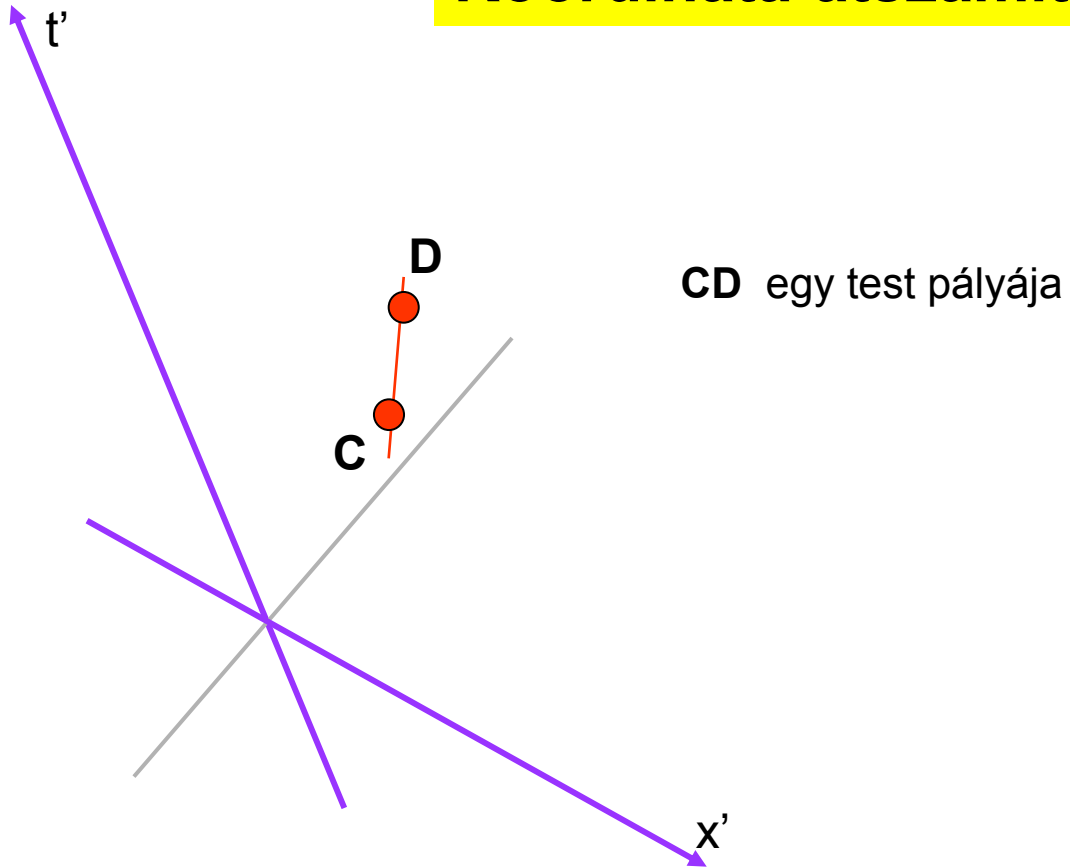
Koordináta-átszámítás

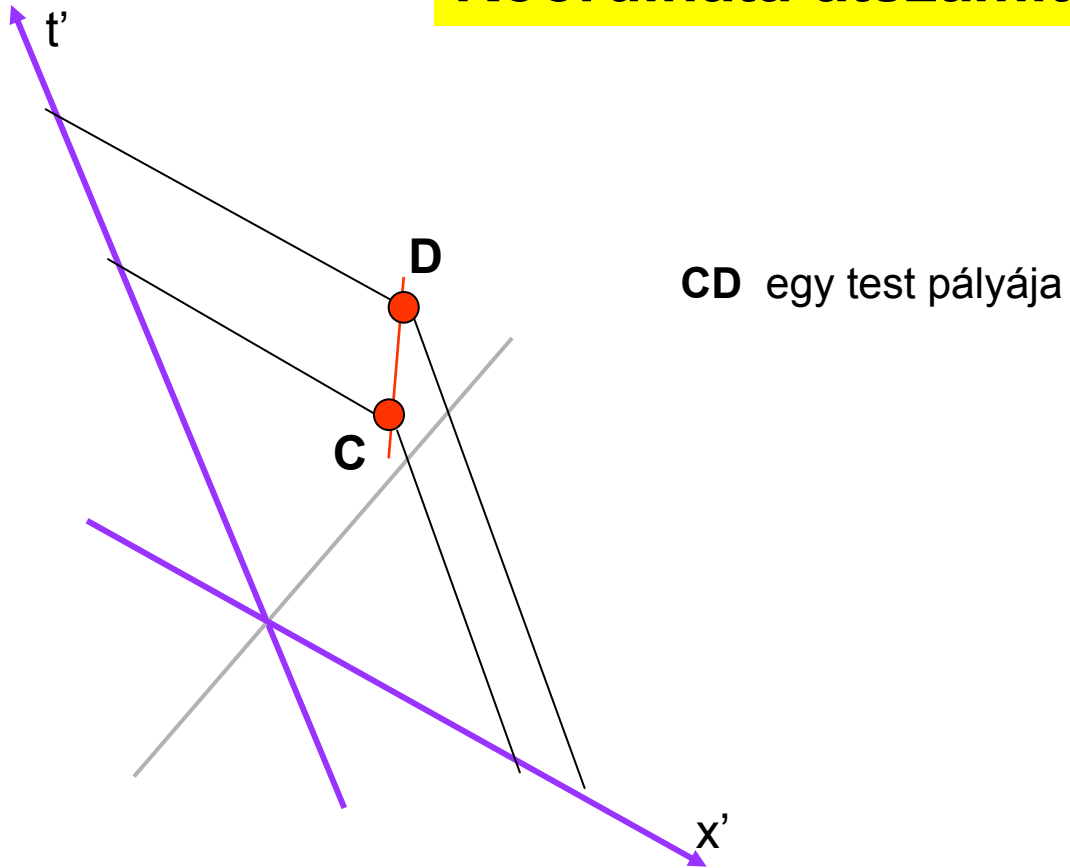
Koordináta-átszámítás

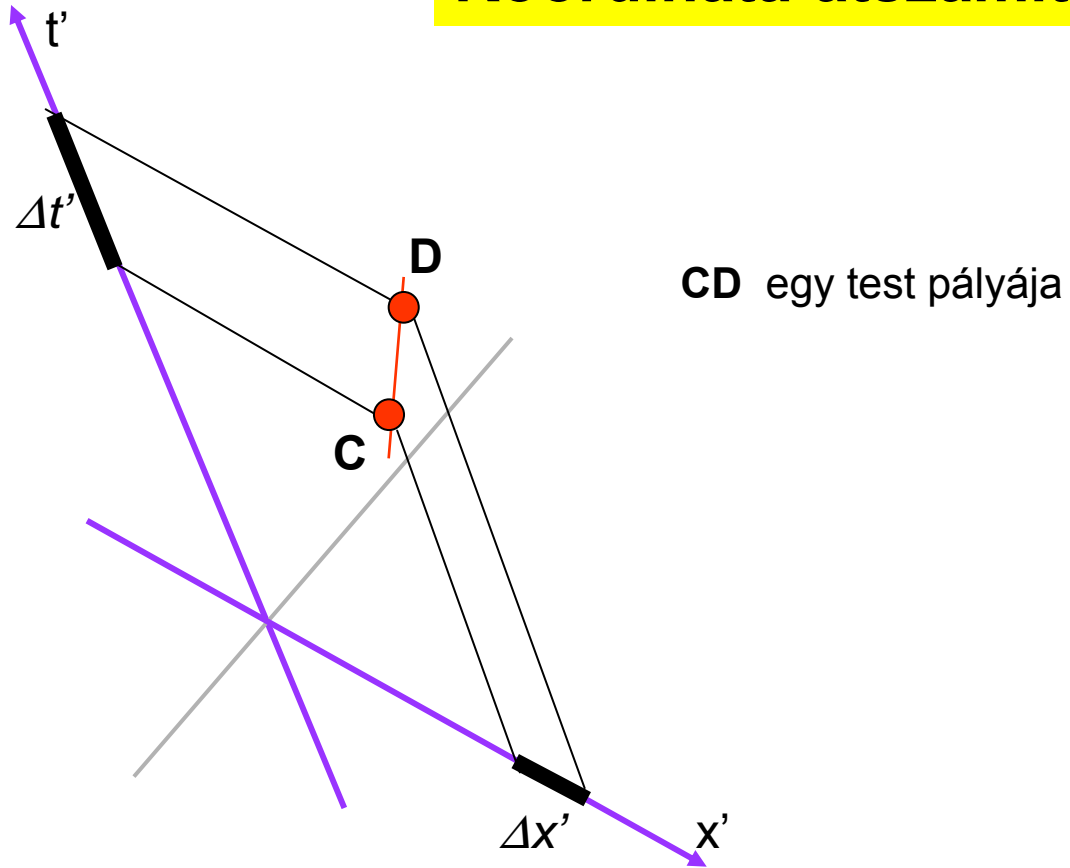
Koordináta-átszámítás

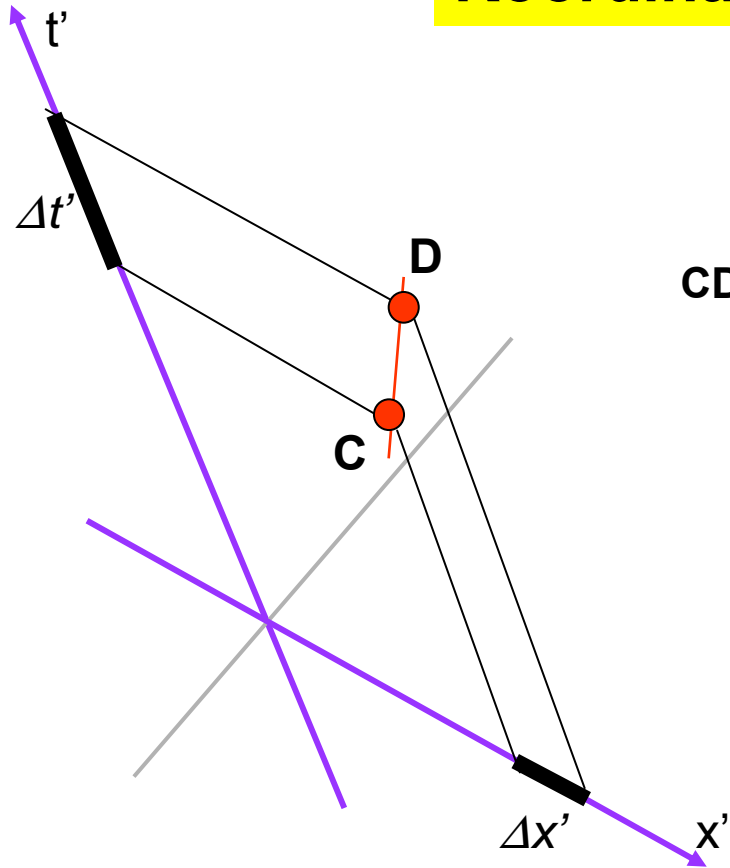
Koordináta-átszámítás

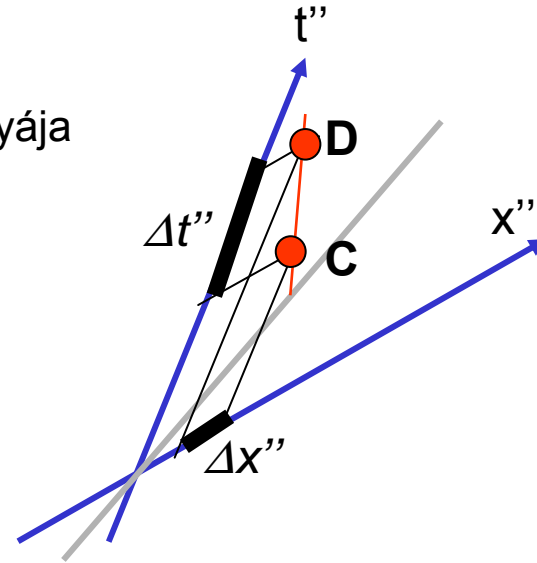
Koordináta-átszámítás

Koordináta-átszámítás

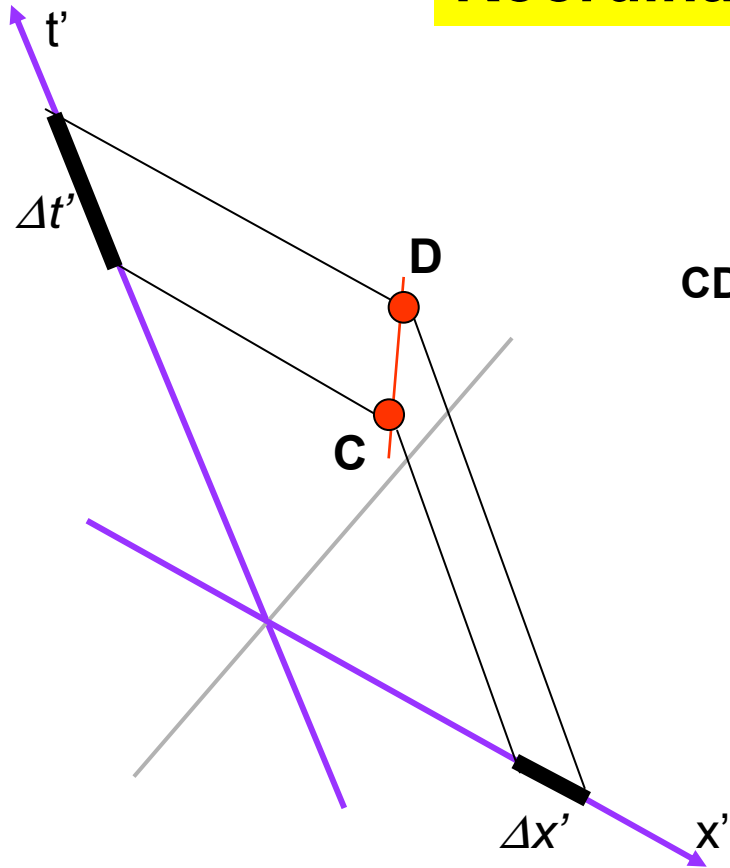

CD egy test pályája

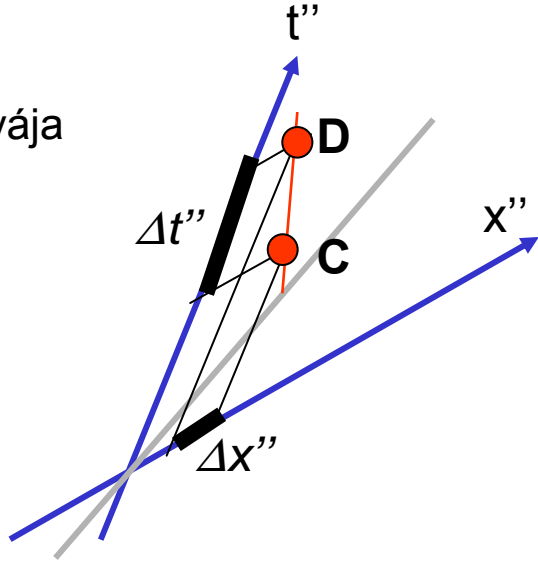

Koordináta-átszámítás

CD egy test pályája

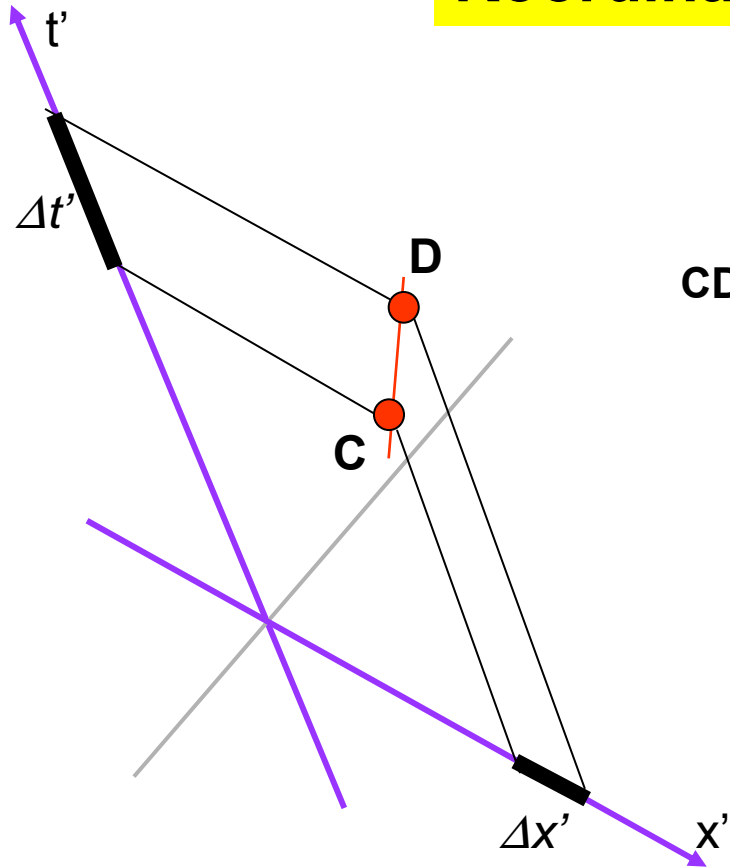
oda:

$$\Delta x'' = f(U) \Delta x' + g(U) \Delta t'$$

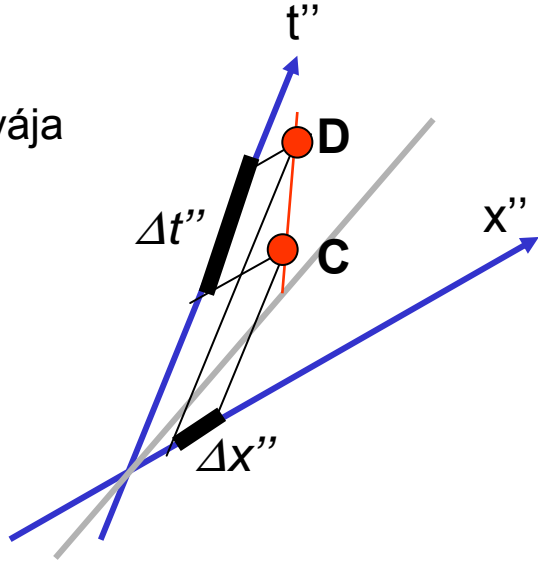
$$\Delta t'' = h(U) \Delta x' + i(U) \Delta t'$$

Koordináta-átszámítás

CD egy test pályája

oda:

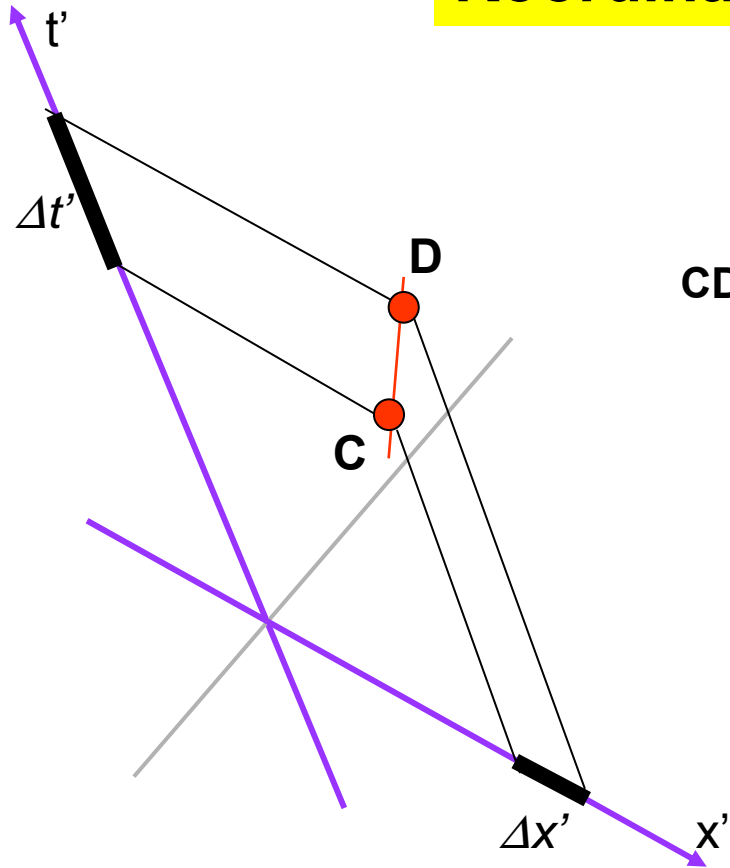
$$\begin{aligned} \Delta x'' &= f(U) \Delta x' + g(U) \Delta t' \\ \Delta t'' &= h(U) \Delta x' + i(U) \Delta t' \end{aligned}$$

vissza:

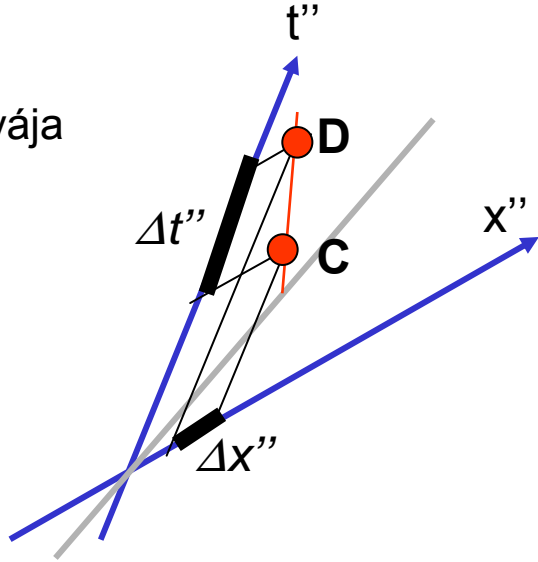
$$\begin{aligned} \Delta x' &= f(-U) \Delta x'' + g(-U) \Delta t'' \\ \Delta t' &= h(-U) \Delta x'' + i(-U) \Delta t'' \end{aligned}$$

Koordináta-átszámítás

CD egy test pályája

Ez a **Lorentz-transzformáció**

oda:

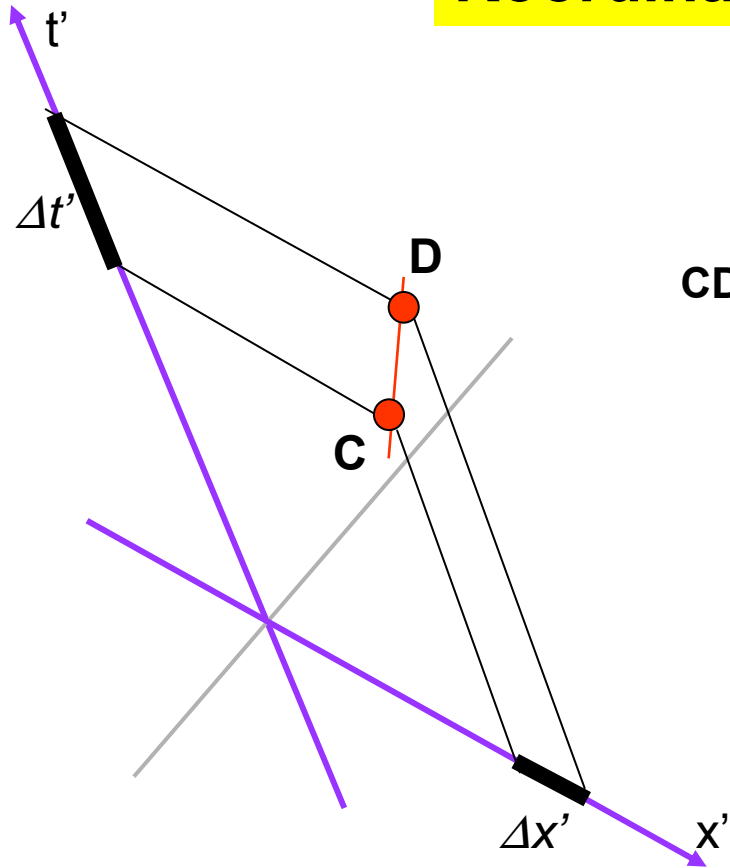
$$\begin{aligned} \Delta x'' &= f(U) \Delta x' + g(U) \Delta t' \\ \Delta t'' &= h(U) \Delta x' + i(U) \Delta t' \end{aligned}$$

vissza:

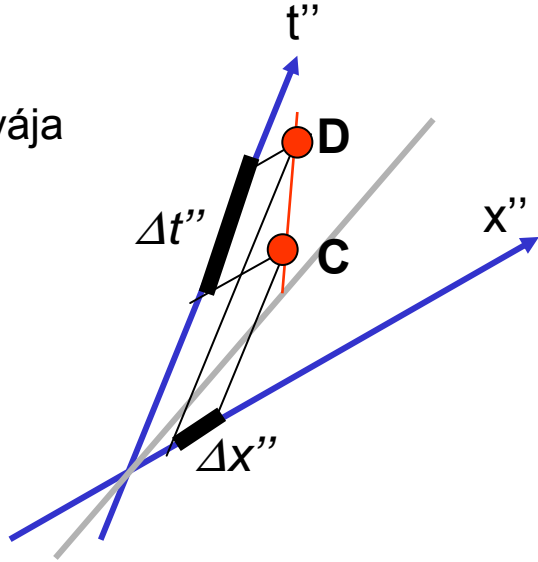
$$\begin{aligned} \Delta x' &= f(-U) \Delta x'' + g(-U) \Delta t'' \\ \Delta t' &= h(-U) \Delta x'' + i(-U) \Delta t'' \end{aligned}$$

Koordináta-átszámítás

CD egy test pályája

oda:

$$\begin{aligned} \Delta x'' &= f(U) \Delta x' + g(U) \Delta t' \\ \Delta t'' &= h(U) \Delta x' + i(U) \Delta t' \end{aligned}$$

Ez a **Lorentz-transzformáció**

Az $f(U)$, $g(U)$, $h(U)$ és $i(U)$ függvények az eddigiek alapján egyértelműen meghatározhatók.

vissza:

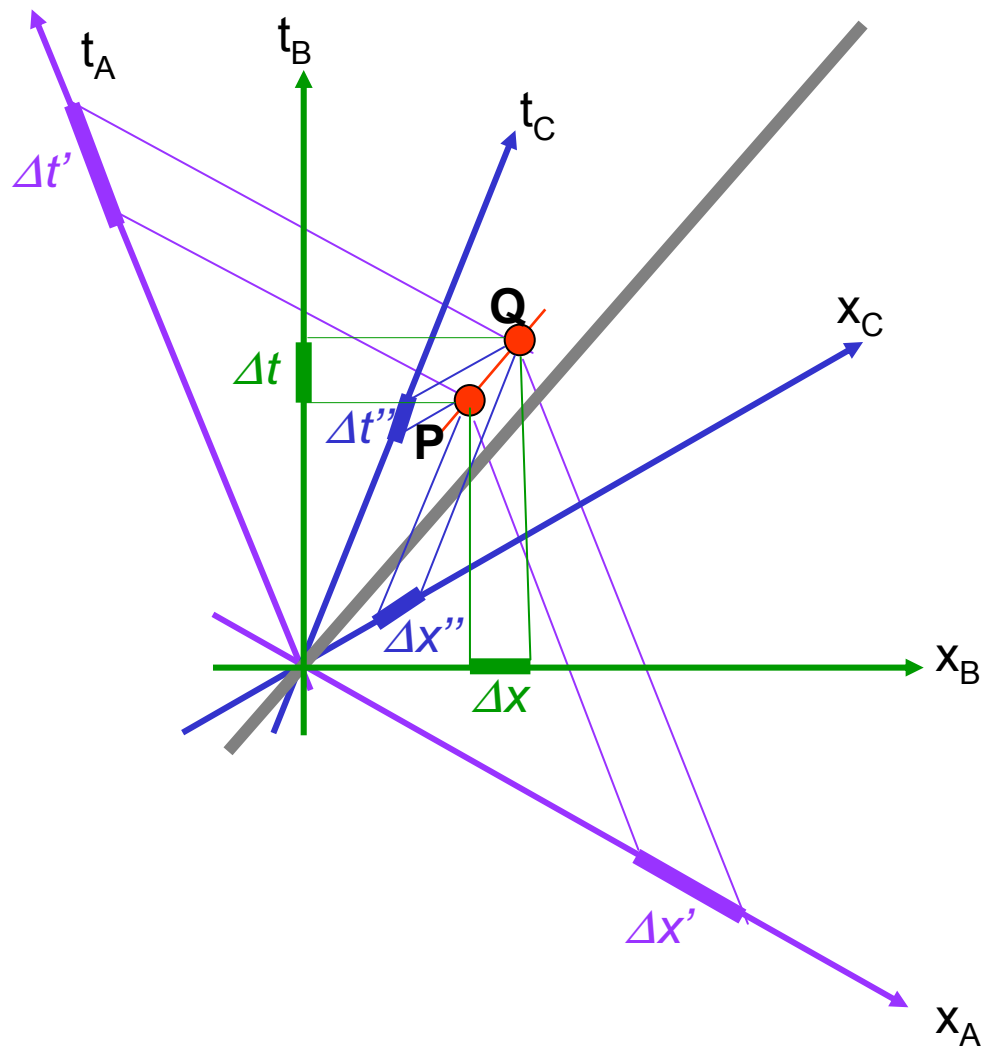
$$\begin{aligned} \Delta x' &= f(-U) \Delta x'' + g(-U) \Delta t'' \\ \Delta t' &= h(-U) \Delta x'' + i(-U) \Delta t'' \end{aligned}$$

Sok IR esete

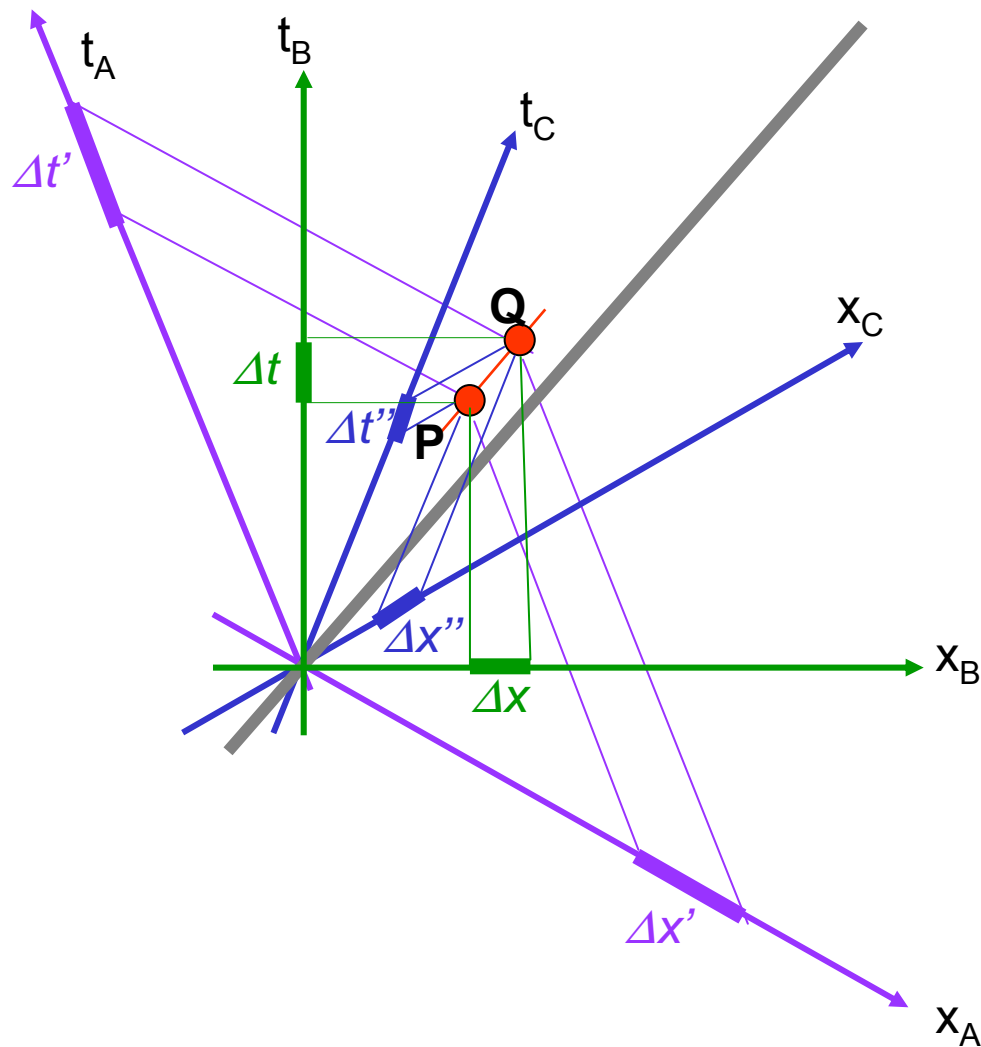

Sok IR esete

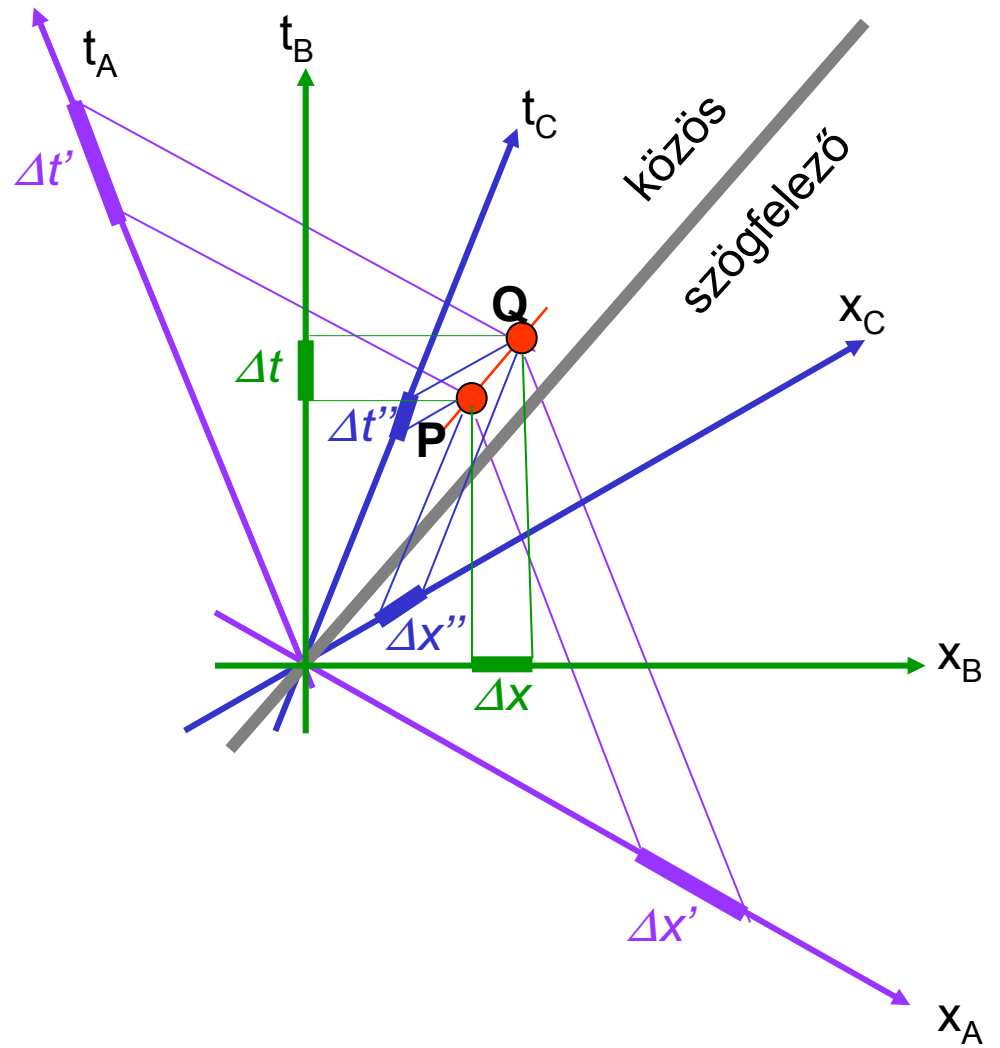
Sok IR esete

PQ a fény pályája

Sok IR esete

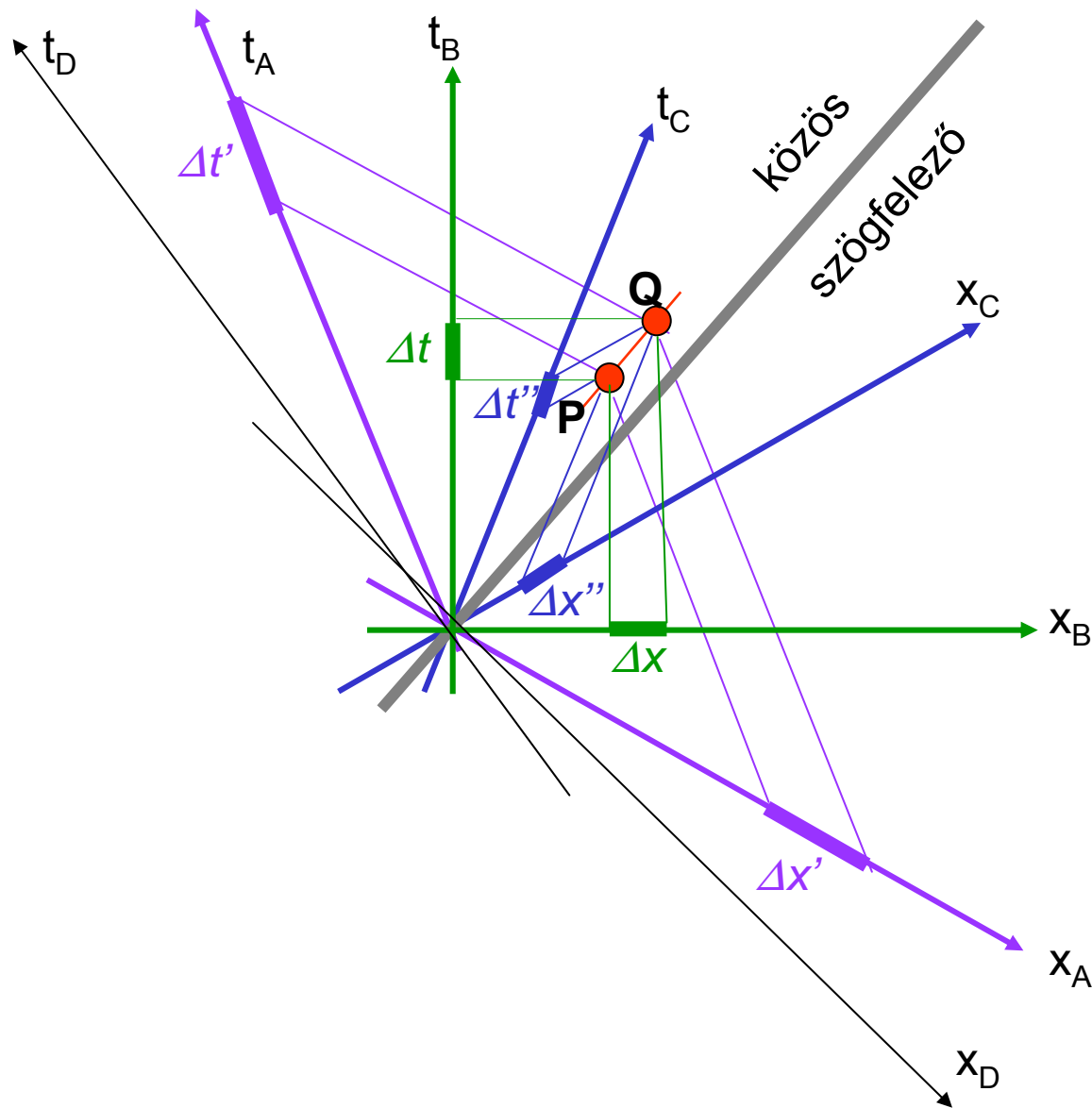
PQ a fény pályája

Sok IR esete

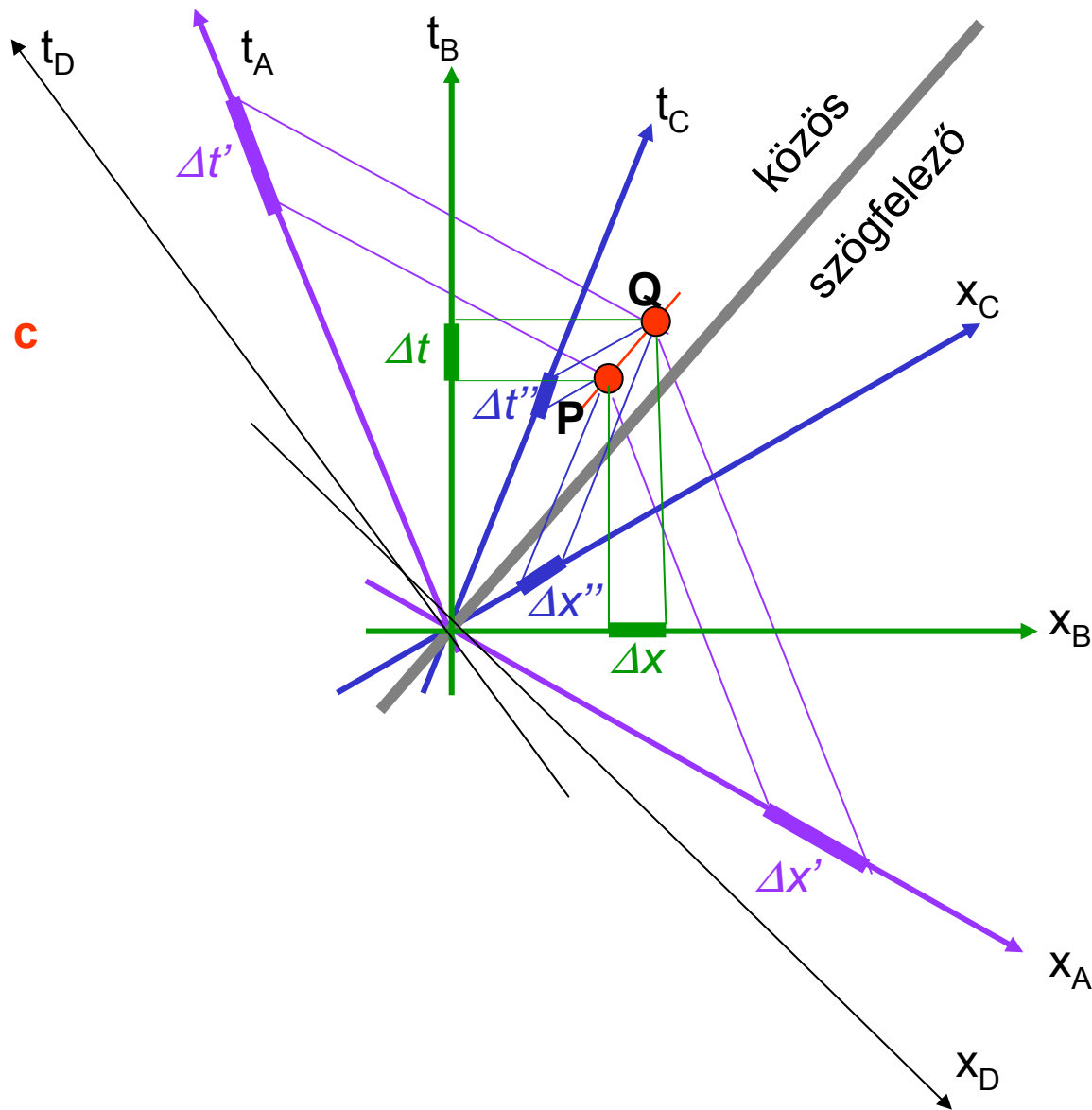
PQ a fény pályája

Sok IR esete

PQ a fény pályája

$$V = V' = V'' = V''' = \dots = 1 = c$$

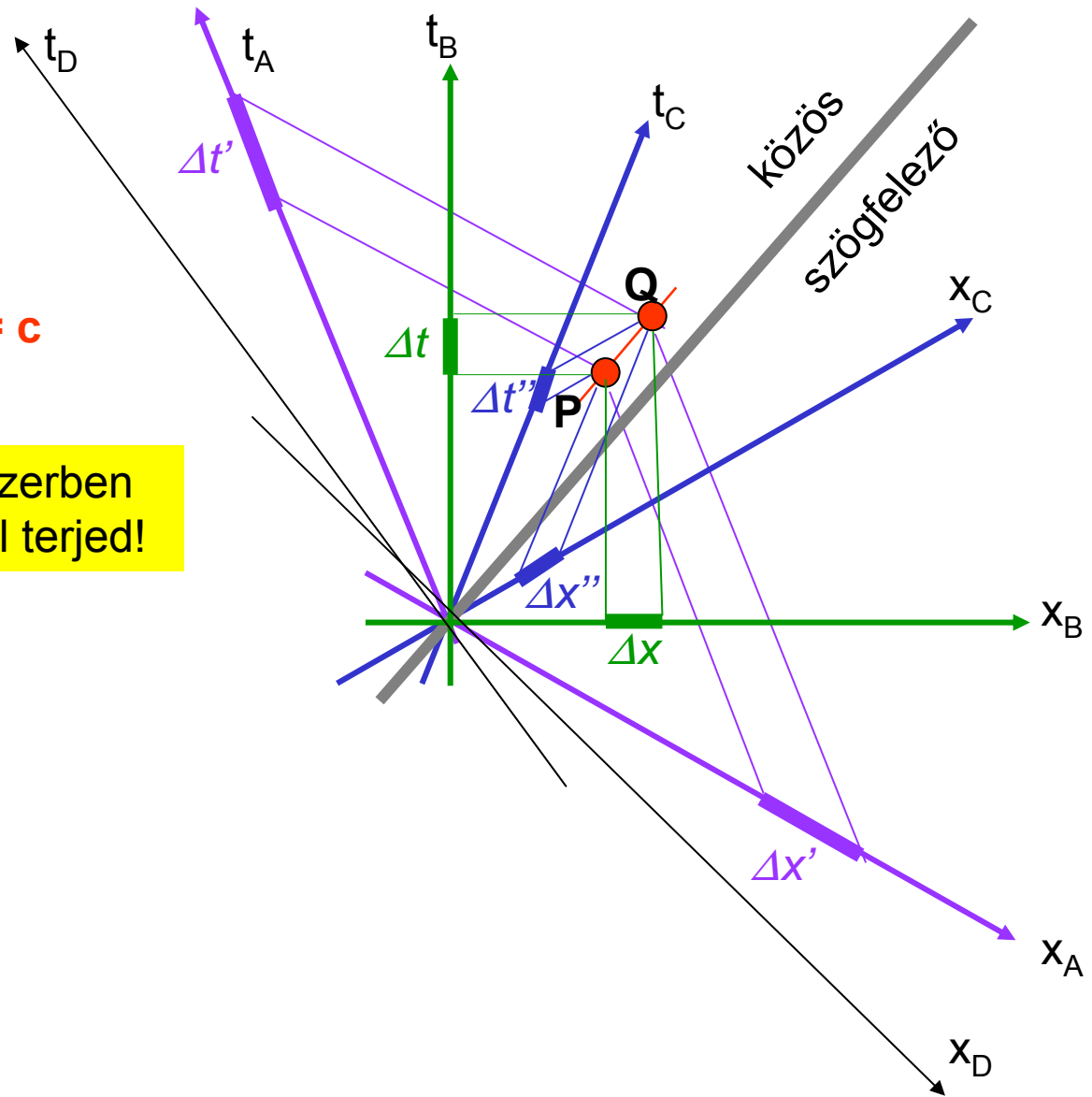

Sok IR esete

PQ a fény pályája

$$V = V' = V'' = V''' = \dots = 1 = c$$

A fény minden inerciarendszerben ugyanakkora c sebességgel terjed!

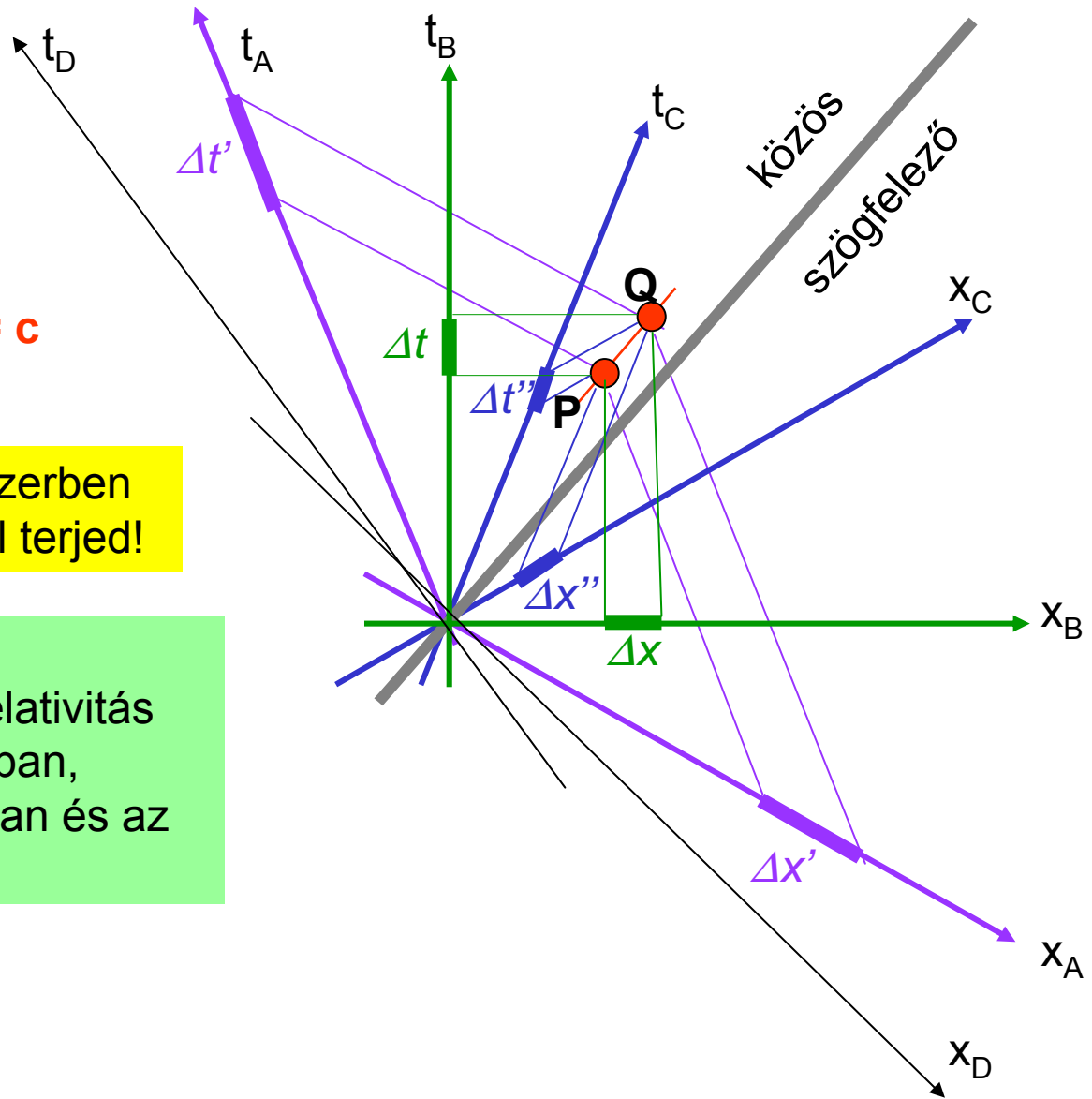
Sok IR esete

PQ a fény pályája

$$V = V' = V'' = V''' = \dots = 1 = c$$

A fény minden inerciarendszerben ugyanakkora c sebességgel terjed!

Tehát az inerciarendszerek egyenértékűsége, azaz a relativitás elve nemcsak a mechanikában, hanem az elektrodinamikában és az optikában is érvényes!

Sok IR esete

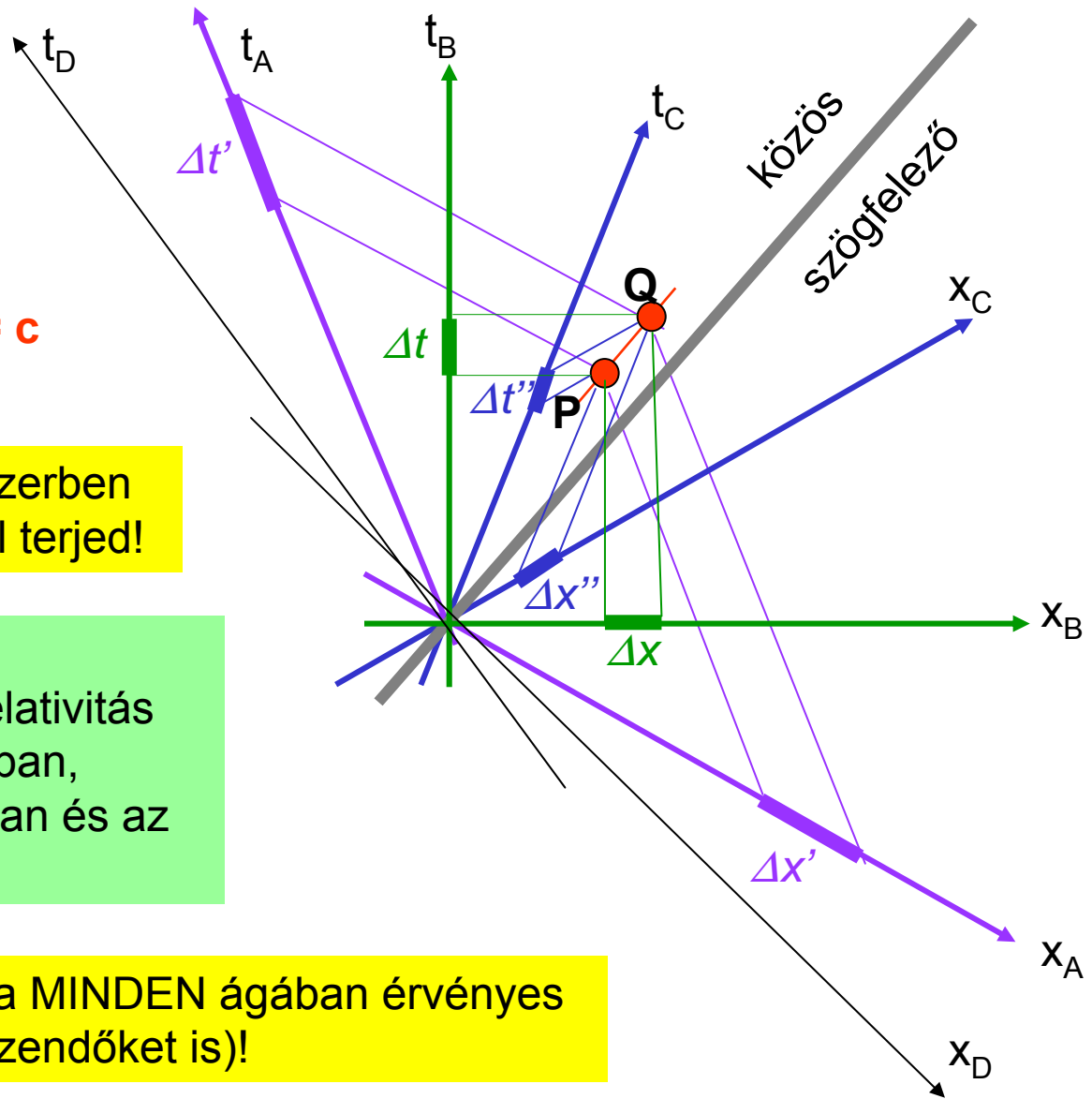
PQ a fény pályája

$$V = V' = V'' = V''' = \dots = 1 = c$$

A fény minden inerciarendszerben ugyanakkora c sebességgel terjed!

Tehát az inerciarendszerek egyenértékűsége, azaz a relativitás elve nemcsak a mechanikában, hanem az elektrodinamikában és az optikában is érvényes!

Sőt: a relativitás elve a fizika MINDEN ágában érvényes (beleértve a majdan felfedezendőket is)!

Sok IR esete

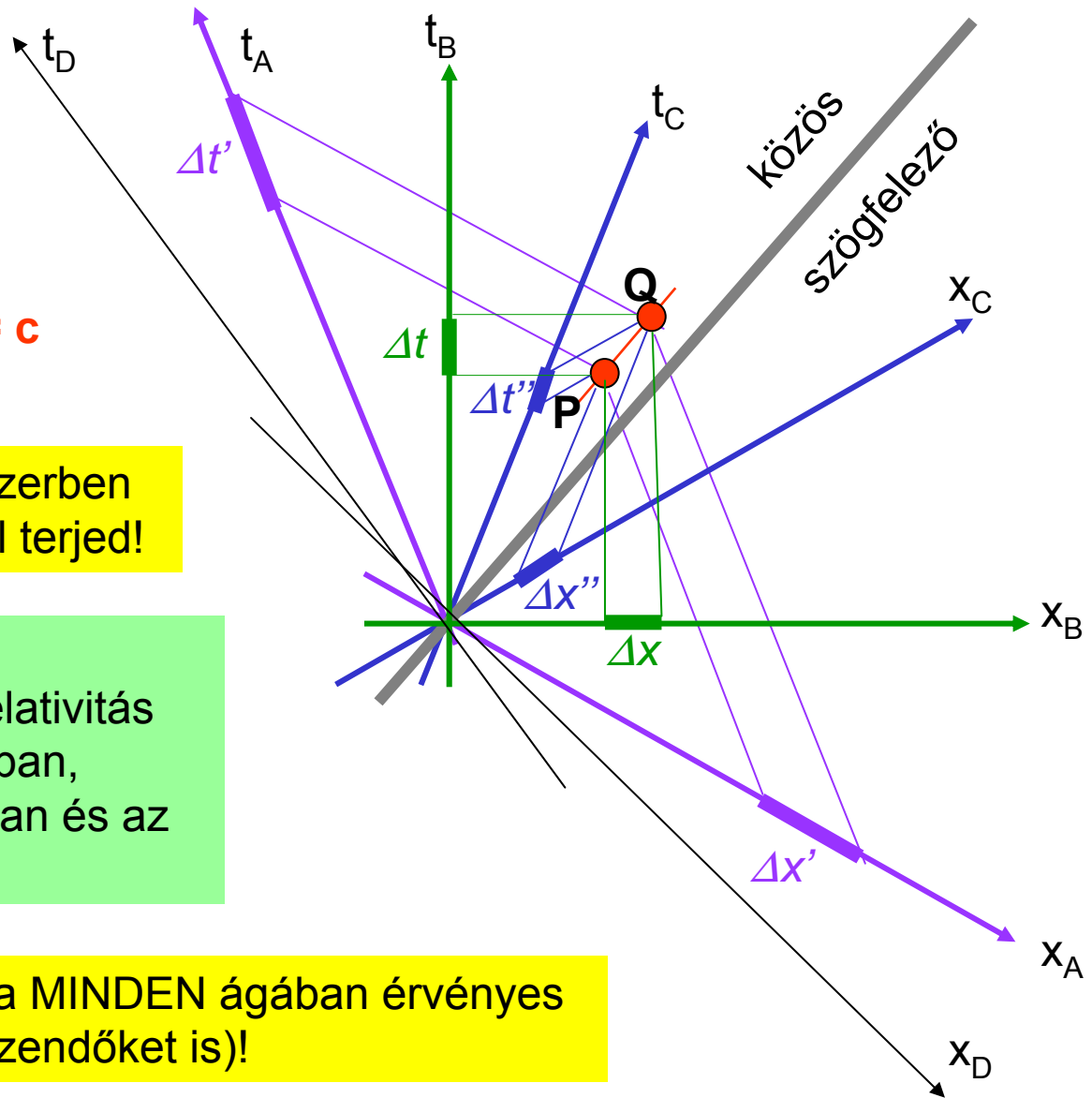
PQ a fény pályája

$$V = V' = V'' = V''' = \dots = 1 = c$$

A fény minden inerciarendszerben ugyanakkora c sebességgel terjed!

Tehát az inerciarendszerek egyenértékűsége, azaz a relativitás elve nemcsak a mechanikában, hanem az elektrodinamikában és az optikában is érvényes!

Sőt: a relativitás elve a fizika MINDEN ágában érvényes (beleértve a majdan felfedezendőket is)!

Ez a **speciális relativitáselmélet** két alapfeltevése.

Maximális sebesség

Maximális sebesség

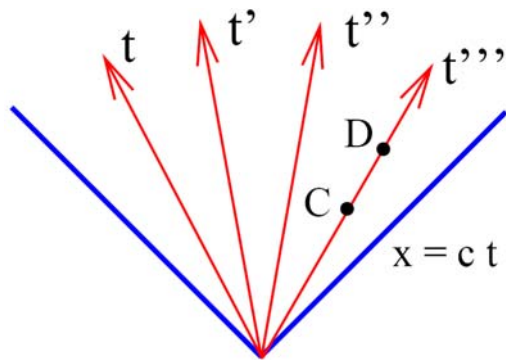
lehetséges t tengelyek:

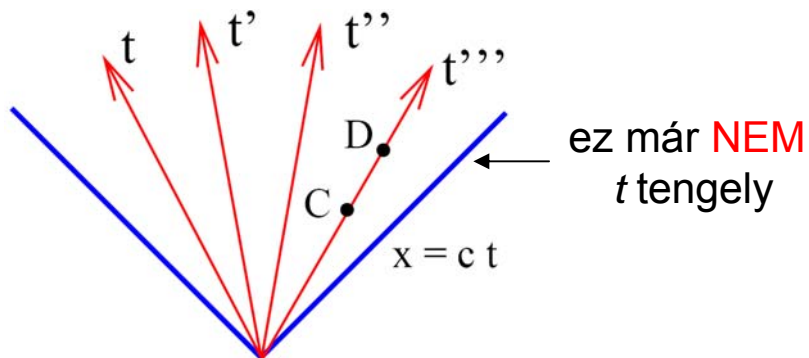
Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

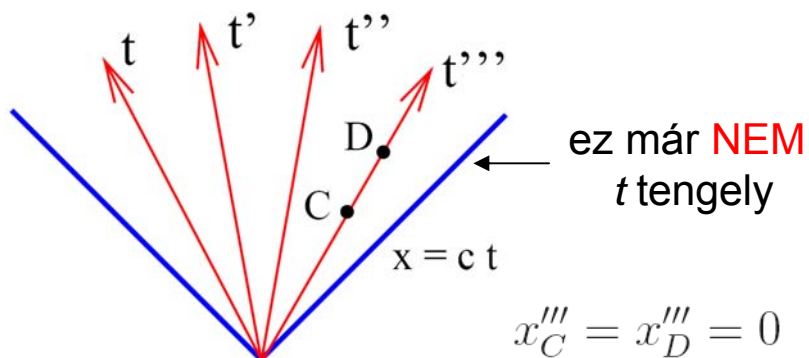
Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

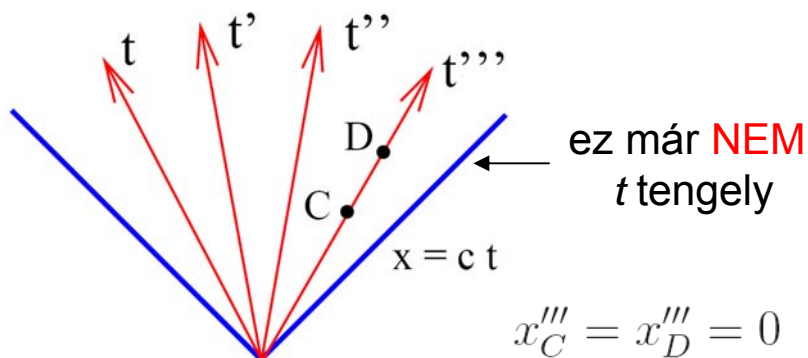
Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

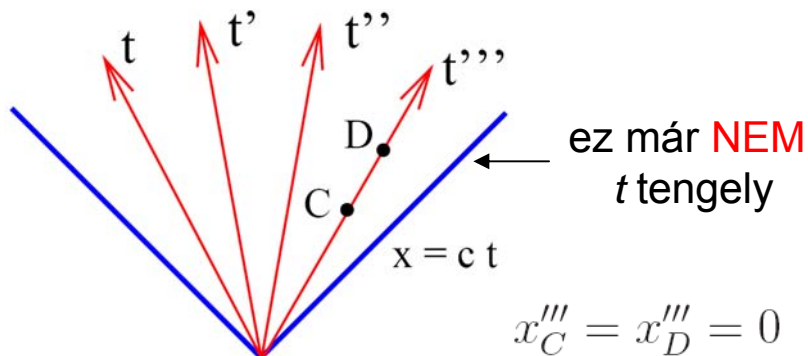

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

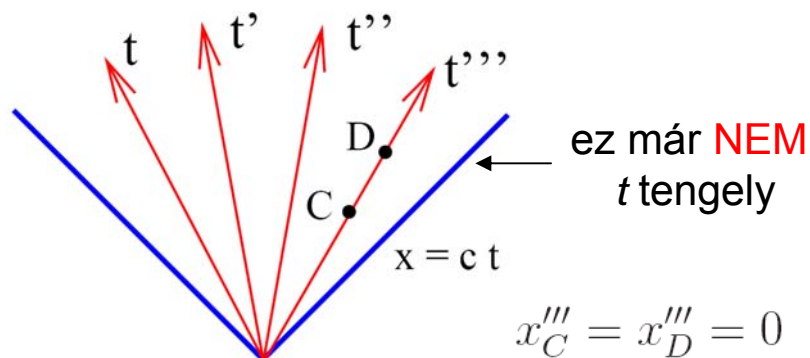
$$\Delta x''' = 0$$

$$\Delta t''' > 0$$

Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

$$\Delta x''' = 0$$
$$\Delta t''' > 0$$

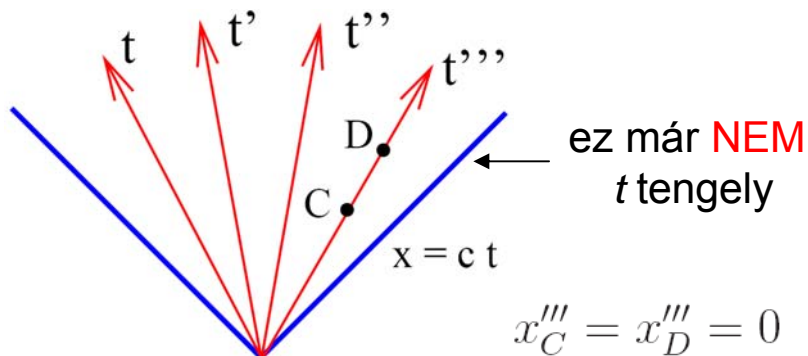

$$\Delta t > \Delta x$$

Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

$$\Delta x''' = 0$$
$$\Delta t''' > 0$$

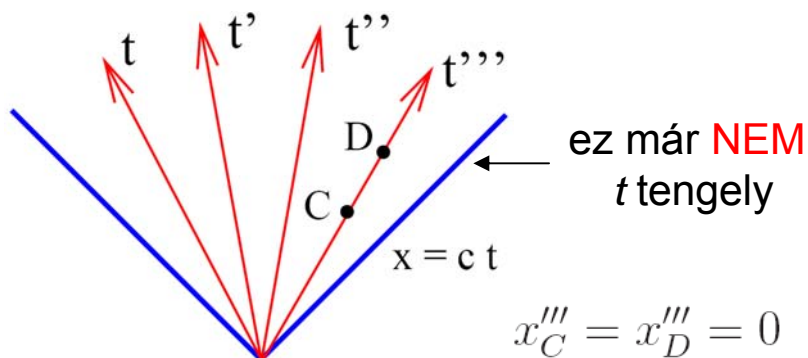
$$\Delta t > \Delta x$$

$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} < 1$$

Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

Egy t tengely lehet egy állandó sebességű test világvonala

$$\Delta x''' = 0$$
$$\Delta t''' > 0$$

$$\Delta t > \Delta x$$

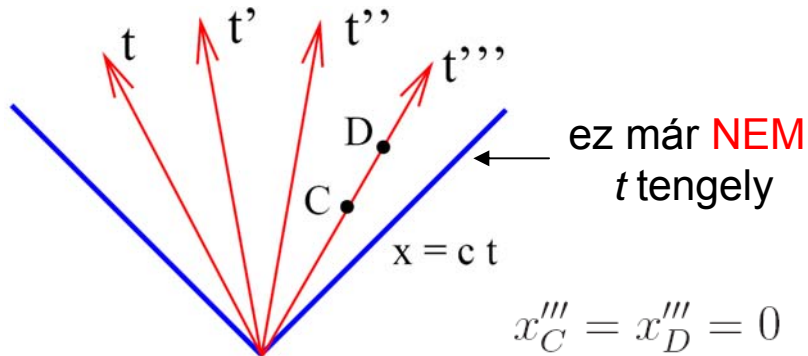
$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} < 1 \quad (= c)$$

Maximális sebesség

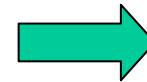
lehetséges t tengelyek:

Az inerciarendszerek relatív sebessége $< c$

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

$$\Delta x''' = 0$$
$$\Delta t''' > 0$$

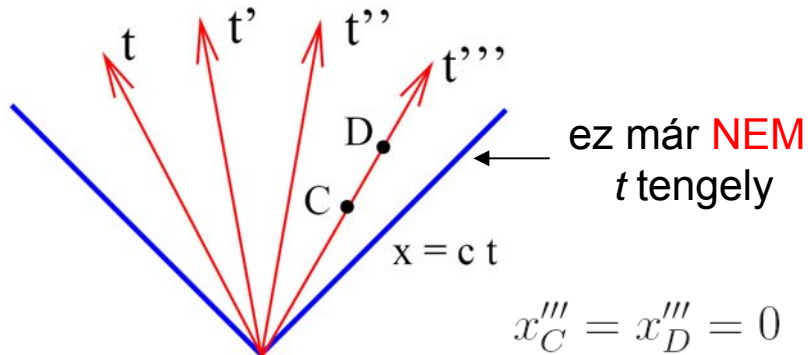
$$\Delta t > \Delta x$$

$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} < 1 \quad (= c)$$

Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

Az inerciarendszerek relatív sebessége $< c$

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

$$\Delta x''' = 0$$
$$\Delta t''' > 0$$

$$\Delta t > \Delta x$$

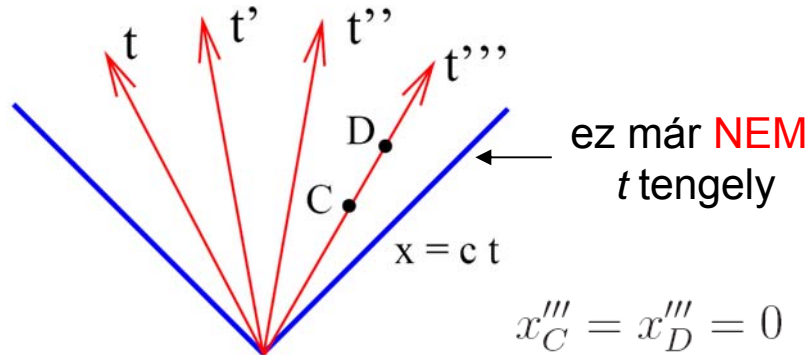
$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} < 1 \quad (= c)$$

De minden mozgó testre rögzíthető (pillanatnyi) inerciarendszer!

Maximális sebesség

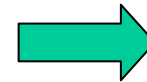
lehetséges t tengelyek:

Az inerciarendszerek relatív sebessége $< c$

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

$$\Delta x''' = 0$$
$$\Delta t''' > 0$$

$$\Delta t > \Delta x$$

$$V = \frac{\Delta x}{\Delta t} < 1 \quad (= c)$$

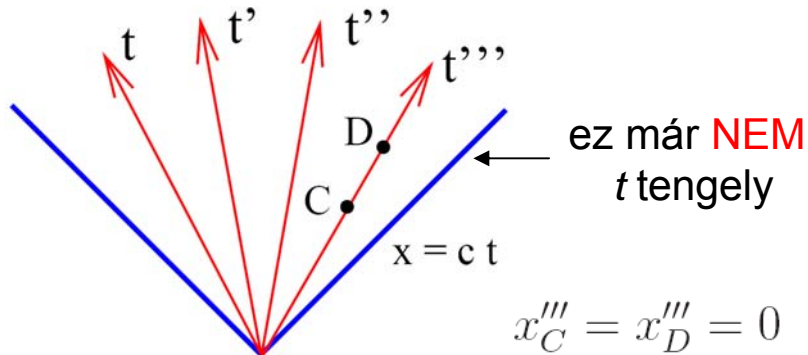
De minden mozgó testre rögzíthető (pillanatnyi) inerciarendszer!

A testek relatív sebessége $< c$

Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

Az inerciarendszerek relatív sebessége $< c$

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

$$\Delta x''' = 0$$
$$\Delta t''' > 0$$

$$\Delta t > \Delta x$$

$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} < 1 \quad (= c)$$

De minden mozgó testre rögzíthető (pillanatnyi) inerciarendszer!

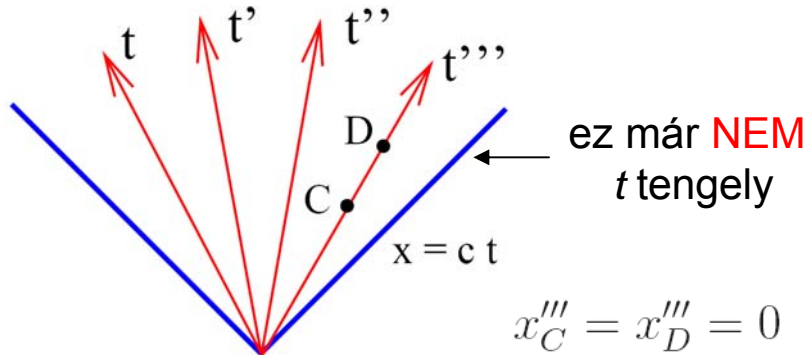
A testek relatív sebessége $< c$

A c állandónak ez a fizikai jelentése: a maximális sebesség.

Maximális sebesség

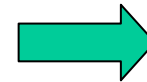
lehetséges t tengelyek:

Az inerciarendszerek relatív sebessége $< c$

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

$$\Delta x''' = 0$$
$$\Delta t''' > 0$$

$$\Delta t > \Delta x$$

$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} < 1 \quad (= c)$$

De minden mozgó testre rögzíthető (pillanatnyi) inerciarendszer!

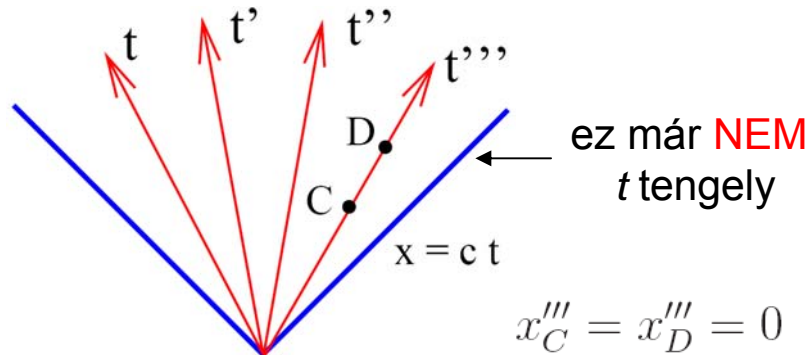
A testek relatív sebessége $< c$

A c állandónak ez a fizikai jelentése: a maximális sebesség.
Az csak „véletlen”, hogy a fény is pont ezzel a sebességgel halad...

Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

Az inerciarendszerek relatív sebessége $< c$

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

$$\Delta x''' = 0$$
$$\Delta t''' > 0$$

$$\Delta t > \Delta x$$

$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} < 1 \quad (= c)$$

De minden mozgó testre rögzíthető (pillanatnyi) inerciarendszer!

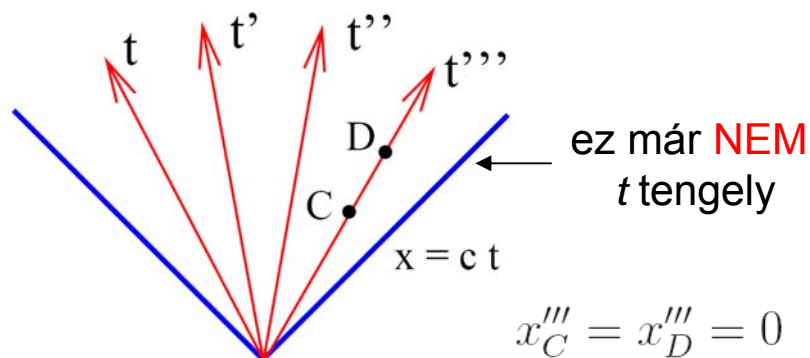
A testek relatív sebessége $< c$

A c állandónak ez a fizikai jelentése: a maximális sebesség.
Az csak „véletlen”, hogy a fény is pont ezzel a sebességgel halad...
A relativitáselmélet **NEM a fényel** foglalkozik,

Maximális sebesség

lehetséges t tengelyek:

Az inerciarendszerek relatív sebessége $< c$

Egy t tengely lehet egy
állandó sebességű test
világvonala

$$\Delta x''' = 0$$
$$\Delta t''' > 0$$

$$\Delta t > \Delta x$$

$$v = \frac{\Delta x}{\Delta t} < 1 \quad (= c)$$

De minden mozgó testre rögzíthető (pillanatnyi) inerciarendszer!

A testek relatív sebessége $< c$

A c állandónak ez a fizikai jelentése: a maximális sebesség.
Az csak „véletlen”, hogy a fény is pont ezzel a sebességgel halad...
A relativitáselmélet **NEM a fényel** foglalkozik,
hanem a téridővel és a mozgásokkal!

Sebességek összeadása

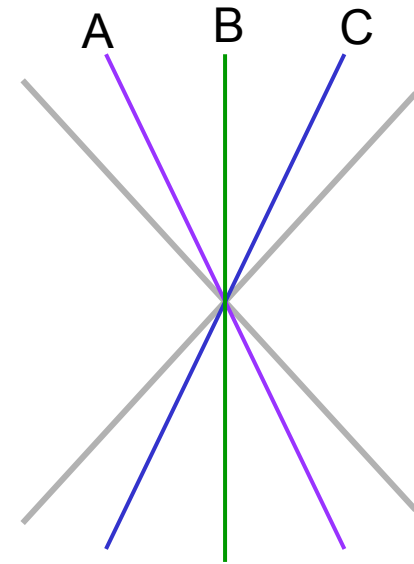
Sebességek összeadása

látszólagos paradoxon:

Sebességek összeadása

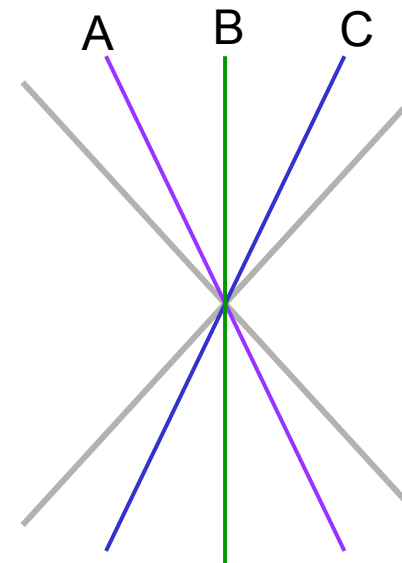
látszólagos paradoxon:

Sebességek összeadása

látszólagos paradoxon:

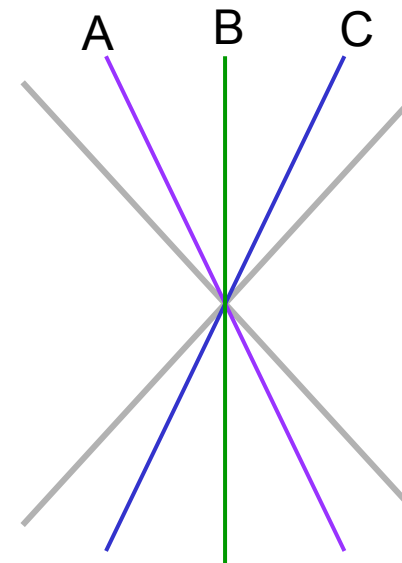
a B testhez képest

Sebességek összeadása

látszólagos paradoxon:

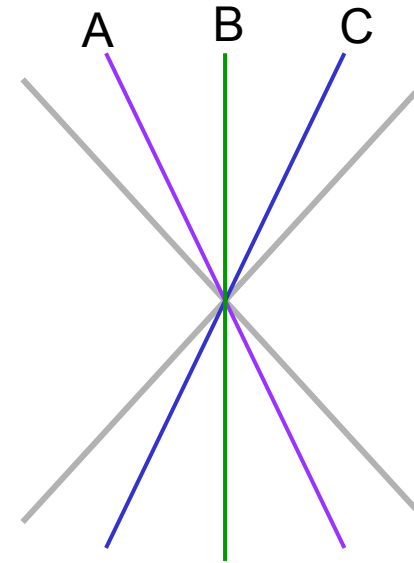
a B testhez képest
az A test balra mozog $V = 3c/4$ sebességgel,

Sebességek összeadása

látszólagos paradoxon:

a B testhez képest
az A test balra mozog $V = 3c/4$ sebességgel,
a C test pedig jobbra $W = 3c/4$ sebességgel

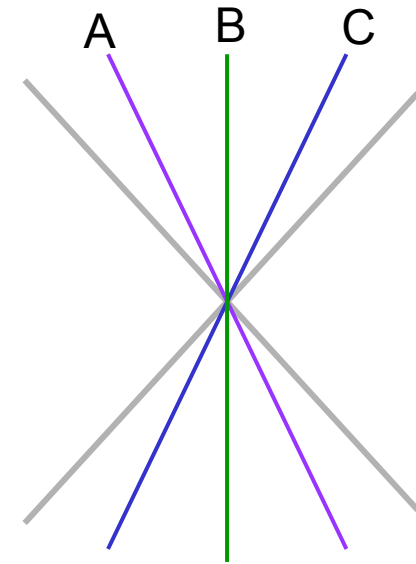

Sebességek összeadása

látszólagos paradoxon:

a B testhez képest
az A test balra mozog $V = 3c/4$ sebességgel,
a C test pedig jobbra $W = 3c/4$ sebességgel

Klasszikus számolás a józan ész alapján:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = V + W = 3c/2 > c$ sebességgel...

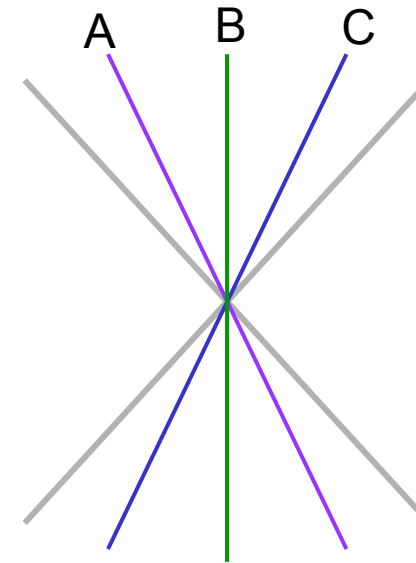
Sebességek összeadása

látszólagos paradoxon:

a B testhez képest
az A test balra mozog $V = 3c/4$ sebességgel,
a C test pedig jobbra $W = 3c/4$ sebességgel

Klasszikus számolás a józan ész alapján:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = V + W = 3c/2 > c$ sebességgel...

Ezzel szemben a relativitáselméletben:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = 24c/25 < c$ sebességgel!

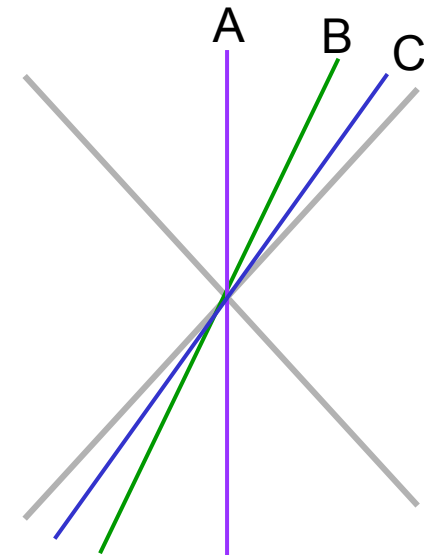
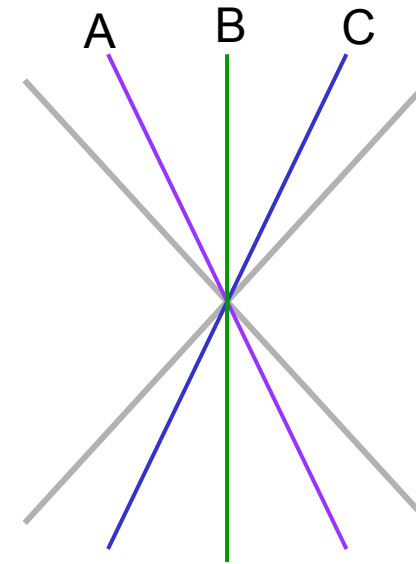
Sebességek összeadása

látszólagos paradoxon:

a B testhez képest
az A test balra mozog $V = 3c/4$ sebességgel,
a C test pedig jobbra $W = 3c/4$ sebességgel

Klasszikus számolás a józan ész alapján:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = V + W = 3c/2 > c$ sebességgel...

Ezzel szemben a relativitáselméletben:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = 24c/25 < c$ sebességgel!

Sebességek összeadása

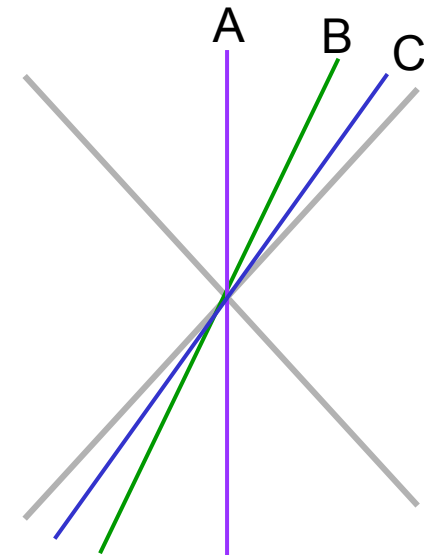
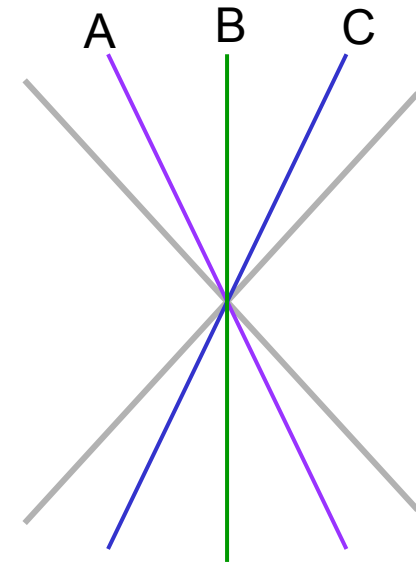
látszólagos paradoxon:

a B testhez képest
az A test balra mozog $V = 3c/4$ sebességgel,
a C test pedig jobbra $W = 3c/4$ sebességgel

Klasszikus számolás a józan ész alapján:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = V + W = 3c/2 > c$ sebességgel...

Ezzel szemben a relativitáselméletben:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = 24c/25 < c$ sebességgel!

Einstein-féle sebességösszeadás:

Sebességek összeadása

látszólagos paradoxon:

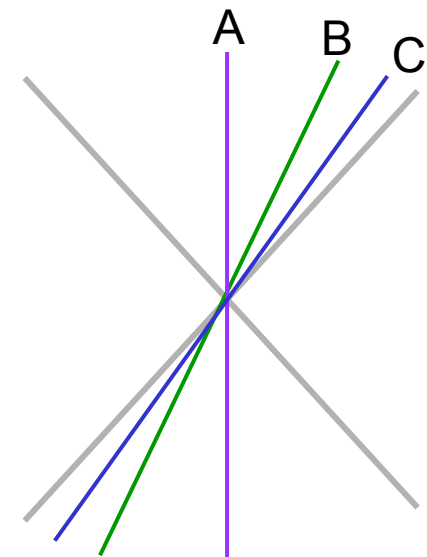
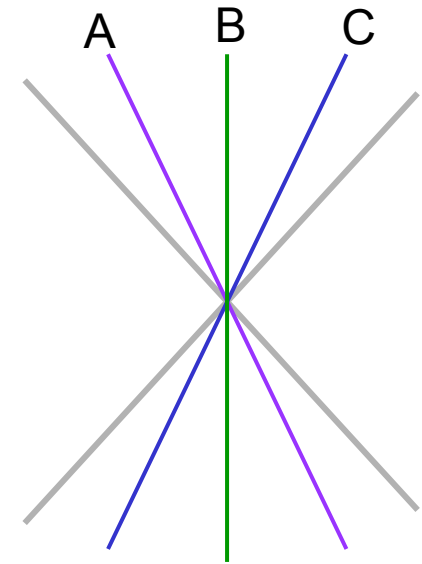
a B testhez képest
az A test balra mozog $V = 3c/4$ sebességgel,
a C test pedig jobbra $W = 3c/4$ sebességgel

Klasszikus számolás a józan ész alapján:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = V + W = 3c/2 > c$ sebességgel...

Ezzel szemben a relativitáselméletben:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = 24c/25 < c$ sebességgel!

Einstein-féle sebességösszeadás:

$$U = \frac{V + W}{1 + VW}$$

Sebességek összeadása

látszólagos paradoxon:

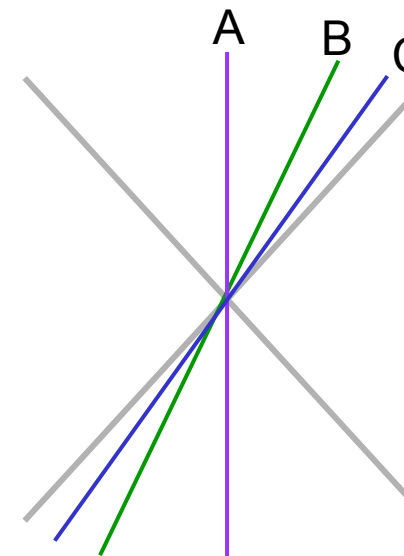
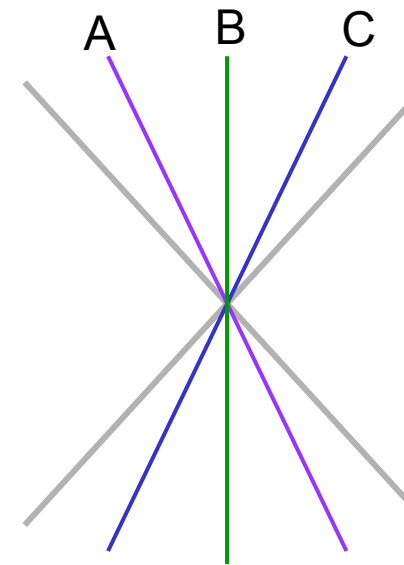
a B testhez képest
az A test balra mozog $V = 3c/4$ sebességgel,
a C test pedig jobbra $W = 3c/4$ sebességgel

Klasszikus számolás a józan ész alapján:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = V + W = 3c/2 > c$ sebességgel...

Ezzel szemben a relativitáselméletben:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = 24c/25 < c$ sebességgel!

Einstein-féle sebességösszeadás:

$$U = \frac{V + W}{1 + VW} = \frac{3/4 + 3/4}{1 + (3/4)(3/4)}$$

Sebességek összeadása

látszólagos paradoxon:

a B testhez képest
az A test balra mozog $V = 3c/4$ sebességgel,
a C test pedig jobbra $W = 3c/4$ sebességgel

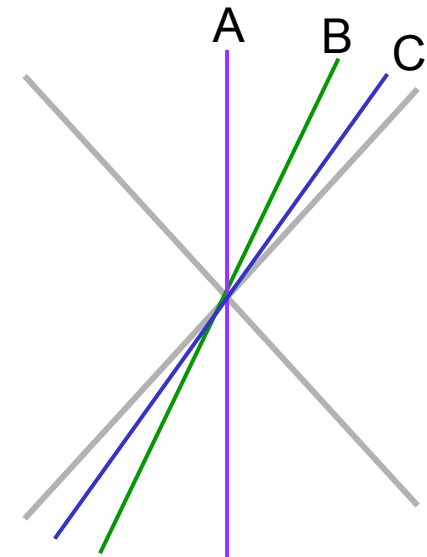
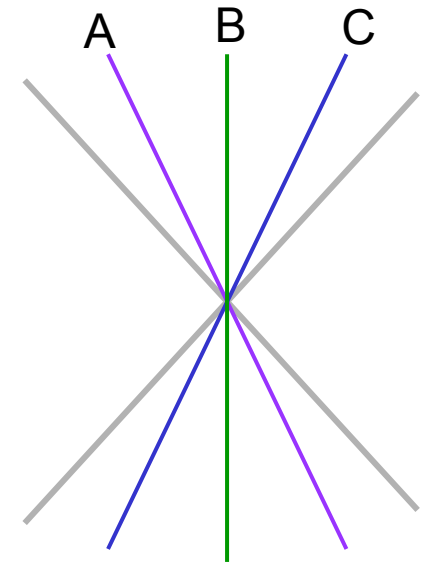
Klasszikus számolás a józan ész alapján:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = V + W = 3c/2 > c$ sebességgel...

Ezzel szemben a relativitáselméletben:
az A testhez képest a C test jobbra mozog
 $U = 24c/25 < c$ sebességgel!

Einstein-féle sebességösszeadás:

$$U = \frac{V + W}{1 + VW}$$

$$= \frac{3/4 + 3/4}{1 + (3/4)(3/4)} = 24/25 < 1$$

Az egyidejűség relativitása

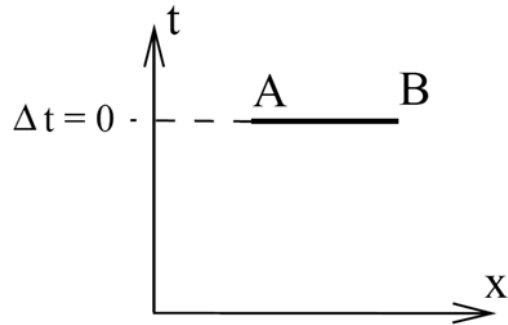
Az egyidejűség relativitása

Ez az „alapparadoxon”: minden más
„paradoxon” ebből következik!

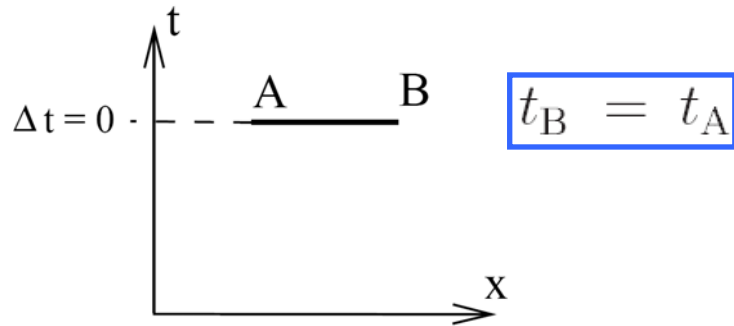
Az egyidejűség relativitása

Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

Az egyidejűség relativitása

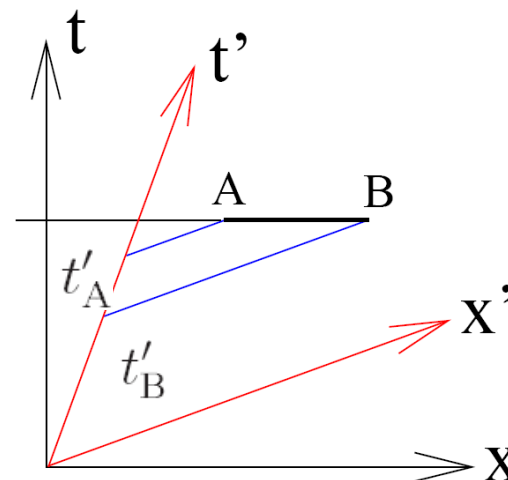
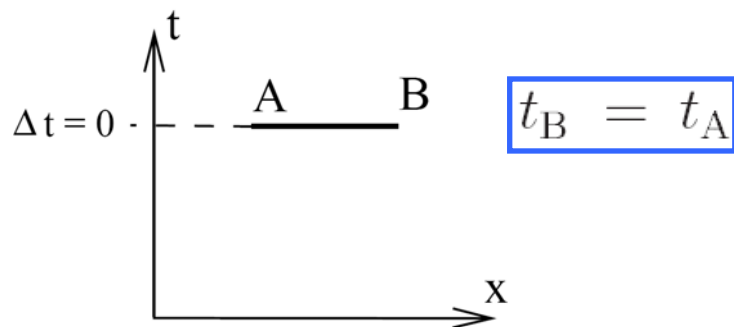
Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

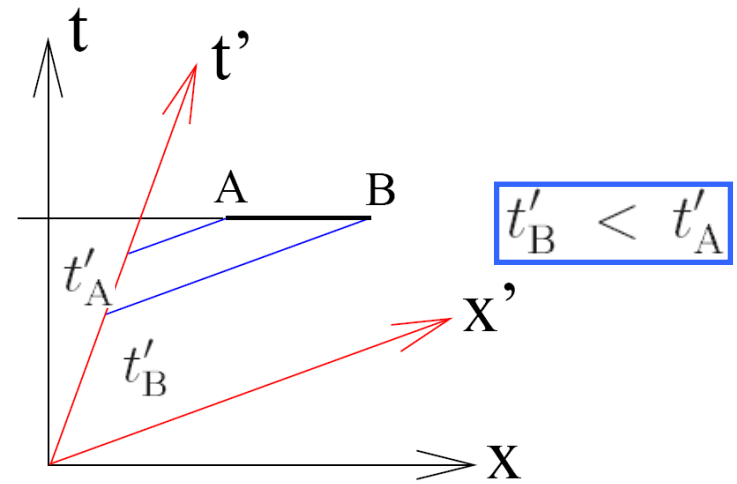
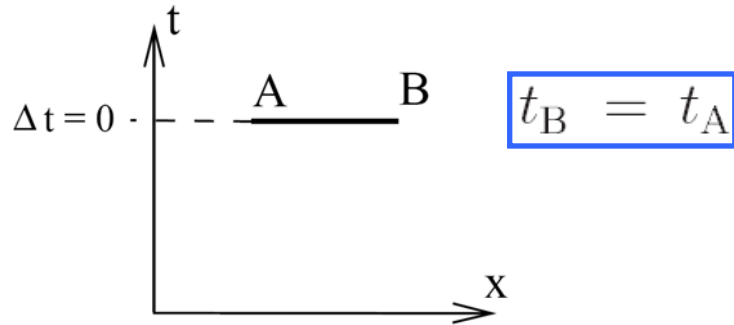
Az egyidejűség relativitása

Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

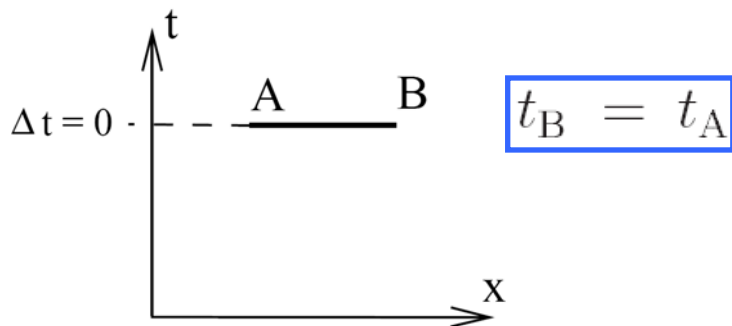
Az egyidejűség relativitása

Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

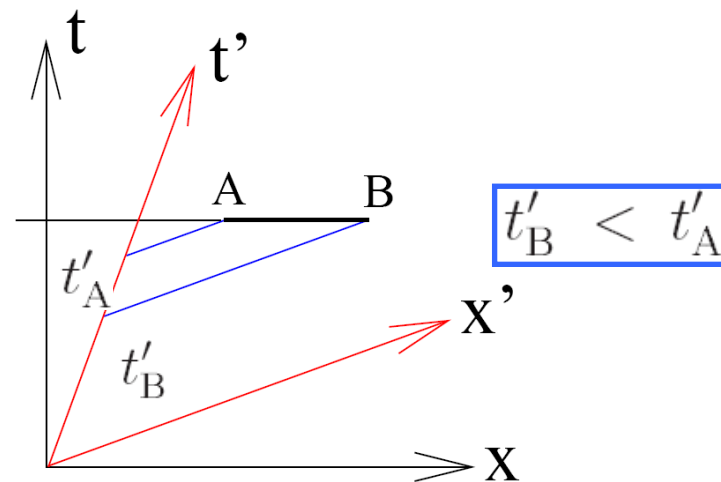
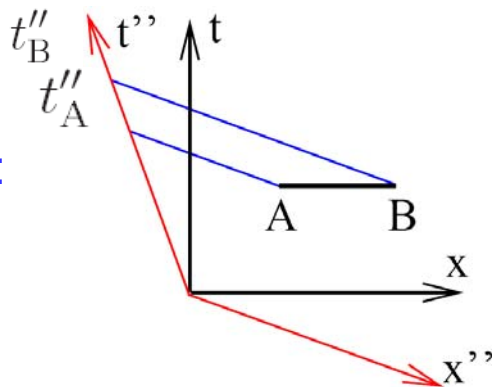

Az egyidejűség relativitása

Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

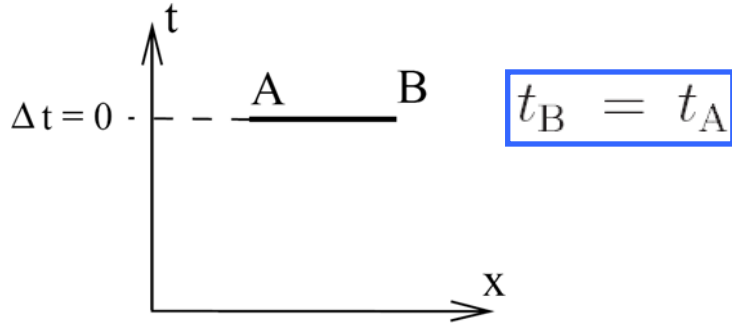

Sőt:

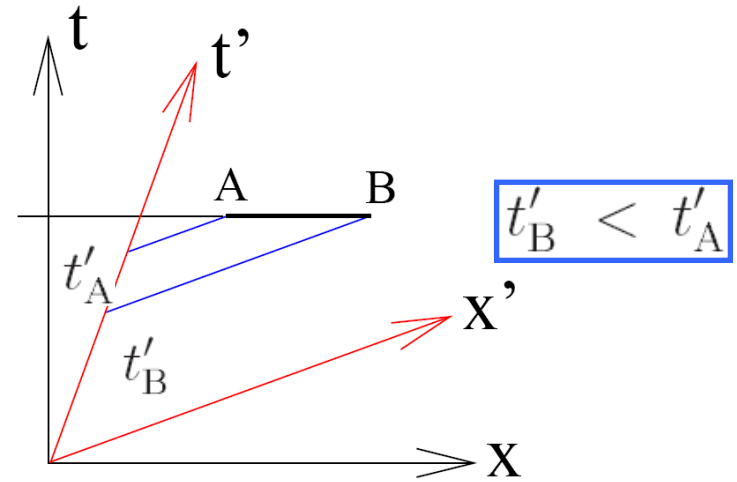
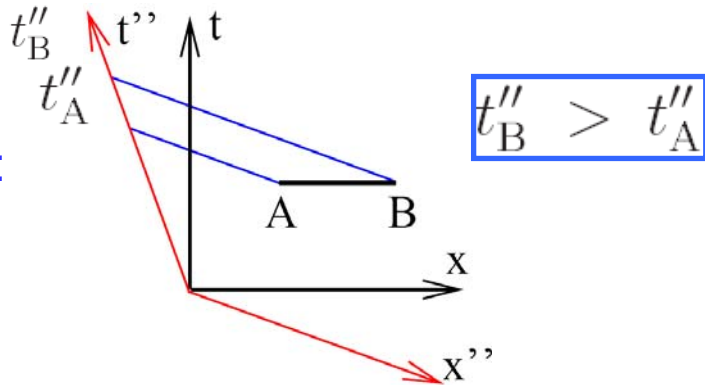

Az egyidejűség relativitása

Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

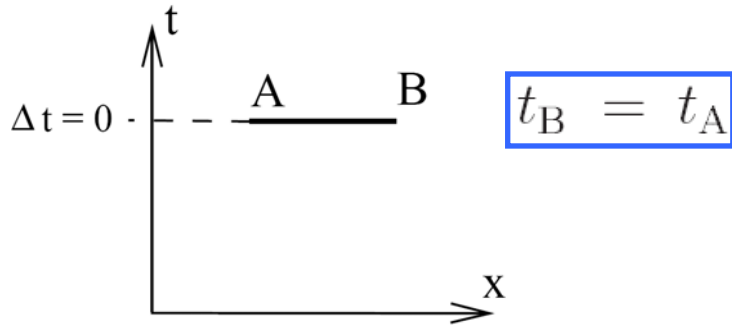

Sőt:

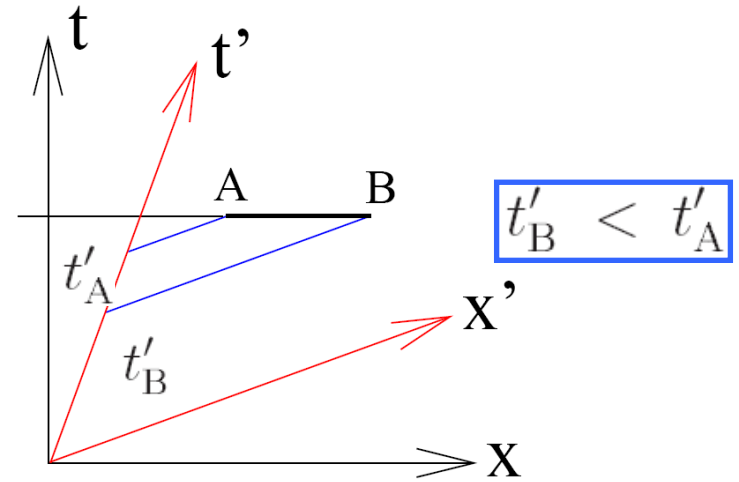
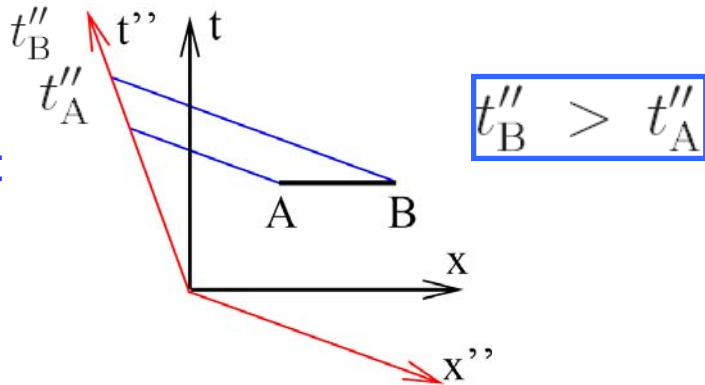

Az egyidejűség relativitása

Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

Sőt:

Vannak olyan A, B események:

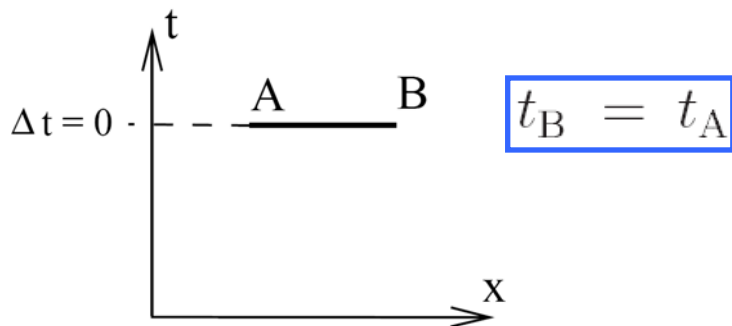
$$\left. \begin{array}{l} t'_B < t'_A \\ t_B = t_A \\ t''_B > t''_A \end{array} \right\}$$

attól függ,
ki nézi

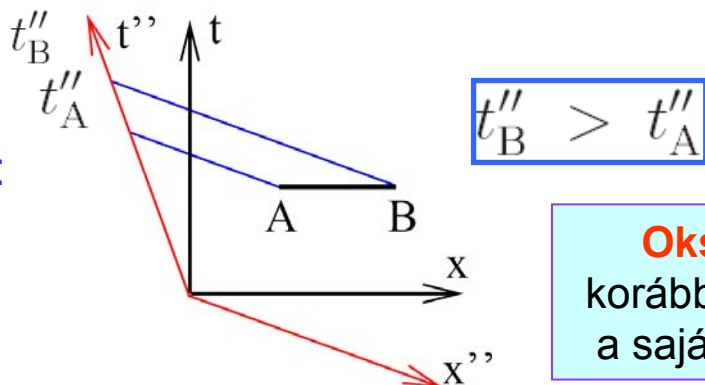

Az egyidejűség relativitása

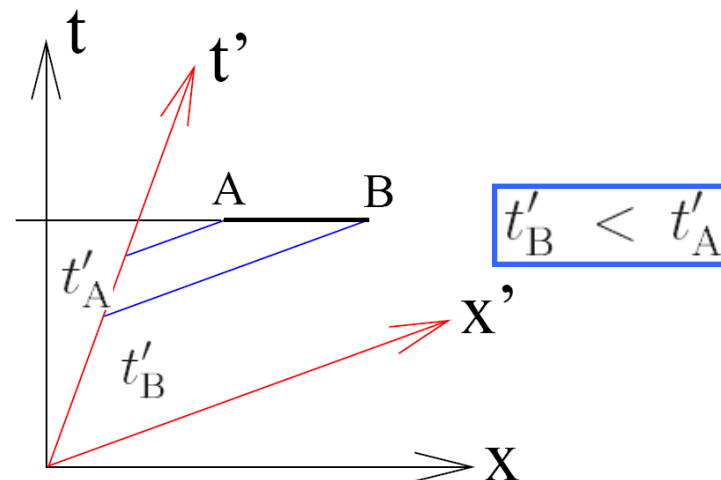
Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

Sőt:

Okság: lehet, hogy korábban születtem, mint a saját nagymamám???

Vannak olyan A, B események:

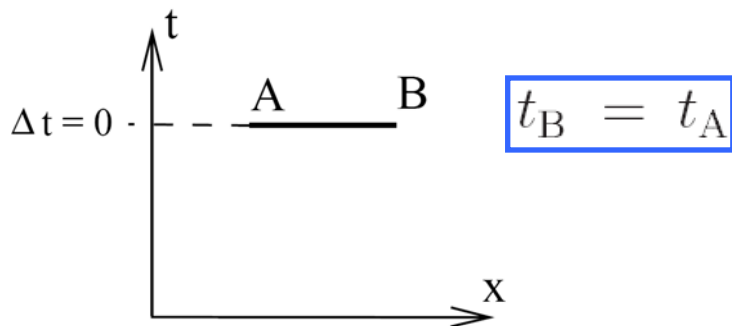
$$\left. \begin{array}{l} t'_B < t'_A \\ t_B = t_A \\ t''_B > t''_A \end{array} \right\}$$

attól függ, ki nézi

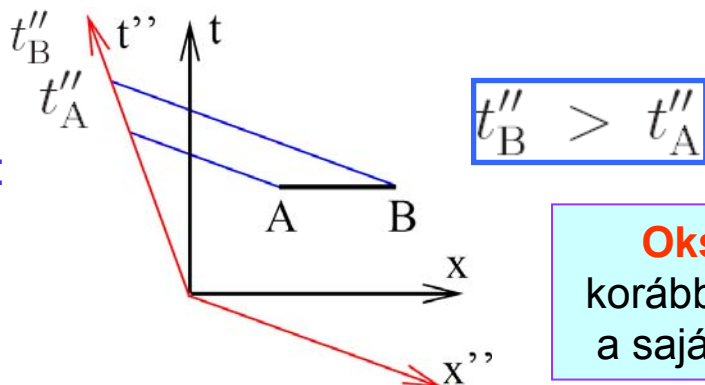

Az egyidejűség relativitása

Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

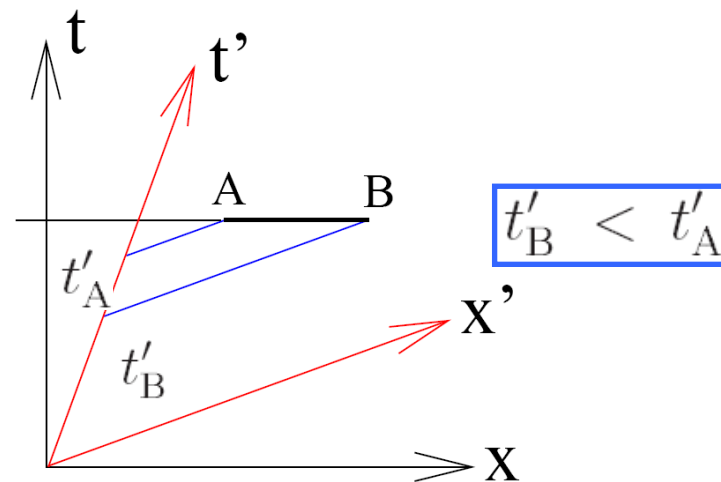
Sőt:

Okság: lehet, hogy korábban születtem, mint a saját nagymamám???

DE:

Vannak olyan C, D események is, amelyre: $t_D > t_C$ **MINDEN** inerciarendszerben!

Vannak olyan A, B események:

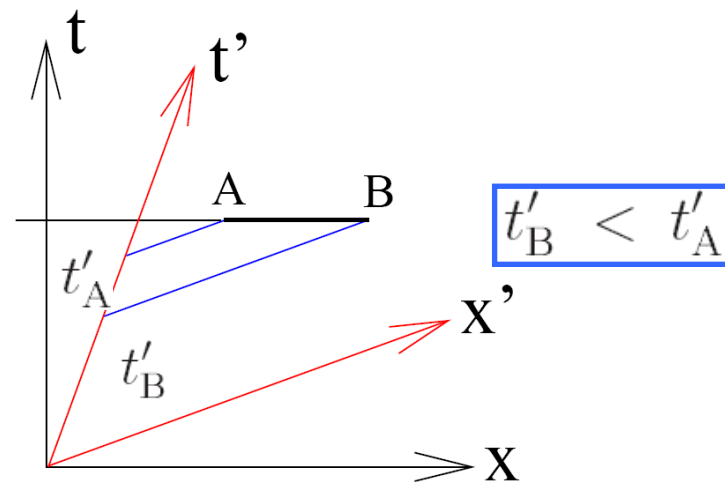
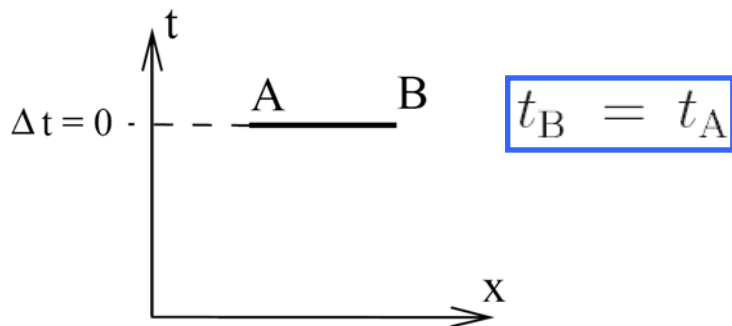
$$\left. \begin{array}{l} t'_B < t'_A \\ t_B = t_A \\ t''_B > t''_A \end{array} \right\}$$

attól függ, ki nézi

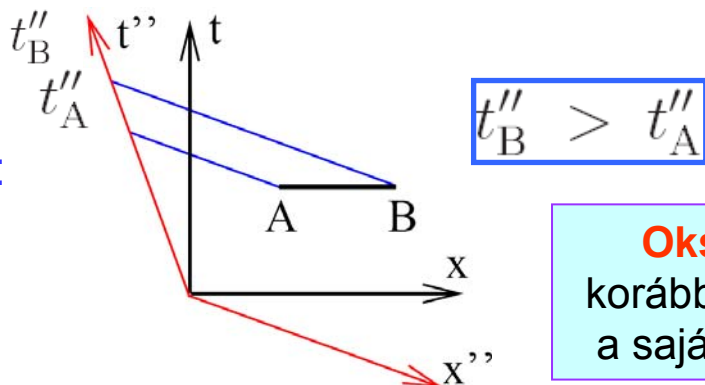

Az egyidejűség relativitása

Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

Sőt:

Okság: lehet, hogy korábban születtem, mint a saját nagymamám???

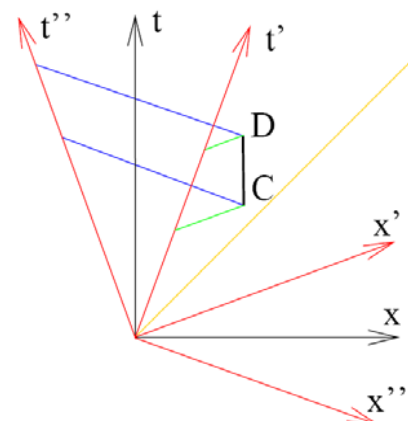
Vannak olyan A, B események:

$t'_B < t'_A$
 $t_B = t_A$
 $t''_B > t''_A$

attól függ, ki nézi

DE:

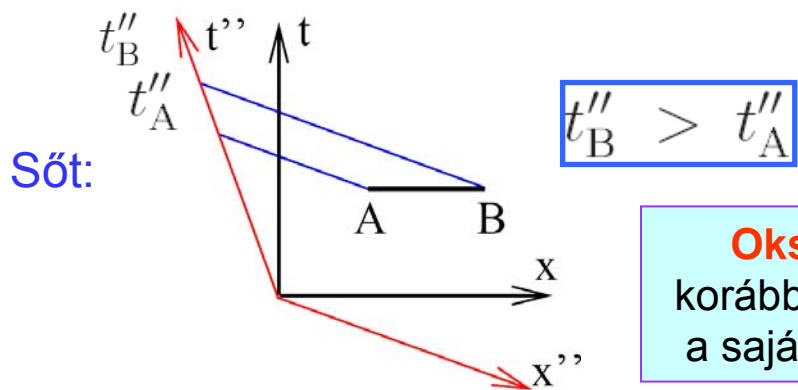
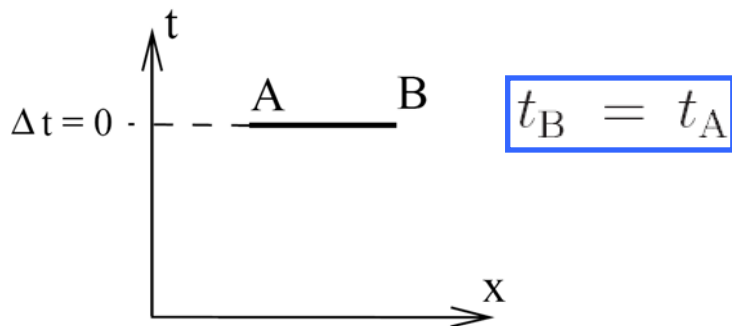
Vannak olyan C, D események is, amelyre: $t_D > t_C$ **MINDEN** inerciarendszerben!

Az egyidejűség relativitása

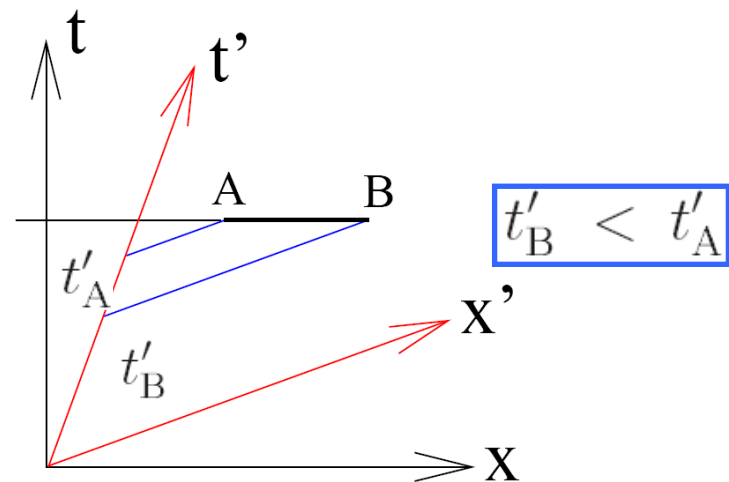
Ez az „alapparadoxon”: minden más „paradoxon” ebből következik!

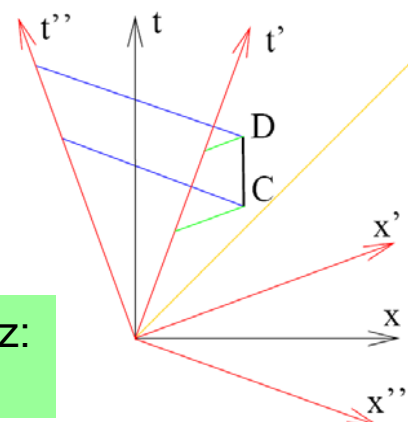
Okság: lehet, hogy korábban születtem, mint a saját nagymamám???

DE: Vannak olyan C, D események is, amelyre: $t_D > t_C$ **MINDEN** inerciarendszerben!

Áll: ha a CD szakasz meredeksége > 1 , ez minden IR-ben így lesz: C mindenki szerint korábban van, mint D

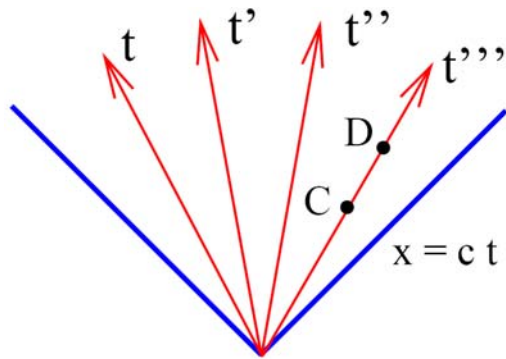
Vannak olyan A, B események:

$$\left. \begin{array}{l} t'_B < t'_A \\ t_B = t_A \\ t''_B > t''_A \end{array} \right\} \text{attól függ, ki nézi}$$

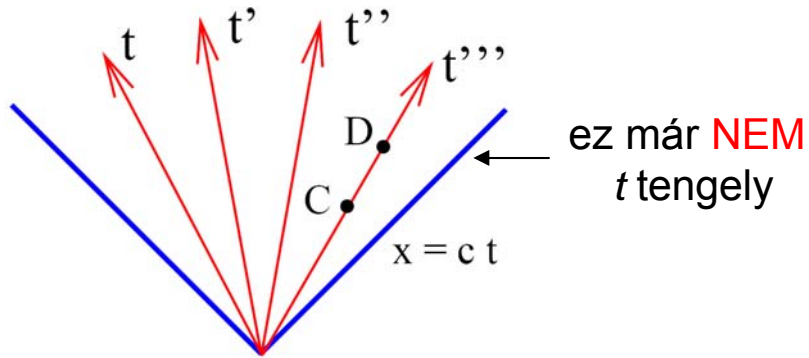
lehetséges t tengelyek:

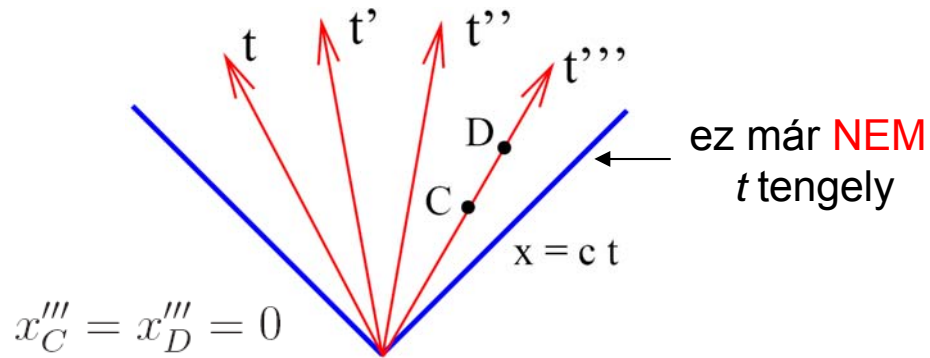
Lehetséges t tengelyek:

lehetséges t tengelyek:

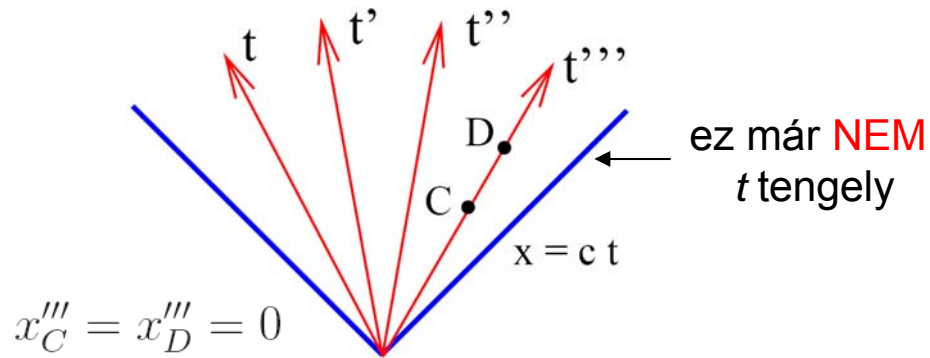

Lehetséges t tengelyek:

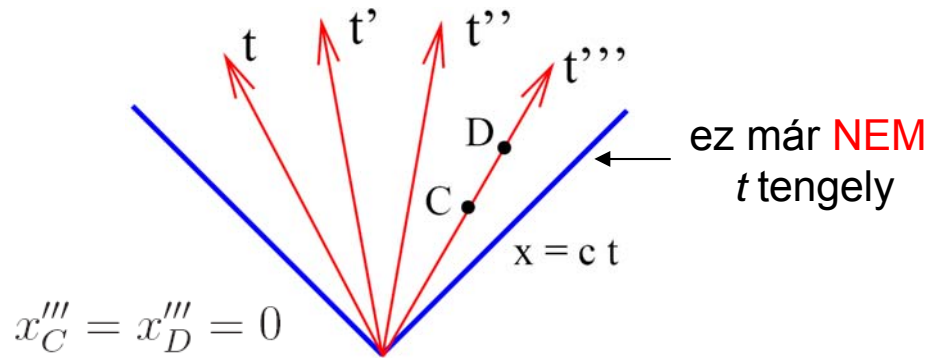
C és D ugyanott vannak, egymás után

Lehetséges t tengelyek:

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

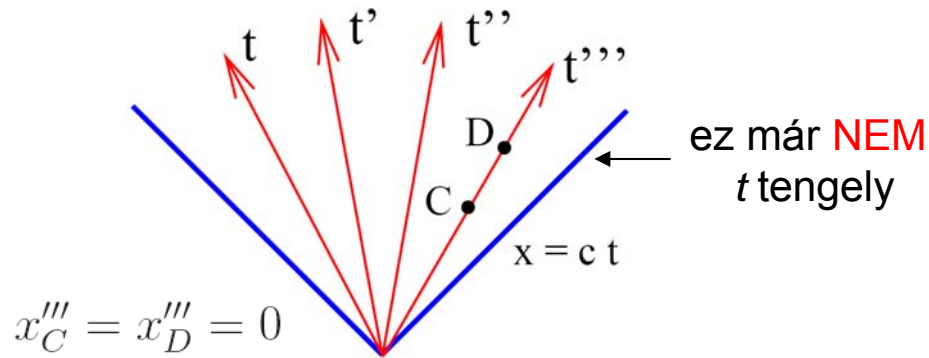
Lehetséges t tengelyek:

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

lehetséges t tengelyek:

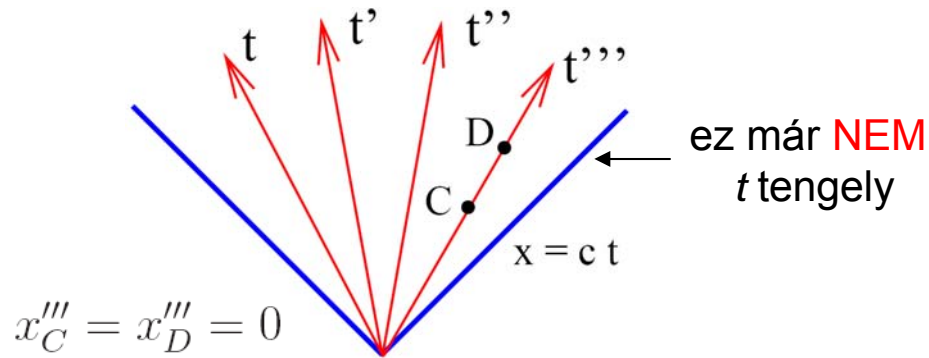
lehetséges x tengelyek:

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

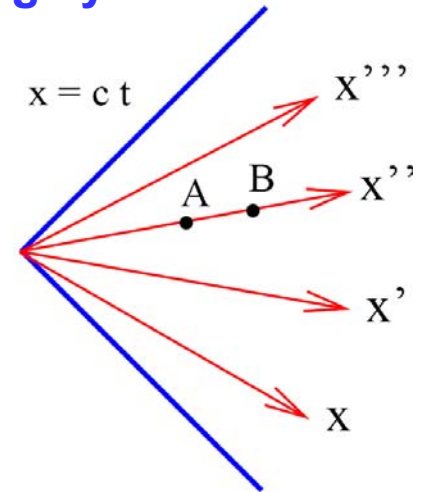
lehetséges t tengelyek:

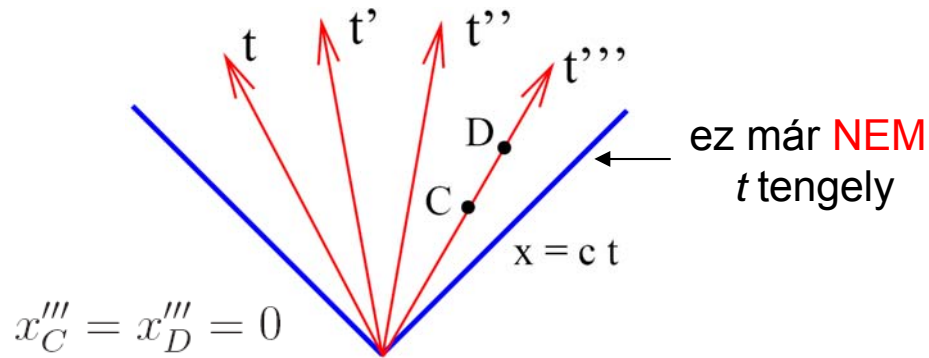
C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

lehetséges x tengelyek:

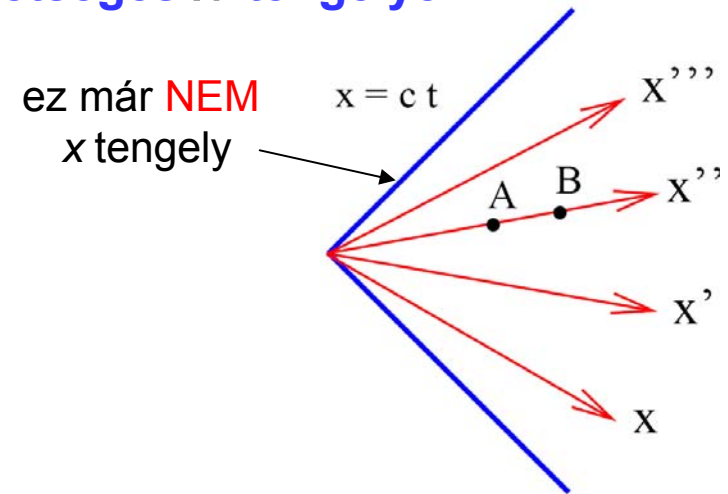
Lehetséges t tengelyek:

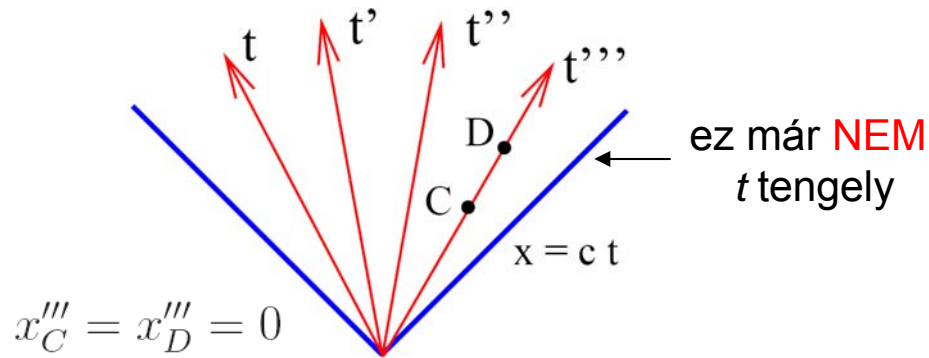
C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

Lehetséges x tengelyek:

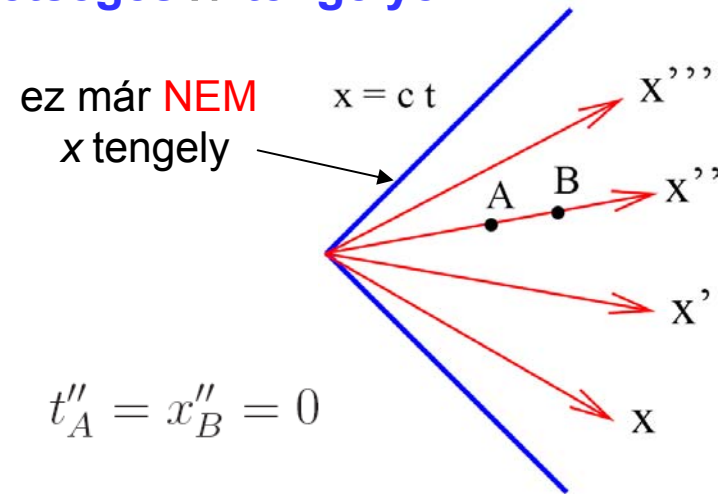
Lehetséges t tengelyek:

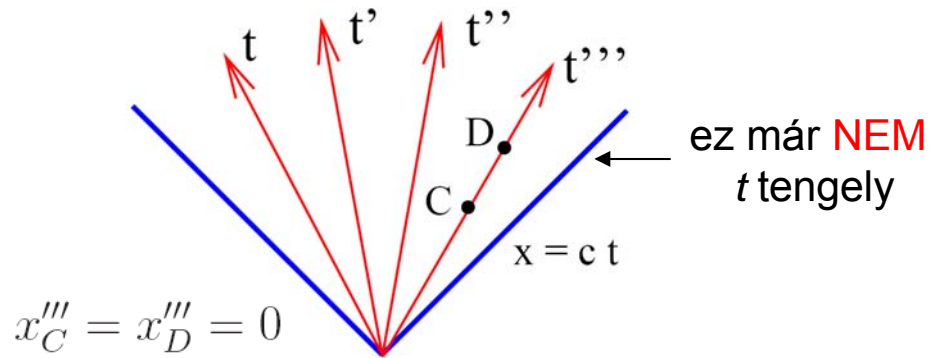
C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

Lehetséges x tengelyek:

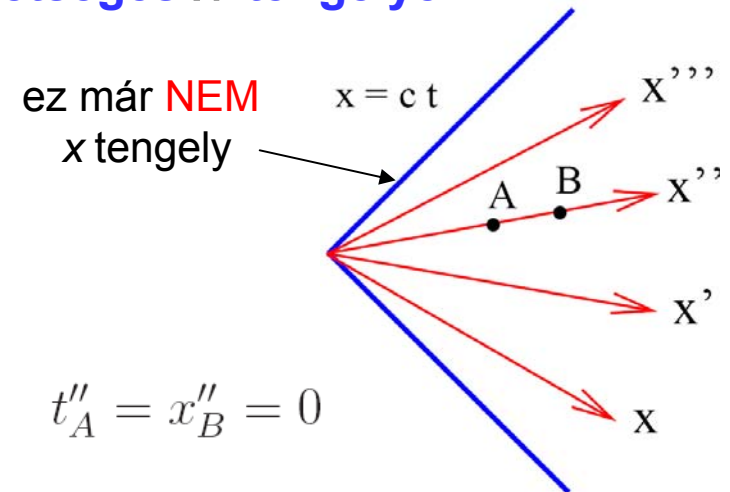
Lehetséges t tengelyek:

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

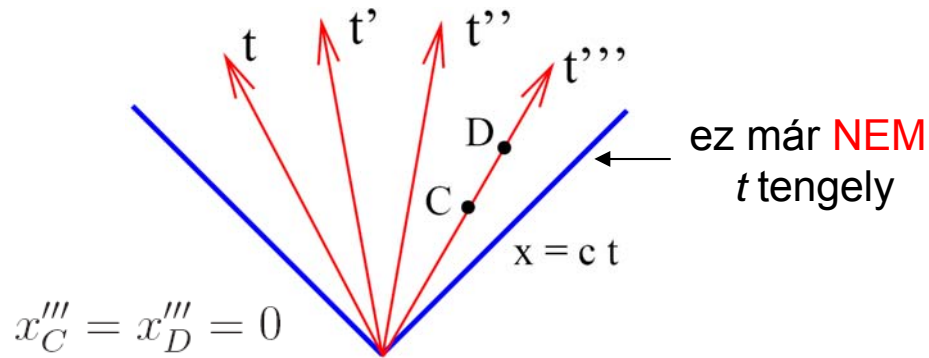
$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

Lehetséges x tengelyek:

A és B ugyanakkor vannak, egymás mellett

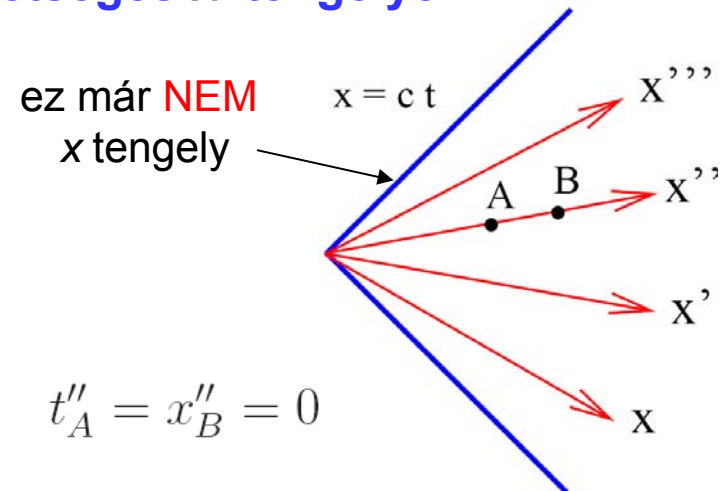
Lehetséges t tengelyek:

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

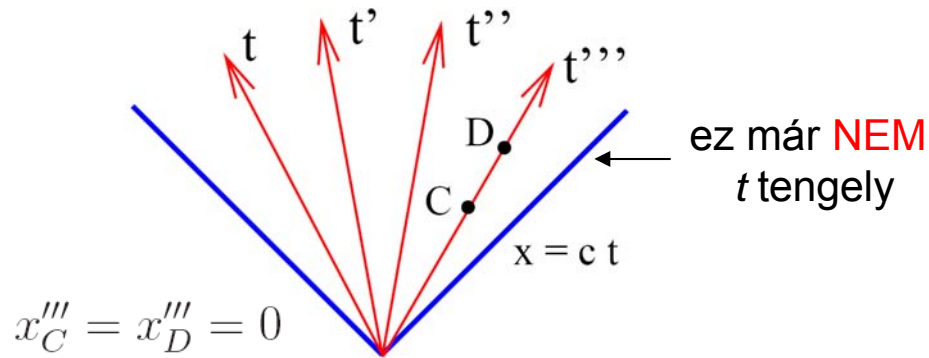
Lehetséges x tengelyek:

A és B ugyanakkor vannak, egymás mellett
térszerűen elválasztva:

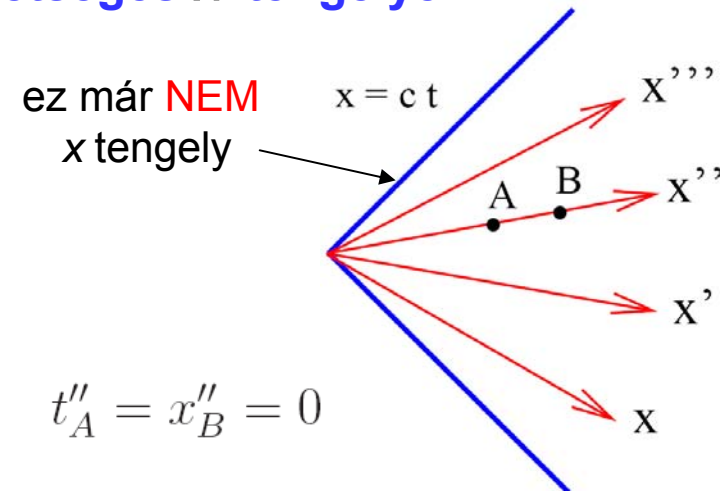
Lehetséges t tengelyek:

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

Lehetséges x tengelyek:

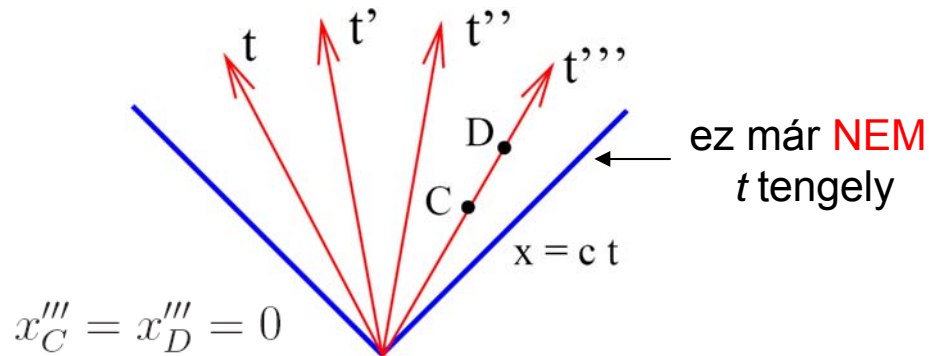

A és B ugyanakkor vannak, egymás mellett
térszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 < 0$$

Lehetséges t tengelyek:

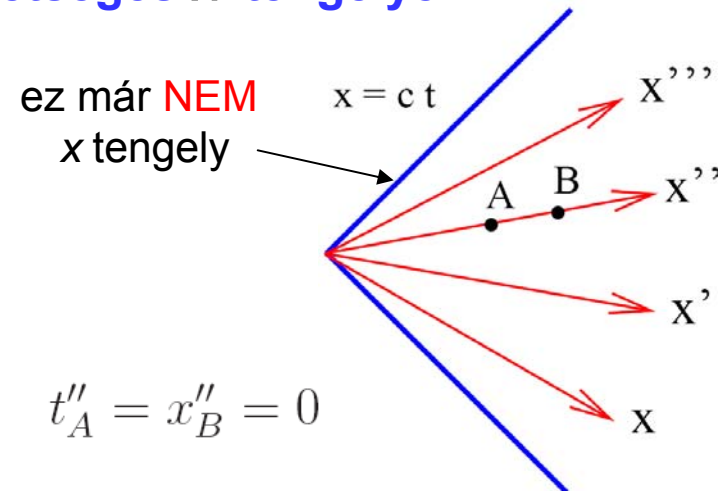

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

invariáns állítások: minden megfigyelő így látja

Lehetséges x tengelyek:

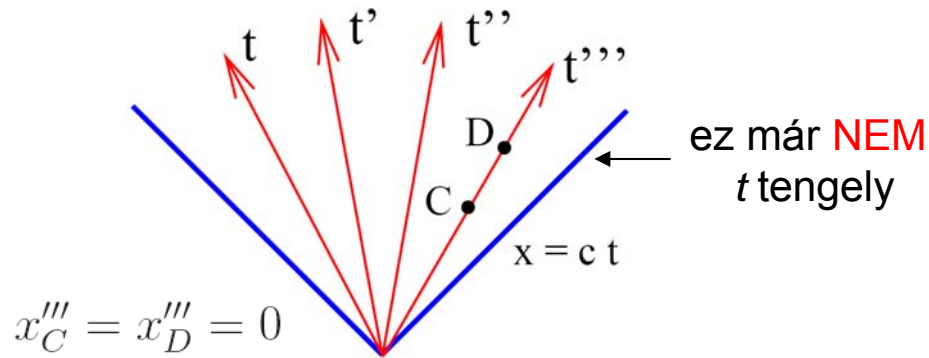

A és B ugyanakkor vannak, egymás mellett
térszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 < 0$$

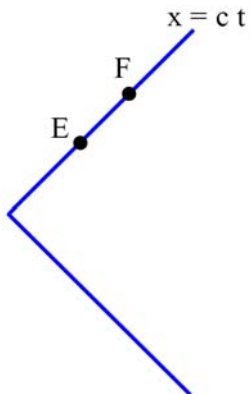
Lehetséges t tengelyek:

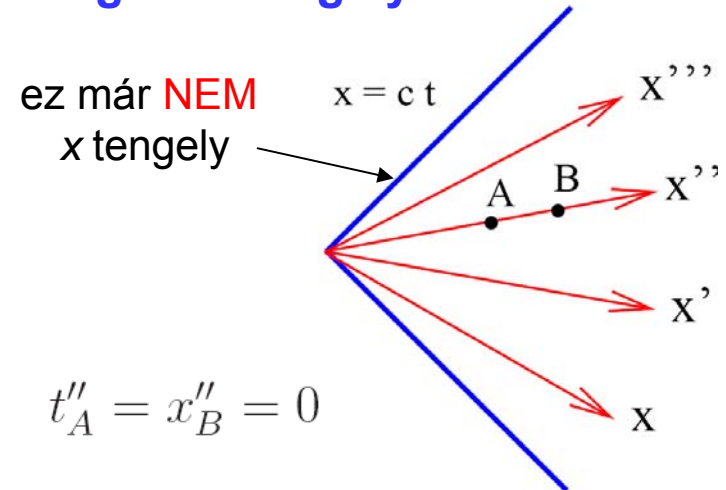
C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

invariáns állítások: minden megfigyelő így látja

Lehetséges x tengelyek:

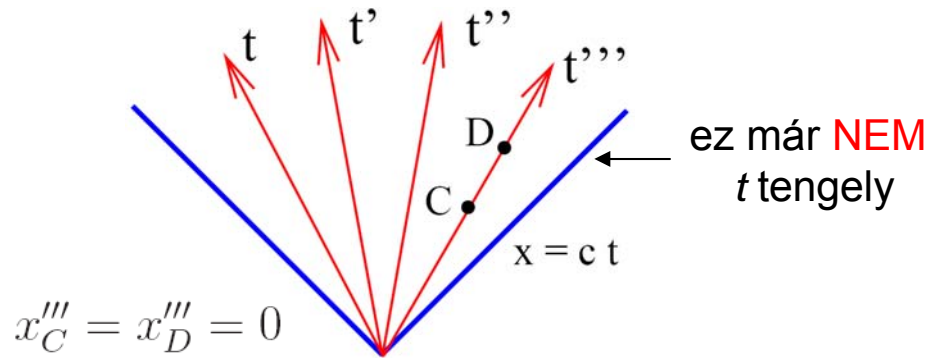
A és B ugyanakkor vannak, egymás mellett
térszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 < 0$$

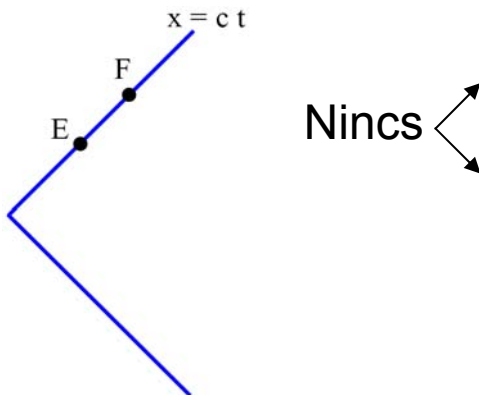
Lehetséges t tengelyek:

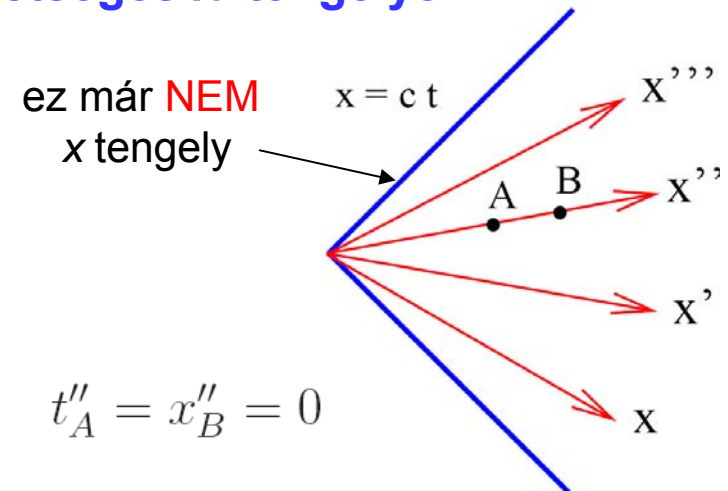
C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

invariáns állítások: minden megfigyelő így látja

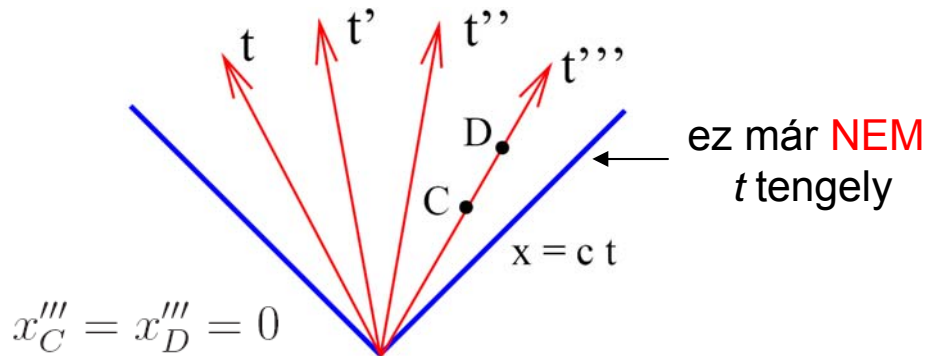
Lehetséges x tengelyek:

A és B ugyanakkor vannak, egymás mellett
térszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 < 0$$

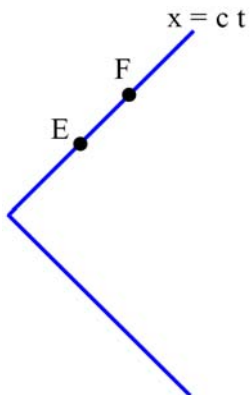
lehetséges t tengelyek:

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

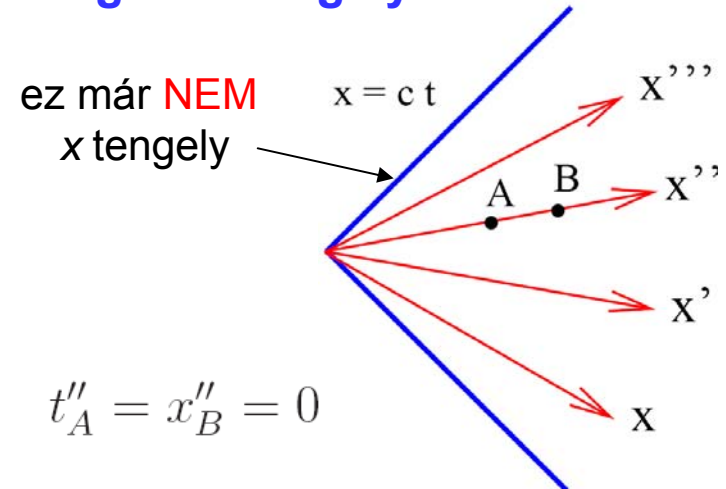
$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

invariáns állítások: minden megfigyelő így látja

Nincs $\left\{ \begin{array}{l} \rightarrow \\ \rightarrow \end{array} \right.$ sem olyan KR, ahol egyszerre lennének

lehetséges x tengelyek:

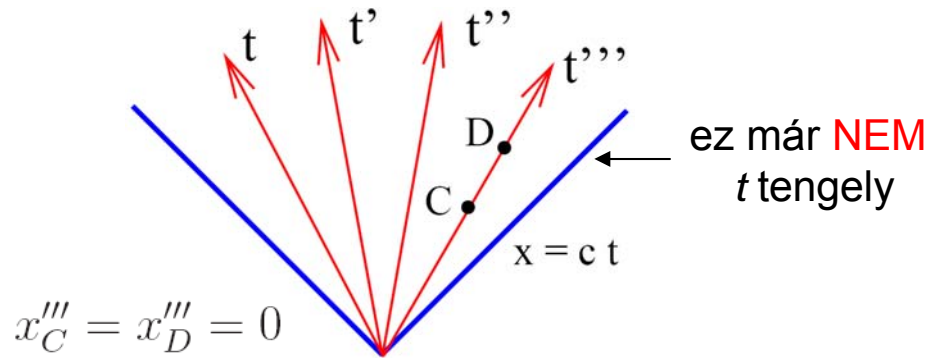

A és B ugyanakkor vannak, egymás mellett
térszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 < 0$$

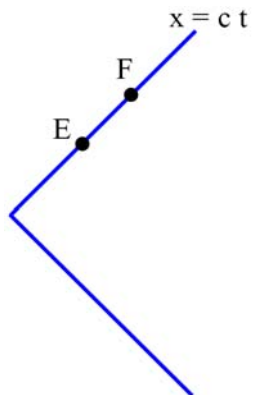
lehetséges t tengelyek:

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

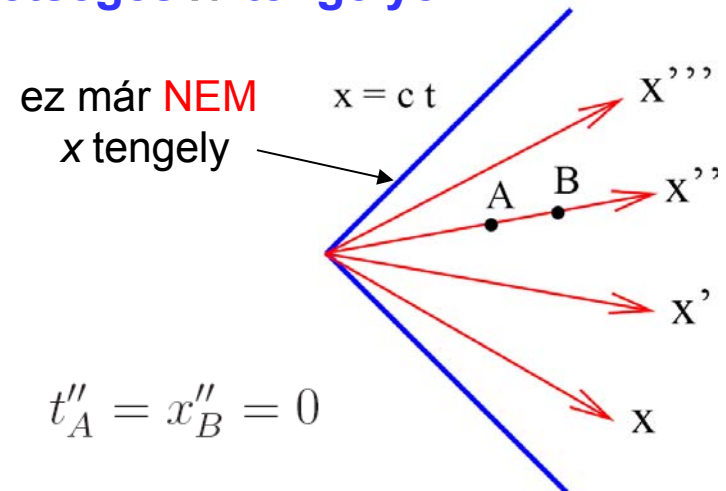
$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

invariáns állítások: minden megfigyelő így látja

Nincs $\left\{ \begin{array}{l} \text{sem olyan KR, ahol egyszerre lennének} \\ \text{sem olyan KR, ahol ugyanott lennének} \end{array} \right.$

lehetséges x tengelyek:

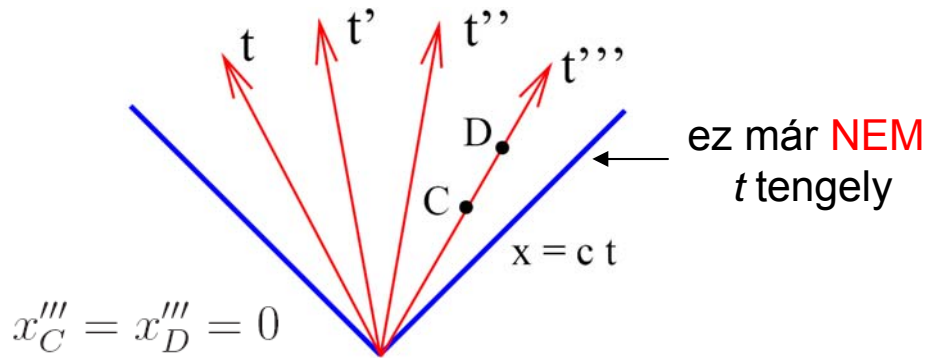

A és B ugyanakkor vannak, egymás mellett
térszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 < 0$$

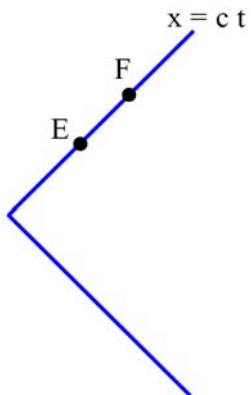
lehetséges t tengelyek:

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

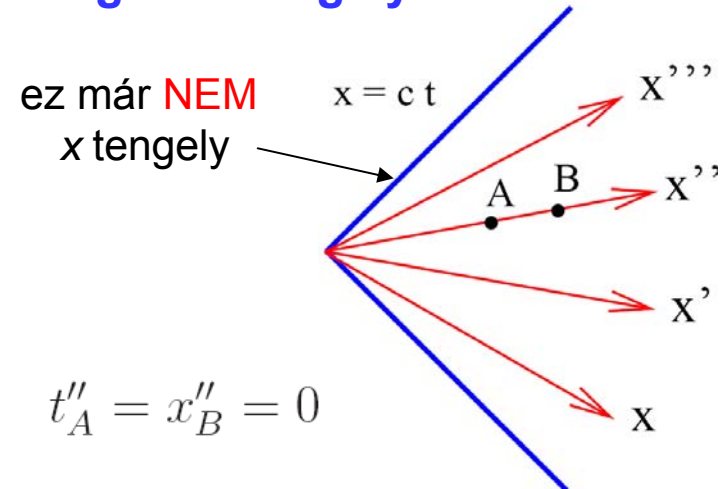
invariáns állítások: minden megfigyelő így látja

Nincs $\left\{ \begin{array}{l} \text{sem olyan KR, ahol egyszerre lennének} \\ \text{sem olyan KR, ahol ugyanott lennének} \end{array} \right.$

fényszerűen vannak elválasztva

lehetséges x tengelyek:

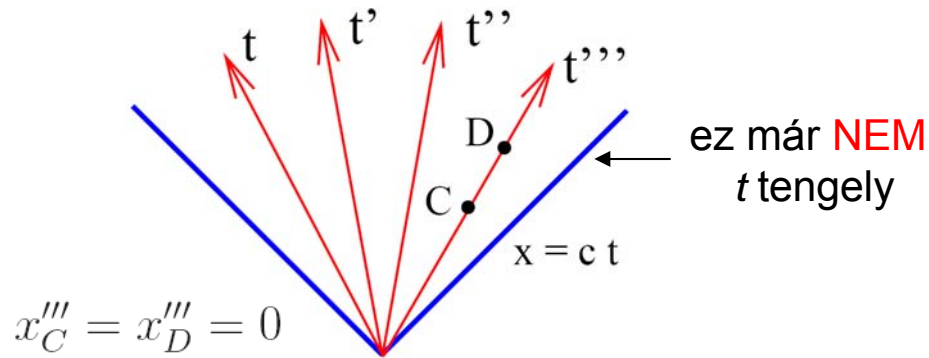

A és B ugyanakkor vannak, egymás mellett
térszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 < 0$$

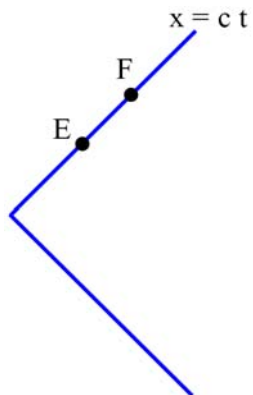
lehetséges t tengelyek:

C és D ugyanott vannak, egymás után
időszerűen elválasztva:

$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 > 0$$

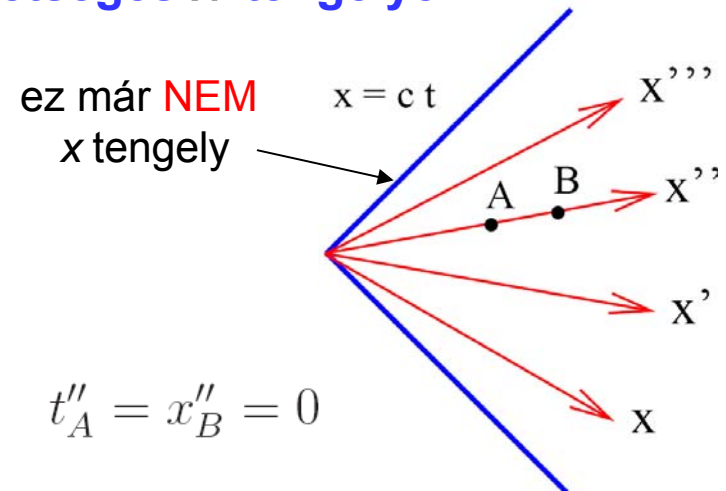
invariáns állítások: minden megfigyelő így látja

Nincs $\left\{ \begin{array}{l} \text{sem olyan KR, ahol egyszerre lennének} \\ \text{sem olyan KR, ahol ugyanott lennének} \end{array} \right.$

fényszerűen vannak elválasztva $c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 = 0$

lehetséges x tengelyek:

A és B ugyanakkor vannak, egymás mellett
térszerűen elválasztva:

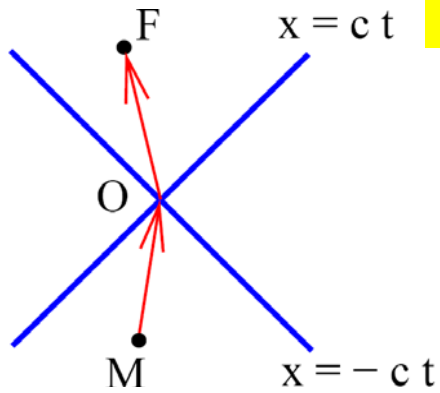
$$c^2 \Delta t^2 - \Delta x^2 < 0$$

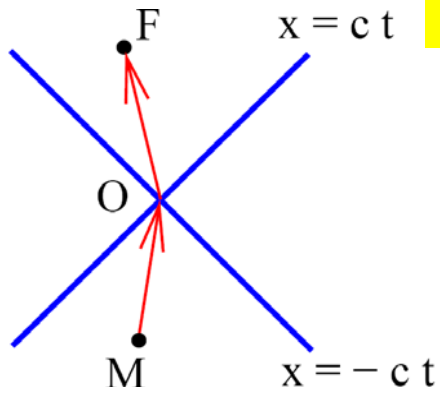
Oksági kapcsolatok

Oksági kapcsolatok

Oksági kapcsolatok

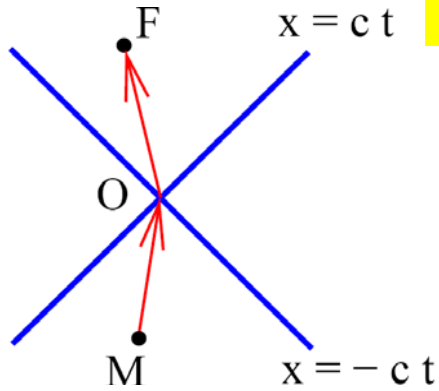

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

Oksági kapcsolatok

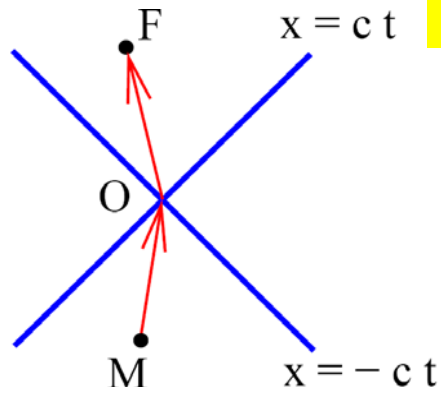
$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel:

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

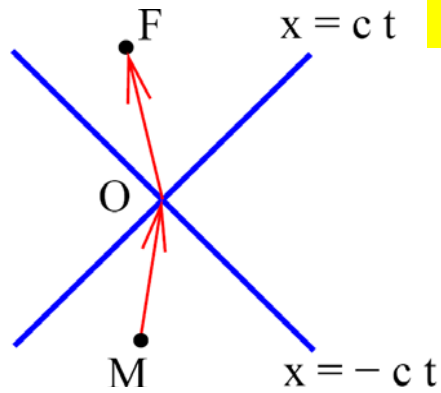
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel:

kauzális kapcsolat:

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

lehetséges hatás:

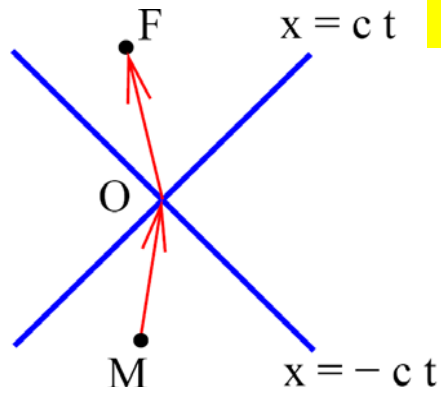
c-nél kisebb sebességgel:

kauzális kapcsolat:

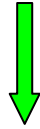
$M \rightarrow O \rightarrow F$

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

lehetséges hatás:

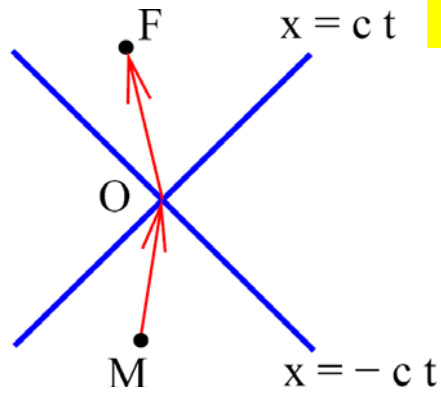
c -nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

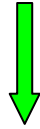
$M \rightarrow O \rightarrow F$

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

$$\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$$

lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel:

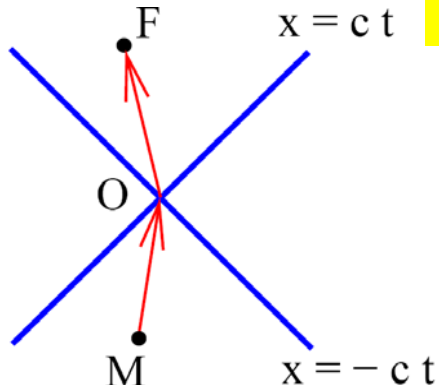
kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

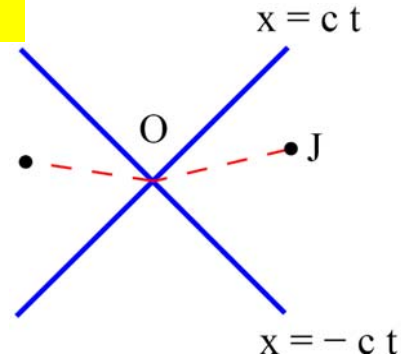
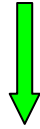
időszerűen elválasztott pontok

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

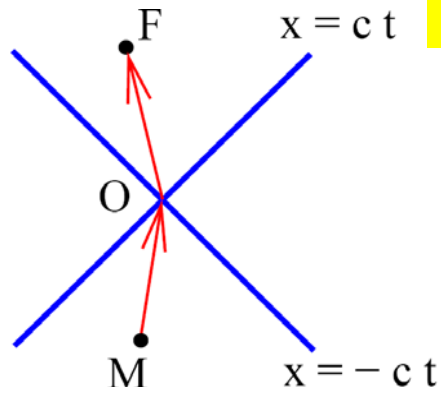
$M \rightarrow O \rightarrow F$

térszerűen elválasztott pontok

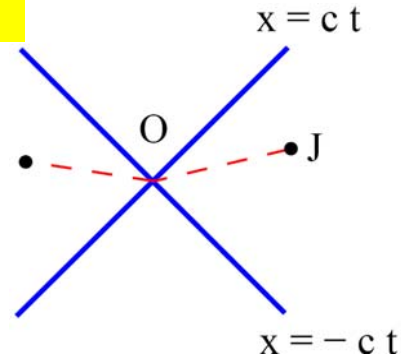
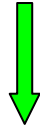
időszerűen elválasztott pontok

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

nem lehet hatást közvetíteni

lehetséges hatás:

c -nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

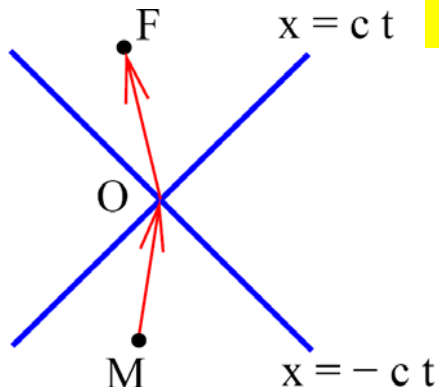
$M \rightarrow O \rightarrow F$

térszerűen elválasztott pontok

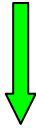
időszerűen elválasztott pontok

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

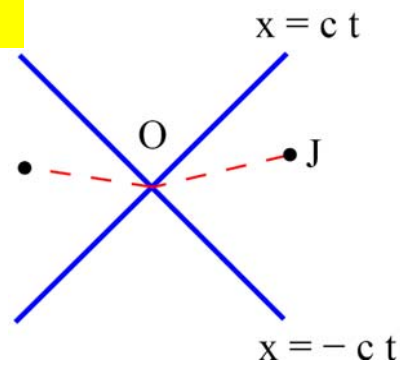
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

nem lehet hatást közvetíteni

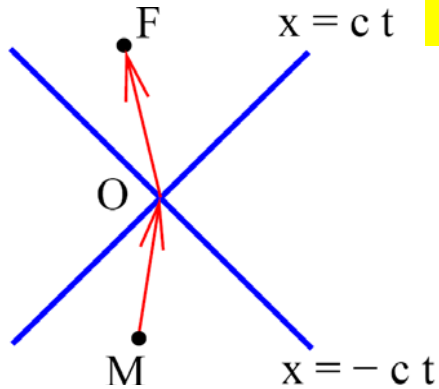
$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

térszerűen elválasztott pontok

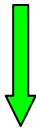

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

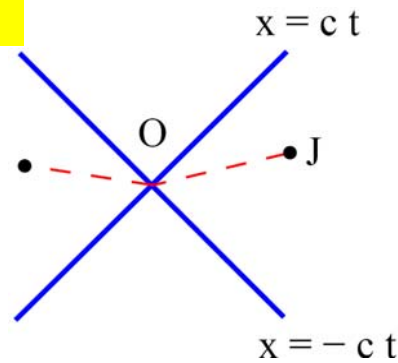
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

nem lehet hatást közvetíteni

$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

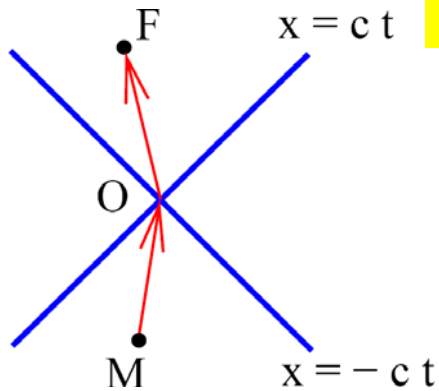

térszerűen elválasztott pontok

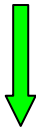
$$\left| \frac{x_J}{t_J} \right| > c$$

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

lehetséges hatás:

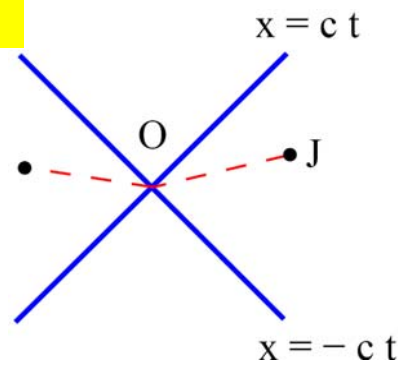
c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

fényszerűen elválasztott pontok halmaza a **fénykúp**

nem lehet hatást közvetíteni

$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

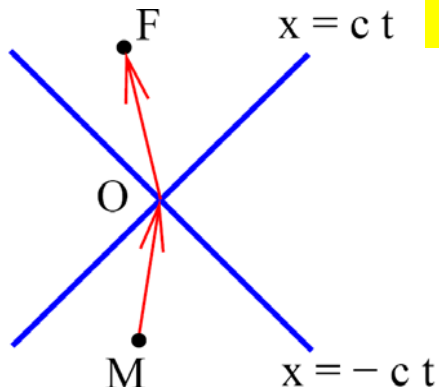

térszerűen elválasztott pontok

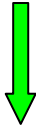
$$\left| \frac{x_J}{t_J} \right| > c$$

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

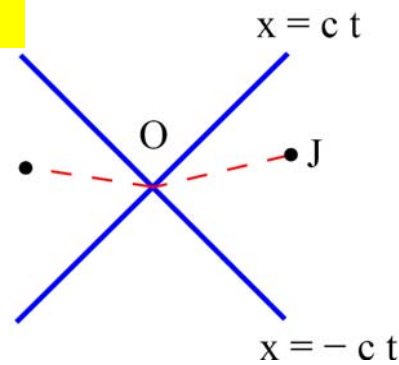
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

nem lehet hatást közvetíteni

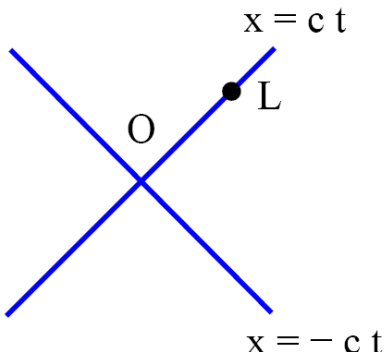
$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

térszerűen elválasztott pontok

$$\left| \frac{x_J}{t_J} \right| > c$$

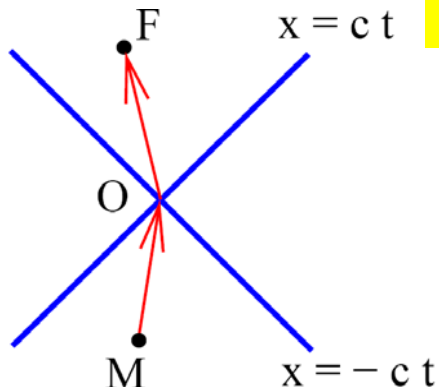
fényszerűen elválasztott pontok halmaza a **fénykúp**

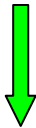
$$c^2 t_L^2 - x_L^2 = 0$$

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

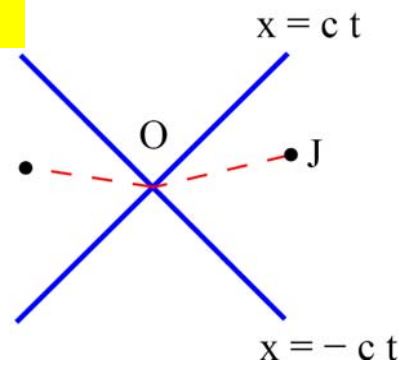
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

nem lehet hatást közvetíteni

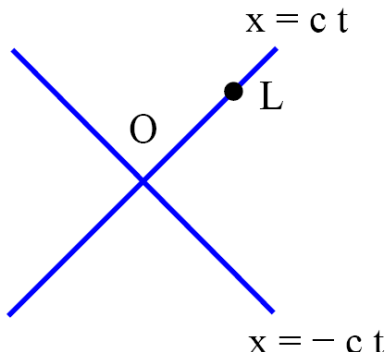
$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

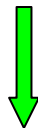
térszerűen elválasztott pontok

$$\left| \frac{x_J}{t_J} \right| > c$$

fényszerűen elválasztott pontok halmaza a **fénykúp**

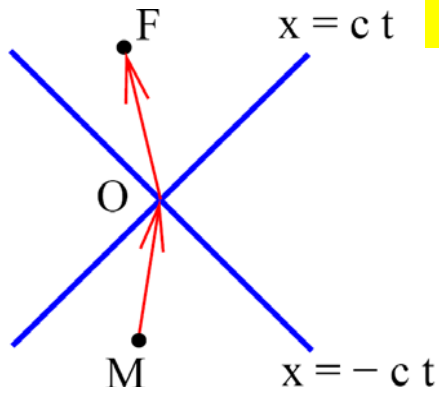
$$c^2 t_L^2 - x_L^2 = 0$$

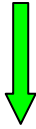
$$\left| \frac{x_L}{t_L} \right| = c$$

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

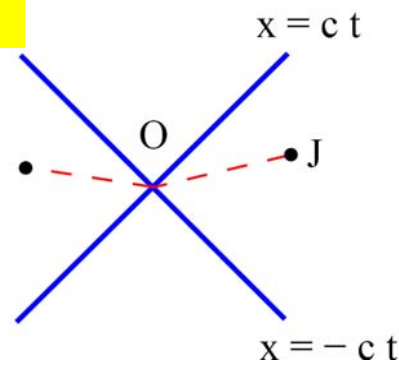
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

nem lehet hatást közvetíteni

$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

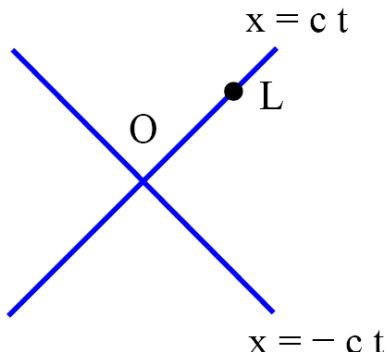

térszerűen elválasztott pontok

$$\left| \frac{x_J}{t_J} \right| > c$$

több dimenzióban

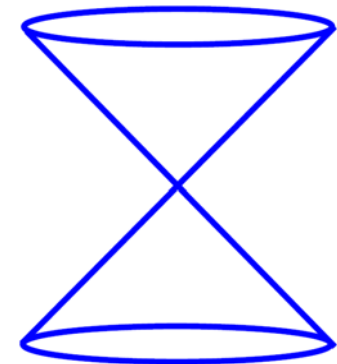
fényszerűen elválasztott pontok halmaza a fénykúp

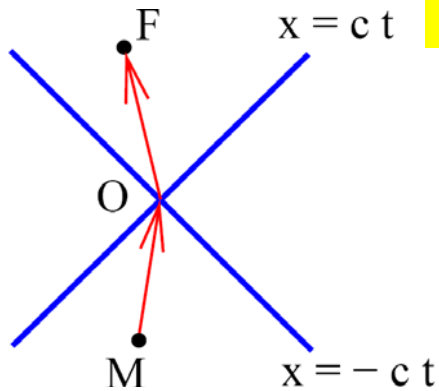
$$c^2 t_L^2 - x_L^2 = 0$$

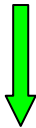
$$\left| \frac{x_L}{t_L} \right| = c$$

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

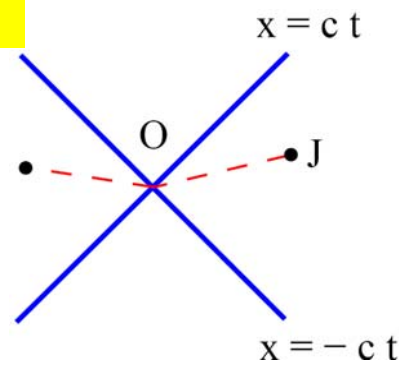
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

nem lehet hatást közvetíteni

$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

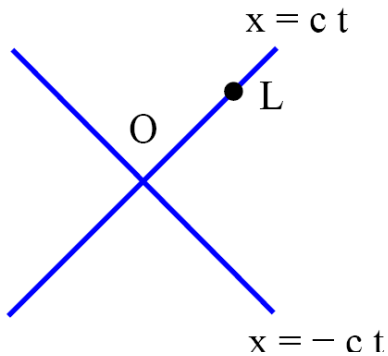

térszerűen elválasztott pontok

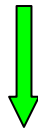
$$\left| \frac{x_J}{t_J} \right| > c$$

több dimenzióban

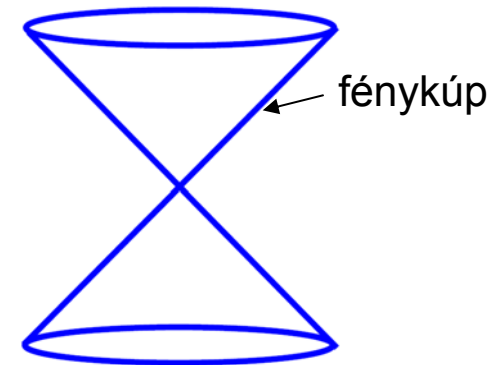
fényszerűen elválasztott pontok halmaza a **fénykúp**

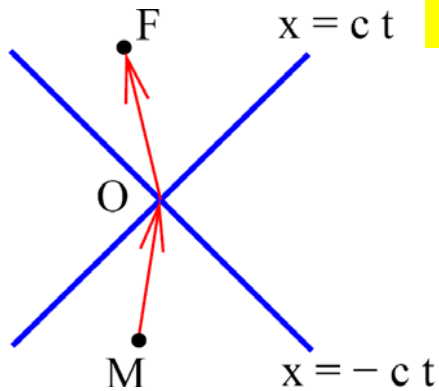
$$c^2 t_L^2 - x_L^2 = 0$$

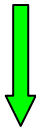
$$\left| \frac{x_L}{t_L} \right| = c$$

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

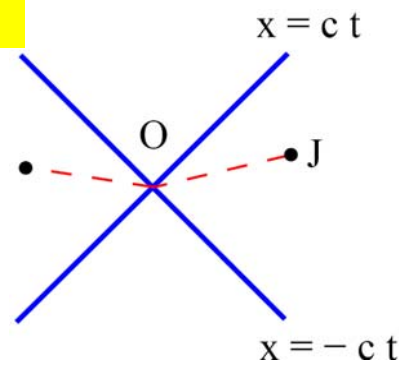
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

nem lehet hatást közvetíteni

$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

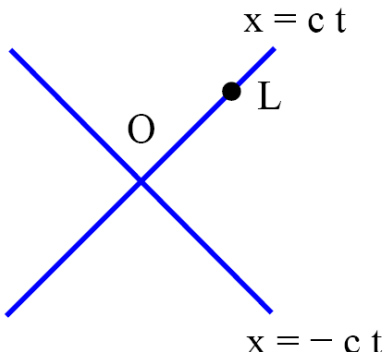

térszerűen elválasztott pontok

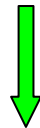
$$\left| \frac{x_J}{t_J} \right| > c$$

több dimenzióban

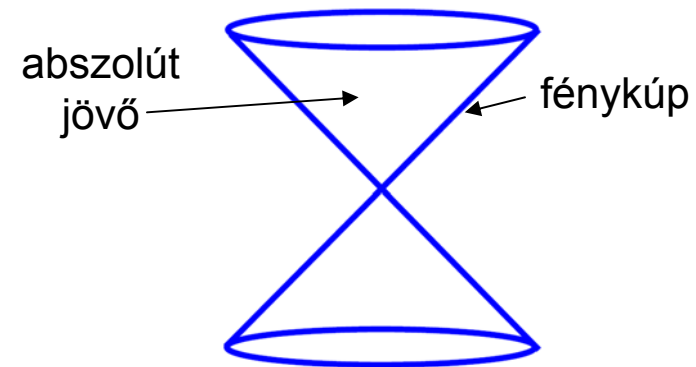
fényszerűen elválasztott pontok halmaza a **fénykúp**

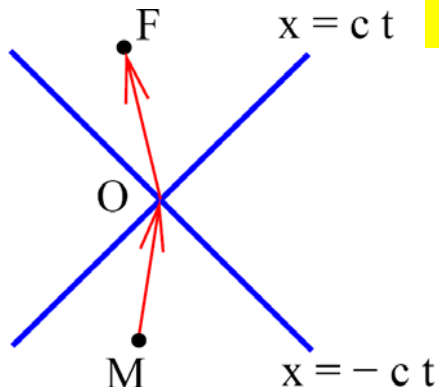
$$c^2 t_L^2 - x_L^2 = 0$$

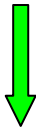
$$\left| \frac{x_L}{t_L} \right| = c$$

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

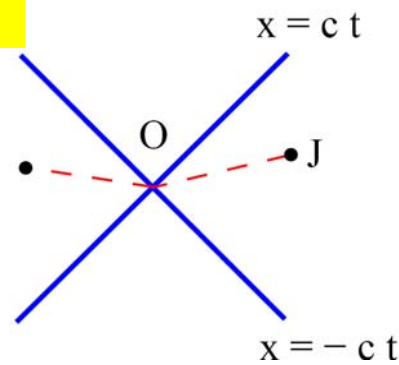
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

nem lehet hatást közvetíteni

$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

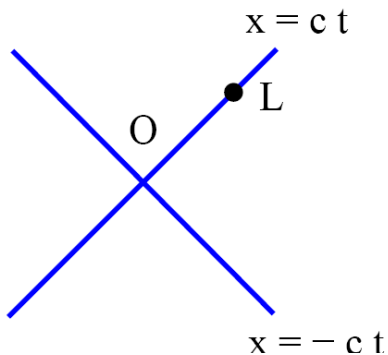

térszerűen elválasztott pontok

$$\left| \frac{x_J}{t_J} \right| > c$$

több dimenzióban

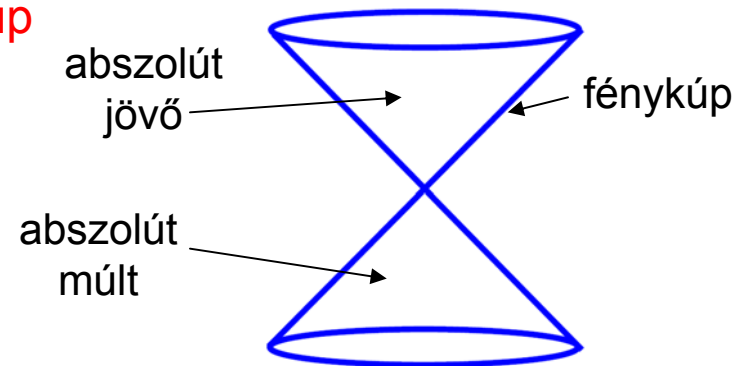
fényszerűen elválasztott pontok halmaza a **fénykúp**

$$c^2 t_L^2 - x_L^2 = 0$$

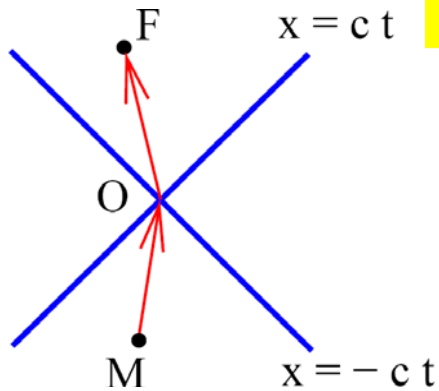

$$\left| \frac{x_L}{t_L} \right| = c$$

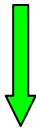

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

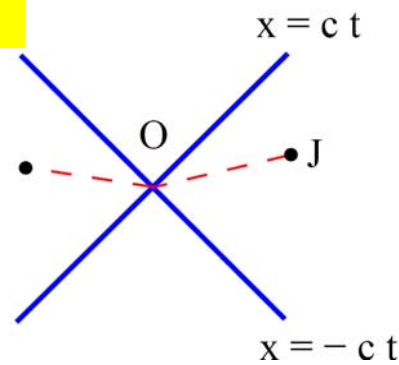
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

nem lehet hatást közvetíteni

$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

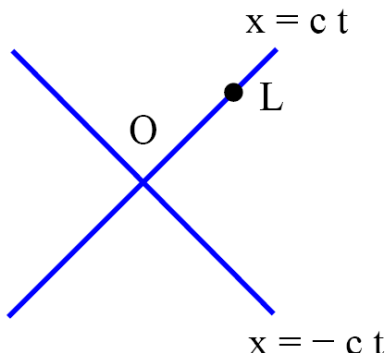

térszerűen elválasztott pontok

$$\left| \frac{x_J}{t_J} \right| > c$$

több dimenzióban

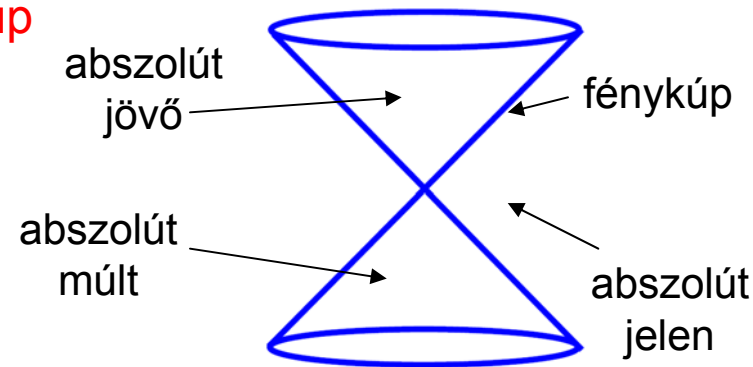
fényszerűen elválasztott pontok halmaza a **fénykúp**

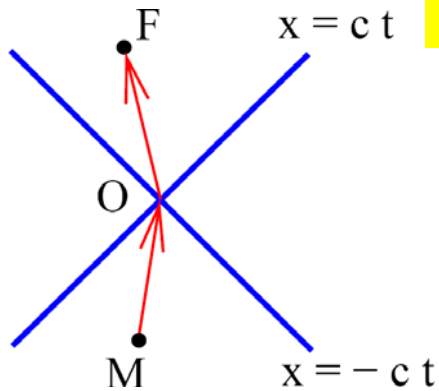
$$c^2 t_L^2 - x_L^2 = 0$$

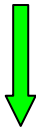
$$\left| \frac{x_L}{t_L} \right| = c$$

Oksági kapcsolatok

$$c^2 t_F^2 - x_F^2 > 0$$

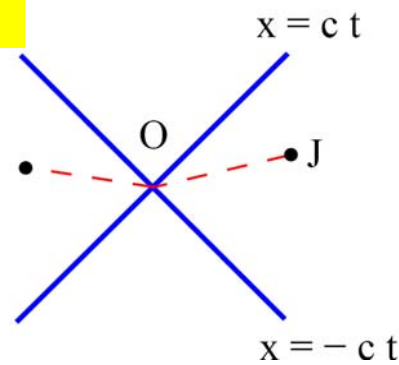
lehetséges hatás:

c-nél kisebb sebességgel: $\left| \frac{x_F}{t_F} \right| < c$

kauzális kapcsolat:

$M \rightarrow O \rightarrow F$

időszerűen elválasztott pontok

nem lehet hatást közvetíteni

$$c^2 t_J^2 - x_J^2 < 0$$

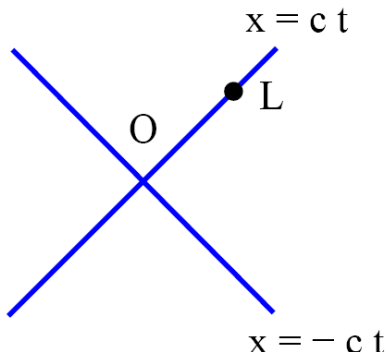

térszerűen elválasztott pontok

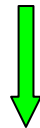
$$\left| \frac{x_J}{t_J} \right| > c$$

több dimenzióban

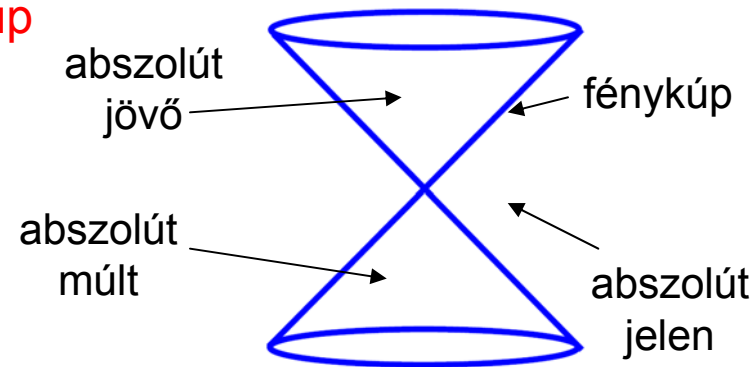
fényszerűen elválasztott pontok halmaza a **fénykúp**

$$c^2 t_L^2 - x_L^2 = 0$$

$$\left| \frac{x_L}{t_L} \right| = c$$

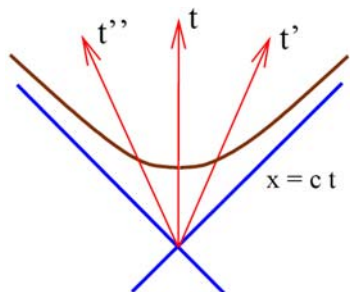
relativitás helyett **„abszolútitás”**-elmélet

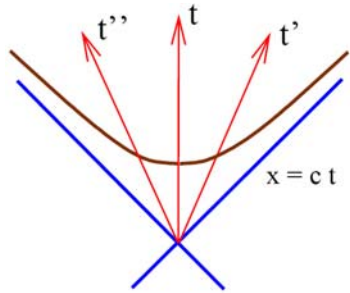
Egységek

Egységek

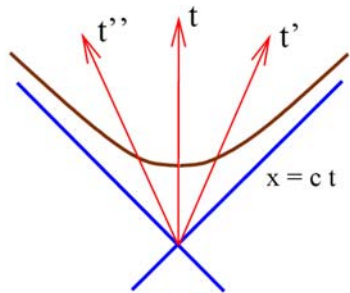
Egységek

Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,

$$t' = 1, x' = 0 \quad (c = 1)$$

Egységek

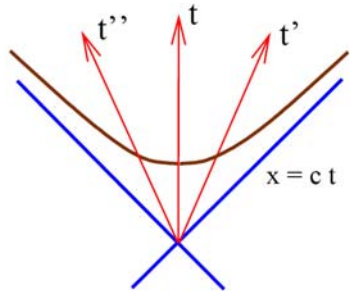

Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$)

$$t^2 - x^2 = 1$$

Egységek

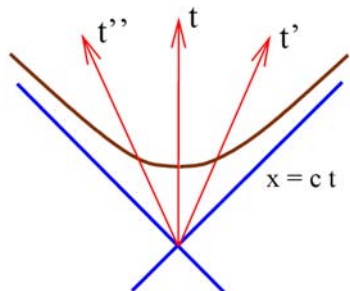
Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$) ➔

$$t^2 - x^2 = 1$$

hiperbola

Egységek

Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,

$$t' = 1, x' = 0 \quad (c = 1)$$

$$t^2 - x^2 = 1$$

hiperbola

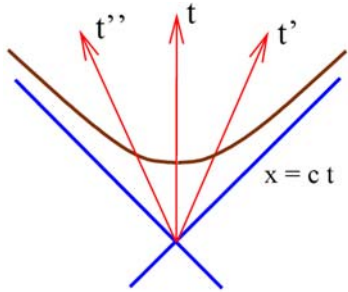
Pontok $t' = -1$ egységgel az origó előtt,

$$t' = -1, x' = 0$$

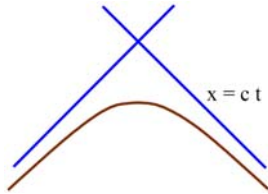
Egységek

Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$)

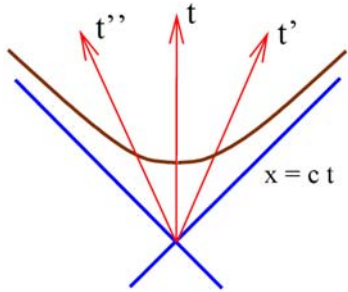
$$t^2 - x^2 = 1$$

hiperbola

Pontok $t' = -1$ egységgel az origó előtt,
 $t' = -1, x' = 0$

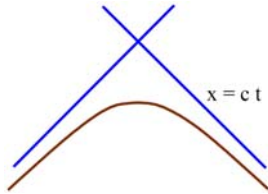
Egységek

Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$)

$$t^2 - x^2 = 1$$

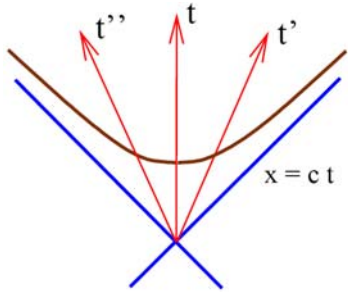
hiperbola

Pontok $t' = -1$ egységgel az origó előtt,
 $t' = -1, x' = 0$

Mely pontok vannak valamely KR-ben
 $x' = 1$ egységre az origótól jobbra?
 $t' = 0, x' = 1$

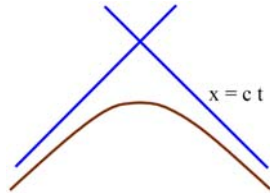
Egységek

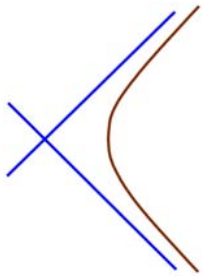
Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$)

$$t^2 - x^2 = 1$$

hiperbola

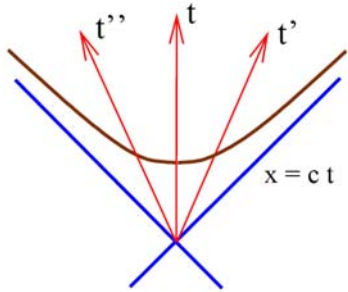

Pontok $t' = -1$ egységgel az origó előtt,
 $t' = -1, x' = 0$

Mely pontok vannak valamely KR-ben
 $x' = 1$ egységre az origótól jobbra?
 $t' = 0, x' = 1$

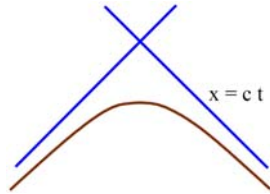
Egységek

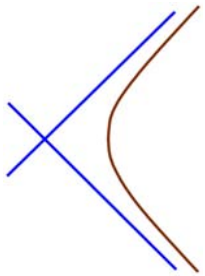
Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$) $\longrightarrow$

$$t^2 - x^2 = 1$$

hiperbola

Pontok $t' = -1$ egységgel az origó előtt,
 $t' = -1, x' = 0$

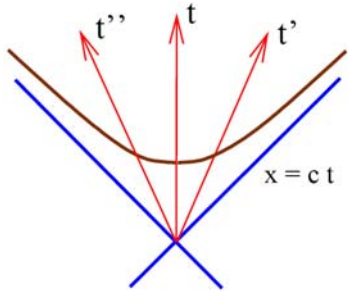

Mely pontok vannak valamely KR-ben
 $x' = 1$ egységre az origótól jobbra?

$$t' = 0, x' = 1$$

$$\longrightarrow t^2 - x^2 = -1$$

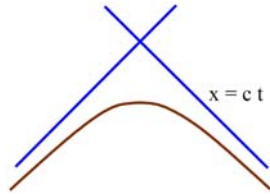
Egységek

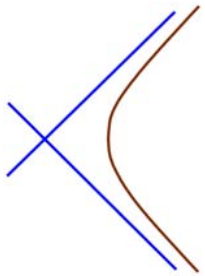
Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$) $\longrightarrow$

$$t^2 - x^2 = 1$$

hiperbola

Pontok $t' = -1$ egységgel az origó előtt,
 $t' = -1, x' = 0$

Mely pontok vannak valamely KR-ben
 $x' = 1$ egységre az origótól jobbra?

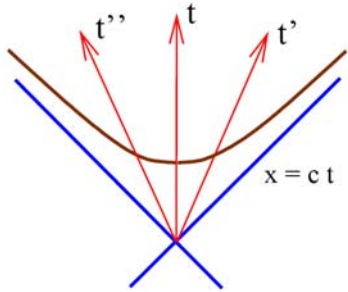
$$t' = 0, x' = 1$$

$$\longrightarrow t^2 - x^2 = -1$$

És balra?

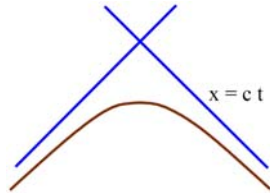
Egységek

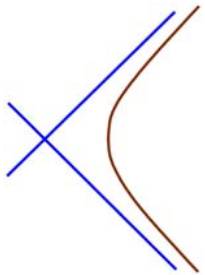
Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$) $\longrightarrow$

$$t^2 - x^2 = 1$$

hiperbola

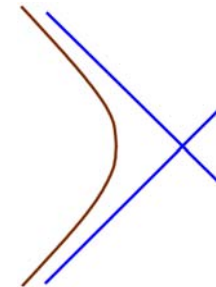
Pontok $t' = -1$ egységgel az origó előtt,
 $t' = -1, x' = 0$

Mely pontok vannak valamely KR-ben
 $x' = 1$ egységre az origótól jobbra?

$$t' = 0, x' = 1$$

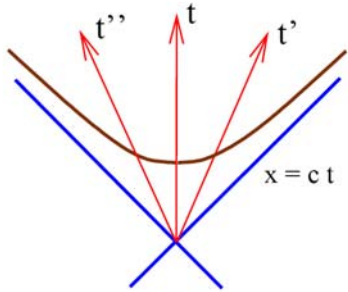
$$\longrightarrow t^2 - x^2 = -1$$

És balra?

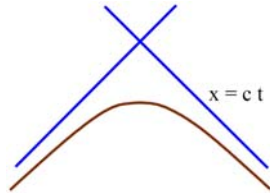
Egységek

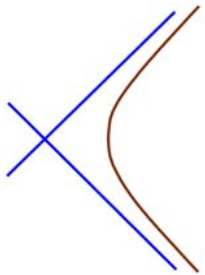
Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$) ➔

$$t^2 - x^2 = 1$$

hiperbola

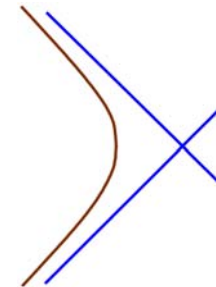
Pontok $t' = -1$ egységgel az origó előtt,
 $t' = -1, x' = 0$

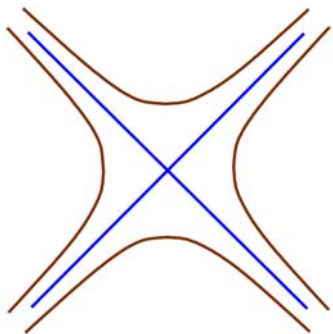
Mely pontok vannak valamely KR-ben
 $x' = 1$ egységre az origótól jobbra?

$$t' = 0, x' = 1$$

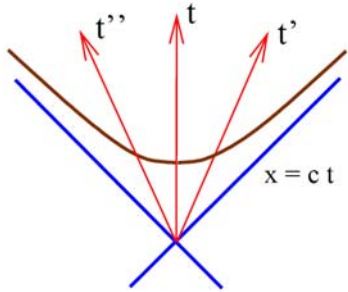
➔ $t^2 - x^2 = -1$

És balra?

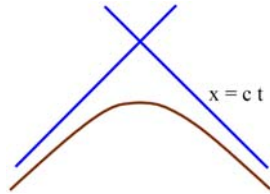
Egységek

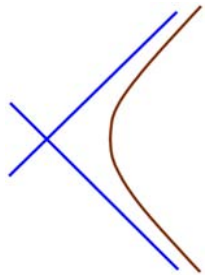
Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$) $\longrightarrow$

$$t^2 - x^2 = 1$$

hiperbola

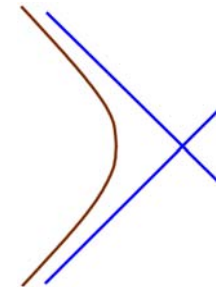

Pontok $t' = -1$ egységgel az origó előtt,
 $t' = -1, x' = 0$

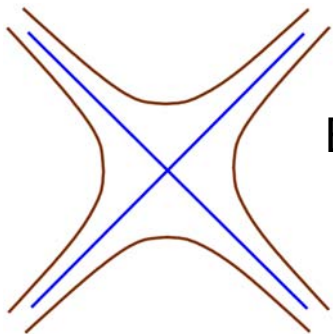

Mely pontok vannak valamely KR-ben
 $x' = 1$ egységre az origótól jobbra?
 $t' = 0, x' = 1$

$$\longrightarrow t^2 - x^2 = -1$$

És balra?

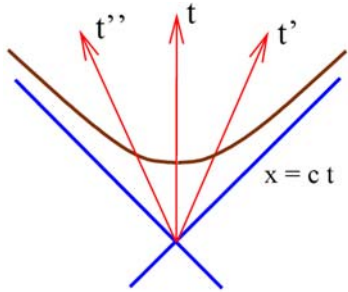

Ezek együtt az origótól egységnyi „távolságra”
 lévő pontok halmaza: **indikátrix-hiperbola**

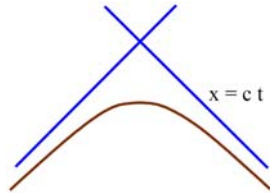
Egységek

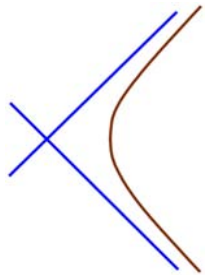
Keressük azon pontokat, amelyek valamely K' KR-ben $t' = 1$ időegységgel vannak az origó után,
 $t' = 1, x' = 0$ ($c = 1$) ➔

$$t^2 - x^2 = 1$$

hiperbola

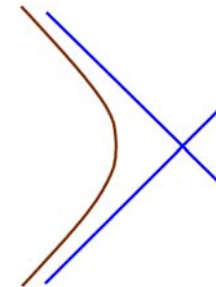

Pontok $t' = -1$ egységgel az origó előtt,
 $t' = -1, x' = 0$

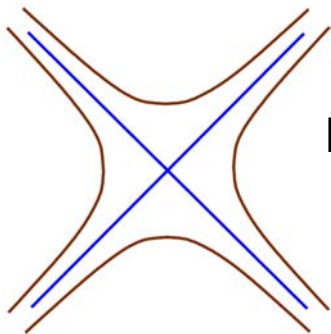

Mely pontok vannak valamely KR-ben
 $x' = 1$ egységre az origótól jobbra?
 $t' = 0, x' = 1$

➔ $t^2 - x^2 = -1$

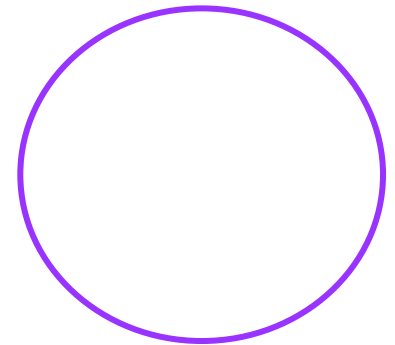

És balra?

Ezek együtt az origótól egységnyi „távolságra”
 lévő pontok halmaza: **indikatrix-hyperbola**

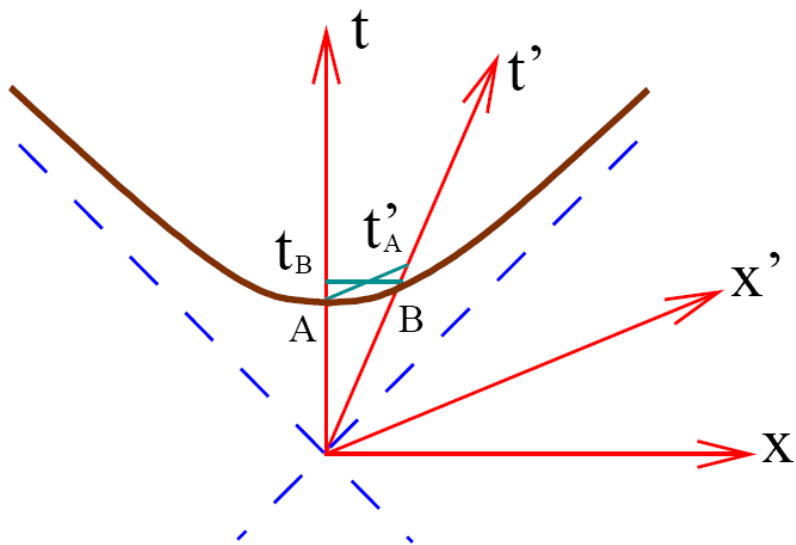
Euklideszi megfelelője az egységkör:

„Időlassulás”

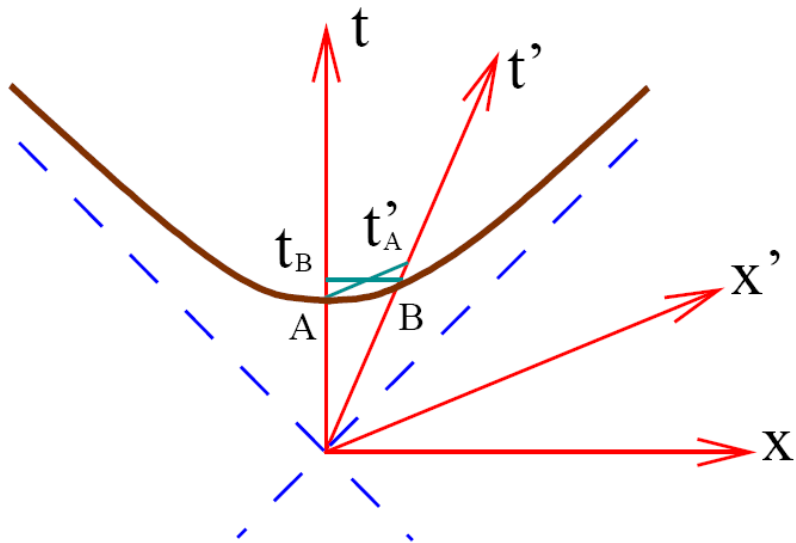

„Időlassulás”

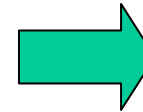
„Időlassulás”

$$\begin{aligned} t'_B &= 1 \\ x'_B &= 0 \end{aligned}$$

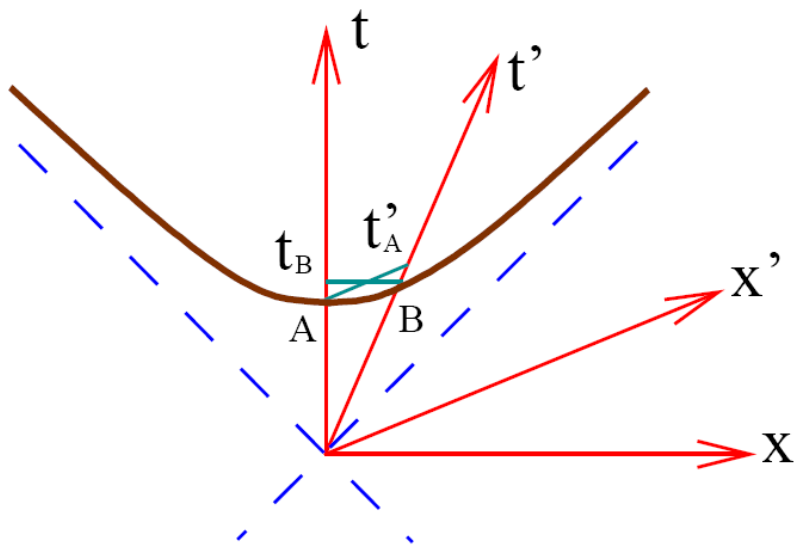

„Időlassulás”

$$\begin{aligned} t'_B &= 1 \\ x'_B &= 0 \end{aligned}$$

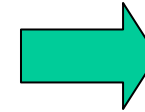

$$t_B > t_A = 1$$

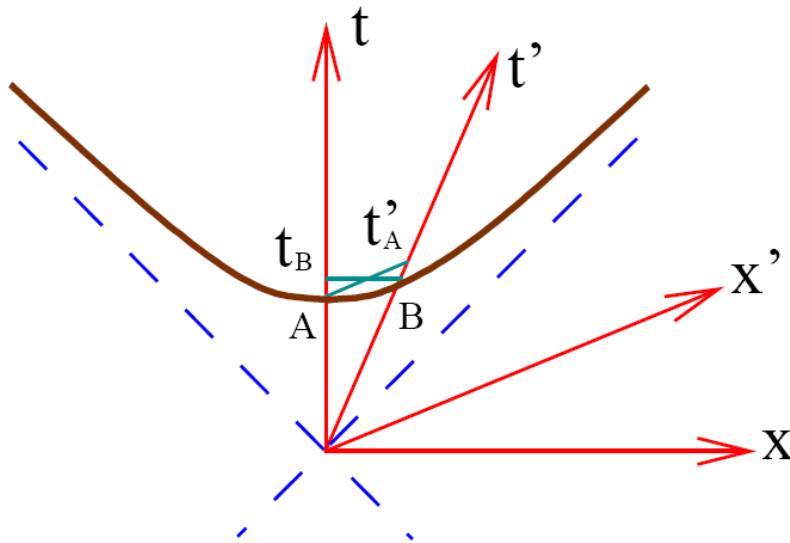

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$t_B > t_A = 1$$

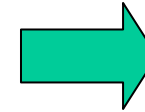

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

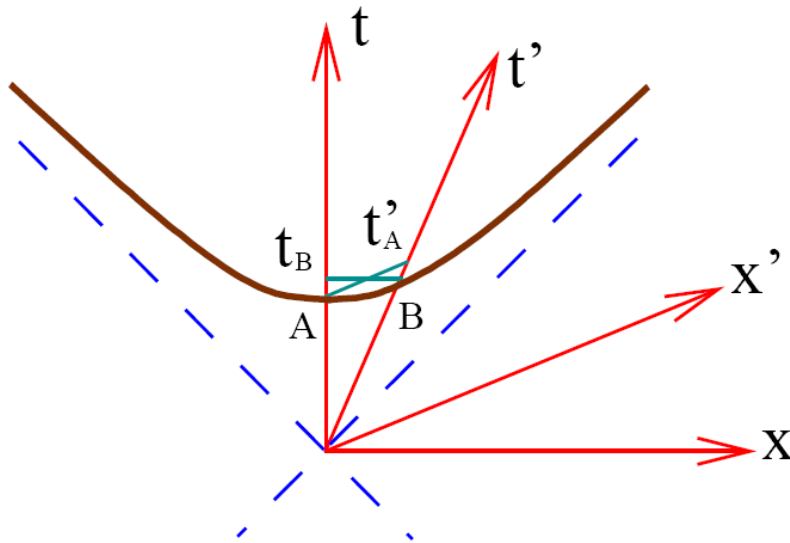

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$t_B > t_A = 1$$

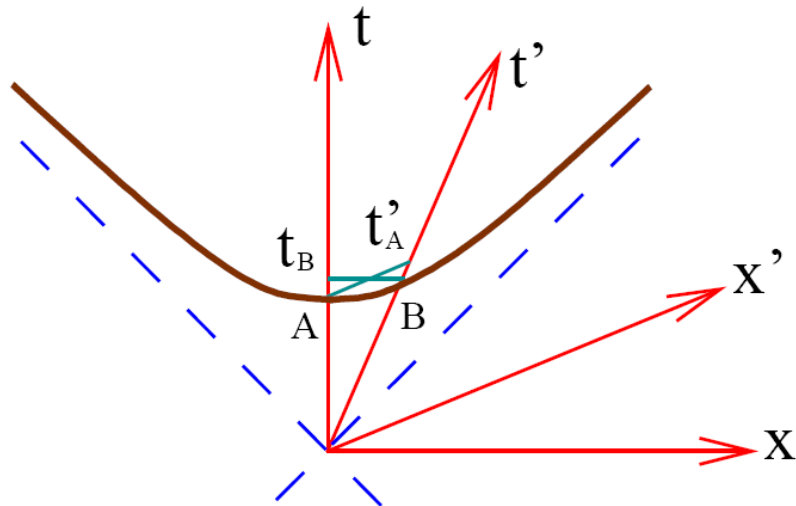

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

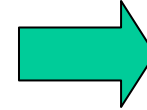
röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$t_B > t_A = 1$$

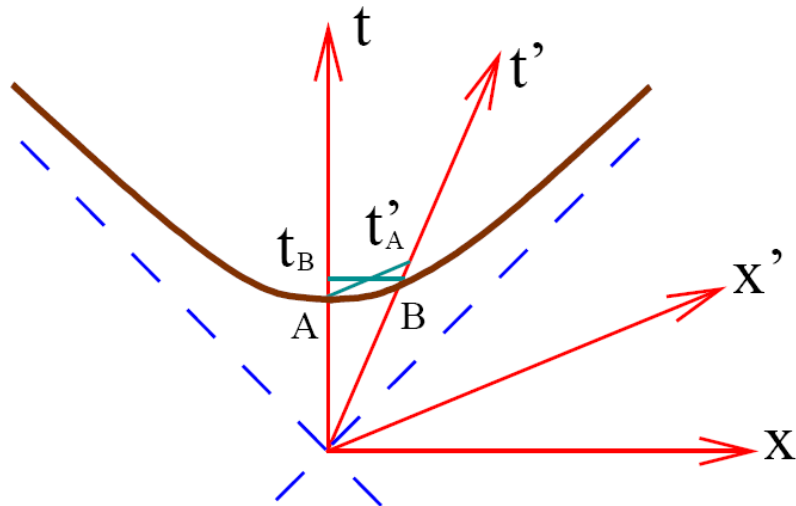
A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

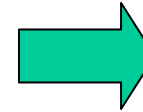
Az időlassulás „paradoxona”

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

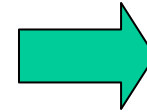
röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

Az időlassulás „paradoxona”

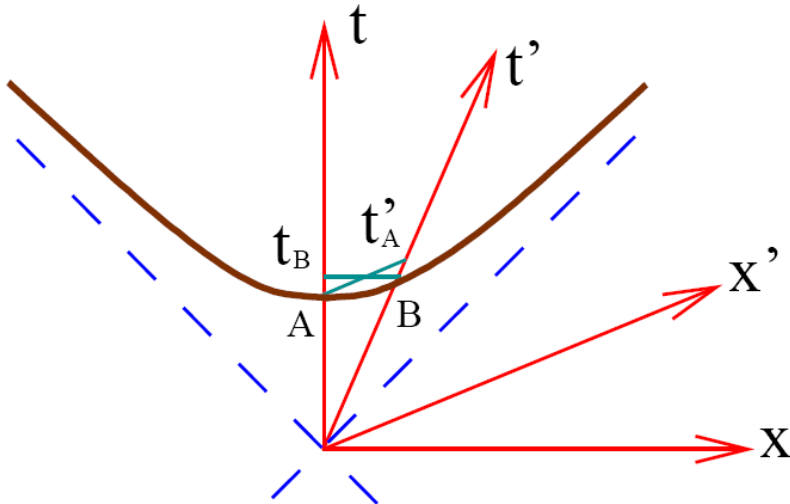
Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$t_B > t_A = 1$$

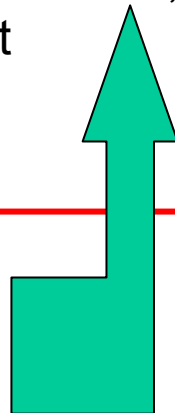

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

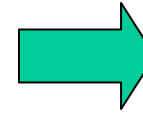
Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

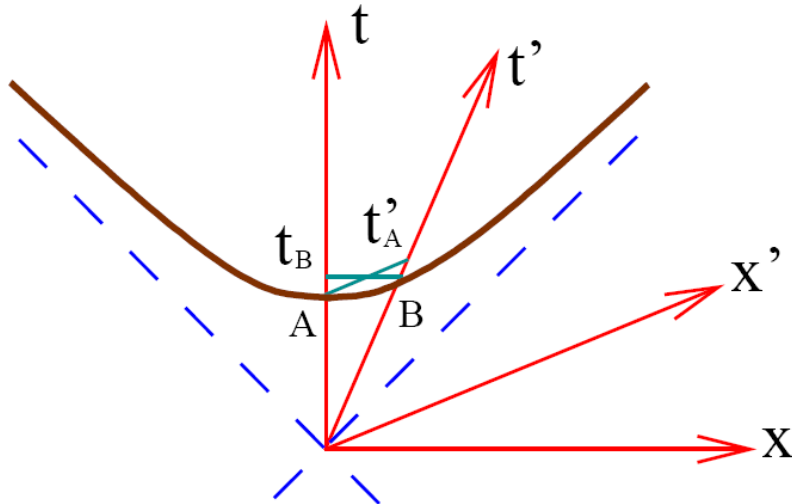

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$t_B > t_A = 1$$

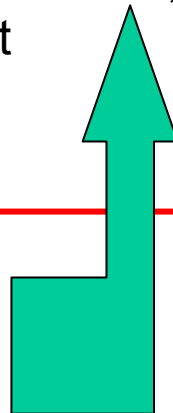
A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

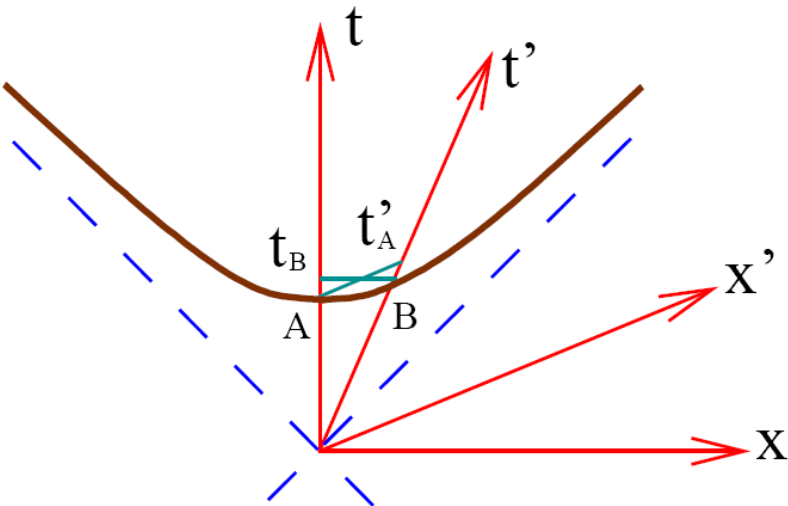
Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

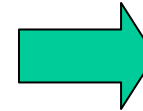
Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

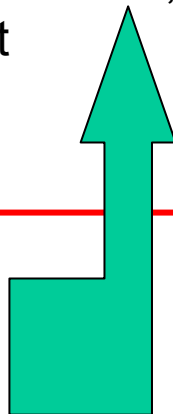
röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!

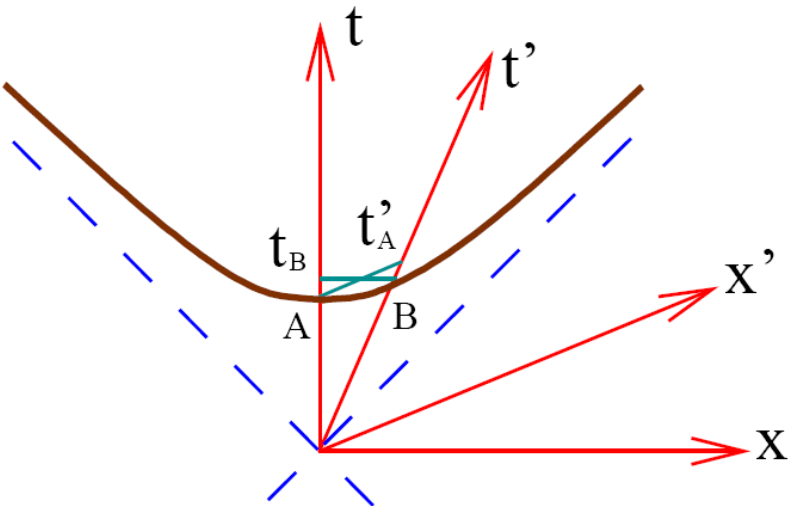
Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

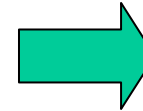
Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

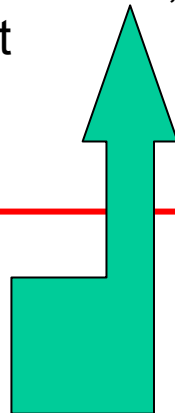
röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

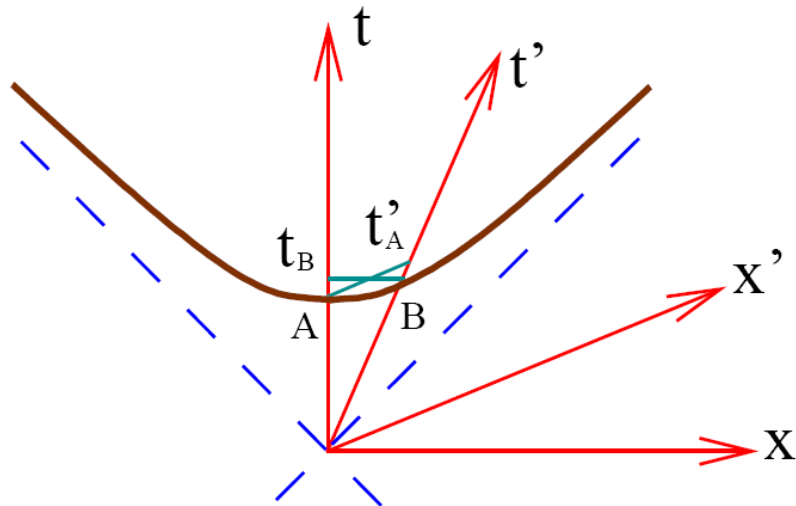
Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

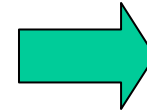
Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

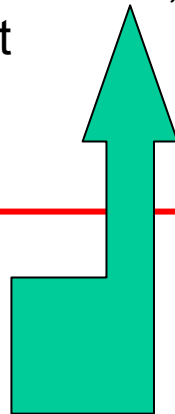
Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

$$\begin{matrix} t_A = 1 \\ x_A = 0 \end{matrix}$$

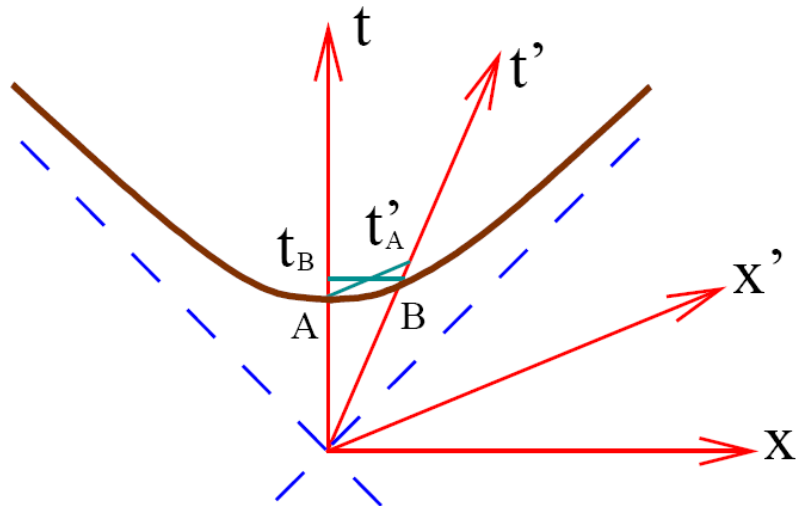
Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

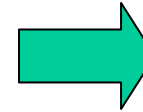
Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

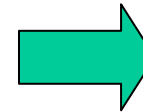
$$t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

$$\begin{matrix} t_A = 1 \\ x_A = 0 \end{matrix}$$

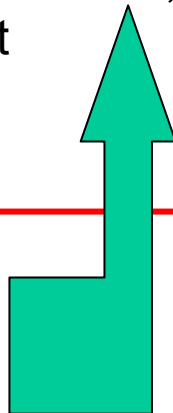

$$t'_A > t'_B = 1$$

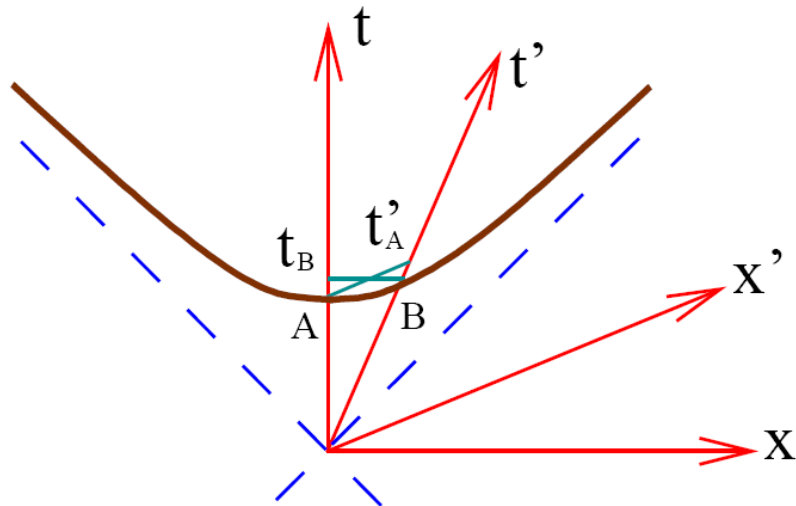
Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

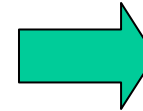
Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

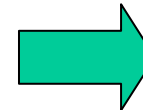
$$t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

$$\begin{matrix} t_A = 1 \\ x_A = 0 \end{matrix}$$

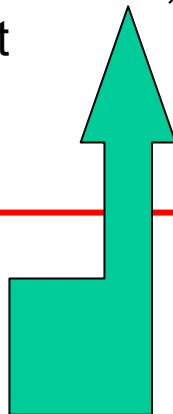

$$t'_A > t'_B = 1$$

Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

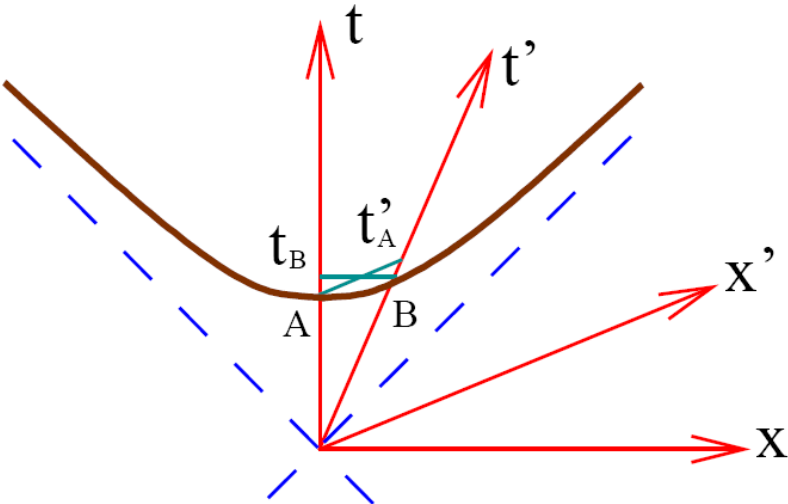

euklideszi hasonlat

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix} \Rightarrow t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

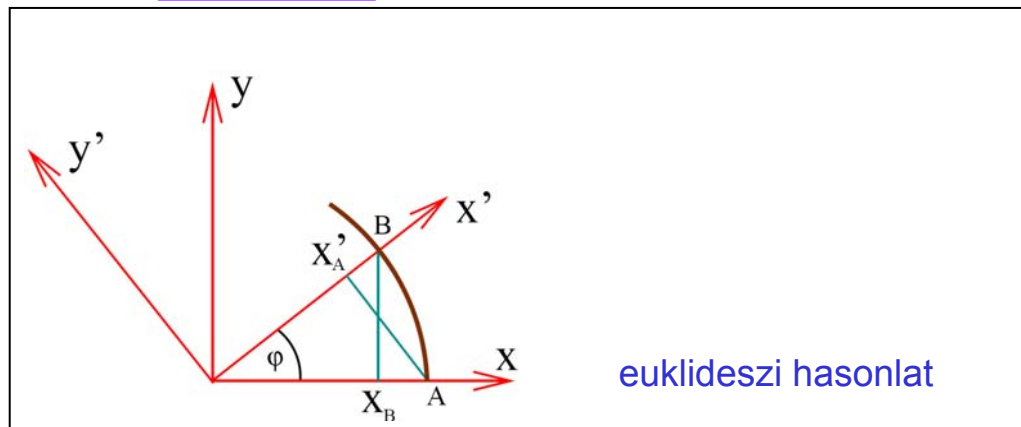
Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

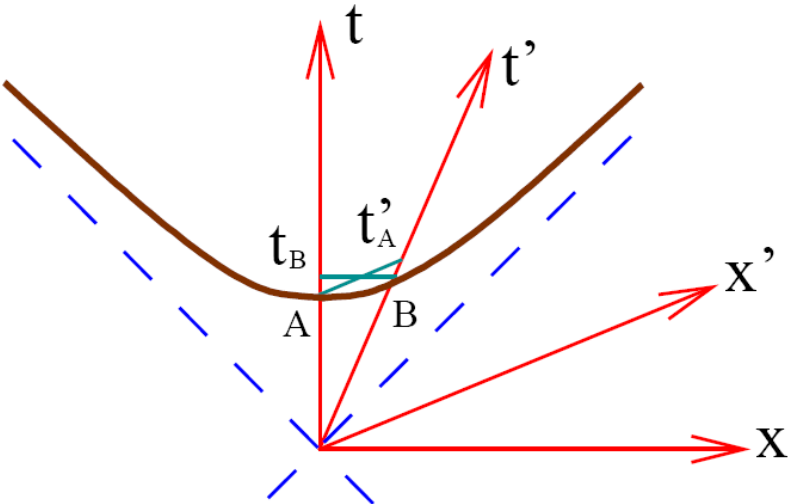
$$\begin{matrix} t_A = 1 \\ x_A = 0 \end{matrix} \Rightarrow t'_A > t'_B = 1$$

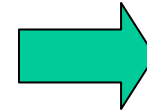
euklideszi hasonlat

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

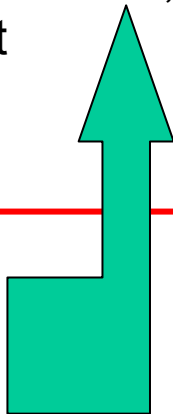
röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

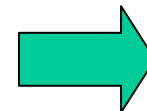
Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

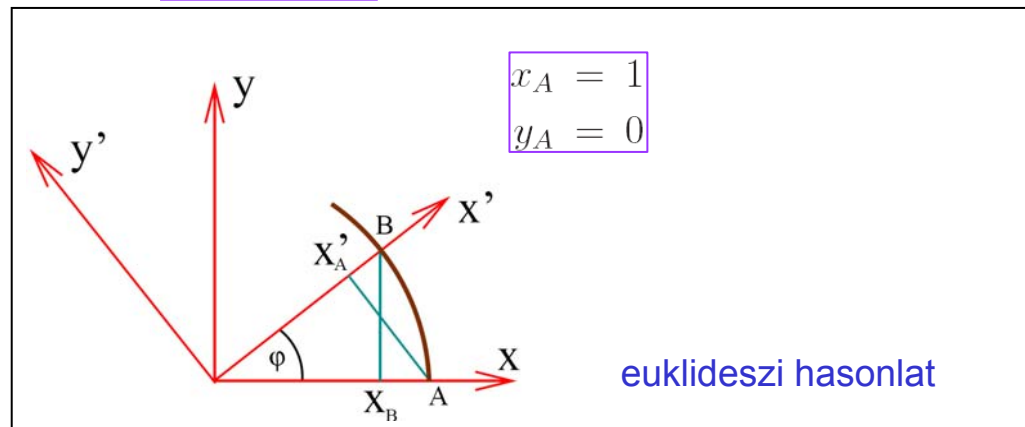
Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

$$\begin{matrix} t_A = 1 \\ x_A = 0 \end{matrix}$$

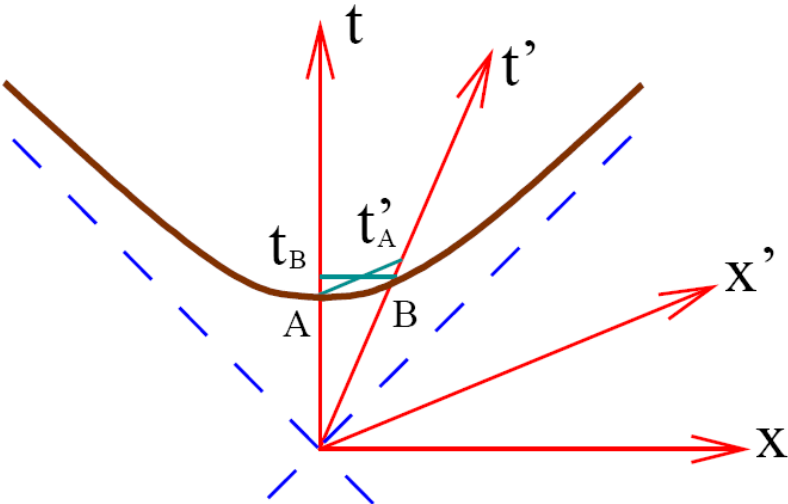
$$t'_A > t'_B = 1$$

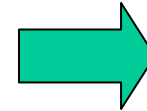
euklideszi hasonlat

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

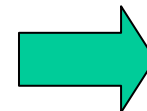
$$t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

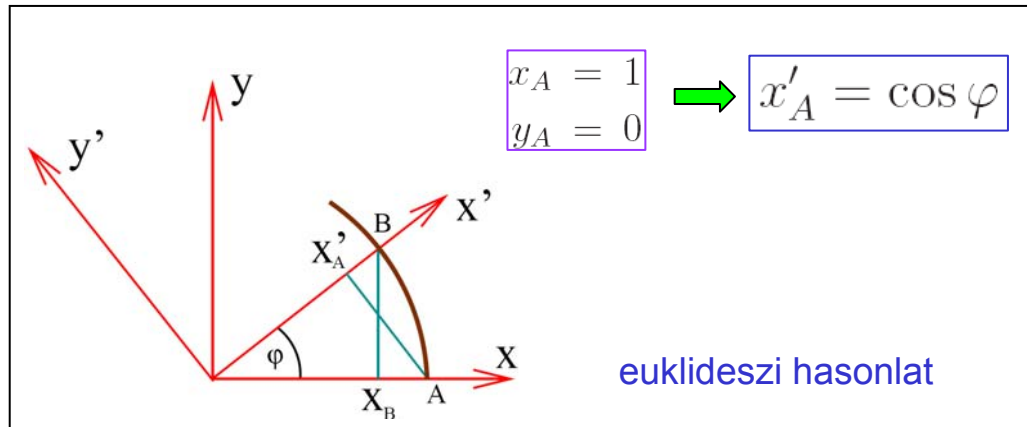
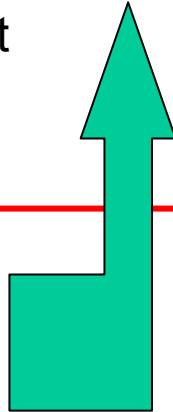
$$\begin{matrix} t_A = 1 \\ x_A = 0 \end{matrix}$$

$$t'_A > t'_B = 1$$

Az időlassulás „paradoxona”
Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

$$\begin{matrix} x_A = 1 \\ y_A = 0 \end{matrix}$$

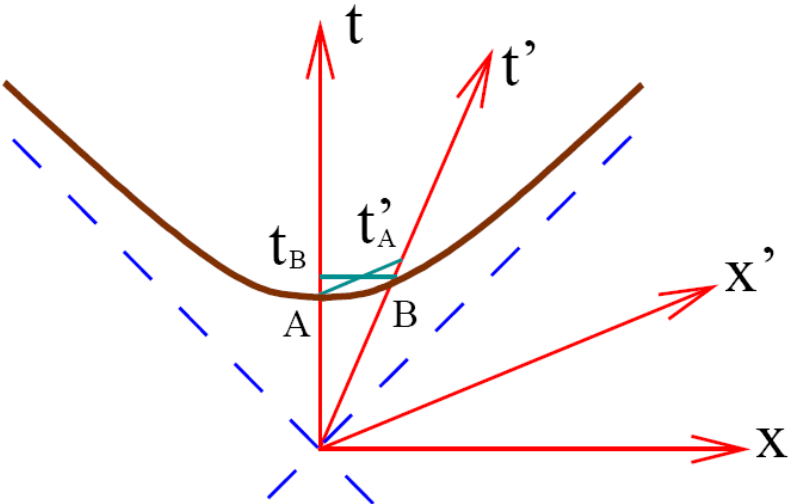

$$x'_A = \cos \varphi$$

euklideszi hasonlat

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix} \Rightarrow t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

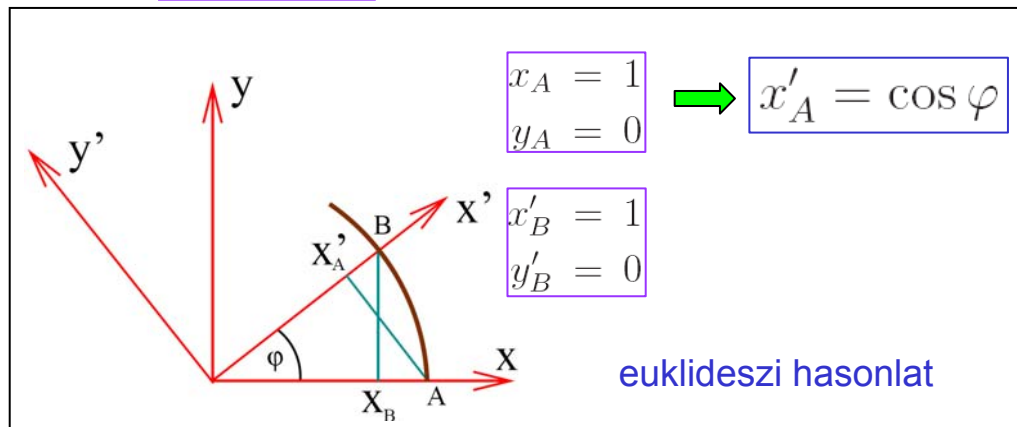
Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

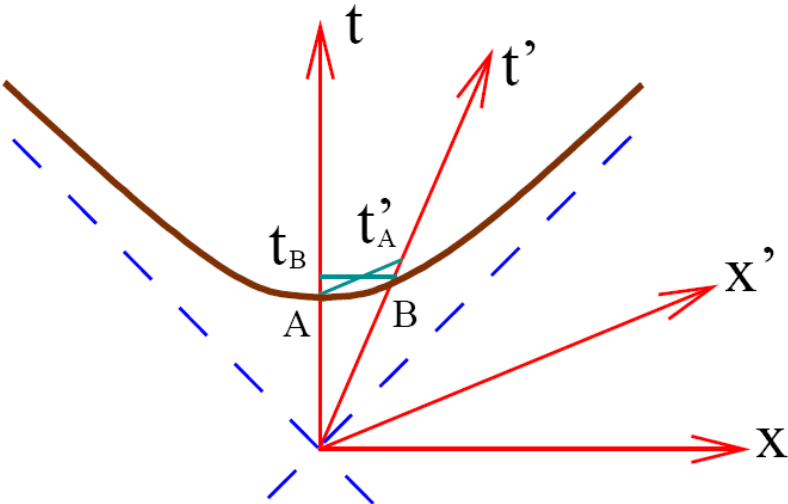
$$\begin{matrix} t_A = 1 \\ x_A = 0 \end{matrix} \Rightarrow t'_A > t'_B = 1$$

euklideszi hasonlat

„Időlassulás”

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix} \Rightarrow t_B > t_A = 1$$

A K megfigyelő szerint a hozzá képest mozgó K' egységnyi időhöz tartozó B eseményéig több mint egységnyi idő telt el:

röviden (és pongyolán):
a mozgó KR-ben lassabban telik az idő

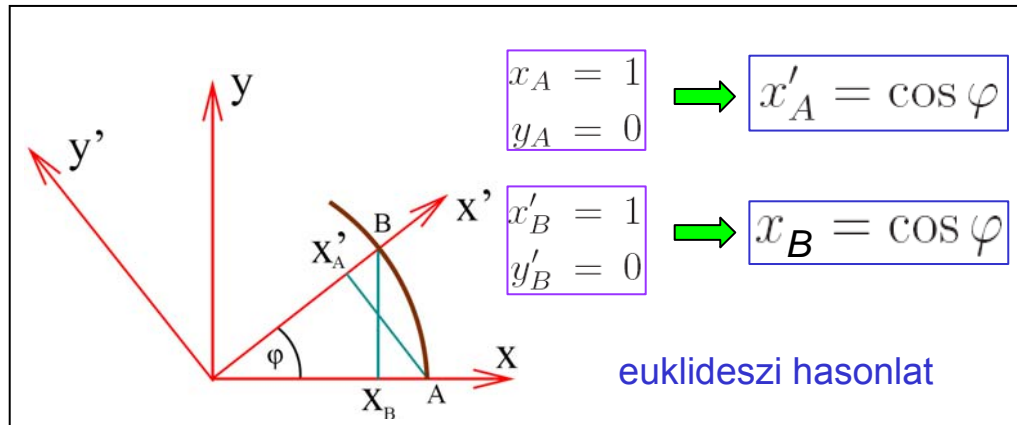
Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

Az időlassulás „paradoxona”

Ha a K'-ben lassabban telik az idő, mint K-ban, akkor hová lett az inerciarendszerek egyenértékűsége?

Ez az állítás pongyola, sőt hamis: attól függ, mely eseményeket nézzük!

$$\begin{matrix} t_A = 1 \\ x_A = 0 \end{matrix} \Rightarrow t'_A > t'_B = 1$$

euklideszi hasonlat

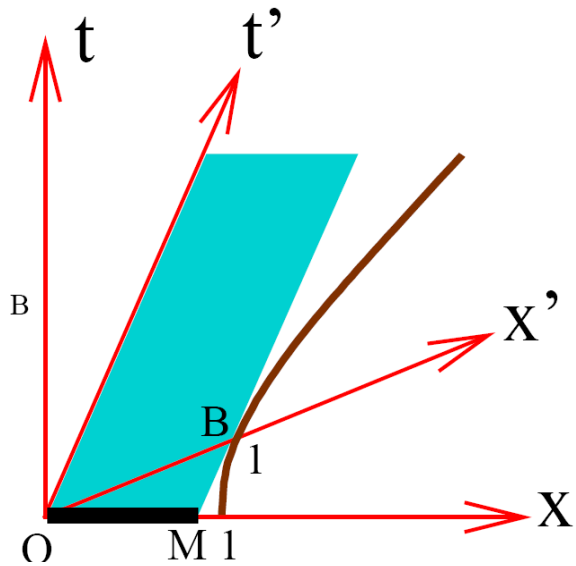

„Hosszúság-kontrakció”

A 1

„Hosszúság-kontrakció”

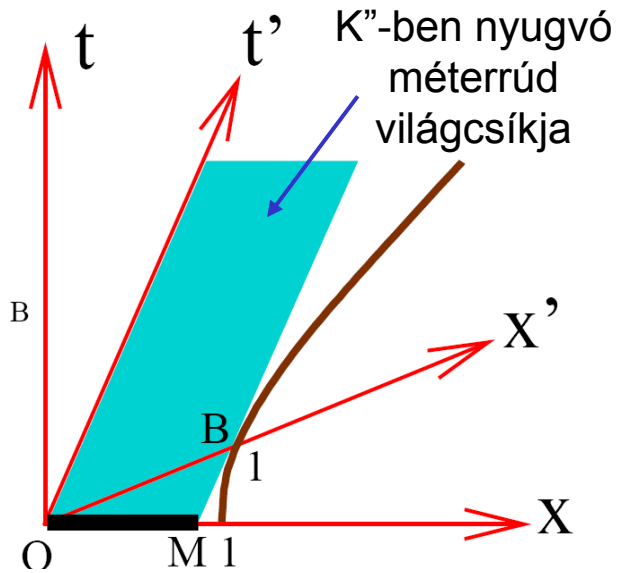
A 1

„Hosszúság-kontrakció”

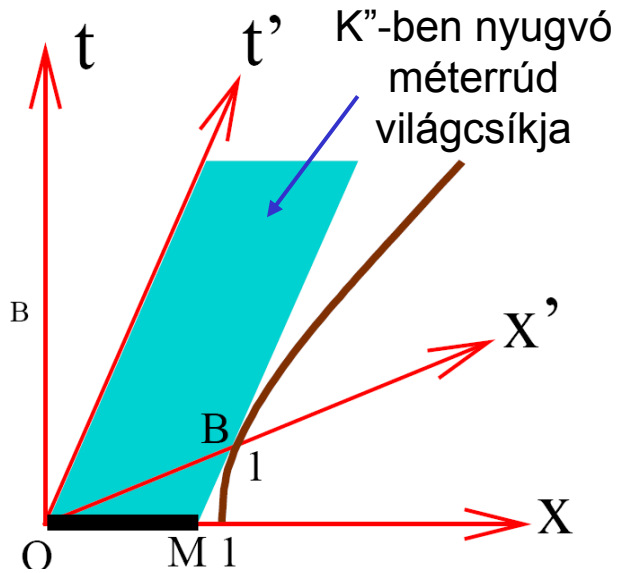

B: a méterrúd jobb vége a K'-ben

A 1

„Hosszúság-kontrakció”

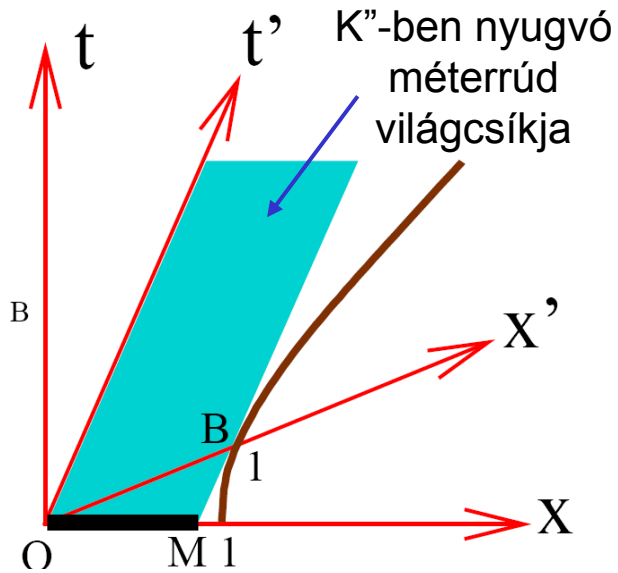

B: a méterrúd jobb vége a K' -ben
de M: a mérés pontja

A 1

„Hosszúság-kontrakció”

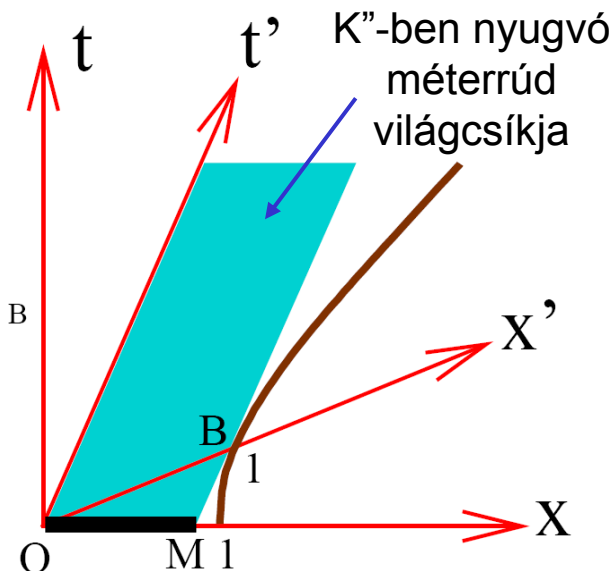
B: a méterrúd jobb vége a K'-ben
de M: a mérés pontja

$$\begin{aligned} t_M &= 0 \\ x'_M &= 1 \end{aligned}$$

A 1

„Hosszúság-kontrakció”

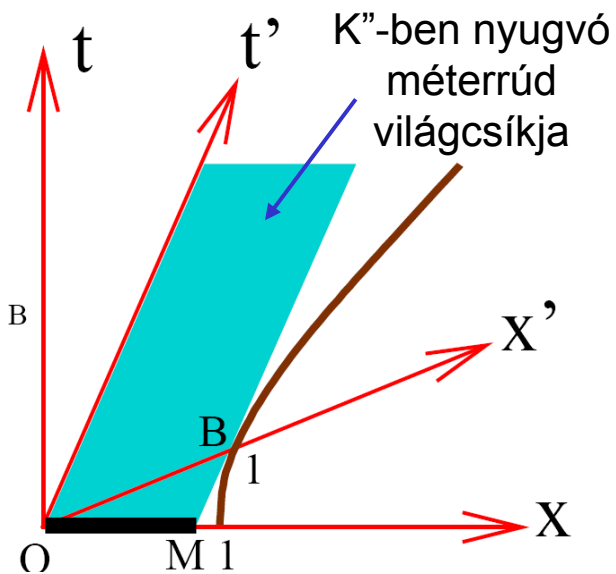
B: a méterrúd jobb vége a K' -ben
de M : a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$\begin{aligned} t_M &= 0 \\ x'_M &= 1 \end{aligned}$$

A 1

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K'-ben
de M: a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

OM a méterrúd a K-ben, $t = 0$ -kor:

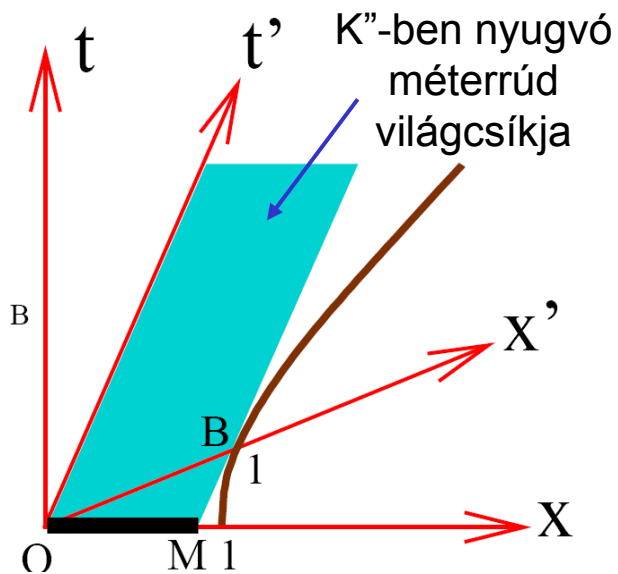
$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

A 1

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K' -ben
 de M: a mérés pontja
 (M és B nem egyidejű!)

OM a méterrúd a K -ben, $t = 0$ -kor:

$$t_M = 0$$

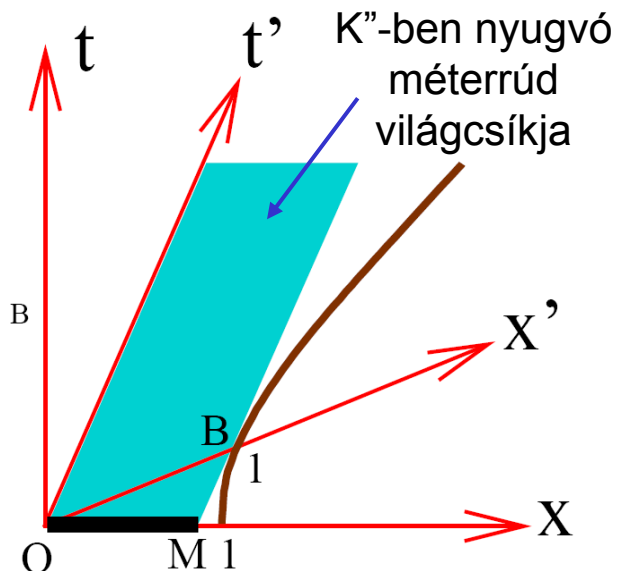
$$x'_M = 1$$

$$x_M < 1$$

A 1

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K' -ben
de M : a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K -ben, $t = 0$ -kor:

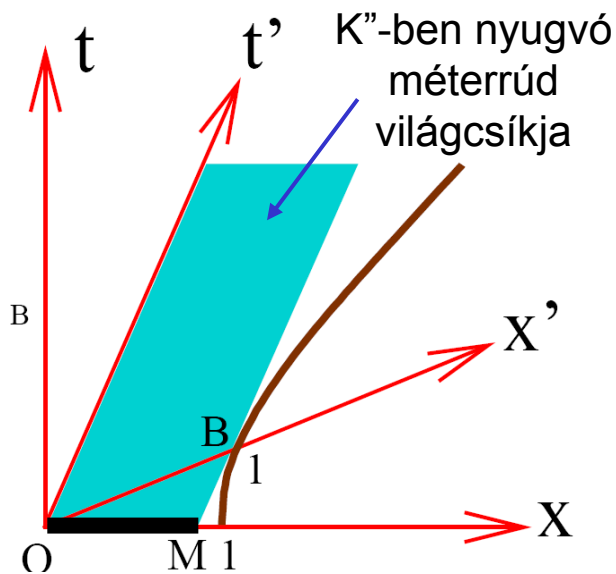
$$x_M < 1$$

a mozgó méterrúd rövidülése,

A 1

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K'-ben
de M: a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K-ben, $t = 0$ -kor:

$$x_M < 1$$

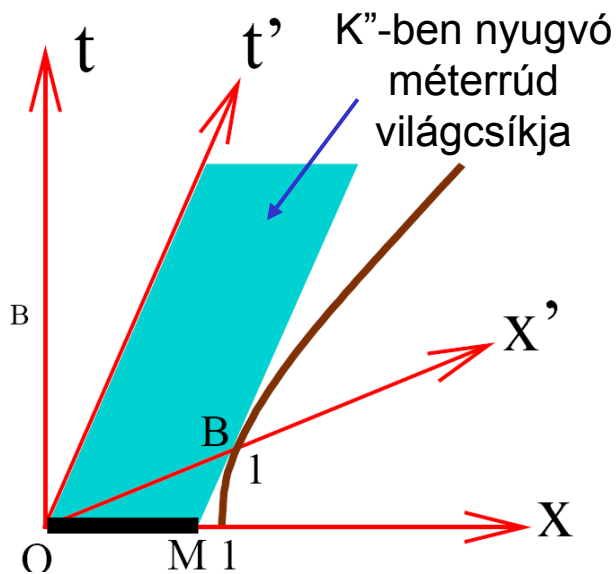
a mozgó méterrúd rövidülése,
„Lorentz-kontrakció”

A 1

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K'-ben
de M: a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K-ben, $t = 0$ -kor:

$$x_M < 1$$

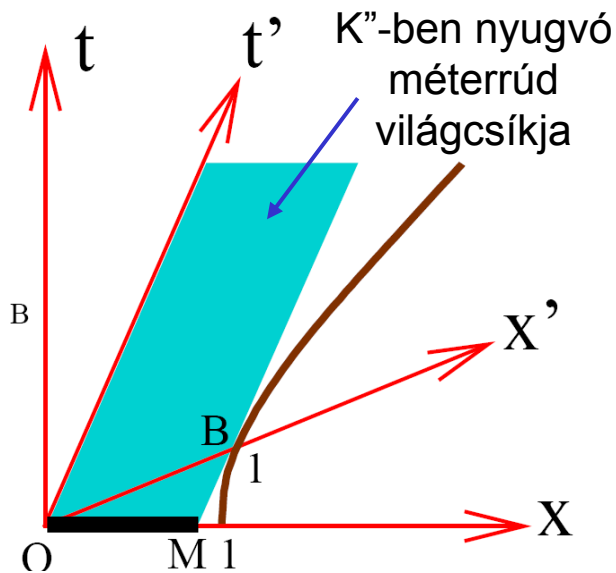
a mozgó méterrúd rövidülése,
„Lorentz-kontrakció”

A kontrakció paradoxona:

A 1

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K' -ben
 de M: a mérés pontja
 (M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K -ben, $t = 0$ -kor:

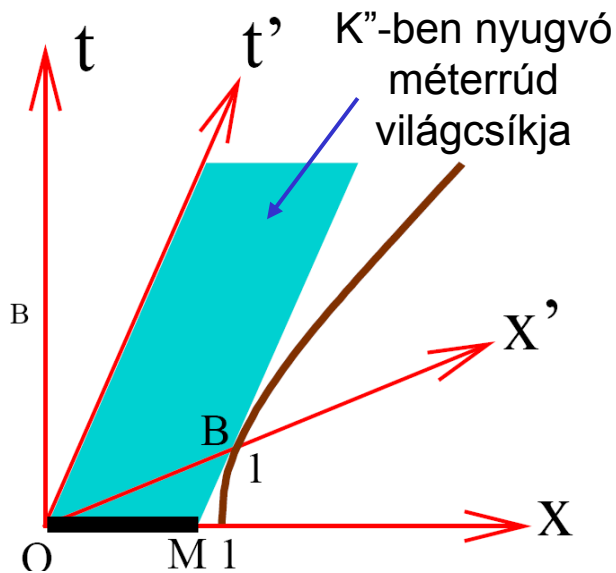
$$x_M < 1$$

a mozgó méterrúd rövidülése,
 „Lorentz-kontrakció”

A kontrakció paradoxona:

K -ban rövidebbek a tárgyak, mint K' -ben
 – hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K'-ben
de M: a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K-ben, $t = 0$ -kor:

$$x_M < 1$$

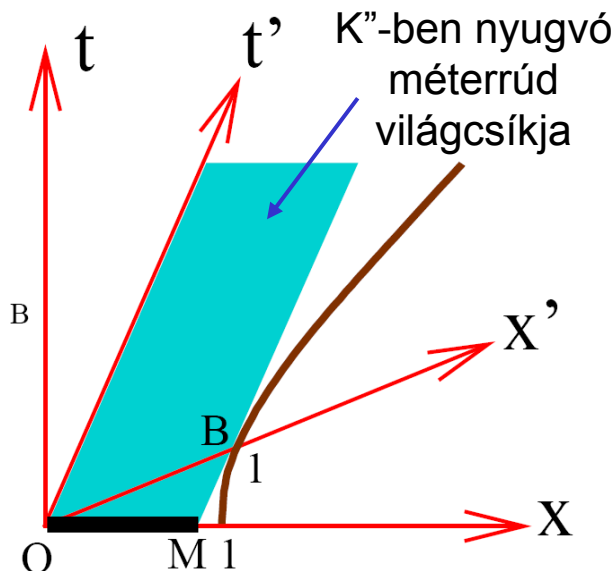
a mozgó méterrúd rövidülése,
„Lorentz-kontrakció”

A kontrakció paradoxona:

K-ban rövidebbek a tárgyak, mint K'-ben
– hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K' -ben
 de M: a mérés pontja
 (M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K -ben, $t = 0$ -kor:

$$x_M < 1$$

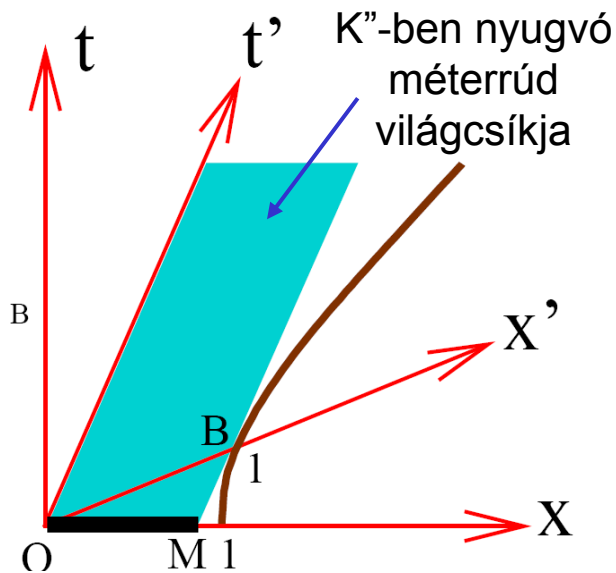
a mozgó méterrúd rövidülése,
 „Lorentz-kontrakció”

A kontrakció paradoxona:

K -ban rövidebbek a tárgyak, mint K' -ben
 – hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
 Csak **más eseményeket** nézünk...

„Hosszúság-kontrakció”

B : a méterrúd jobb vége a K' -ben
 M : a mérés pontja
 (M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K -ben, $t = 0$ -kor:

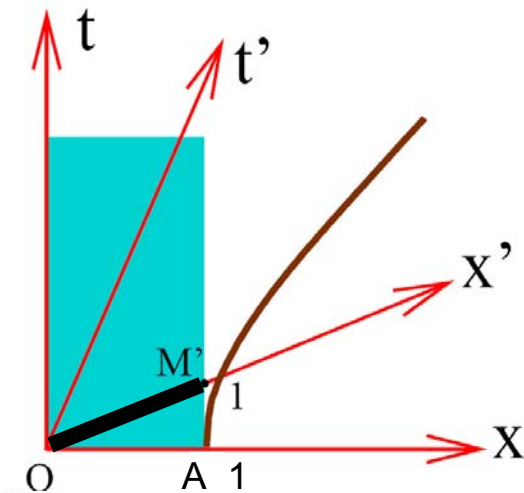
$$x_M < 1$$

a mozgó méterrúd rövidülése,
 „Lorentz-kontrakció”

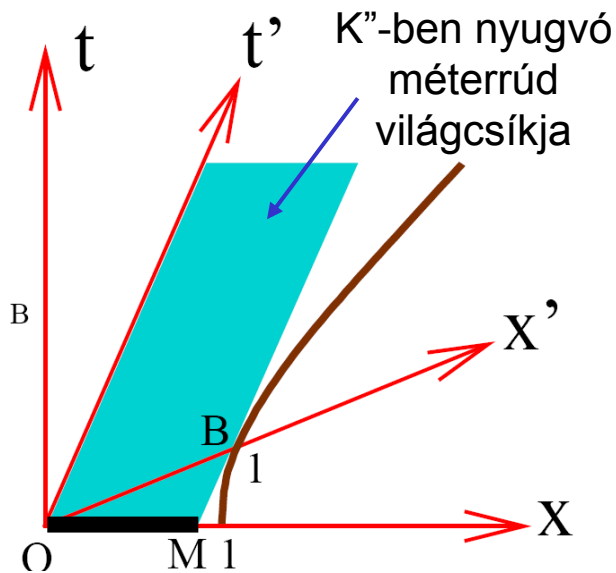
A kontrakció paradoxona:

K -ban rövidebbek a tárgyak, mint K' -ben
 – hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
 Csak **más eseményeket** nézünk...

„Hosszúság-kontrakció”

B : a méterrúd jobb vége a K' -ben
 de M : a mérés pontja
 (M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K -ben, $t = 0$ -kor:

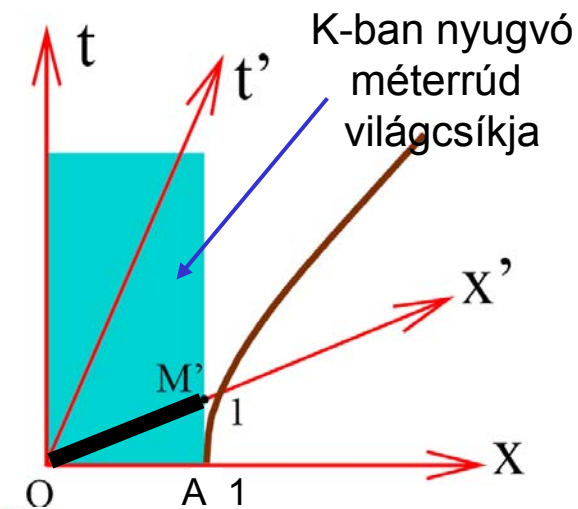
$$x_M < 1$$

a mozgó méterrúd rövidülése,
 „Lorentz-kontrakció”

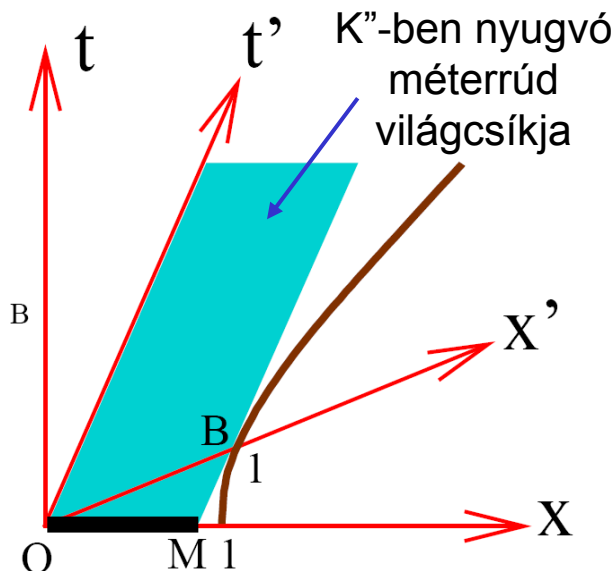
A kontrakció paradoxona:

K -ban rövidebbek a tárgyak, mint K' -ben
 – hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
 Csak **más eseményeket** nézünk...

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K' -ben
de M: a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K -ben, $t = 0$ -kor:

$$x_M < 1$$

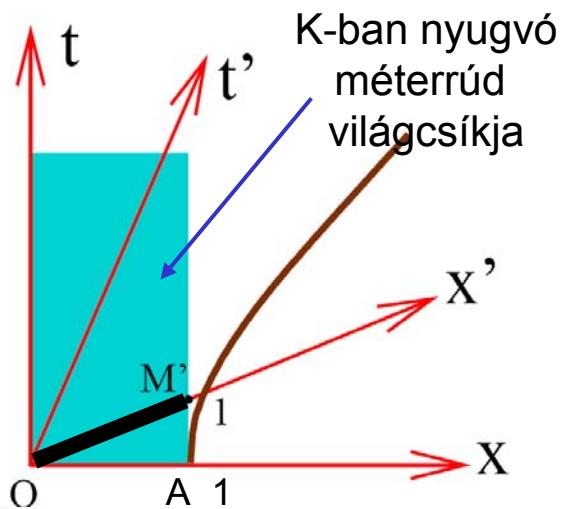
a mozgó méterrúd rövidülése,
„Lorentz-kontrakció”

A kontrakció paradoxona:

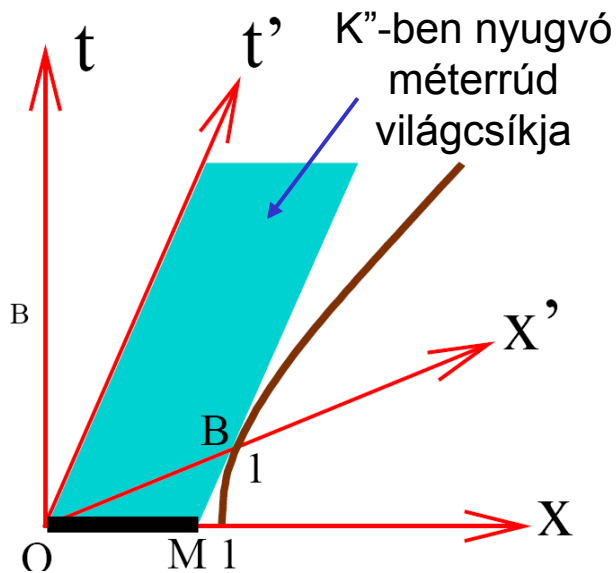
K -ban rövidebbek a tárgyak, mint K' -ben
– hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

A: a méterrúd jobb vége a K -ben:

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K'-ben
de M: a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K-ben, $t = 0$ -kor:

$$x_M < 1$$

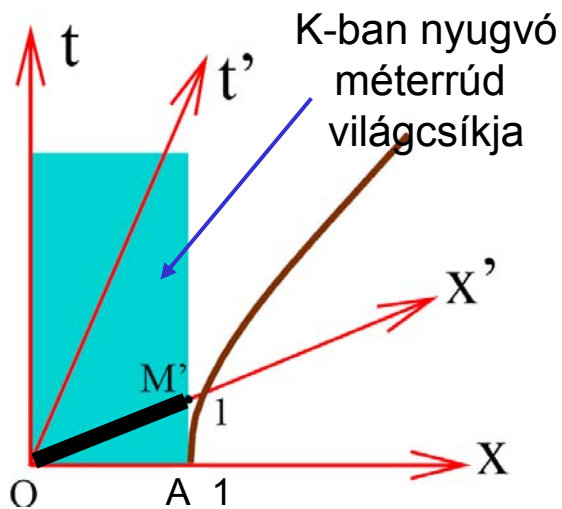
a mozgó méterrúd rövidülése,
„Lorentz-kontrakció”

A kontrakció paradoxona:

K-ban rövidebbek a tárgyak, mint K'-ben
– hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

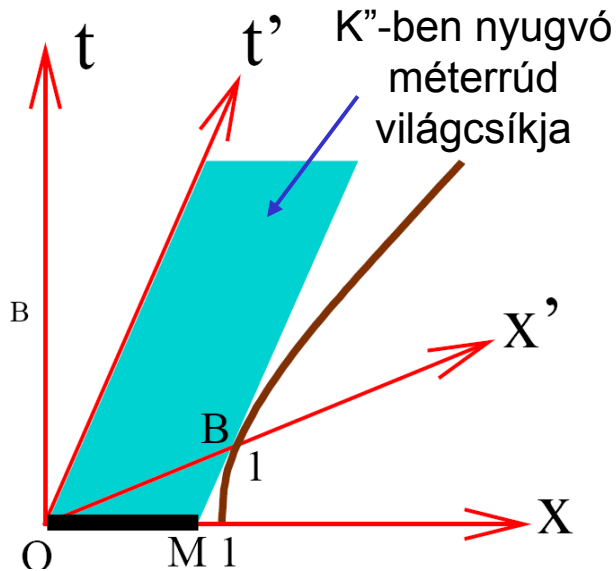
Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

A: a méterrúd jobb vége a K-ben:
de M': a mérés pontja

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K'-ben
de M: a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

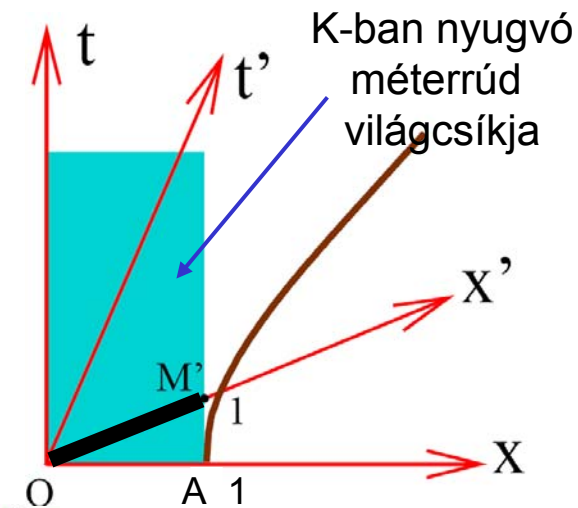
OM a méterrúd a K-ben, $t = 0$ -kor:

$$x_M < 1$$

a mozgó méterrúd rövidülése,
„Lorentz-kontrakció”

A kontrakció paradoxona:
K-ban rövidebbek a tárgyak, mint K'-ben
– hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

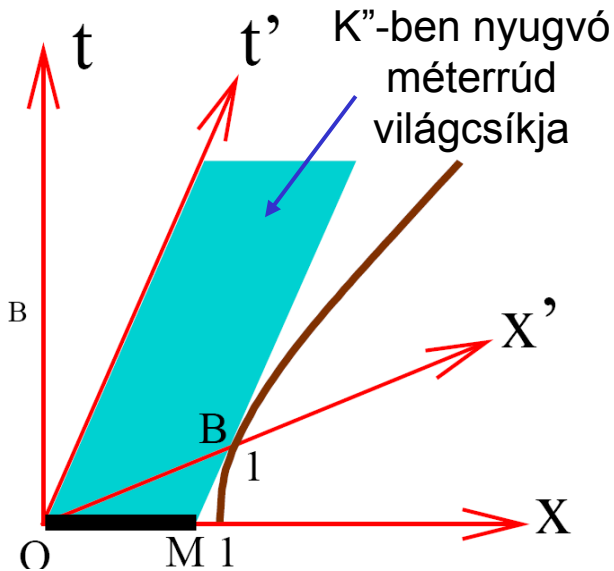
Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

A: a méterrúd jobb vége a K-ben:
de M': a mérés pontja
(M' és A nem egyidejű!)

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K'-ben
de M: a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$\begin{matrix} t_M = 0 \\ x'_M = 1 \end{matrix}$$

OM a méterrúd a K-ben, $t = 0$ -kor:

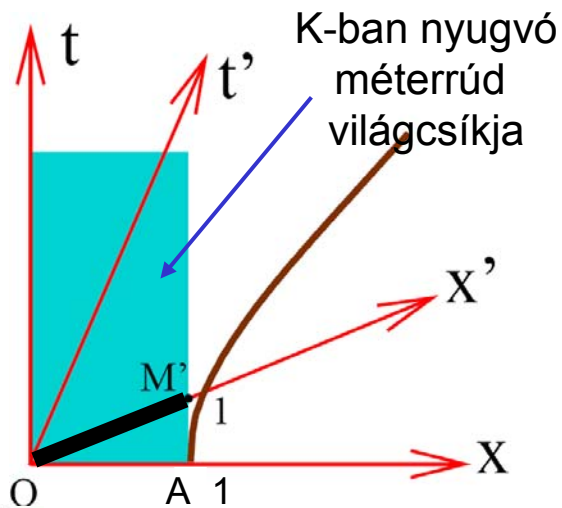
$$x_M < 1$$

a mozgó méterrúd rövidülése,
„Lorentz-kontrakció”

A kontrakció paradoxona:

K-ban rövidebbek a tárgyak, mint K'-ben
– hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

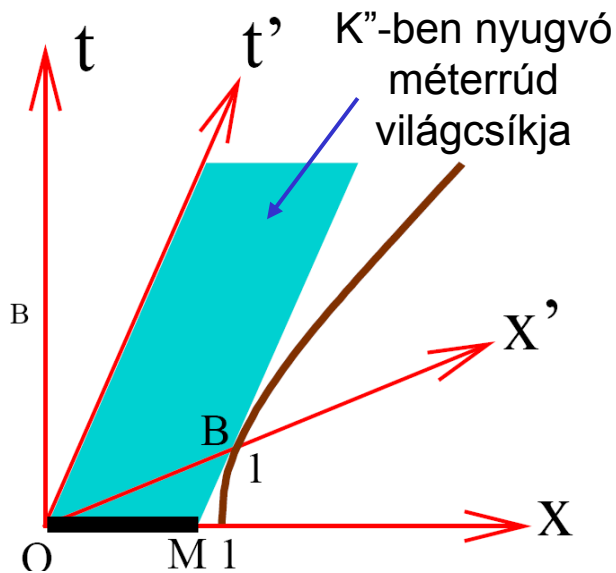

A: a méterrúd jobb vége a K-ben:
de M': a mérés pontja
(M' és A nem egyidejű!)

$$\begin{matrix} t'_{M'} = 0 \\ x_{M'} = 1 \end{matrix}$$

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K'-ben
de M: a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$\begin{matrix} t_M = 0 \\ x'_M = 1 \end{matrix}$$

OM a méterrúd a K-ben, $t = 0$ -kor:

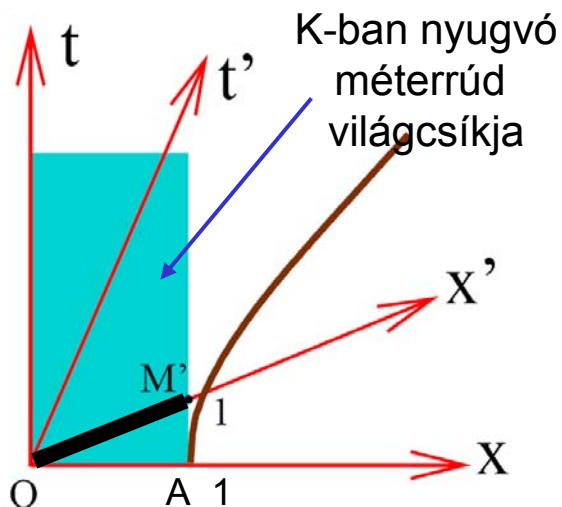
$$x_M < 1$$

a mozgó méterrúd rövidülése,
„Lorentz-kontrakció”

A kontrakció paradoxona:

K-ban rövidebbek a tárgyak, mint K'-ben
– hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

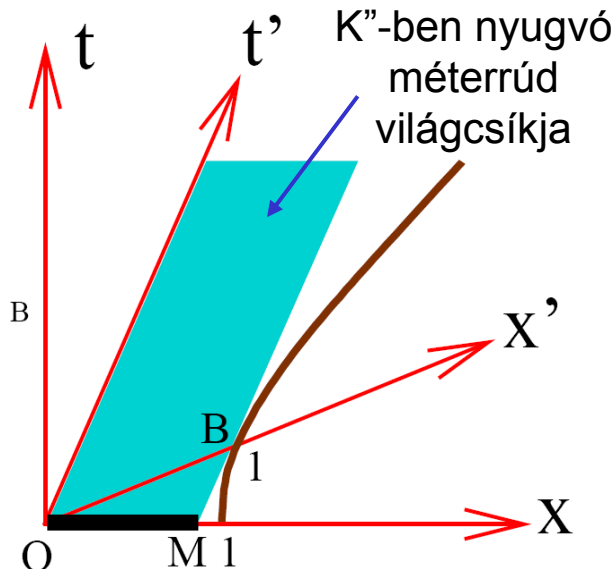

A: a méterrúd jobb vége a K-ben:
de M': a mérés pontja
(M' és A nem egyidejű!)

$$\begin{matrix} t'_{M'} = 0 \\ x_{M'} = 1 \end{matrix}$$

OM' a méterrúd a K'-ben, $t' = 0$ -kor:

„Hosszúság-kontrakció”

B: a méterrúd jobb vége a K'-ben
de M: a mérés pontja
(M és B nem egyidejű!)

$$t_M = 0$$

$$x'_M = 1$$

OM a méterrúd a K-ben, $t = 0$ -kor:

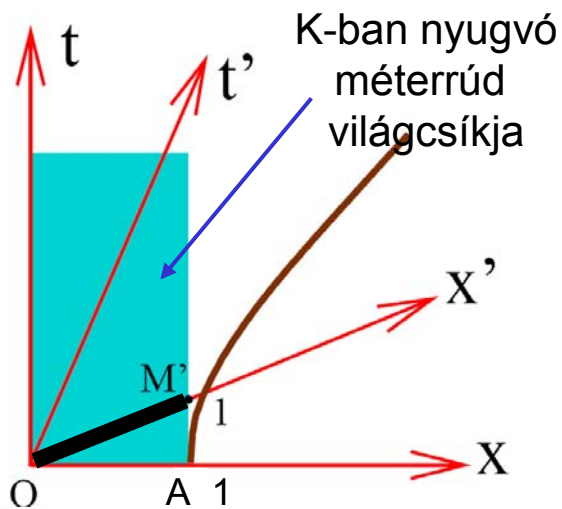
$$x_M < 1$$

a mozgó méterrúd rövidülése,
„Lorentz-kontrakció”

A kontrakció paradoxona:

K-ban rövidebbek a tárgyak, mint K'-ben
– hova lett az IR-ek egyenértékűsége?

Nincs paradoxon, a helyzet szimmetrikus!
Csak **más eseményeket** nézünk...

A: a méterrúd jobb vége a K-ben:
de M': a mérés pontja
(M' és A nem egyidejű!)

$$t'_{M'} = 0$$

$$x_{M'} = 1$$

OM' a méterrúd a K'-ben, $t' = 0$ -kor:

$$x'_{M'} < 1$$

Egy újabb paradoxon:

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben:

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon:

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

Időkoordináták
átszámítása:

Mozgó rúd
hosszának mérése:

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

Időkoordináták
átszámítása:
homogén adatok

Mozgó rúd
hosszának mérése:

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

Időkoordináták
átszámítása:
homogén adatok

Mozgó rúd
hosszának mérése:
vegyes adatok

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

Időkoordináták
átszámítása:
homogén adatok

Two boxes, each containing two equations, with arrows pointing from the text to each box.

$$\begin{array}{l} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{array}$$
$$\begin{array}{l} t_A = 1 \\ x_A = 0 \end{array}$$

Mozgó rúd
hosszának mérése:
vegyes adatok

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

Időkoordináták
átszámítása:
homogén adatok

$$\begin{matrix} t'_B = 1 \\ x'_B = 0 \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} t_A = 1 \\ x_A = 0 \end{matrix}$$

Mozgó rúd
hosszának mérése:
vegyes adatok

$$\begin{matrix} t_M = 0 \\ x'_M = 1 \end{matrix}$$

$$\begin{matrix} t'_{M'} = 0 \\ x_{M'} = 1 \end{matrix}$$

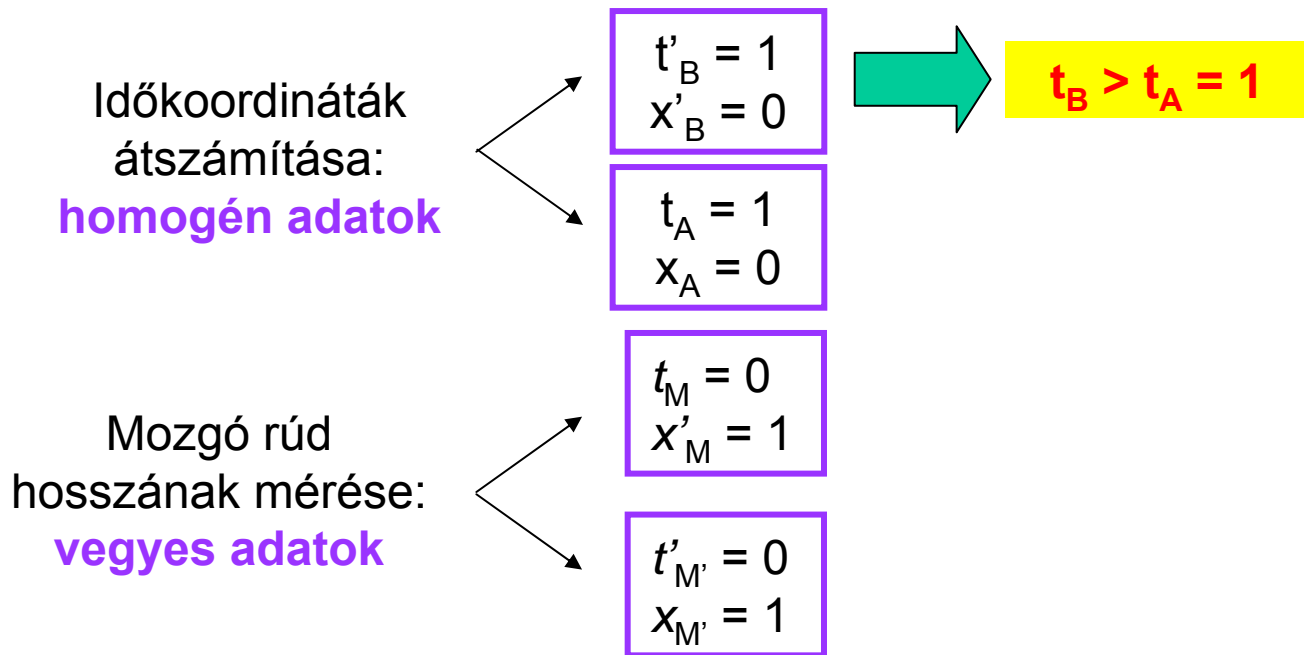

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

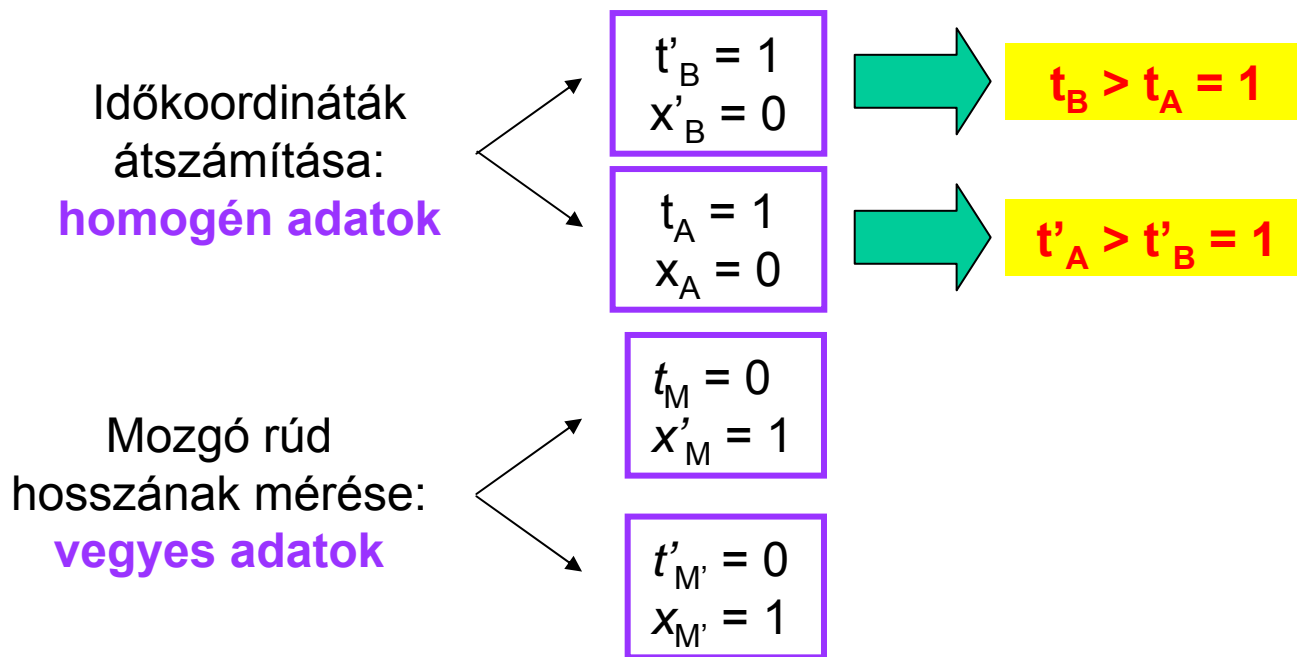

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

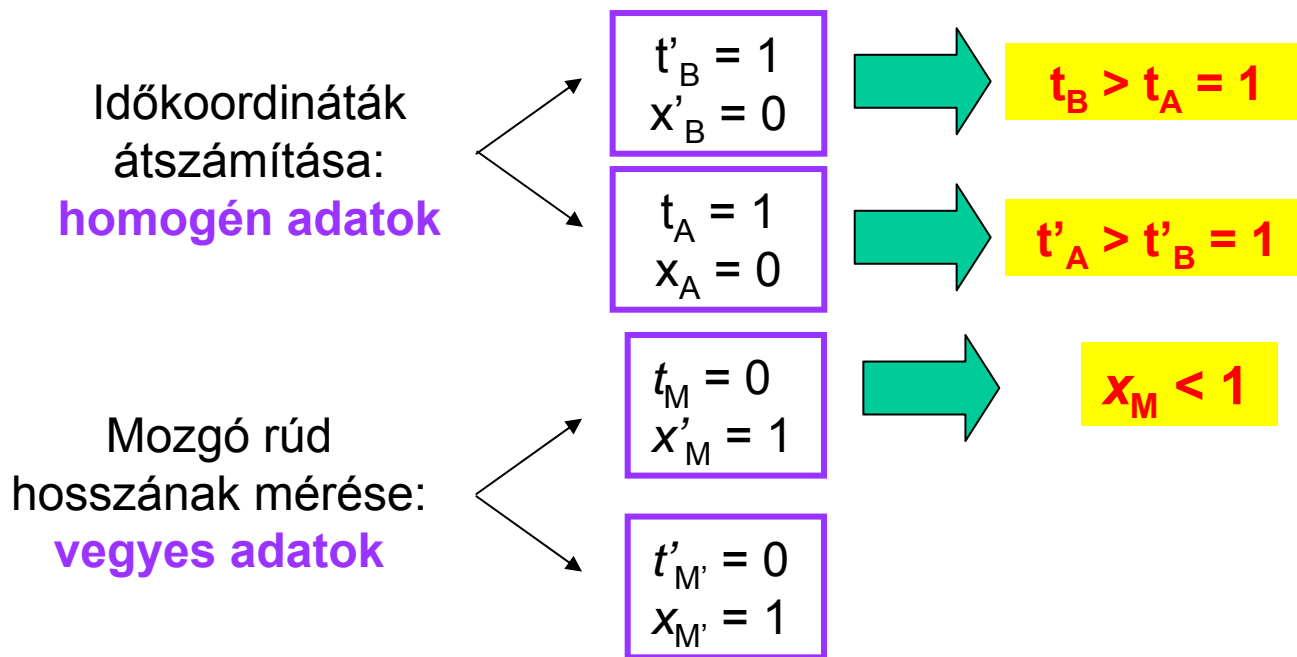

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

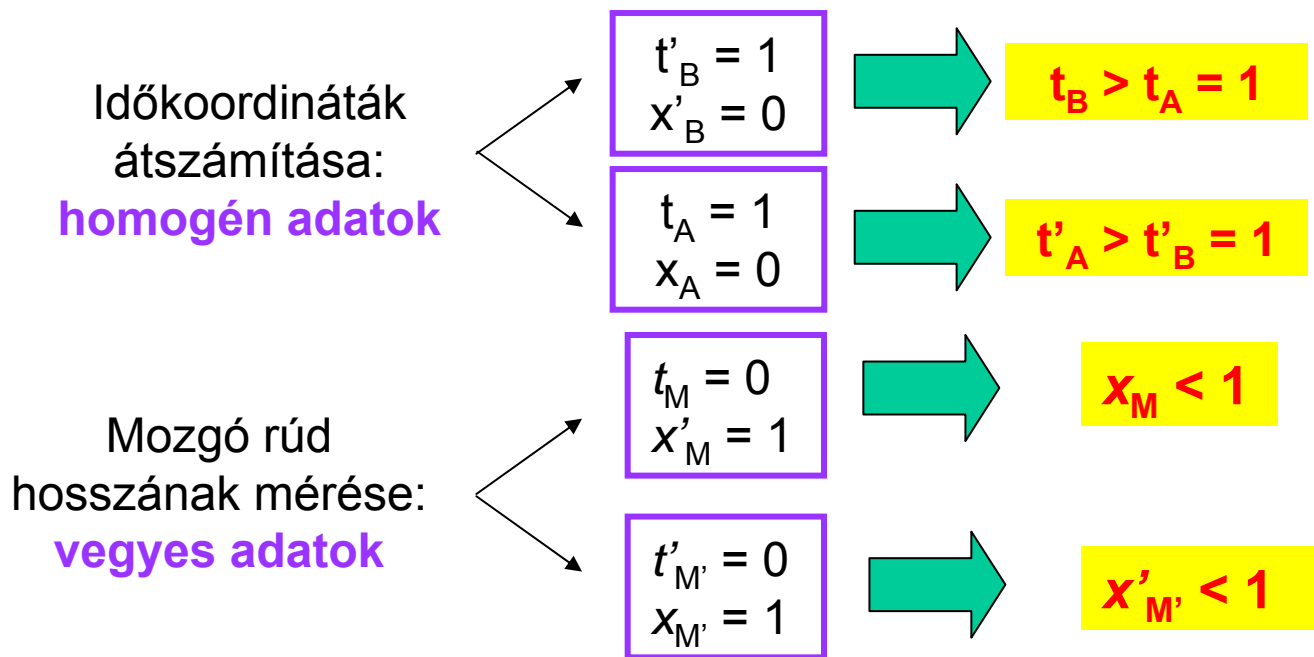

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

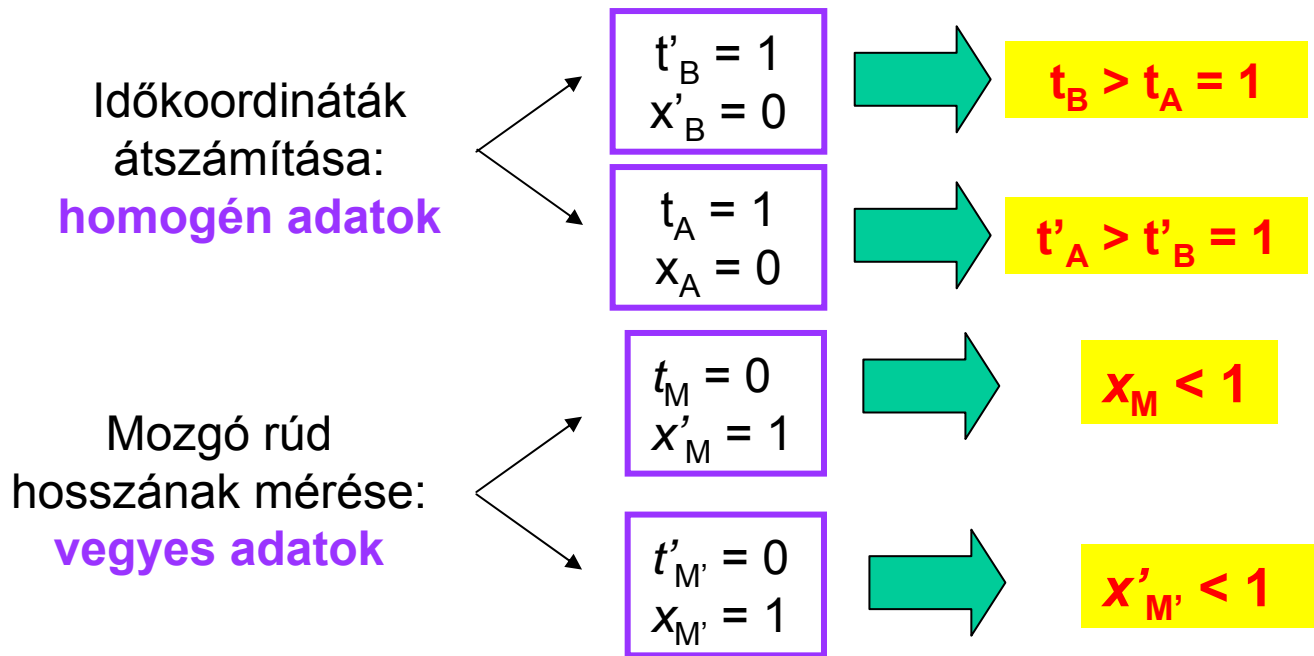

Egy újabb paradoxon:

hová lett a tér és az idő szimmetriája?

hiszen a mozgó rendszerben: - az idő megnyúlik
- a méterrúd viszont összemegy?

Nincs paradoxon: **más a mérések elve!**

A „Lorentz-kontrakció” **nem** valóságos fizikai **esemény!** A méterrúd nem nyomódik össze!
Nem történik semmi: **másképp** olvassuk le az adatokat, **a valóság más vetületét mérjük.**

Ikerparadoxon

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb?

Ikerparadoxon

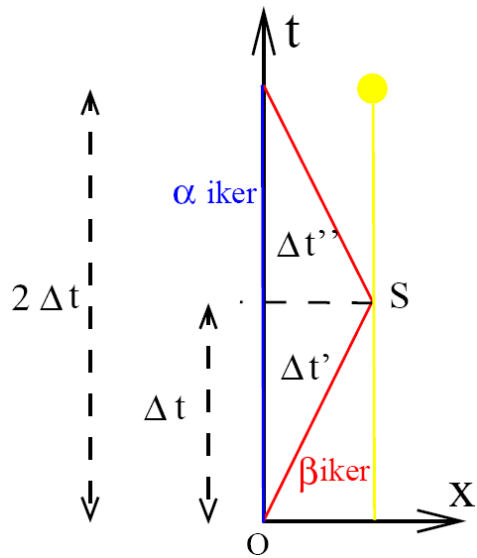
Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Ikerparadoxon

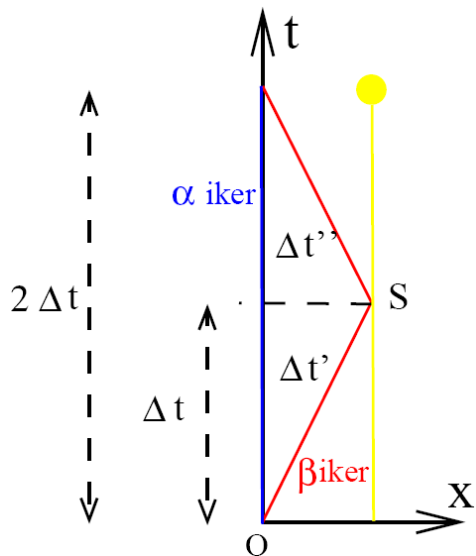
Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Ikerparadoxon

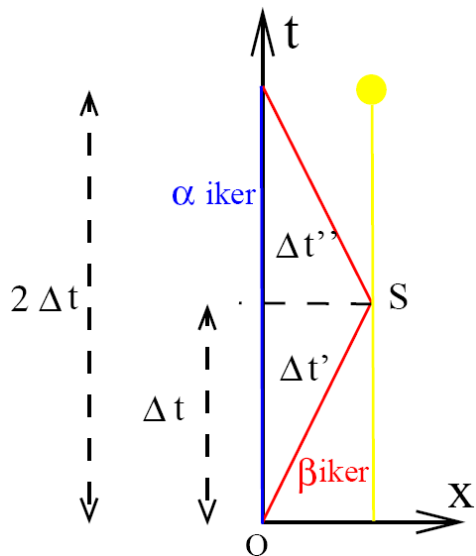
Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a β iker lesz fiatalabb.

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

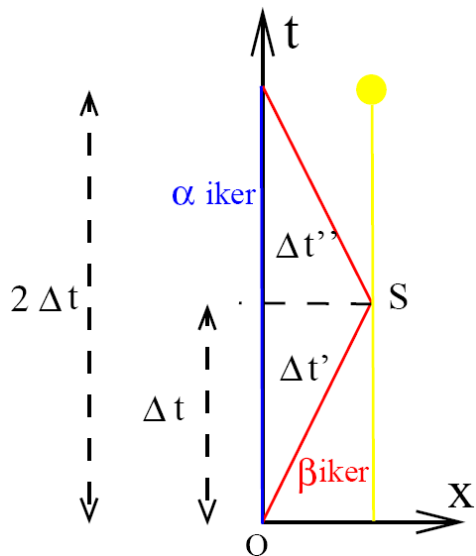
Válasz: a **β iker** lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

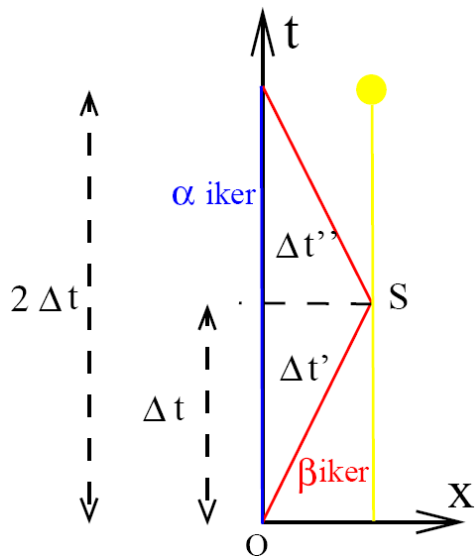
Válasz: a β iker lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a β iker lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

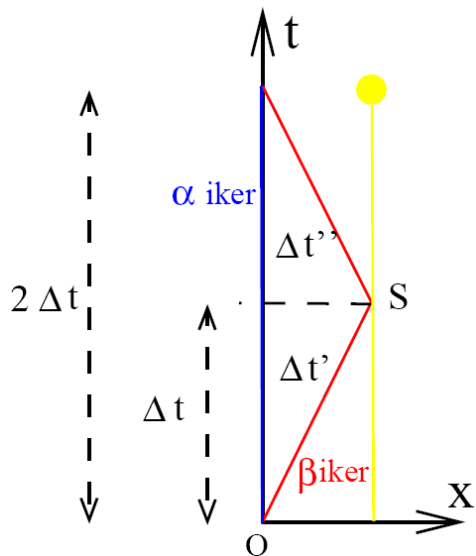
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a β iker nem volt végig egyetlen inerciarendszerben

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a **β iker** lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

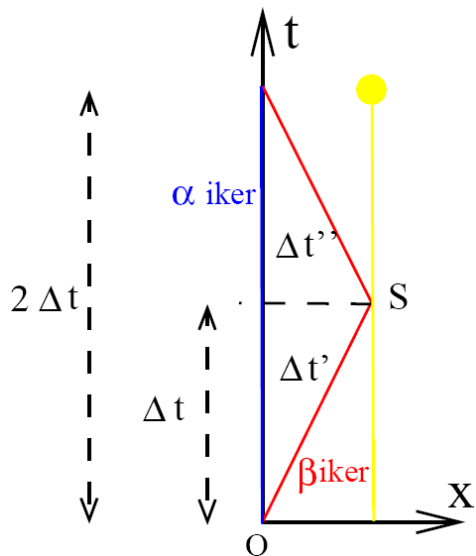
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a **β iker** nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a β iker lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

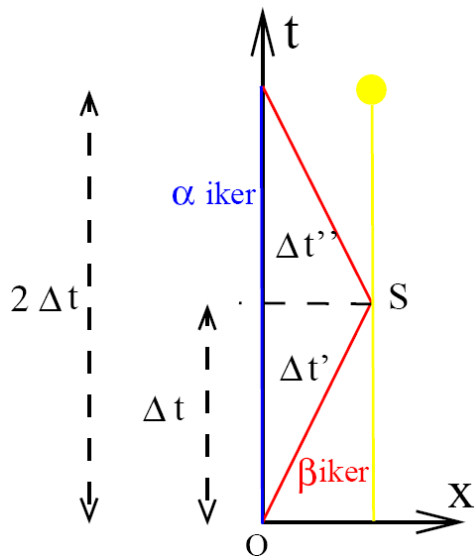
a β iker nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a β iker lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a β iker nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

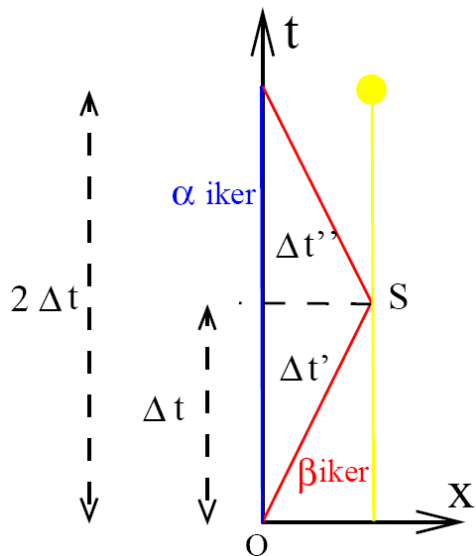
Válasz: **NEM a gyorsulás, a KR váltás!**

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a β iker lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a β iker nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

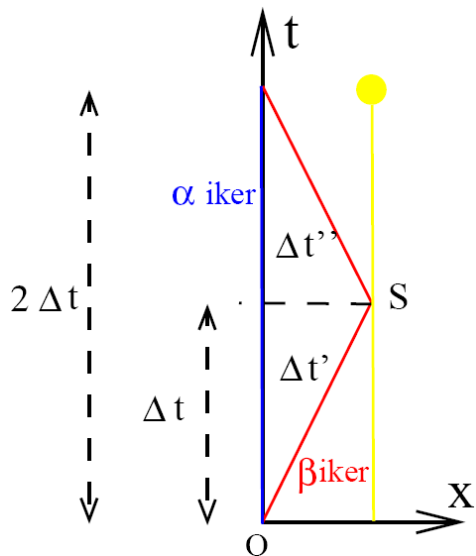
Válasz: **NEM a gyorsulás, a KR váltás!**

HÁROM KR szerepel az ábrán.

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a β iker lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

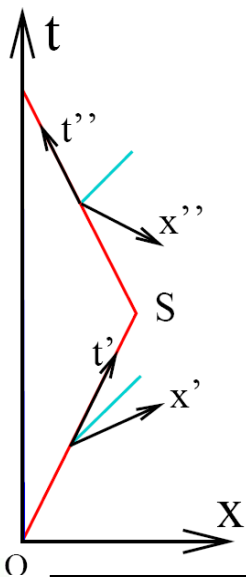
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a β iker nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

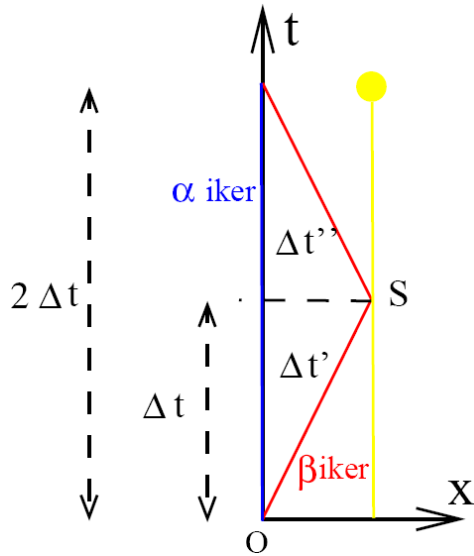
Válasz: **NEM** a gyorsulás, a **KR váltás!**

HÁROM KR szerepel az ábrán.

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a β iker lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

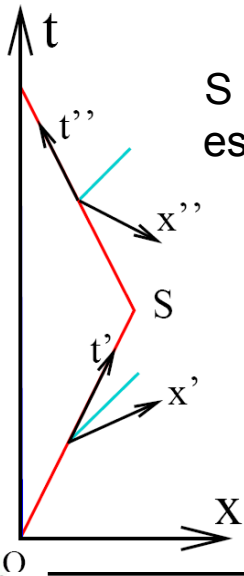
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a β iker nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

Válasz: **NEM** a gyorsulás, a **KR váltás!**

HÁROM KR szerepel az ábrán.

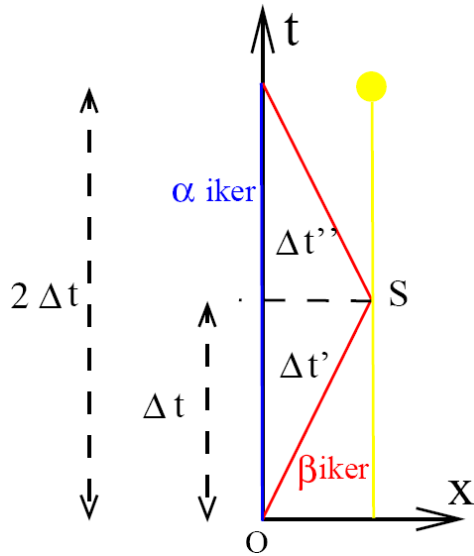

Keressük meg az S eseménnyel egyidejű eseményeket a Földön!

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a **β iker** lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

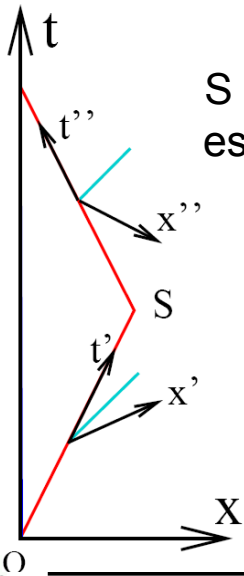
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a **β iker** nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

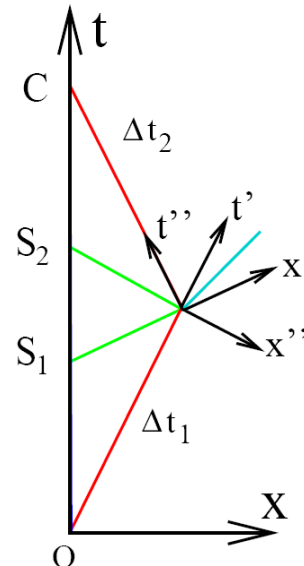
Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

Válasz: **NEM** a gyorsulás, a **KR váltás!**

HÁROM KR szerepel az ábrán.

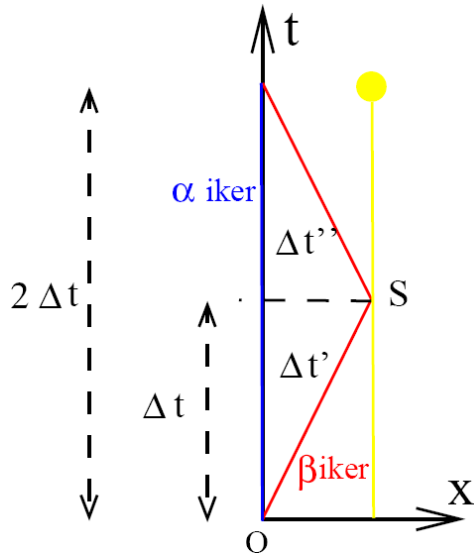

Keressük meg az S eseménnyel egyidejű eseményeket a Földön!

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a β iker lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

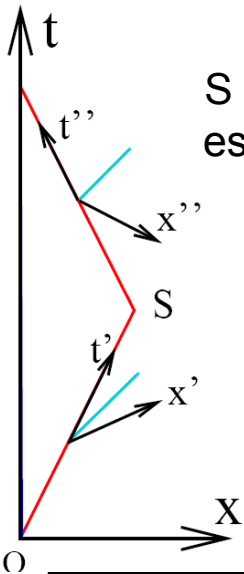
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a β iker nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

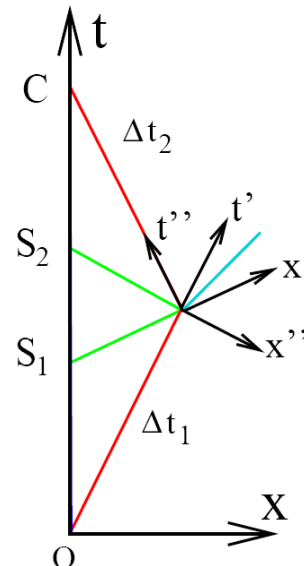
Válasz: **NEM** a gyorsulás, a **KR váltás!**

HÁROM KR szerepel az ábrán.

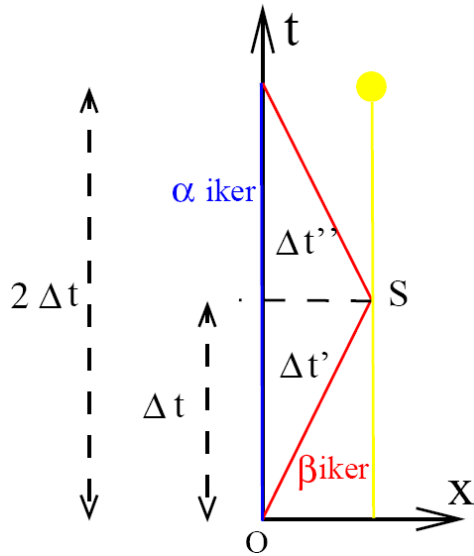
Keressük meg az S eseménnyel egyidejű eseményeket a Földön!

A KR-váltás megváltoztatja az egyidejűséget!

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a **β iker** lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

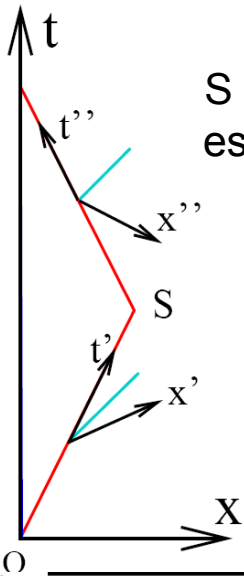
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a **β iker** nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

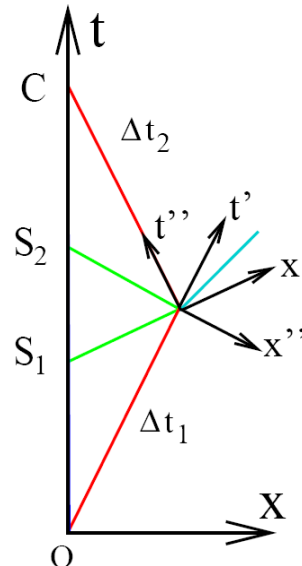
Válasz: **NEM** a gyorsulás, a **KR váltás!**

HÁROM KR szerepel az ábrán.

Keressük meg az S eseménnyel egyidejű eseményeket a Földön!

A KR-váltás megváltoztatja az egyidejűséget!

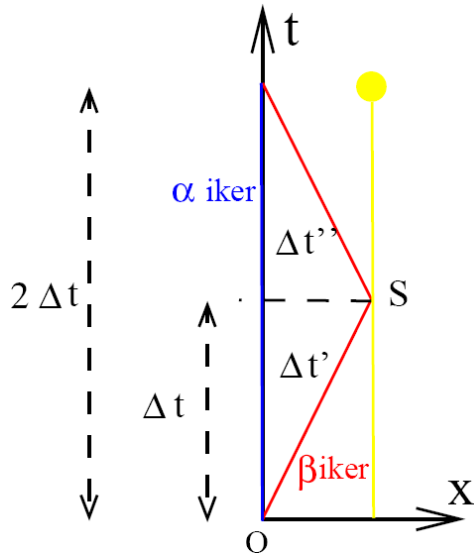

$$OS_1 < \Delta t_1$$

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a **β iker** lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

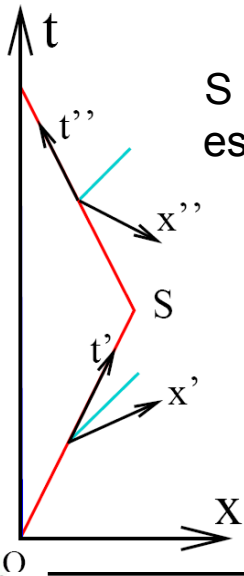
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a **β iker** nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

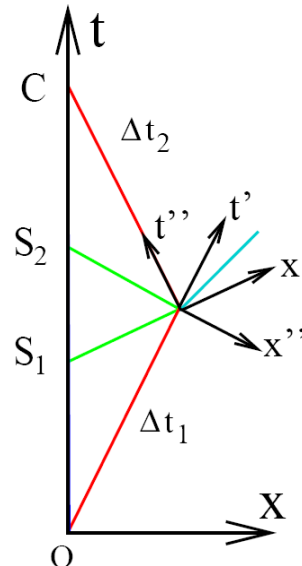
Válasz: **NEM** a gyorsulás, a **KR váltás!**

HÁROM KR szerepel az ábrán.

Keressük meg az S eseménnyel egyidejű eseményeket a Földön!

A KR-váltás megváltoztatja az egyidejűséget!

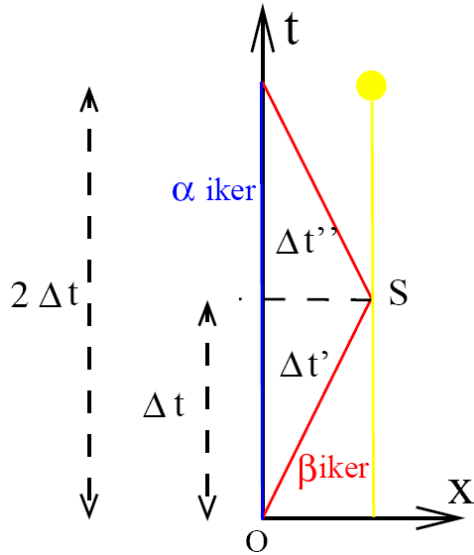

$$OS_1 < \Delta t_1 \quad \text{és} \quad S_2C < \Delta t_2$$

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a **β iker** lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

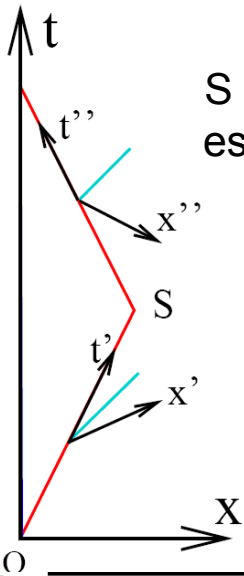
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a **β iker** nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

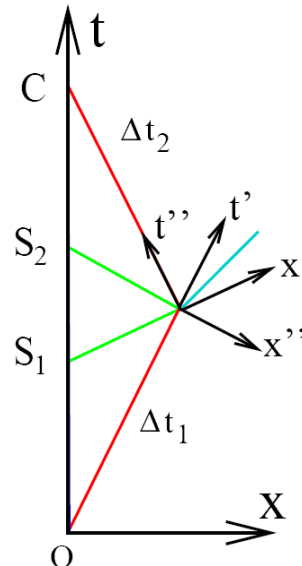
Válasz: **NEM** a gyorsulás, a **KR váltás!**

HÁROM KR szerepel az ábrán.

Keressük meg az S eseménnyel egyidejű eseményeket a Földön!

A KR-váltás megváltoztatja az egyidejűséget!

$$OS_1 < \Delta t_1 \quad \text{és} \quad S_2C < \Delta t_2$$

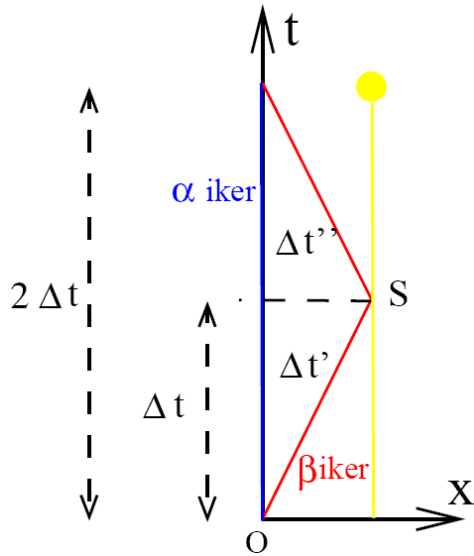
DE:

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a **β iker** lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

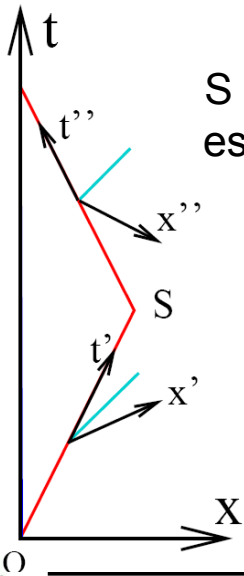
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a **β iker** nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

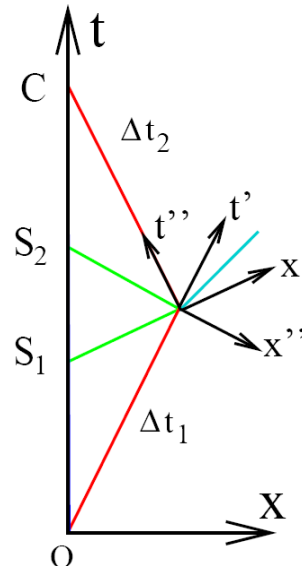
Válasz: **NEM** a gyorsulás, a **KR váltás!**

HÁROM KR szerepel az ábrán.

Keressük meg az S eseménnyel egyidejű eseményeket a Földön!

A KR-váltás megváltoztatja az egyidejűséget!

$$OS_1 < \Delta t_1 \quad \text{és} \quad S_2C < \Delta t_2$$

DE:

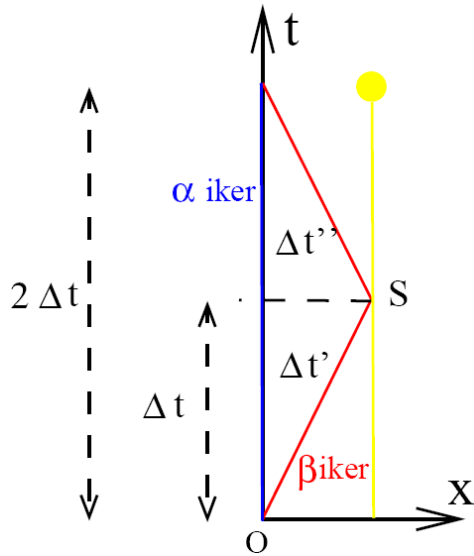
$$OS_1 + S_1S_2 + S_2C$$

α iker

Ikerparadoxon

Ki lesz a fiatalabb? Az űrutazó vagy a Földön maradt iker?

Válasz: a β iker lesz fiatalabb.

Ellenvetés: hová lett a KR szimmetria?

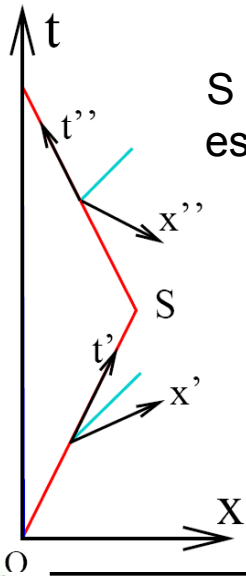
Válasz: a két út **NEM** egyenértékű:

a β iker nem volt végig egyetlen inerciarendszerben az S pontban gyorsult, „átugrott” egy visszafelé menő űrhajóba.

Ellenvetés: ezek szerint a gyorsulás fiatalít?

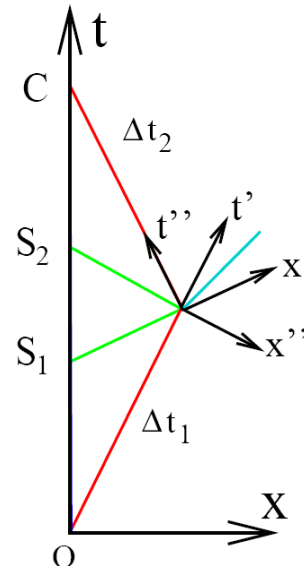
Válasz: **NEM** a gyorsulás, a **KR váltás!**

HÁROM KR szerepel az ábrán.

Keressük meg az S eseménnyel egyidejű eseményeket a Földön!

A KR-váltás megváltoztatja az egyidejűséget!

$$OS_1 < \Delta t_1 \quad \text{és} \quad S_2C < \Delta t_2$$

DE:

$$OS_1 + S_1S_2 + S_2C > \Delta t_1 + \Delta t_2$$

α iker

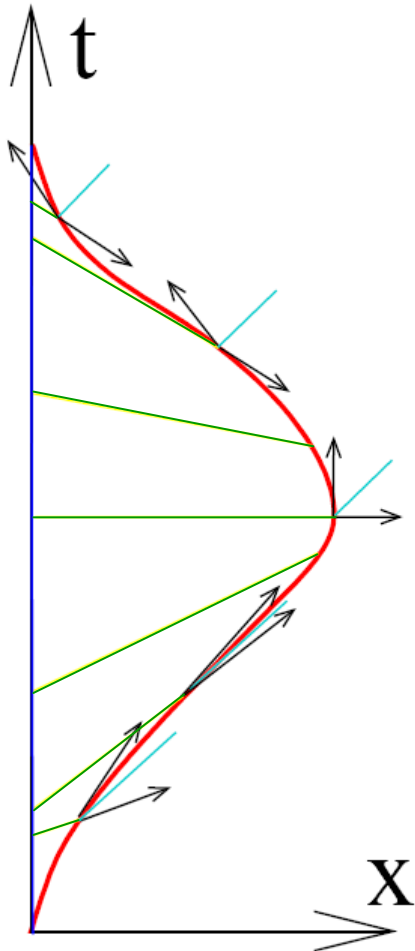
β iker

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

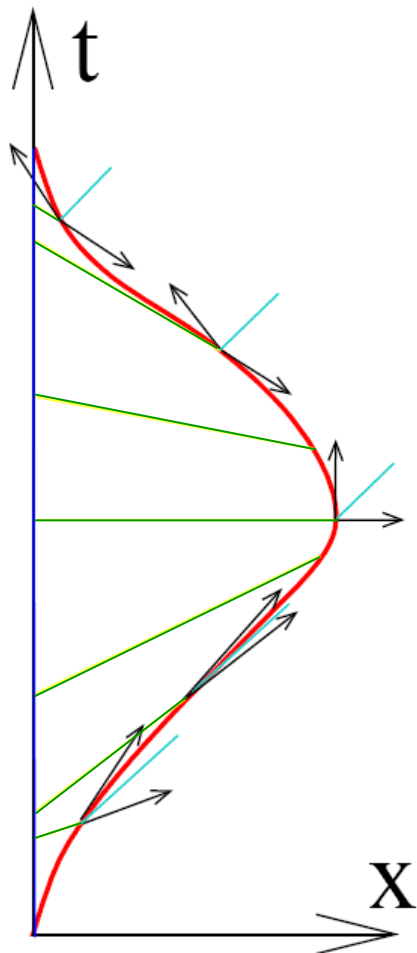

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

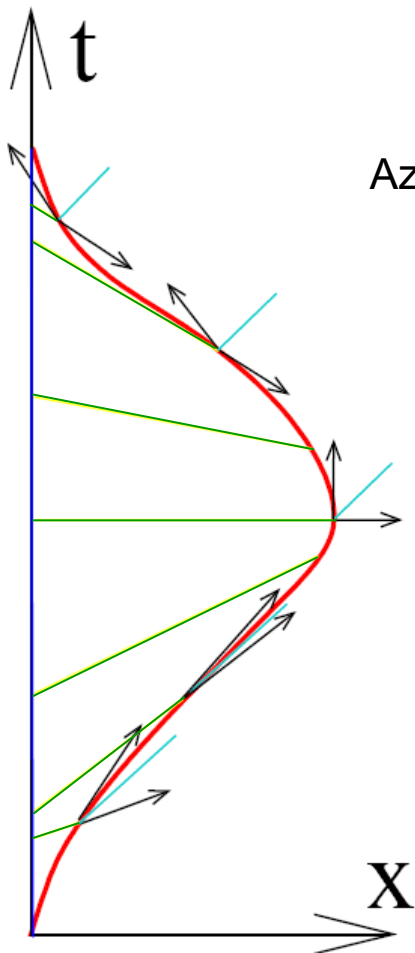

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

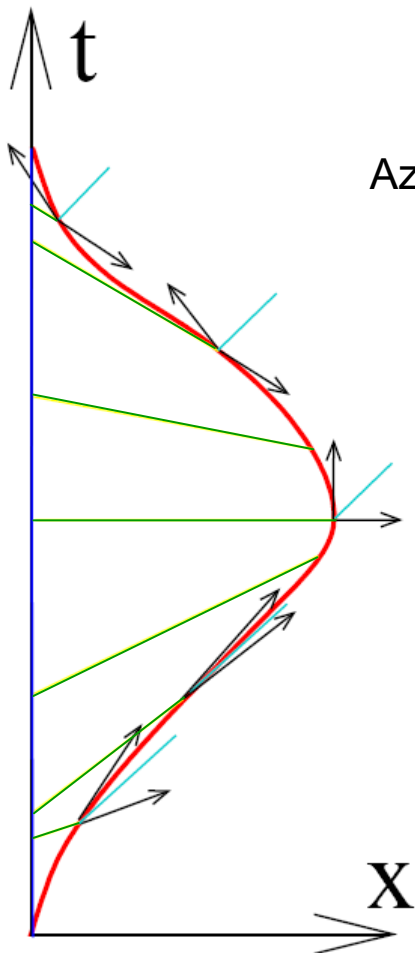
Folytonosan változó sebességű űrhajó:

Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!

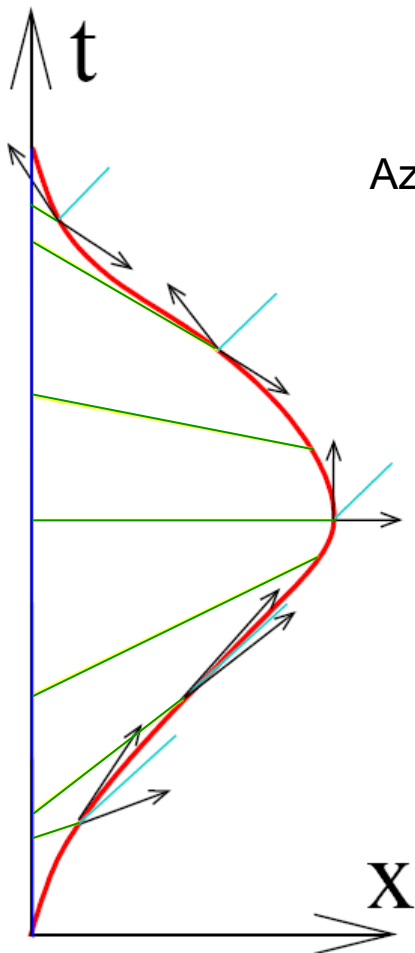
Folytonosan változó sebességű űrhajó:

Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!
A visszaforduláskor gyorsan változik az egyidejűség.

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

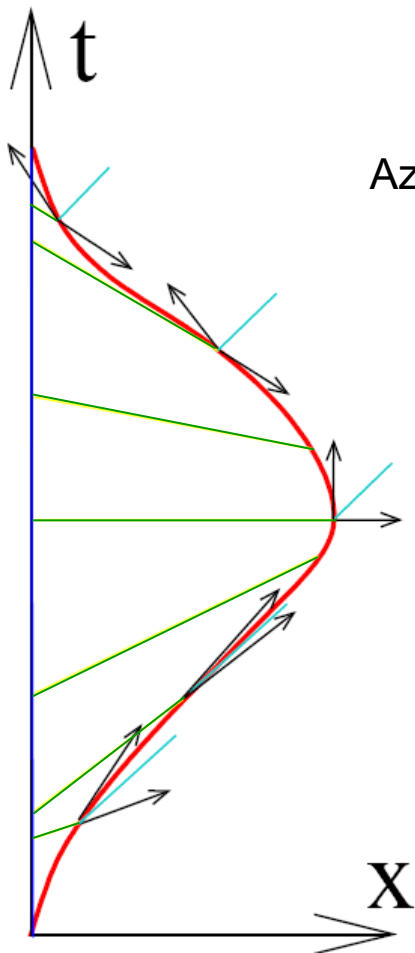
Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!
A visszaforduláskor gyorsan változik az egyidejűség.

Az ikerparadoxon
geometriai interpretációja:

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

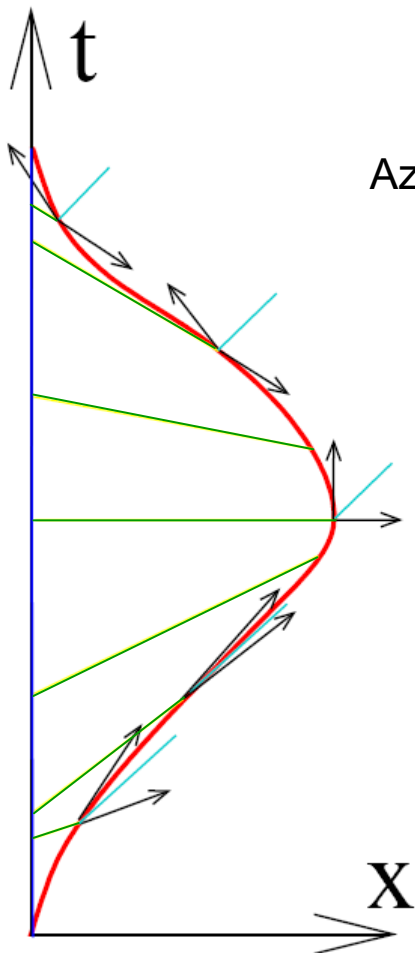
Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!
A visszaforduláskor gyorsan változik az egyidejűség.

Az ikerparadoxon
geometriai interpretációja:

Euklidésznél:

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

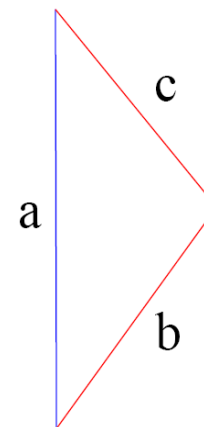

Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

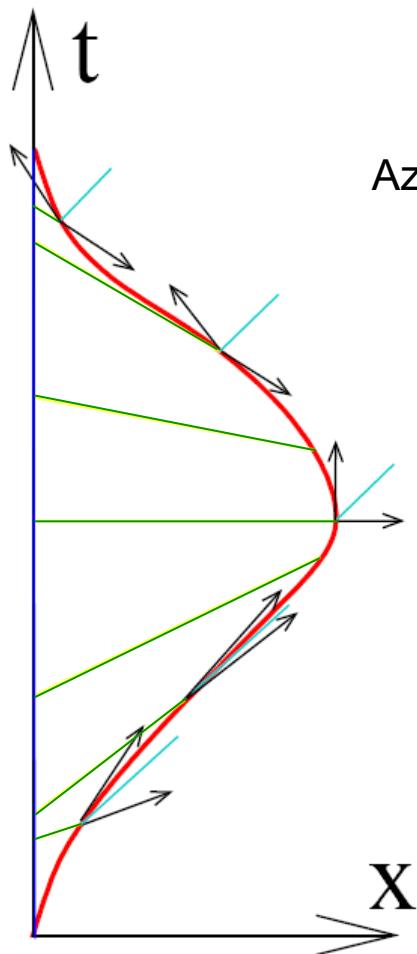
Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!
A visszaforduláskor gyorsan változik az egyidejűség.

Az ikerparadoxon geometriai interpretációja:

Euklidésznél:

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

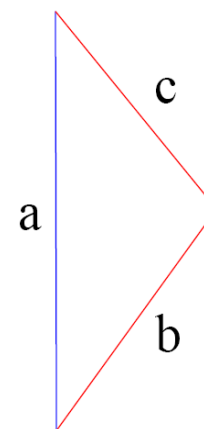

Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!
A visszaforduláskor gyorsan változik az egyidejűség.

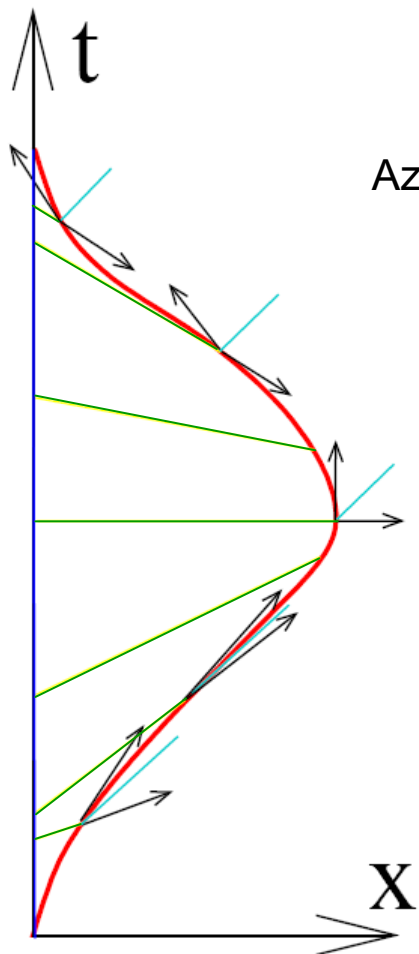
Az ikerparadoxon geometriai interpretációja:

Euklidésznél:

$$b + c > a$$

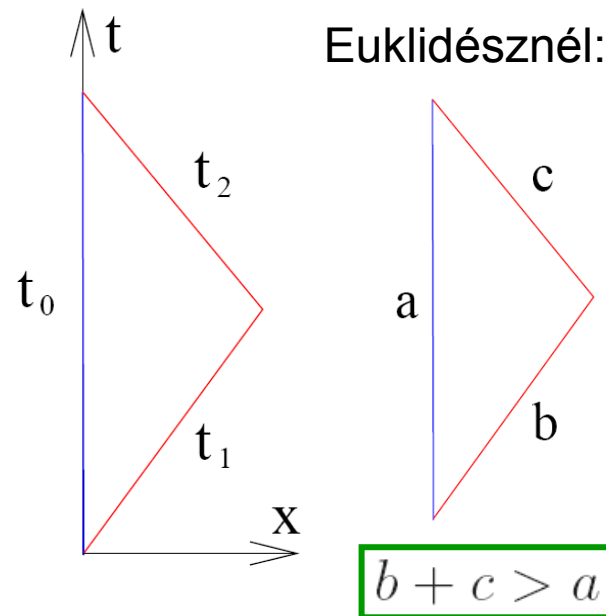
Folytonosan változó sebességű űrhajó:

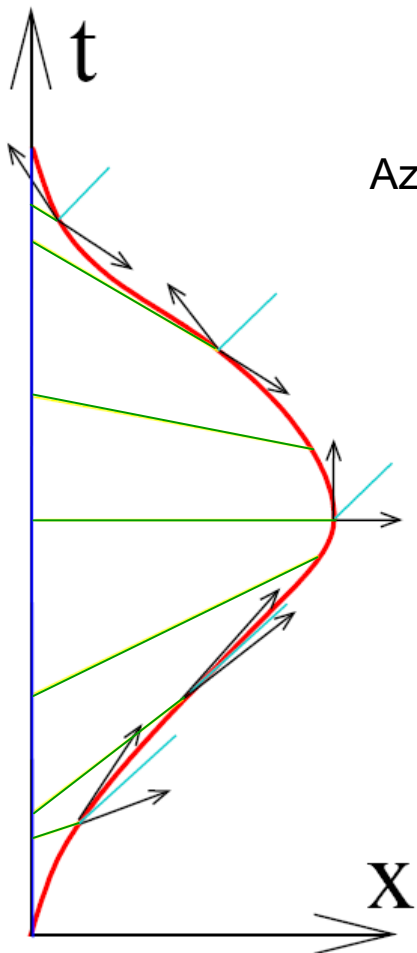
Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!
A visszaforduláskor gyorsan változik az egyidejűség.

Az ikerparadoxon geometriai interpretációja:

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

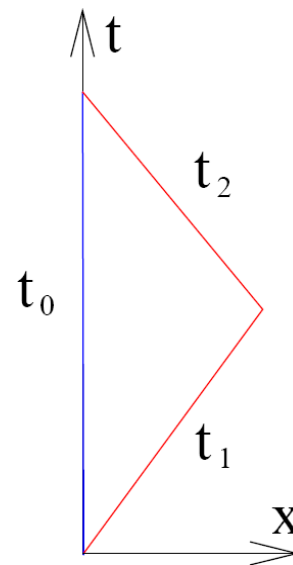

Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

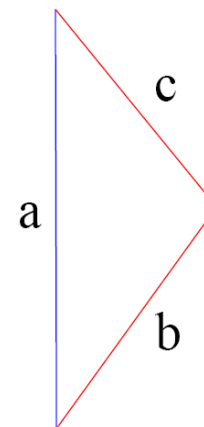
Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!
A visszaforduláskor gyorsan változik az egyidejűség.

Az ikerparadoxon geometriai interpretációja:

$$t_1 + t_2 < t_0$$

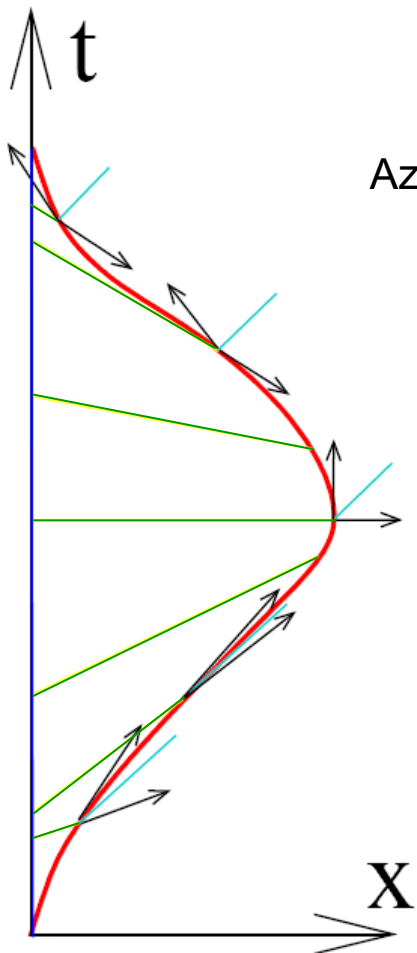

Euklidésznél:

$$b + c > a$$

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

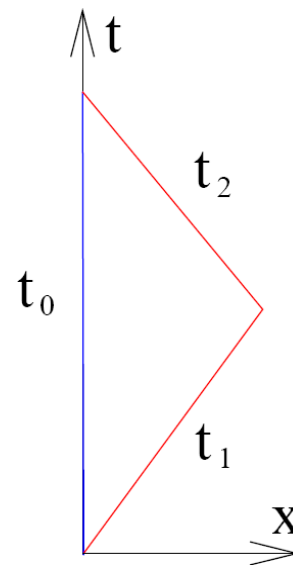
Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!
A visszaforduláskor gyorsan változik az egyidejűség.

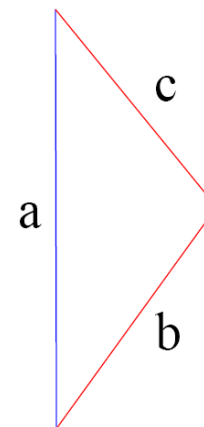
Az ikerparadoxon geometriai interpretációja:

„Anti”-háromszög-egyenlőtlenség:

$$t_1 + t_2 < t_0$$

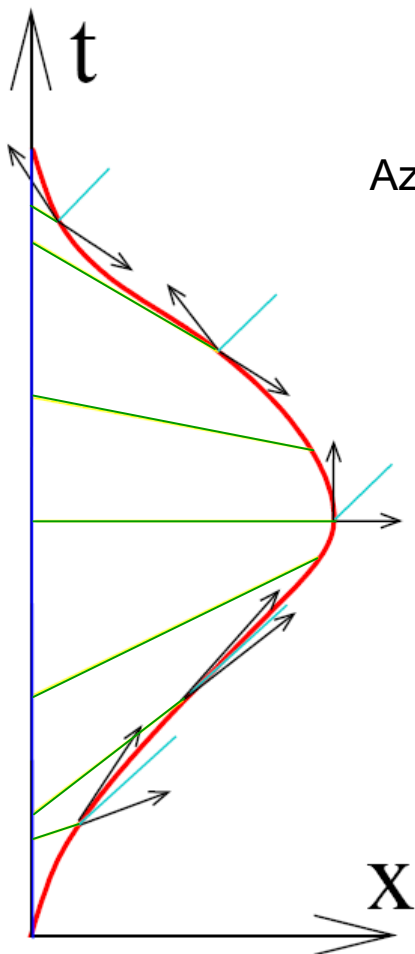

Euklidésznél:

$$b + c > a$$

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonal érintője.

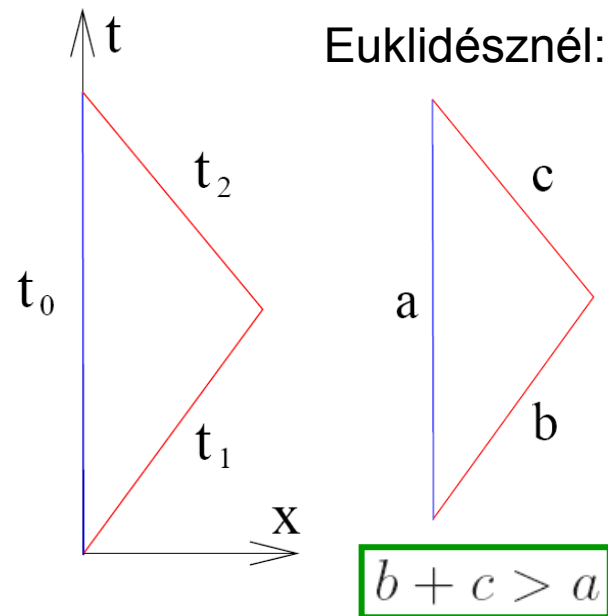
Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!
A visszaforduláskor gyorsan változik az egyidejűség.

Az ikerparadoxon geometriai interpretációja:

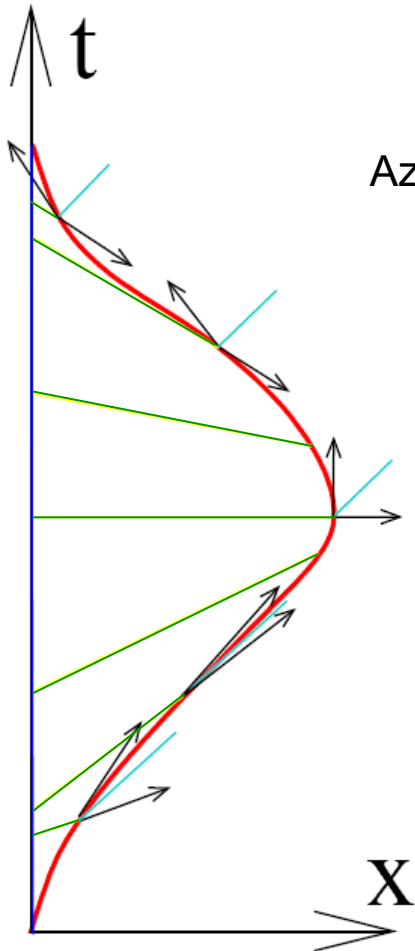
„Anti”-háromszög-egyenlőtlenség:

$$t_1 + t_2 < t_0$$

Ez a téridő-geometria sajátossága

Folytonosan változó sebességű űrhajó:

Minden pontban van egy pillanatnyi, **lokális inerciarendszer**: ez folyamatosan változik. Időtengelye a világvonala érintője.

Az utazás adott pillanatával az utazó szerint egyidejű események ideje **nem egyenletesen söpri végig** a Föld világvonalát!
A visszaforduláskor gyorsan változik az egyidejűség.

Az ikerparadoxon geometriai interpretációja:

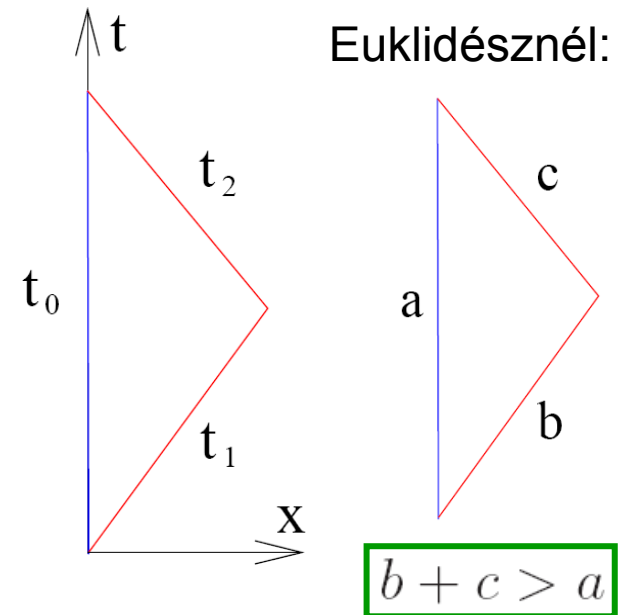
„Anti”-háromszög-egyenlőtlenség:

$$t_1 + t_2 < t_0$$

Ez a téridő-geometria sajátossága

Vigyázat!

Csak időszerű szakaszokra igaz!

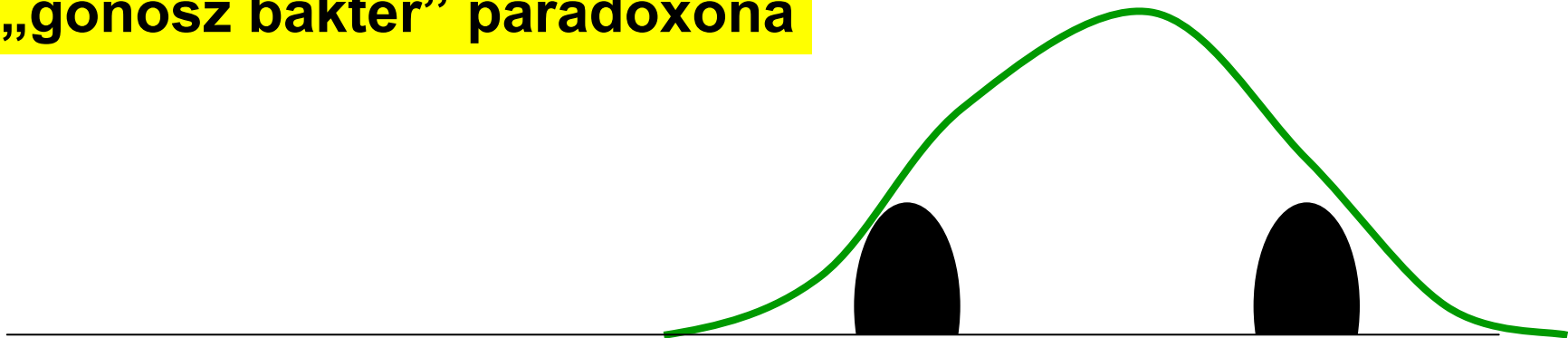

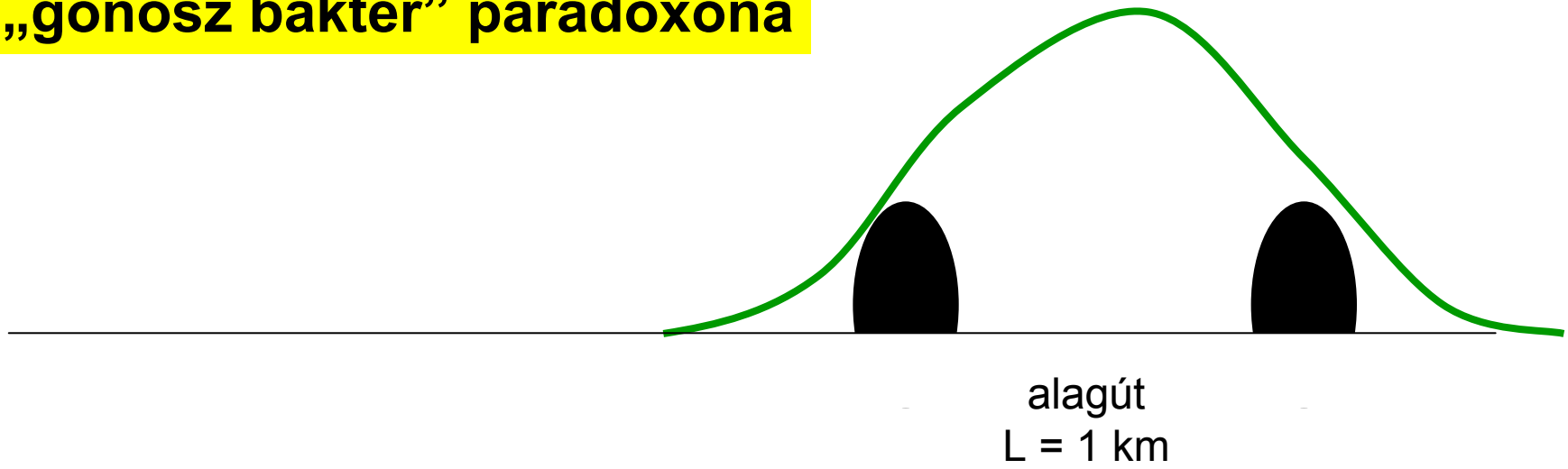
A „gonosz bakter” paradoxona

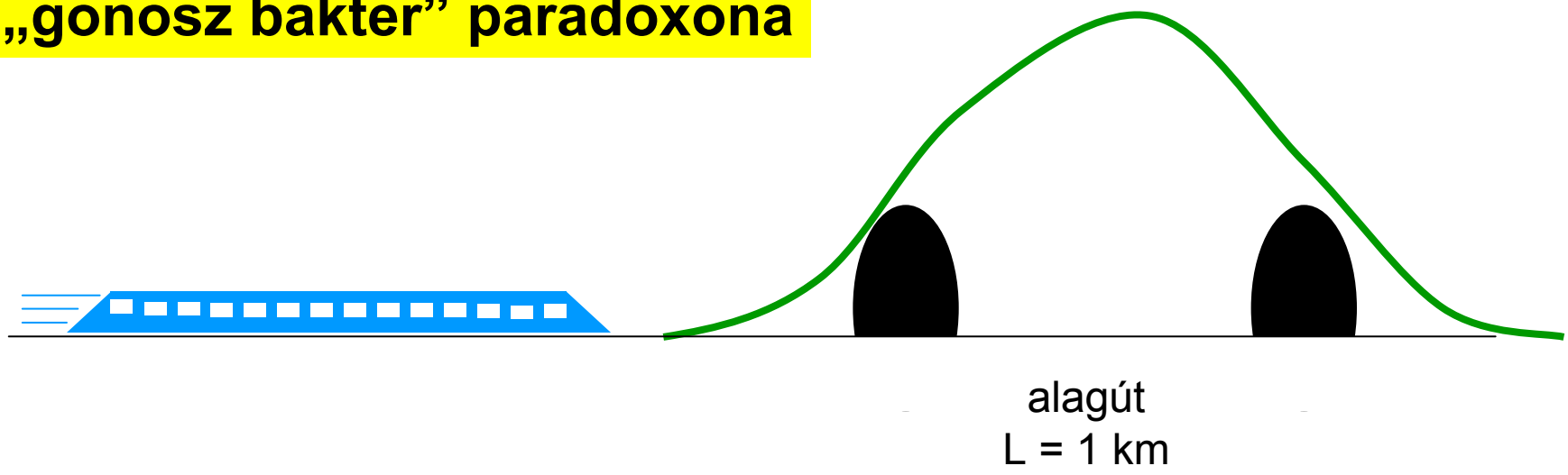
A „gonosz bakter” paradoxona

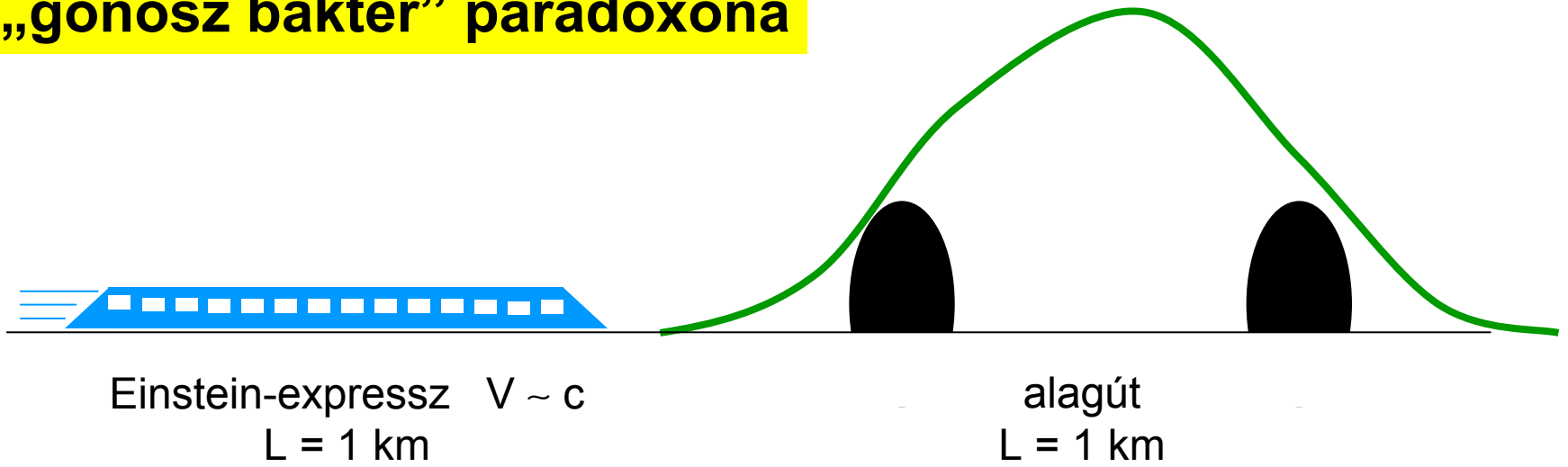
A „gonosz bakter” paradoxona

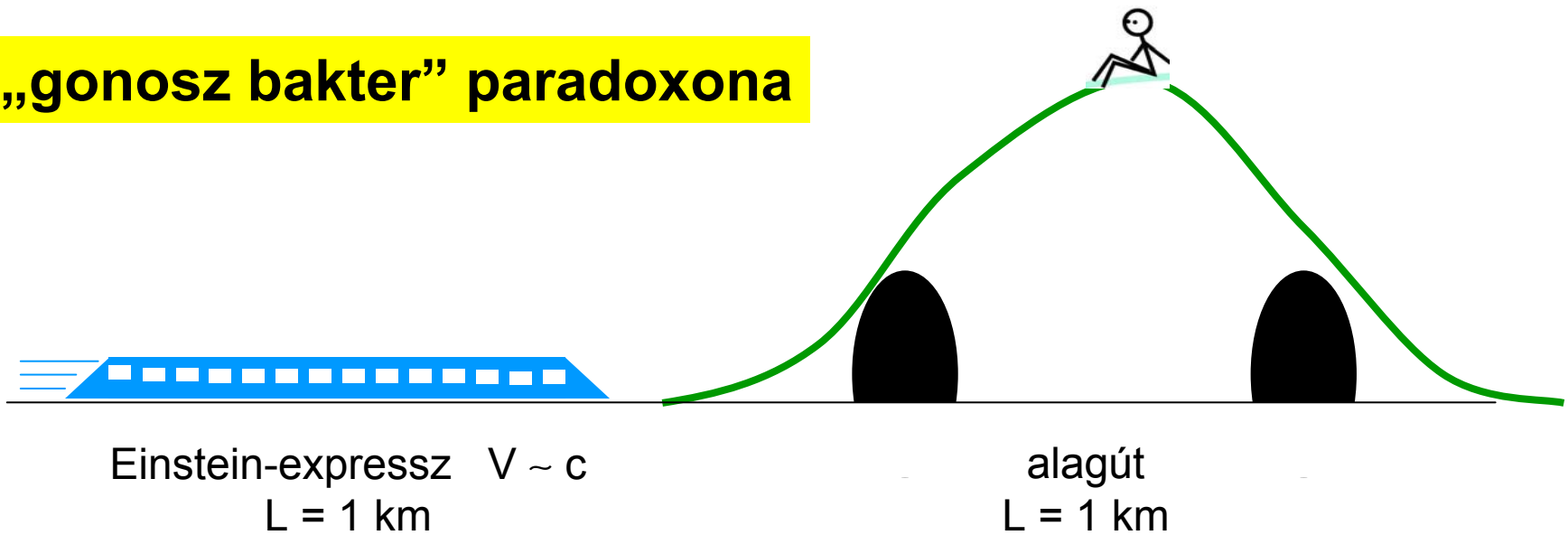
A „gonosz bakter” paradoxona

A „gonosz bakter” paradoxona

A „gonosz bakter” paradoxona

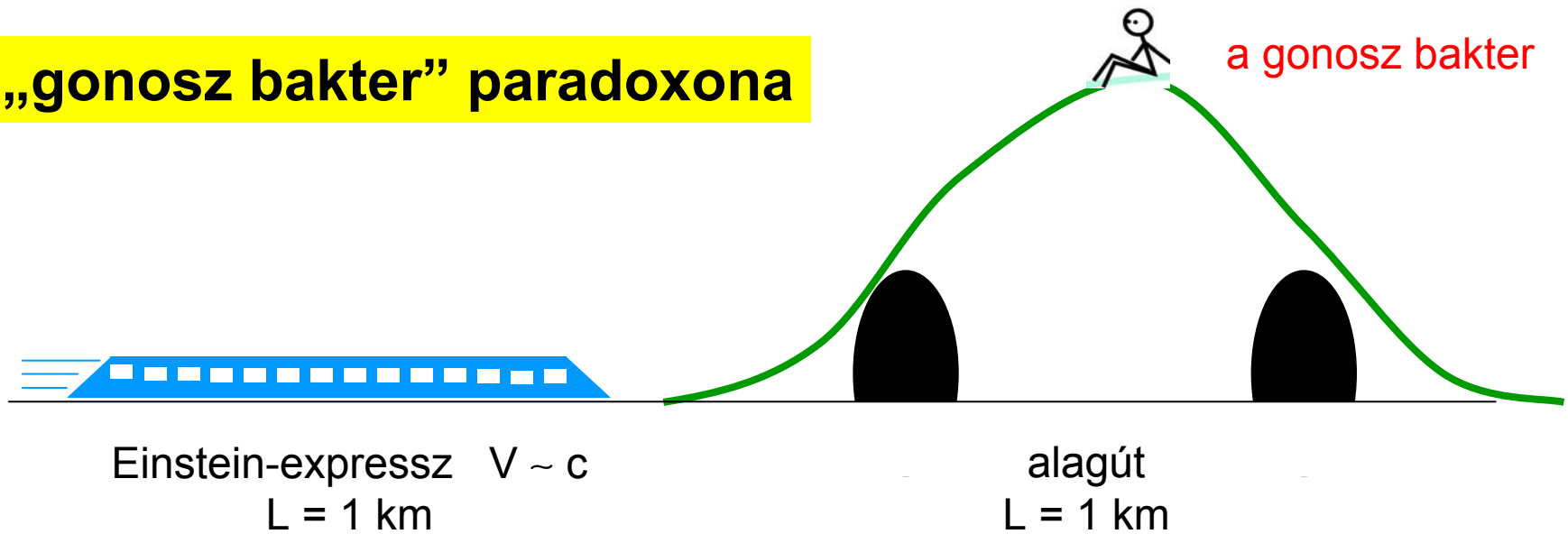

Einstein-expressz $V \sim c$
 $L = 1 \text{ km}$

alagút
 $L = 1 \text{ km}$

A „gonosz bakter” paradoxona

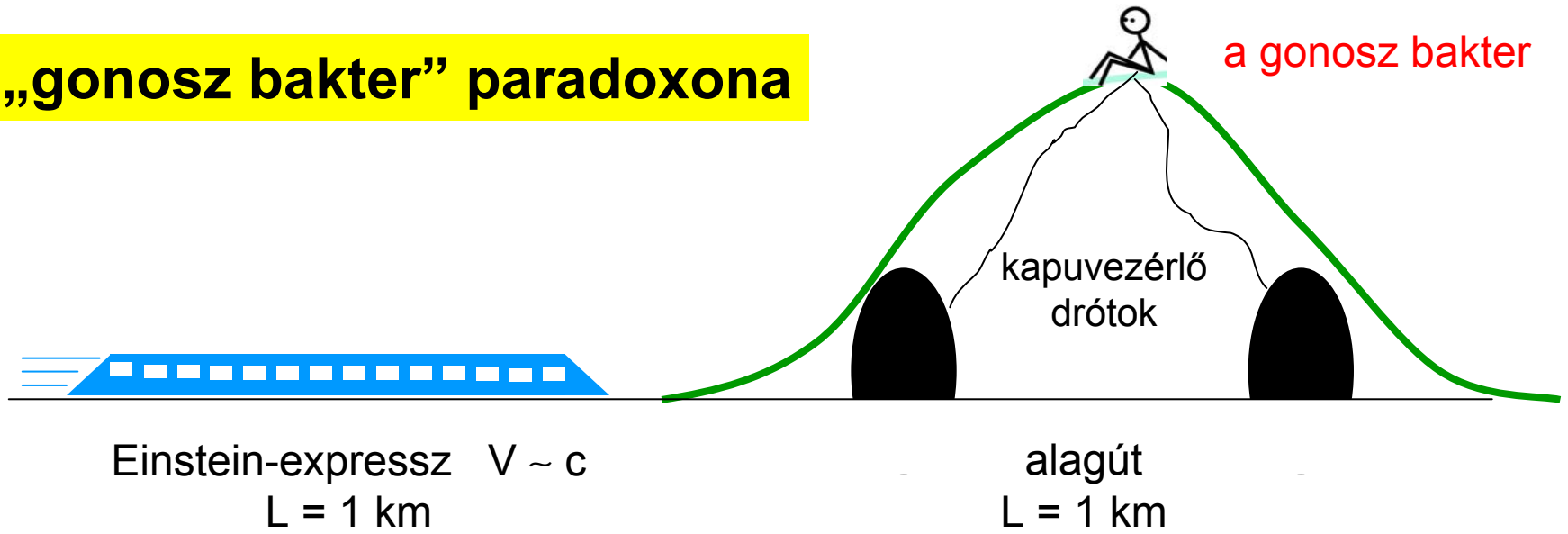

Einstein-expressz $V \sim c$
 $L = 1 \text{ km}$

alagút
 $L = 1 \text{ km}$

A „gonosz bakter” paradoxona

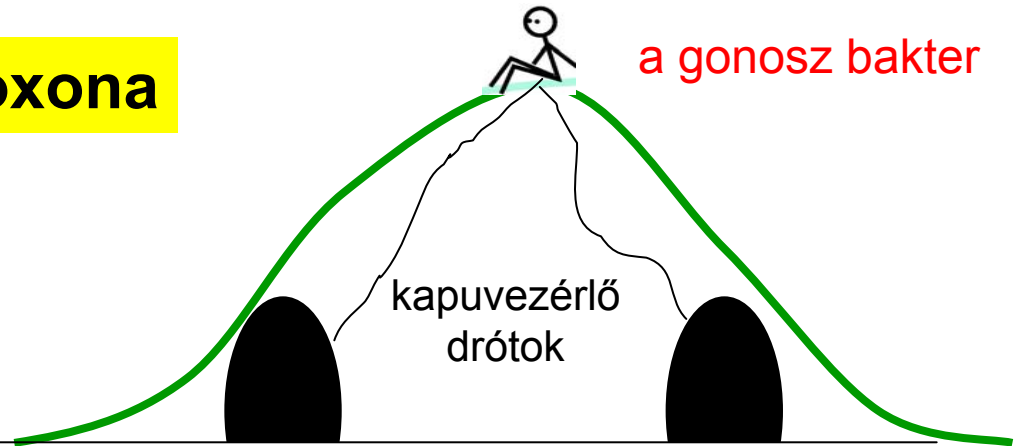

A „gonosz bakter” paradoxona

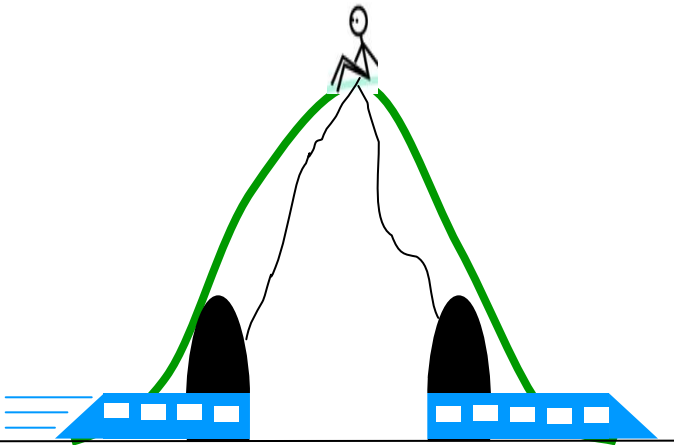
a gonosz bakter

Einstein-expressz $V \sim c$
 $L = 1 \text{ km}$

alagút
 $L = 1 \text{ km}$

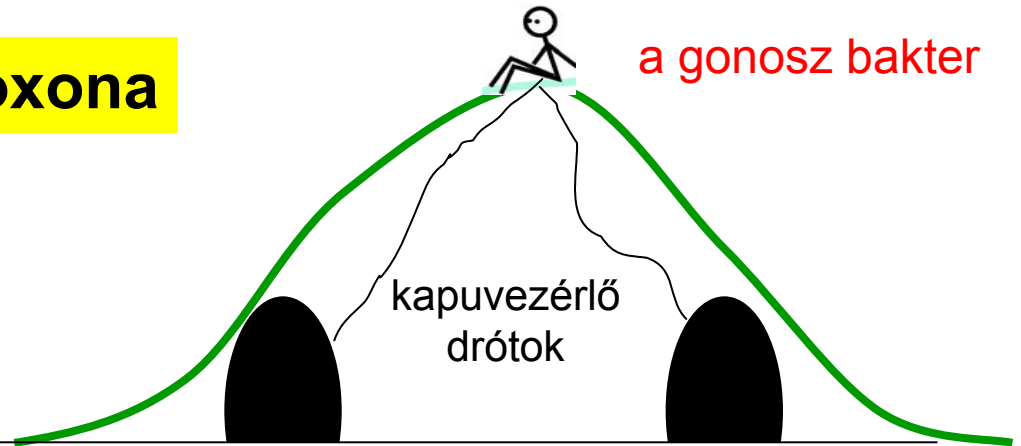

A „gonosz bakter” paradoxona

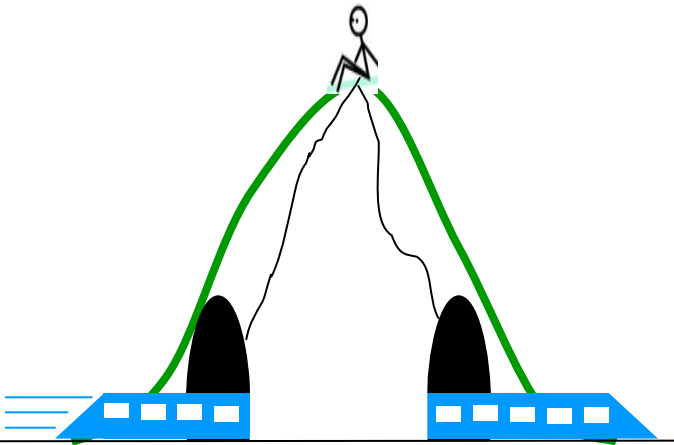
a gonosz bakter

Einstein-expressz $V \sim c$
 $L = 1 \text{ km}$

alagút
 $L = 1 \text{ km}$

Így látja a mozdonyvezető

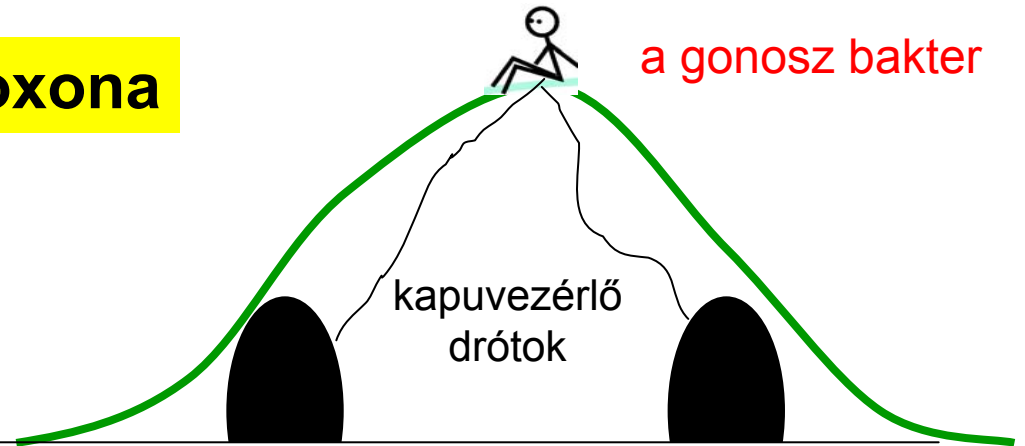

A „gonosz bakter” paradoxona

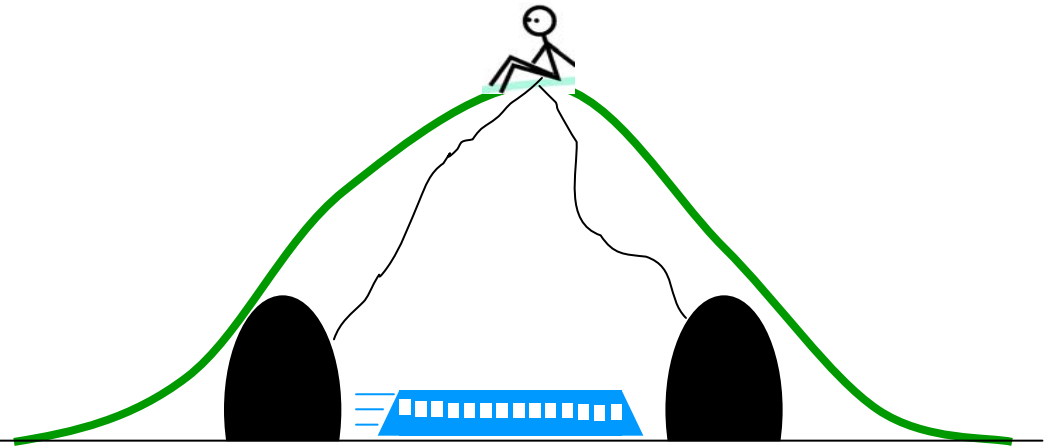
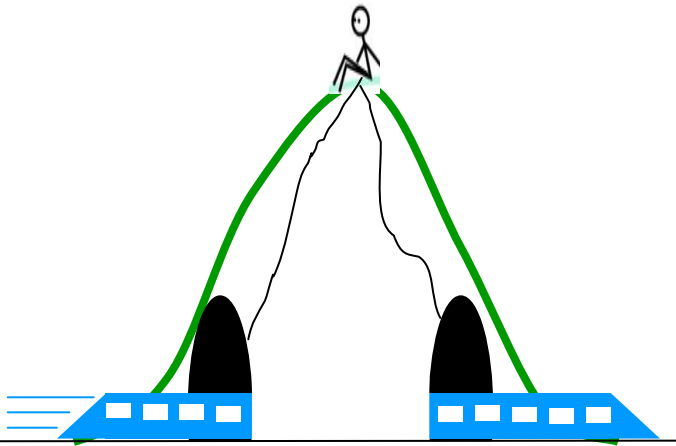
a gonosz bakter

Einstein-expressz $V \sim c$
 $L = 1 \text{ km}$

alagút
 $L = 1 \text{ km}$

Így látja a mozdonyvezető

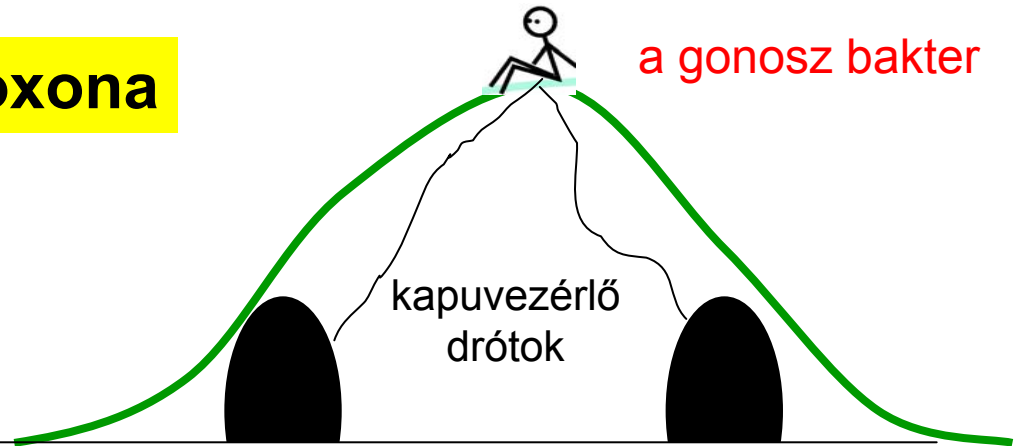

A „gonosz bakter” paradoxona

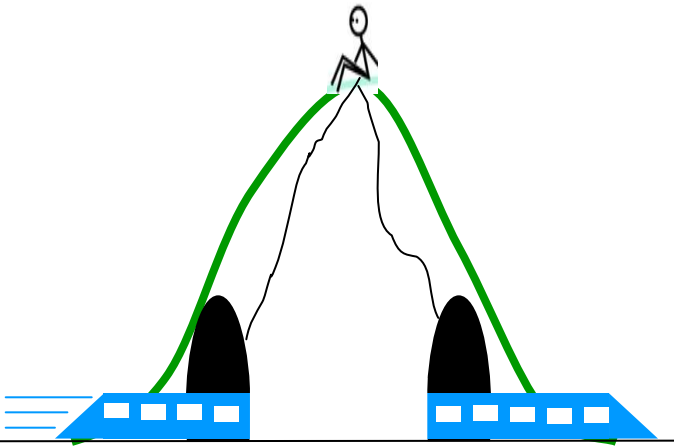
a gonosz bakter

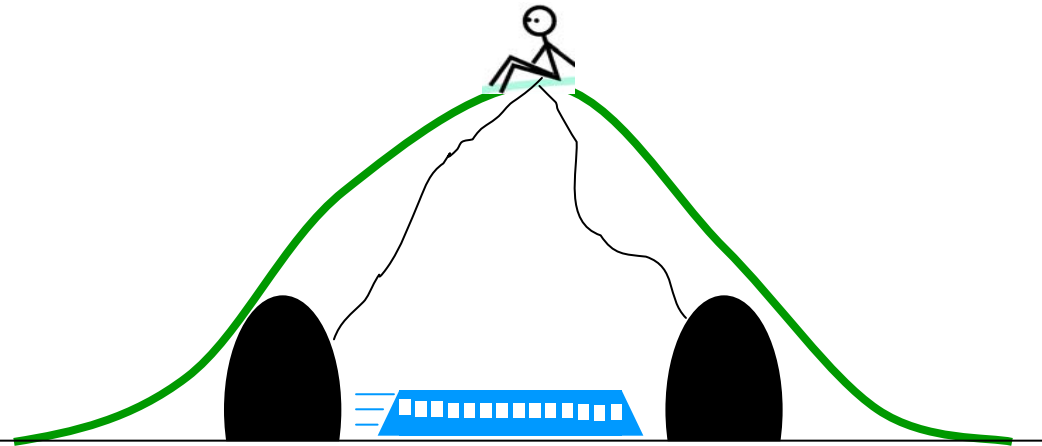
Einstein-expressz $V \sim c$
 $L = 1 \text{ km}$

alagút
 $L = 1 \text{ km}$

Így látja a mozdonyvezető

Így látja a gonosz bakter.

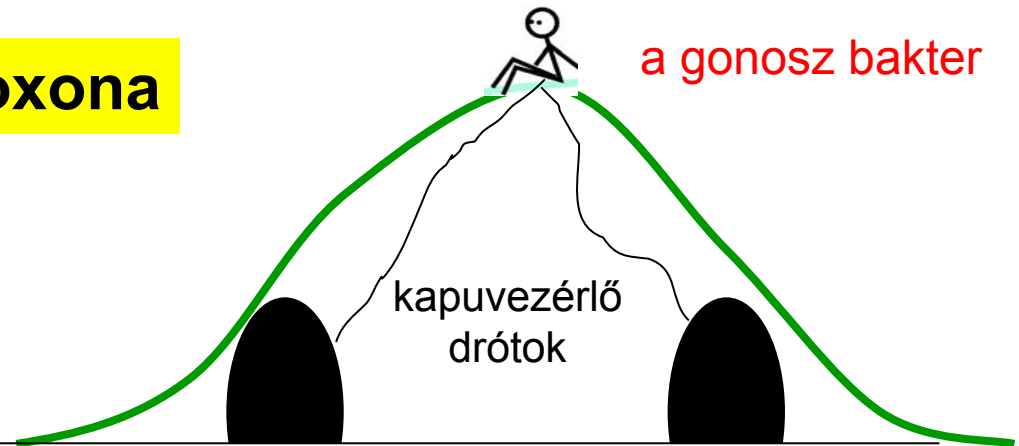

A „gonosz bakter” paradoxona

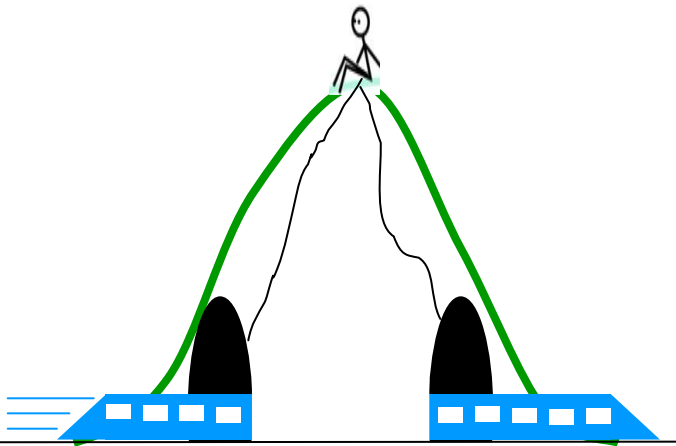
a gonosz bakter

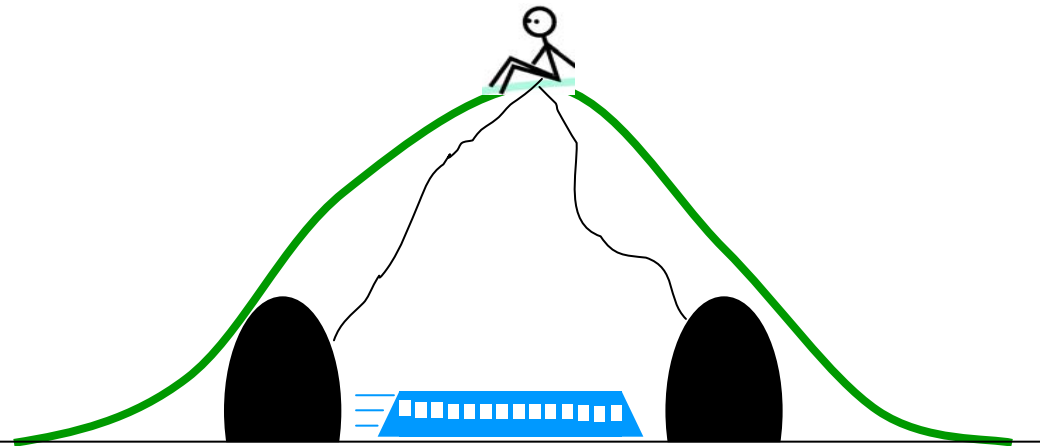
Einstein-expressz $V \sim c$
 $L = 1 \text{ km}$

alagút
 $L = 1 \text{ km}$

Így látja a mozdonyvezető

Így látja a gonosz bakter. **És akkor huss, becsukja mindkét kaput!**

A gonosz bakter paradoxona:

A gonosz bakter paradoxona:
be van-e zárva a vonat, vagy nincs?

A gonosz bakter paradoxona:

be van-e zárva a vonat, vagy nincs?

Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

A gonosz bakter paradoxona:
be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:
de bizony függ!

A gonosz bakter paradoxona:

be van-e zárva a vonat, vagy nincs?

Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:

de bizony függ!

Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A gonosz bakter paradoxona:

be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:

de bizony függ!
Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A távoli események egyidejűsége nem abszolút, függ attól, ki nézi!

A gonosz bakter paradoxona:

be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:

de bizony függ!
Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A távoli események egyidejűsége nem abszolút, függ attól, ki nézi!

Amikor a vonat hátsó vége is beér az alagútba, a bakter megnyomja a gombot, a **két kapu** egymástól távol bezáródik.

A gonosz bakter paradoxona:

be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:

de bizony függ!
Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A távoli események egyidejűsége nem abszolút, függ attól, ki nézi!

Amikor a vonat hátsó vége is beér az alagútba, a bakter megnyomja a gombot, a **két kapu** egymástól távol bezáródik.
Ezek a bakter számára egyidejű események.

A gonosz bakter paradoxona:

be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:

de bizony függ!
Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A távoli események egyidejűsége nem abszolút, függ attól, ki nézi!

Amikor a vonat hátsó vége is beér az alagútba, a bakter megnyomja a gombot, a két kapu egymástól távol bezáródik.

Ezek a bakter számára egyidejű események.

De a mozdonyvezető számára nem!

A gonosz bakter paradoxona:
be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:
de bizony függ!
Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A távoli események egyidejűsége nem abszolút, függ attól, ki nézi!

Amikor a vonat hátsó vége is beér az alagútba, a bakter megnyomja a gombot, a **két kapu** egymástól távol bezáródik.

Ezek a bakter számára egyidejű események.

De a mozdonyvezető számára nem!

Módosítás: a nem teljesen gonosz bakter paradoxona.

A gonosz bakter paradoxona:
be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:
de bizony függ!
Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A távoli események egyidejűsége nem abszolút, függ attól, ki nézi!

Amikor a vonat hátsó vége is beér az alagútba, a bakter megnyomja a gombot, a **két kapu** egymástól távol bezáródik.

Ezek a bakter számára egyidejű események.

De a mozdonyvezető számára nem!

Módosítás: a nem teljesen gonosz bakter paradoxona.
Miután csapdába ejtette a vonatot, a bakter megszánja az utasokat.

A gonosz bakter paradoxona:

be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:

de bizony függ!
Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A távoli események egyidejűsége nem abszolút, függ attól, ki nézi!

Amikor a vonat hátsó vége is beér az alagútba, a bakter megnyomja a gombot, a **két kapu** egymástól távol bezáródik.

Ezek a bakter számára egyidejű események.

De a mozdonyvezető számára nem!

Módosítás: a nem teljesen gonosz bakter paradoxona.

Miután csapdába ejtette a vonatot, a bakter megszánja az utasokat.
Amikor a mozdony az alagút kijáratához ér, a bakter kinyitja mindkét kaput, és a vonat kisuhan az alagútból.

A gonosz bakter paradoxona:

be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:

de bizony függ!
Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A távoli események egyidejűsége nem abszolút, függ attól, ki nézi!

Amikor a vonat hátsó vége is beér az alagútba, a bakter megnyomja a gombot, a **két kapu** egymástól távol bezáródik.

Ezek a bakter számára egyidejű események.

De a mozdonyvezető számára nem!

Módosítás: a nem teljesen gonosz bakter paradoxona.

Miután csapdába ejtette a vonatot, a bakter megszánja az utasokat.
Amikor a mozdony az alagút kijáratához ér, a bakter kinyitja mindkét kaput, és a vonat kisuhan az alagútból.

Paradoxon: a vonat egy ideig teljesen be volt zárva.

A gonosz bakter paradoxona:

be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:

de bizony függ!
Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A távoli események egyidejűsége nem abszolút, függ attól, ki nézi!

Amikor a vonat hátsó vége is beér az alagútba, a bakter megnyomja a gombot, a **két kapu** egymástól távol bezáródik.

Ezek a bakter számára egyidejű események.

De a mozdonyvezető számára nem!

Módosítás: a nem teljesen gonosz bakter paradoxona.

Miután csapdába ejtette a vonatot, a bakter megszánja az utasokat.
Amikor a mozdony az alagút kijáratához ér, a bakter kinyitja mindkét kaput, és a vonat kisuhan az alagútból.

Paradoxon: a vonat egy ideig teljesen be volt zárva.
De a mozdonyvezető szerint a vonat be sem fér az alagútba!

A gonosz bakter paradoxona:

be van-e zárva a vonat, vagy nincs?
Ez már csak objektív állítás,
nem függhet attól, ki nézi...

Válasz:

de bizony függ!
Mert mit is jelent az, hogy „**akkor**”
becsukja mindkét kaput?

A távoli események egyidejűsége nem abszolút, függ attól, ki nézi!

Amikor a vonat hátsó vége is beér az alagútba, a bakter megnyomja a gombot, a **két kapu** egymástól távol bezáródik.

Ezek a bakter számára egyidejű események.

De a mozdonyvezető számára nem!

Módosítás: a nem teljesen gonosz bakter paradoxona.

Miután csapdába ejtette a vonatot, a bakter megszánja az utasokat.
Amikor a mozdony az alagút kijáratához ér, a bakter kinyitja mindkét kaput, és a vonat kisuhan az alagútból.

Paradoxon: a vonat egy ideig teljesen be volt zárva.
De a mozdonyvezető szerint a vonat be sem fér az alagútba!

Kövessük az események részleteit a téridő-diagramokon!

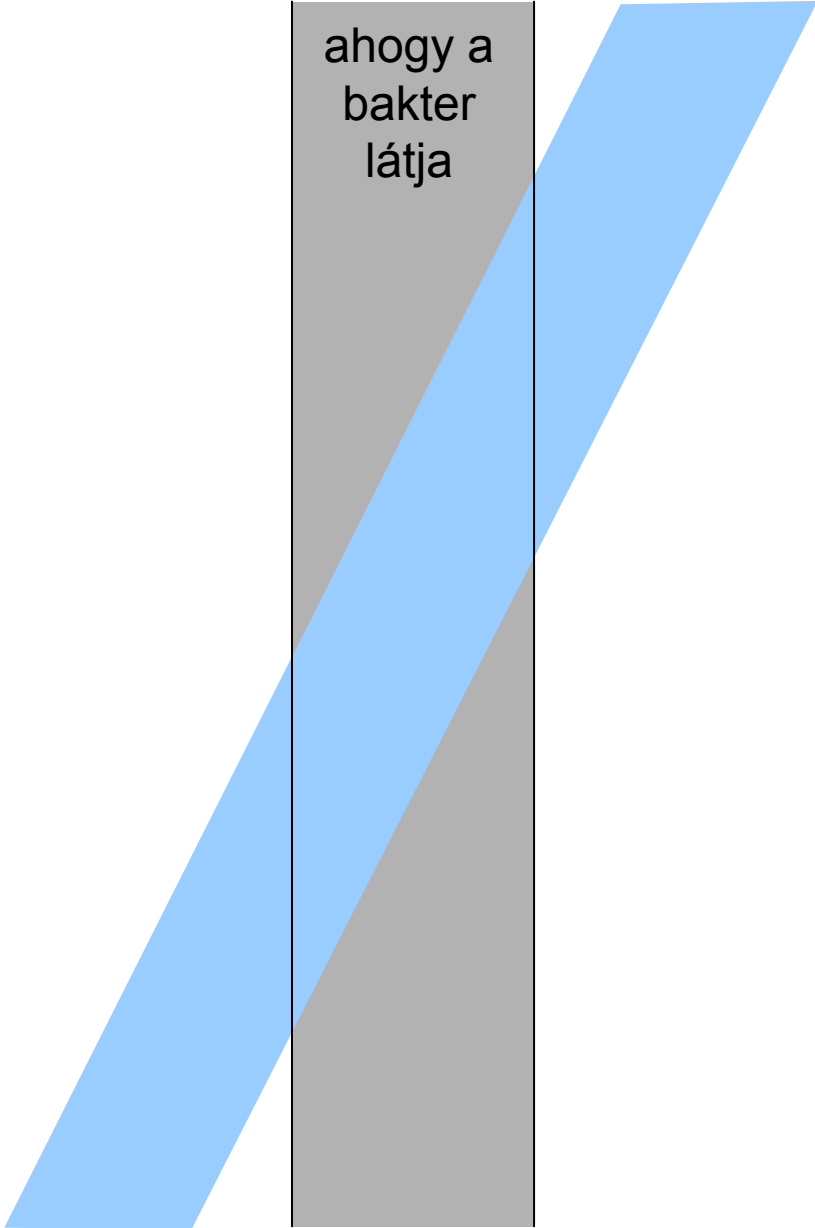

ahogy a
bakter
látja

ahogy a
bakter
látja

ahogy a
bakter
látja

ahogy a
bakter
látja

ahogy a
bakter
látja

ahogy a
mozdony-
vezető
látja

ahogy a
bakter
látja

ahogy a
mozdony-
vezető
látja

ahogy a
bakter
látja

ahogy a
mozdony-
vezető
látja

ahogy a
bakter
látja

ahogy a
mozdony-
vezető
látja

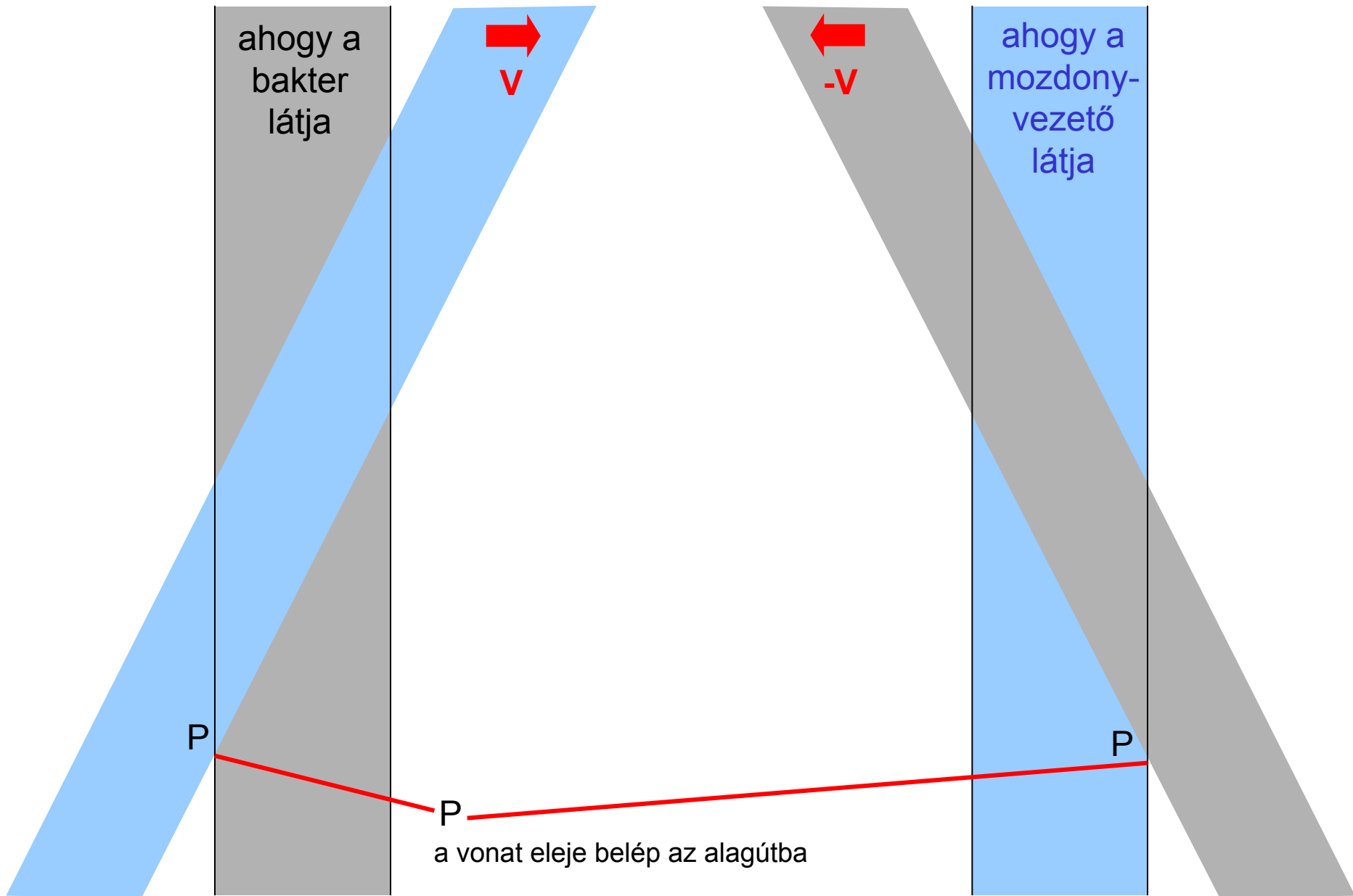
ahogy a
bakter
látja

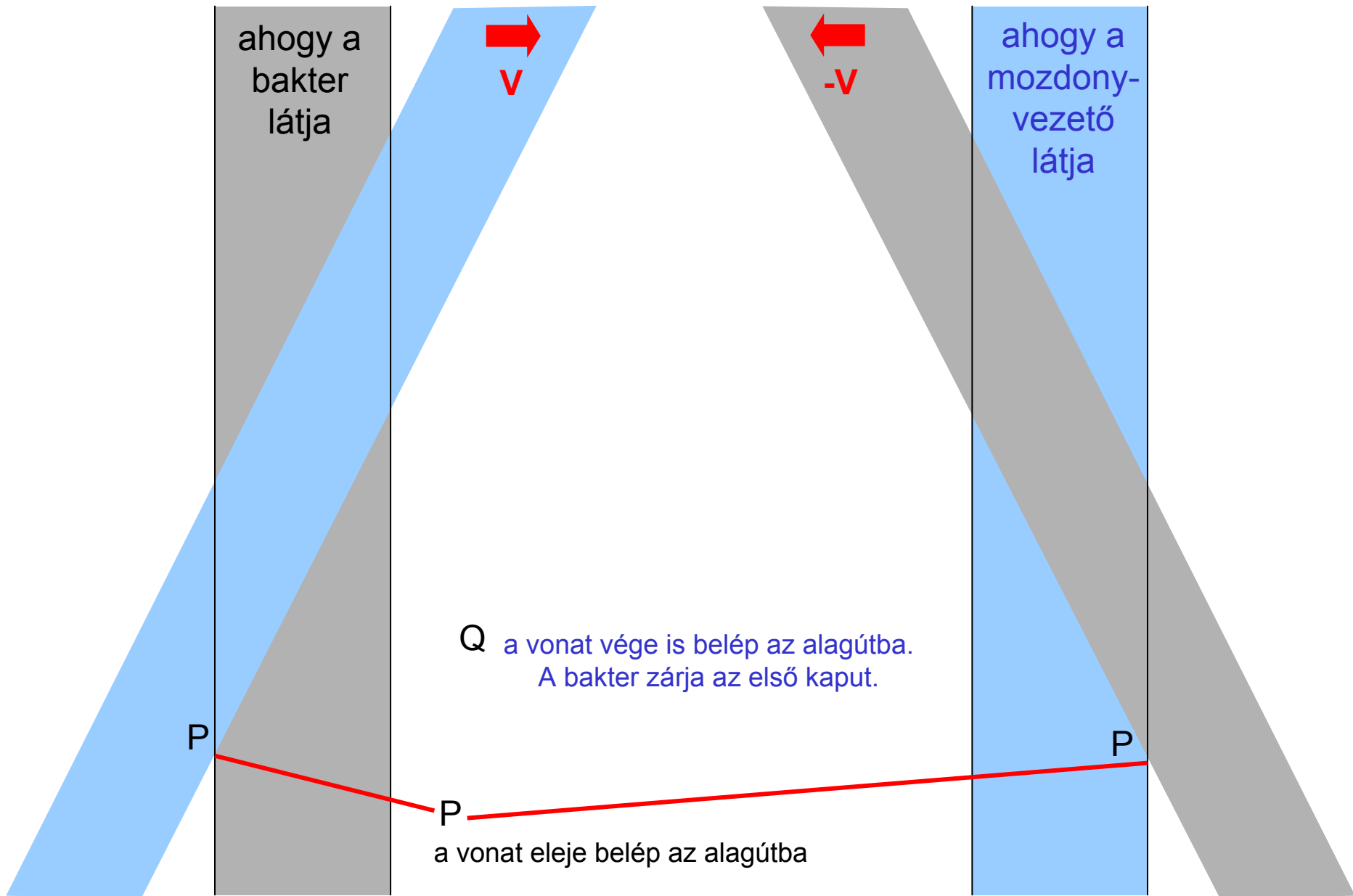

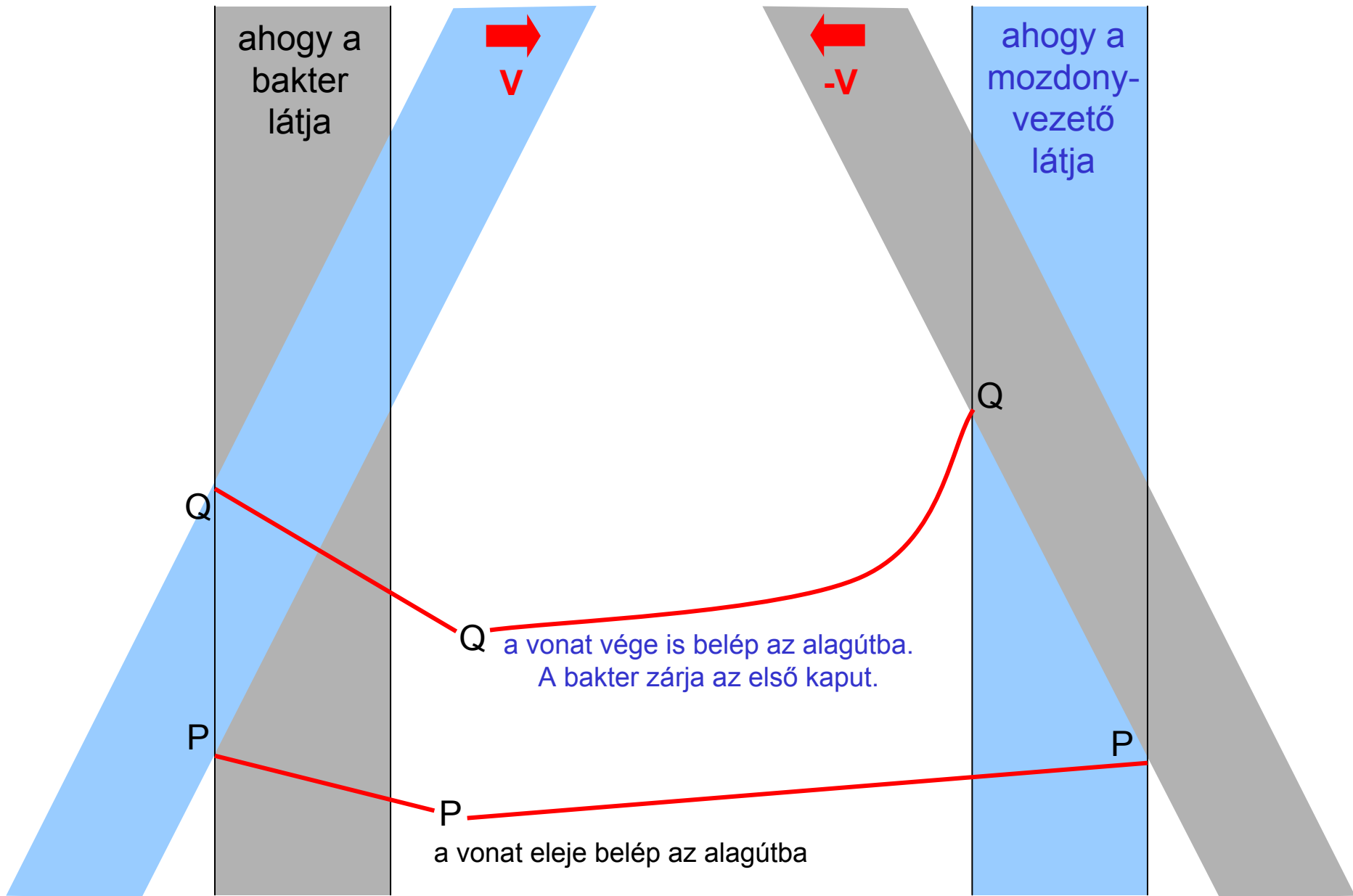
ahogy a
mozdony-
vezető
látja

P
a vonat eleje belép az alagútba

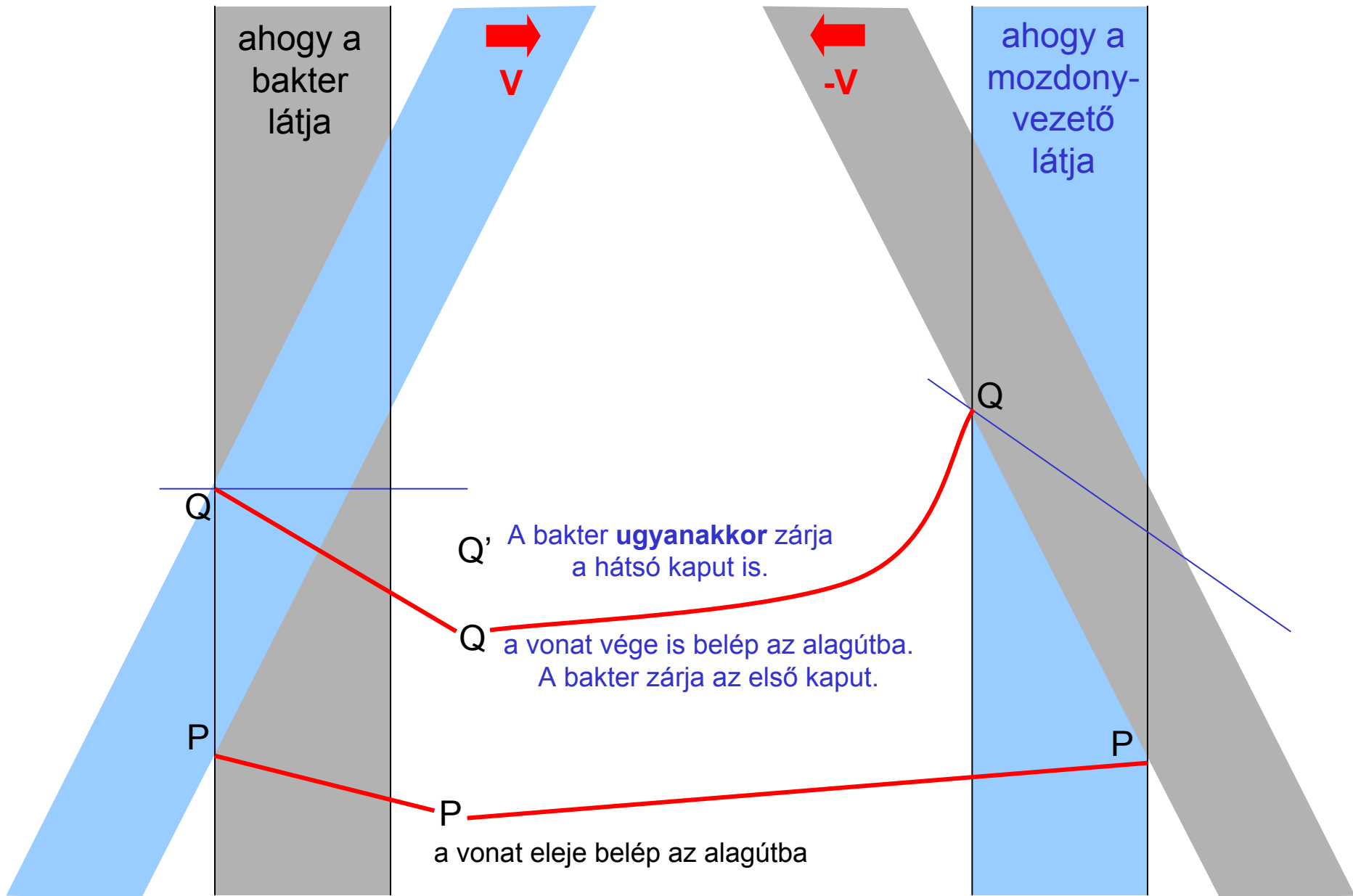

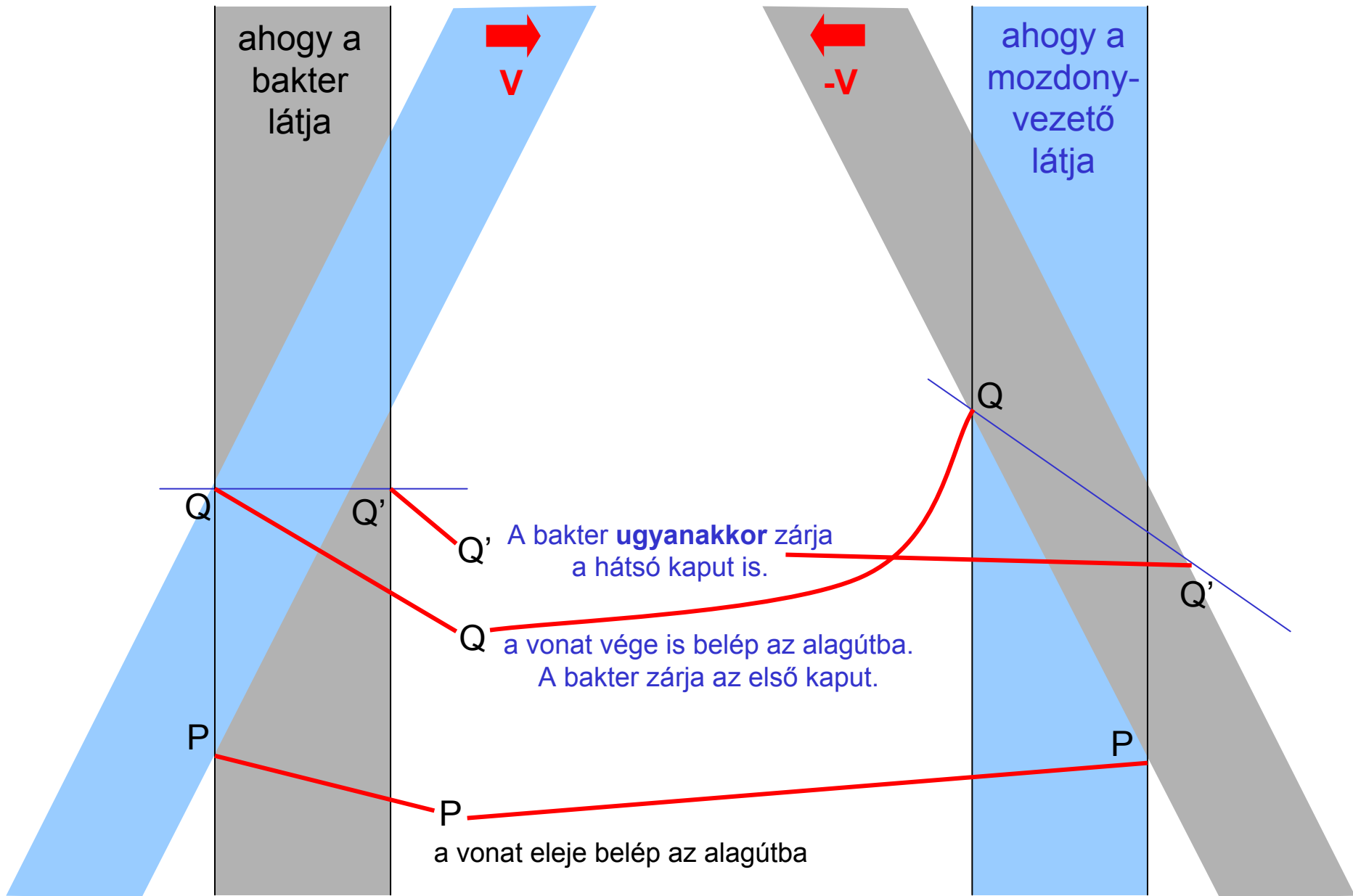

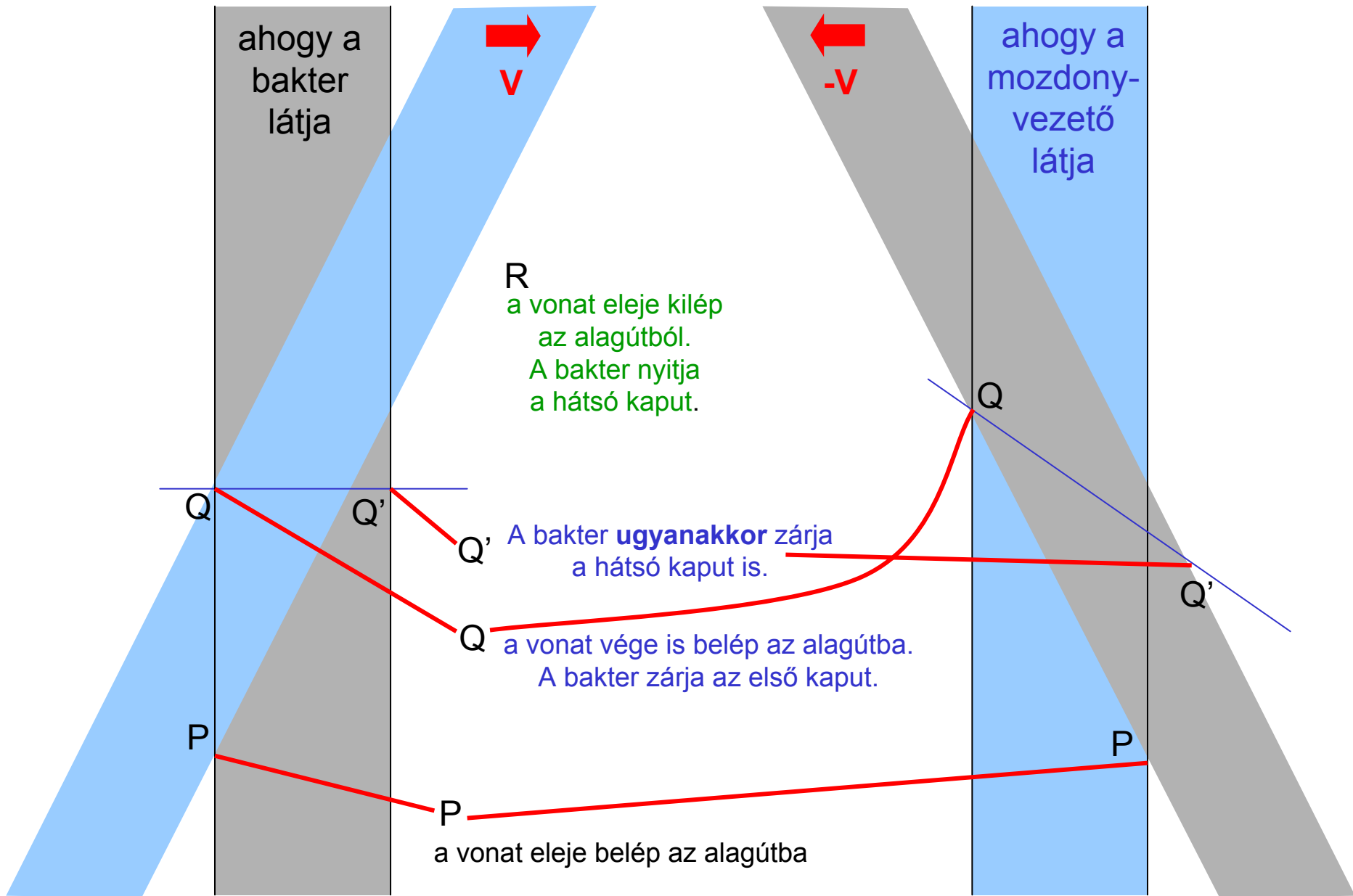

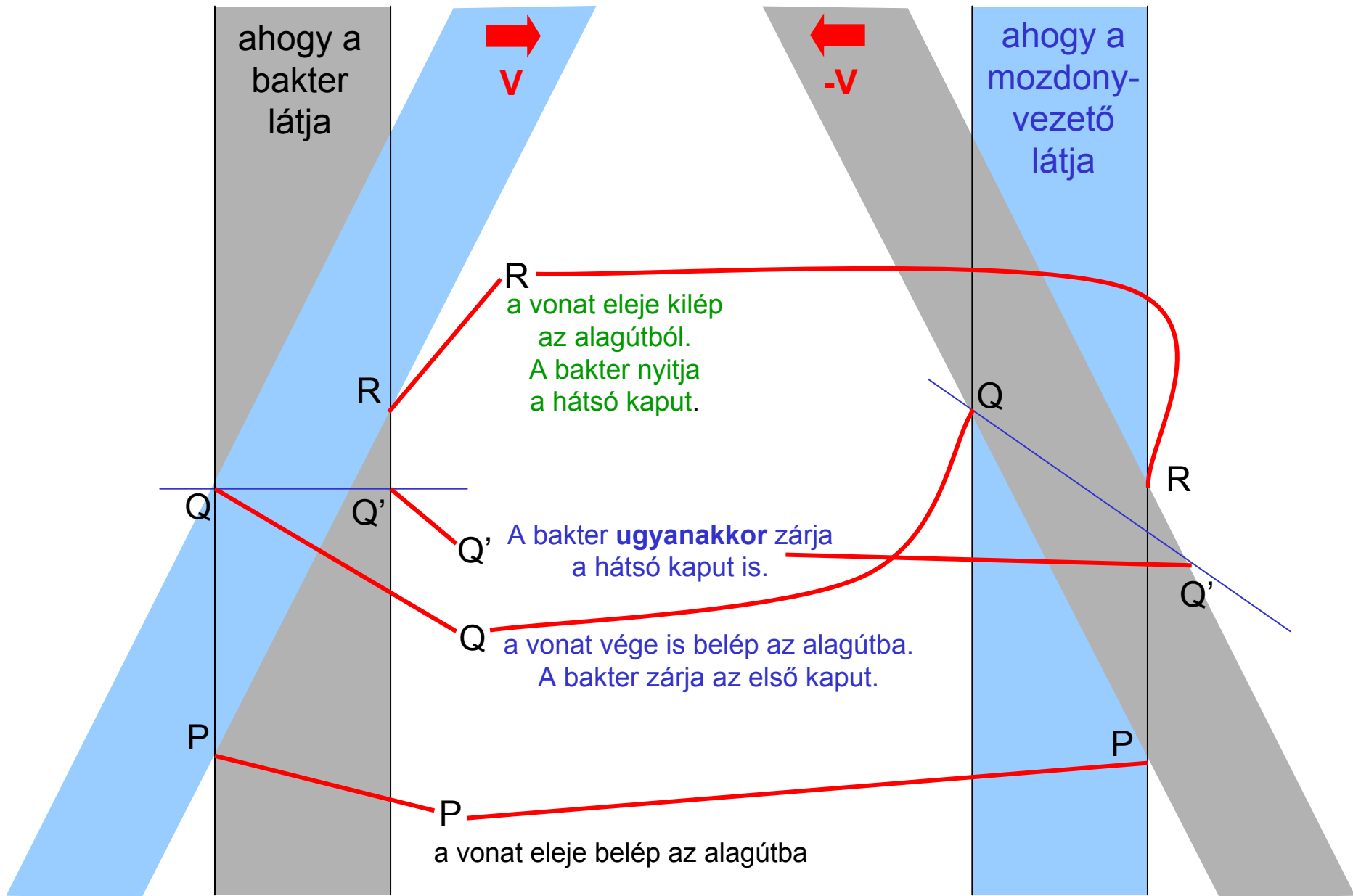

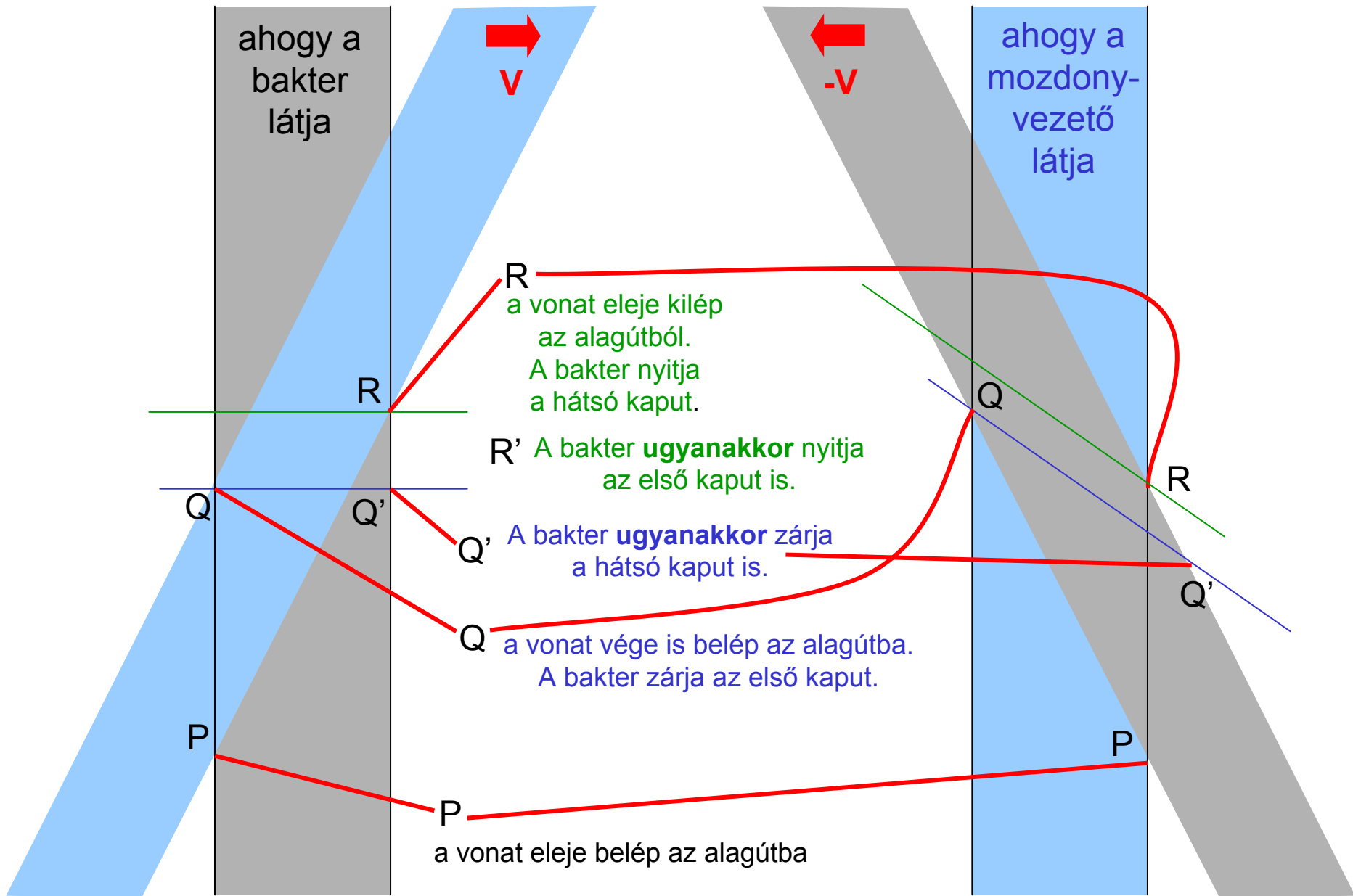

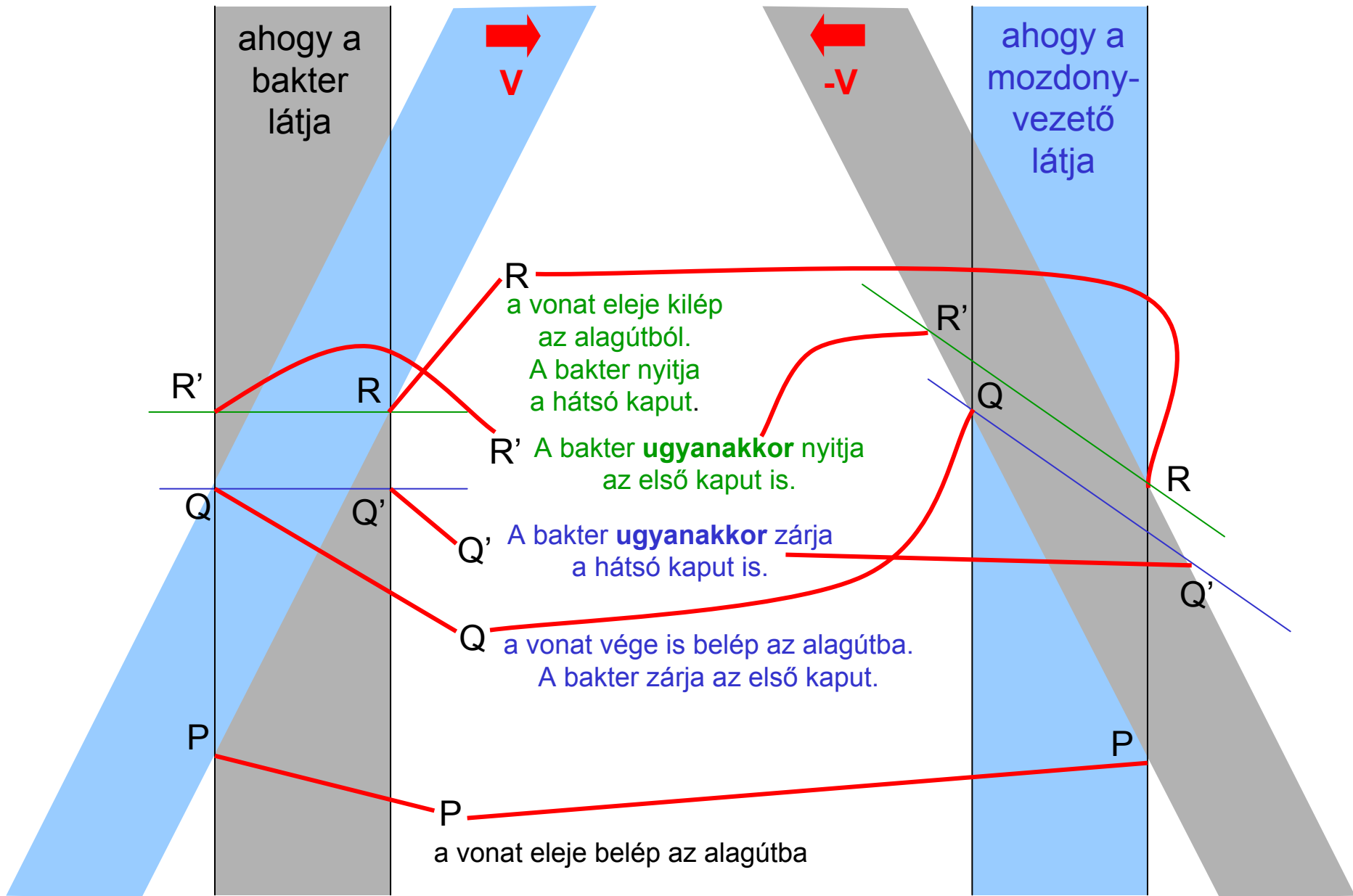

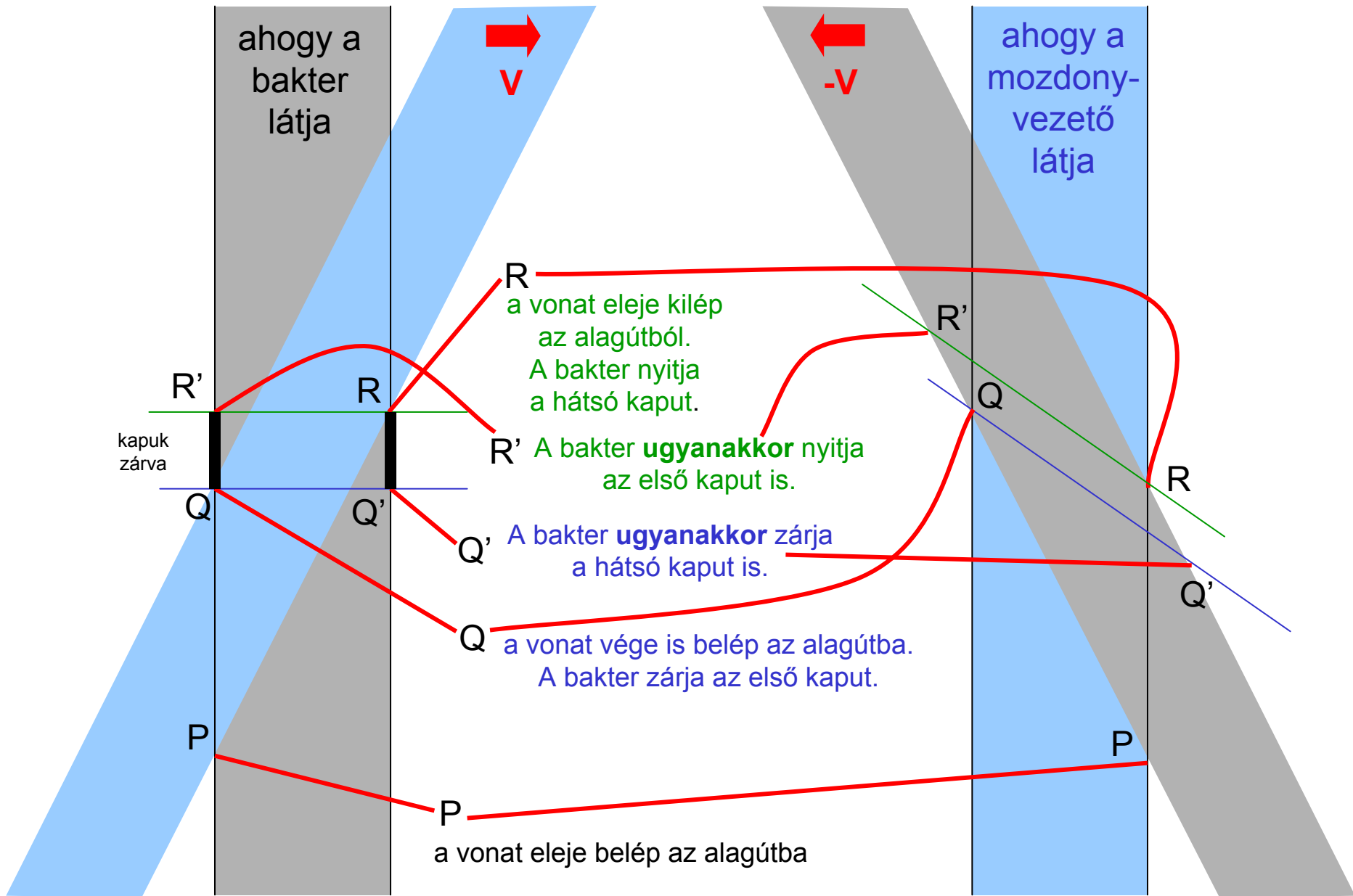

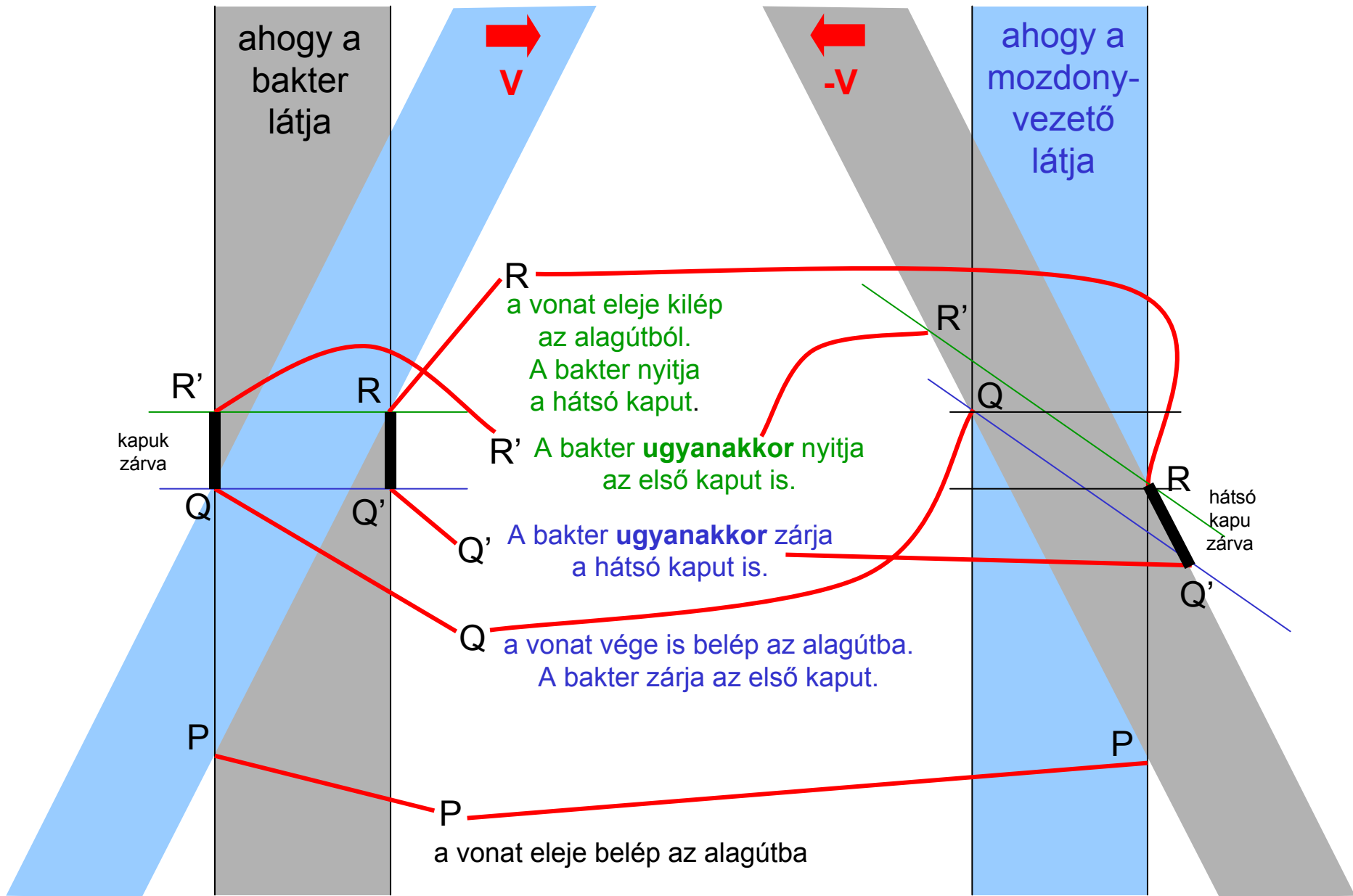

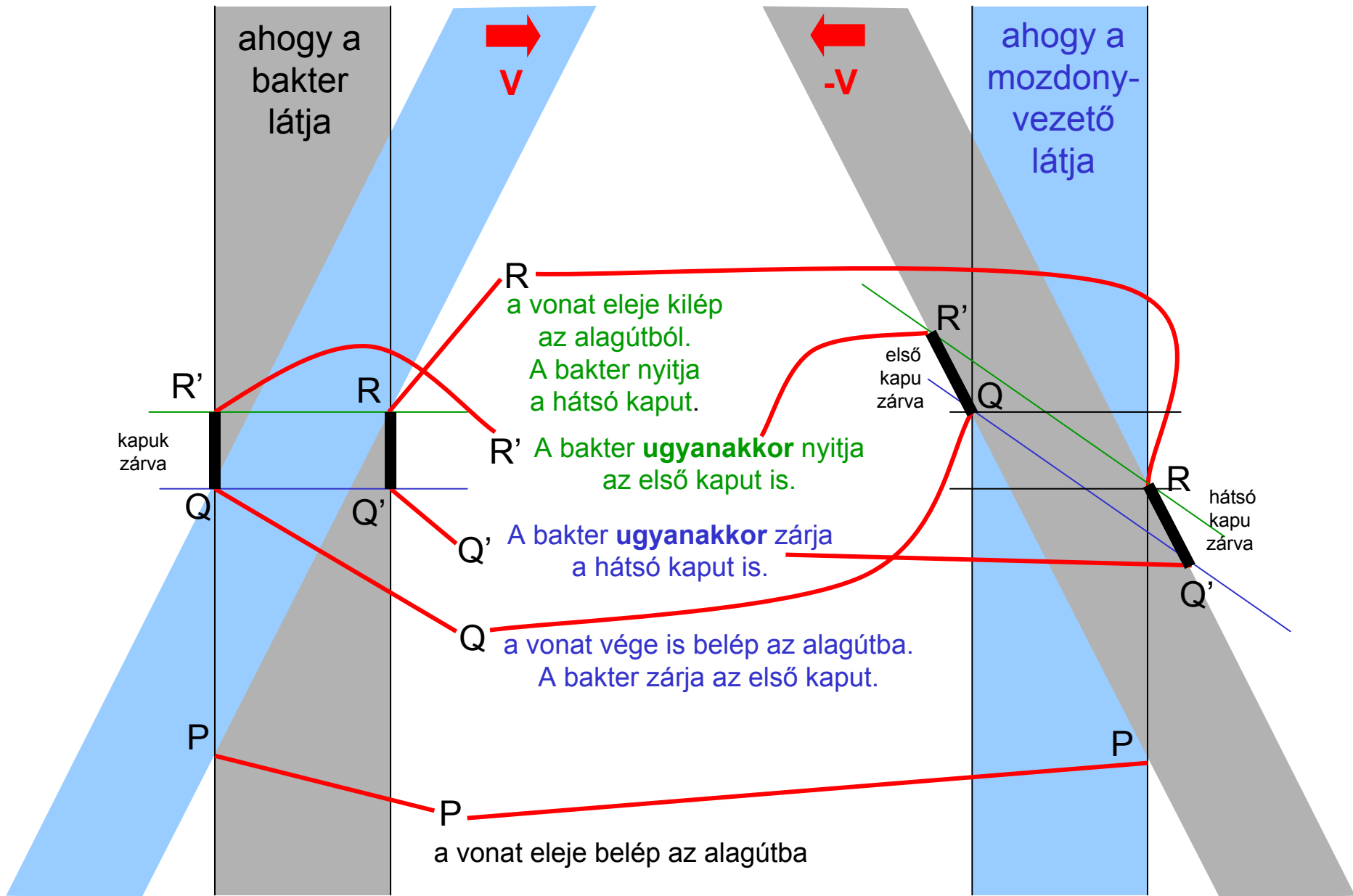

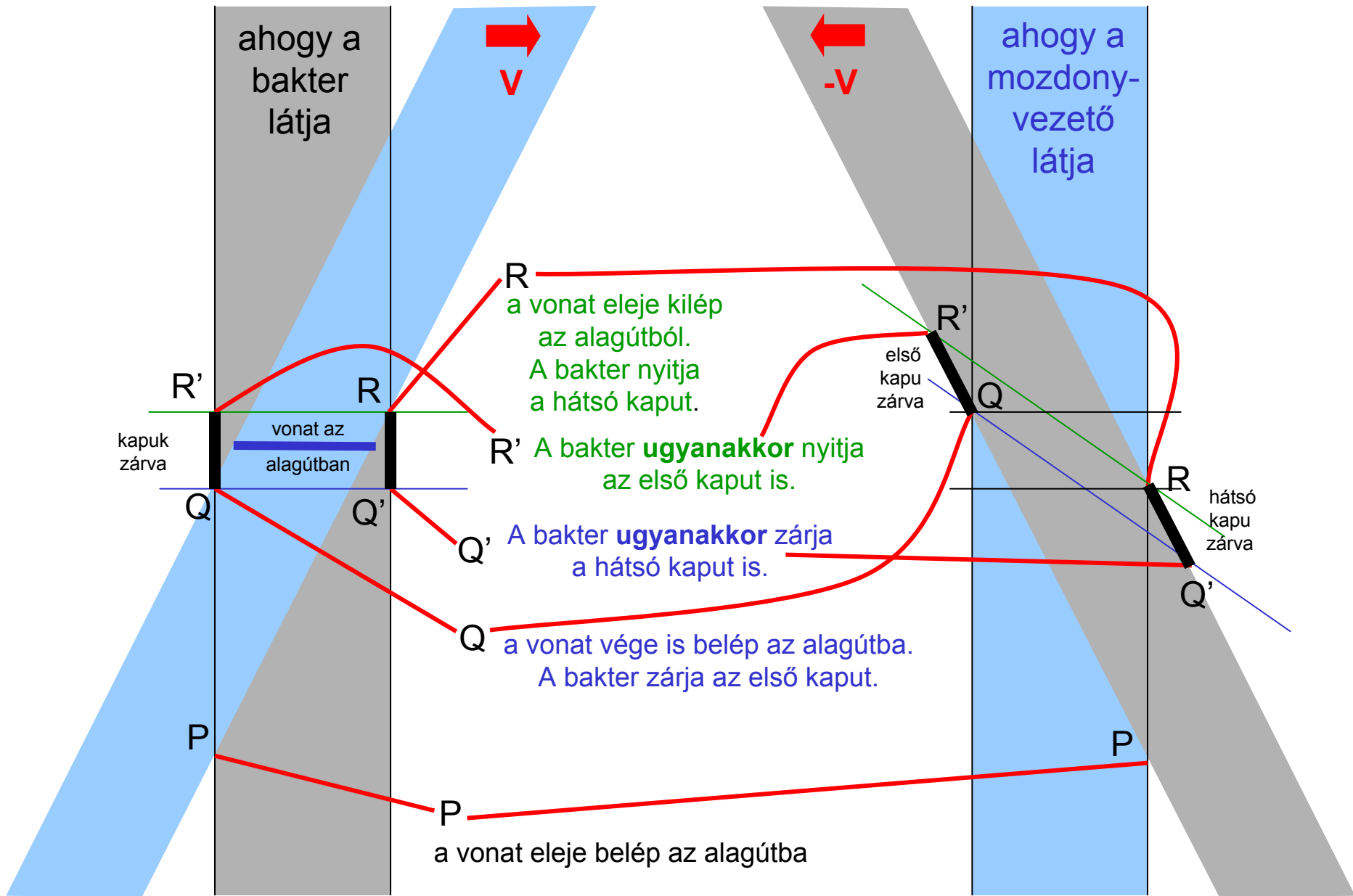

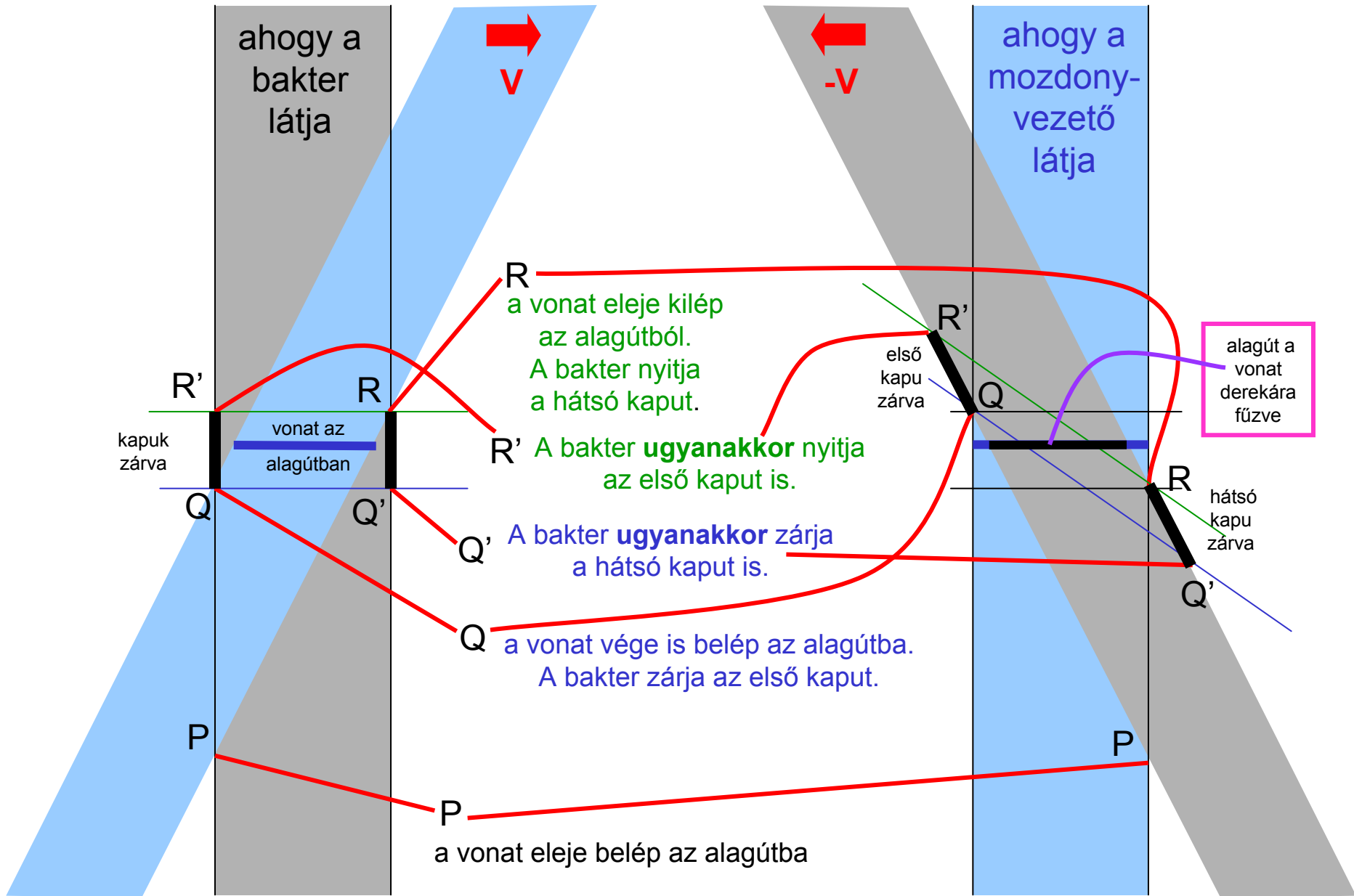

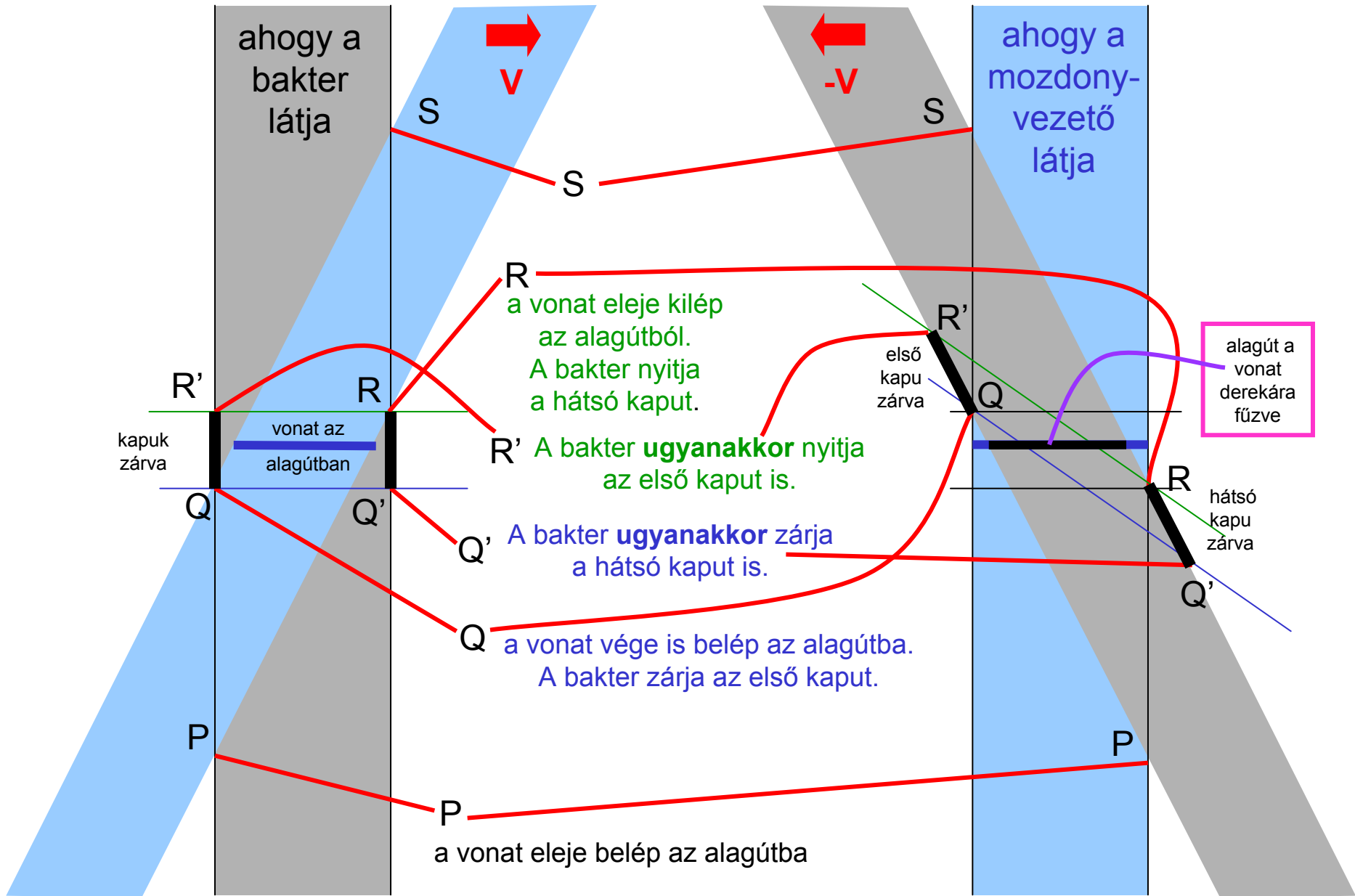

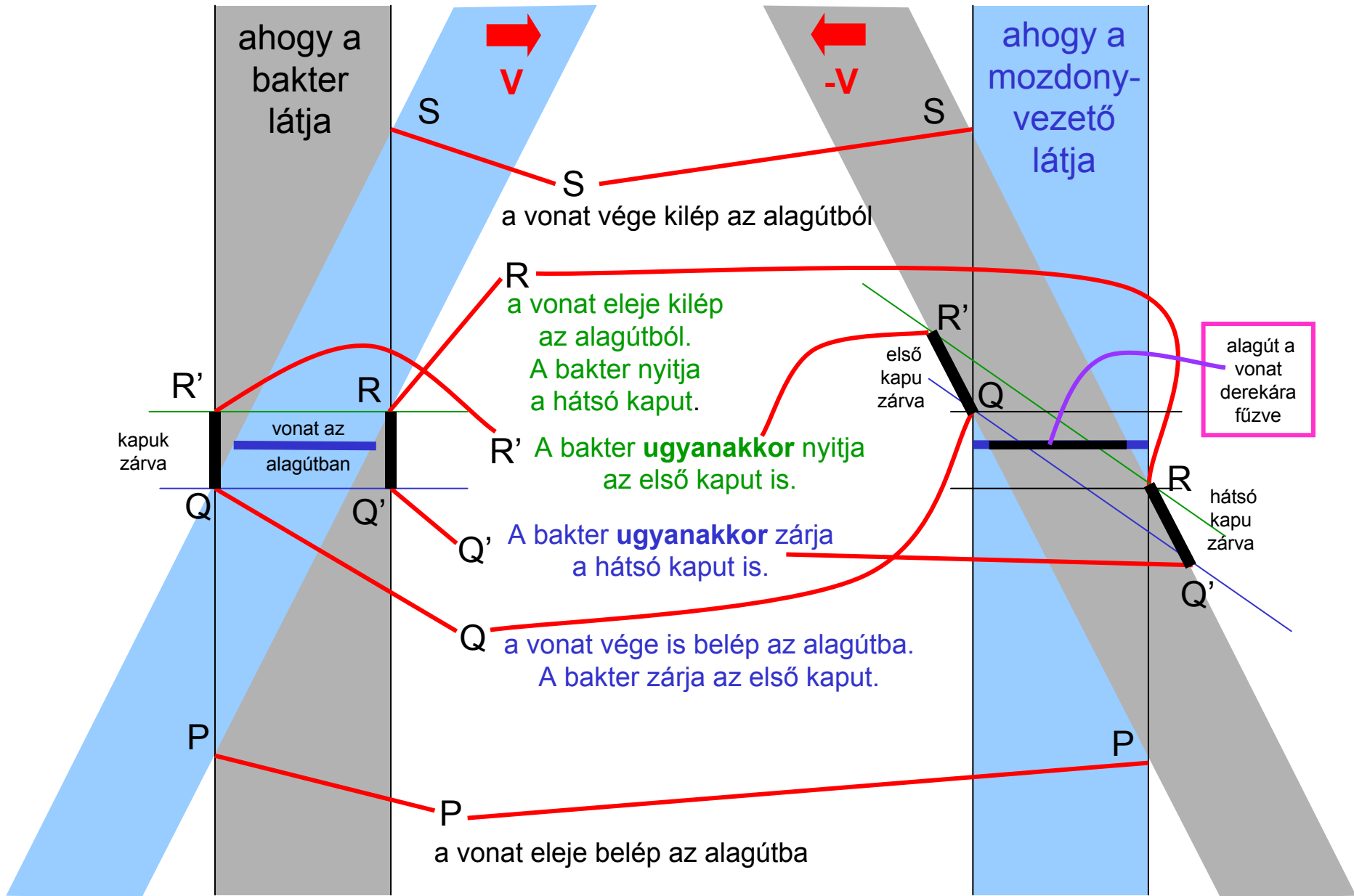

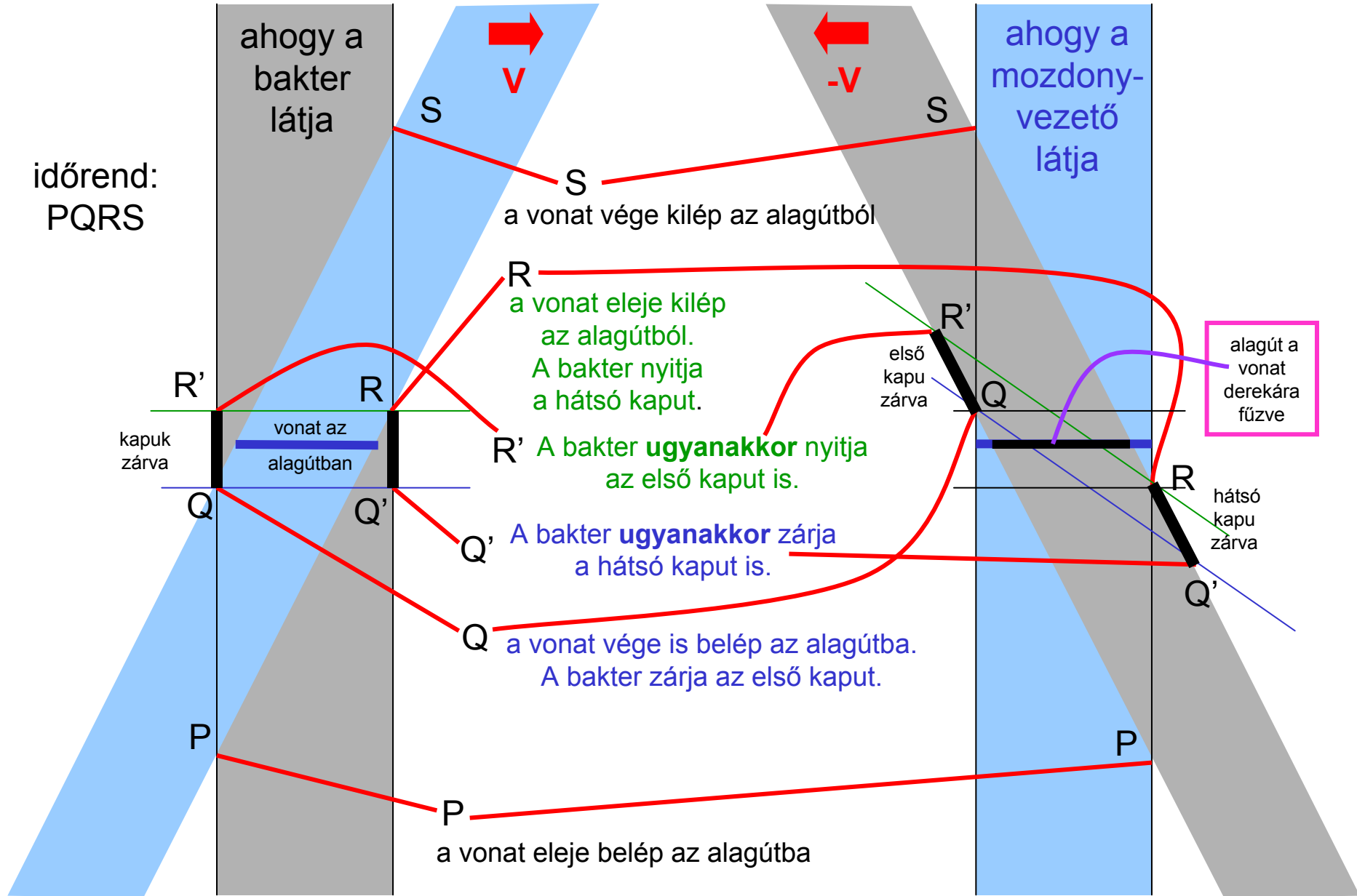

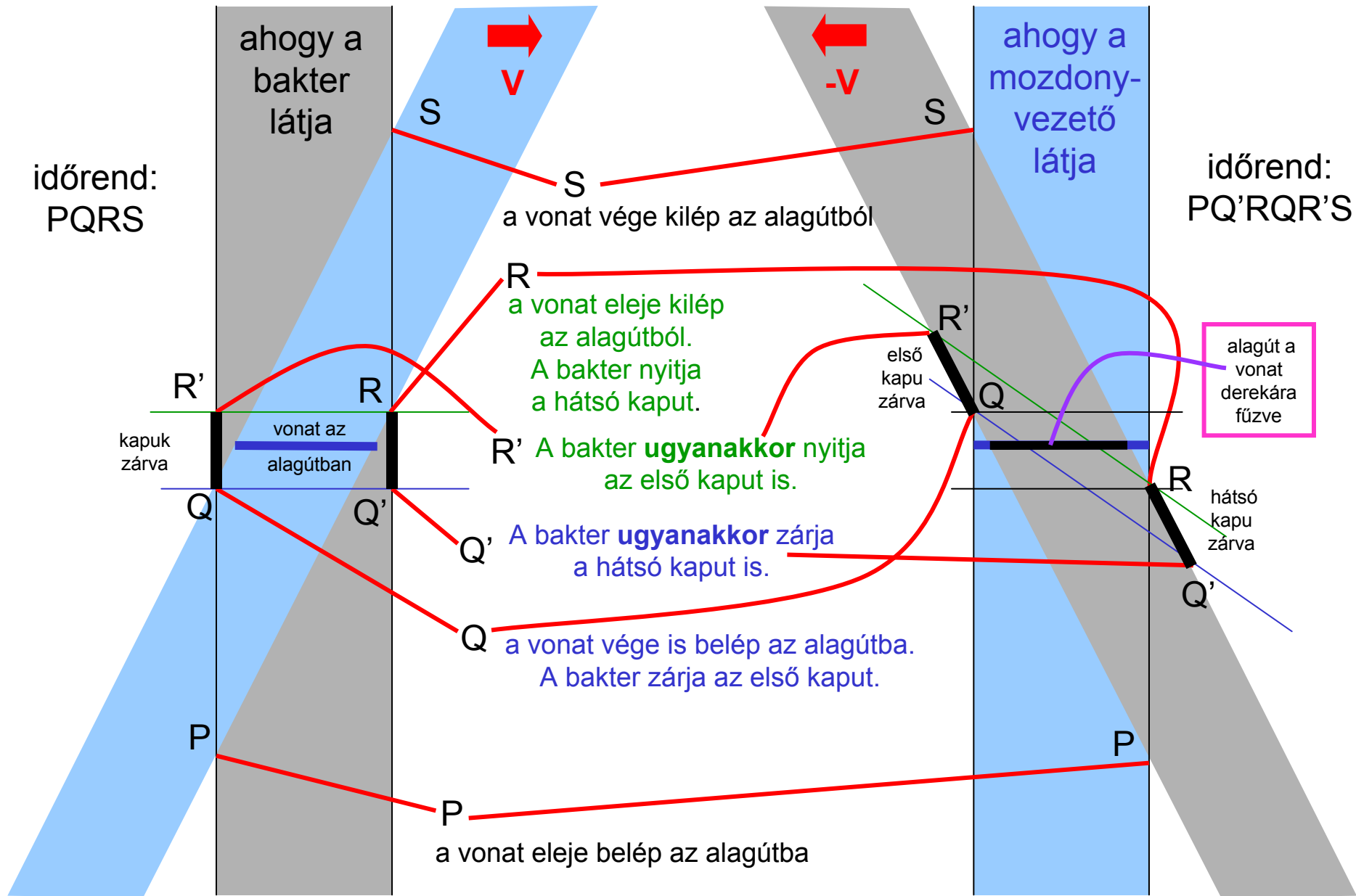

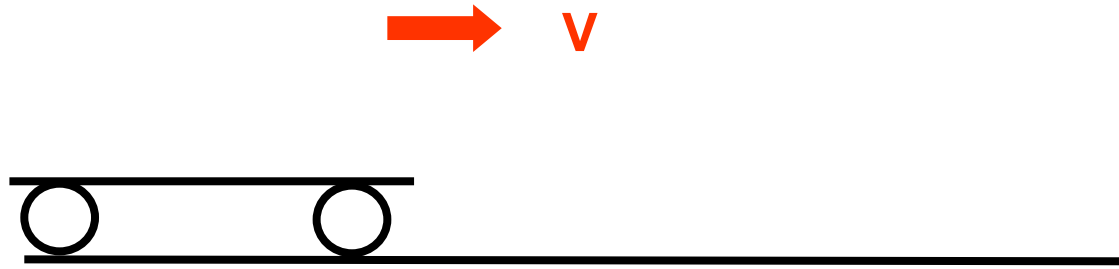

Einstein és a bomba paradoxona

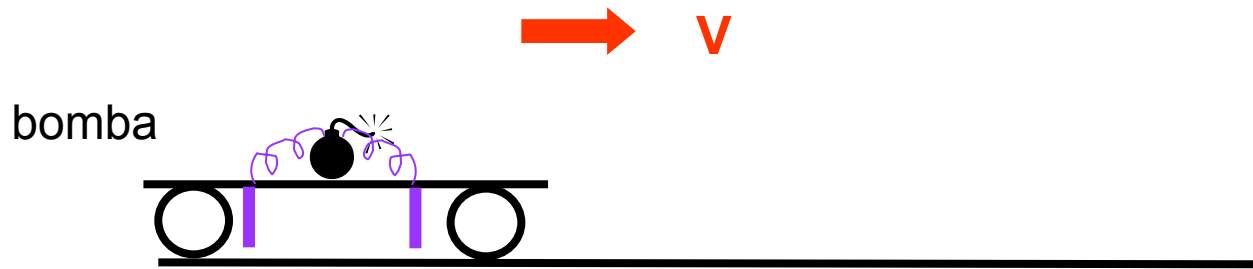

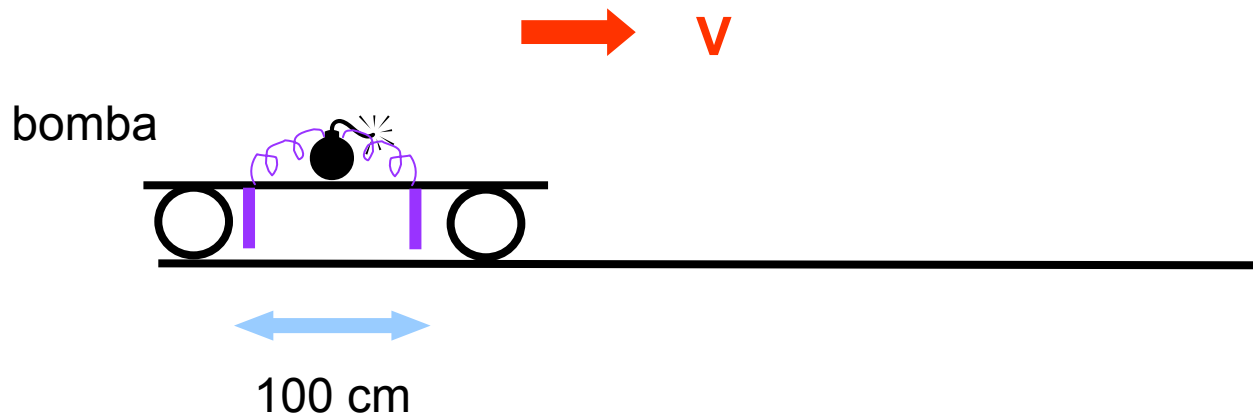
Einstein és a bomba paradoxona

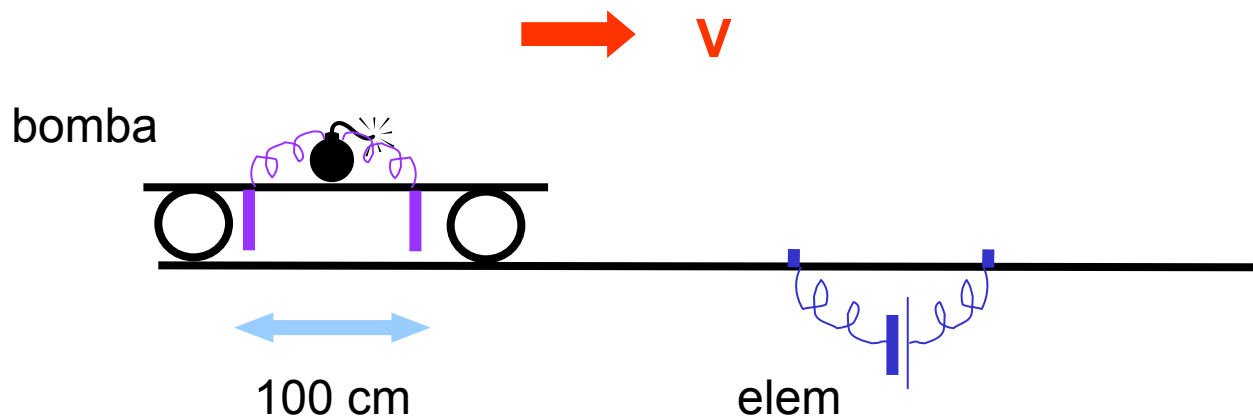
Einstein és a bomba paradoxona

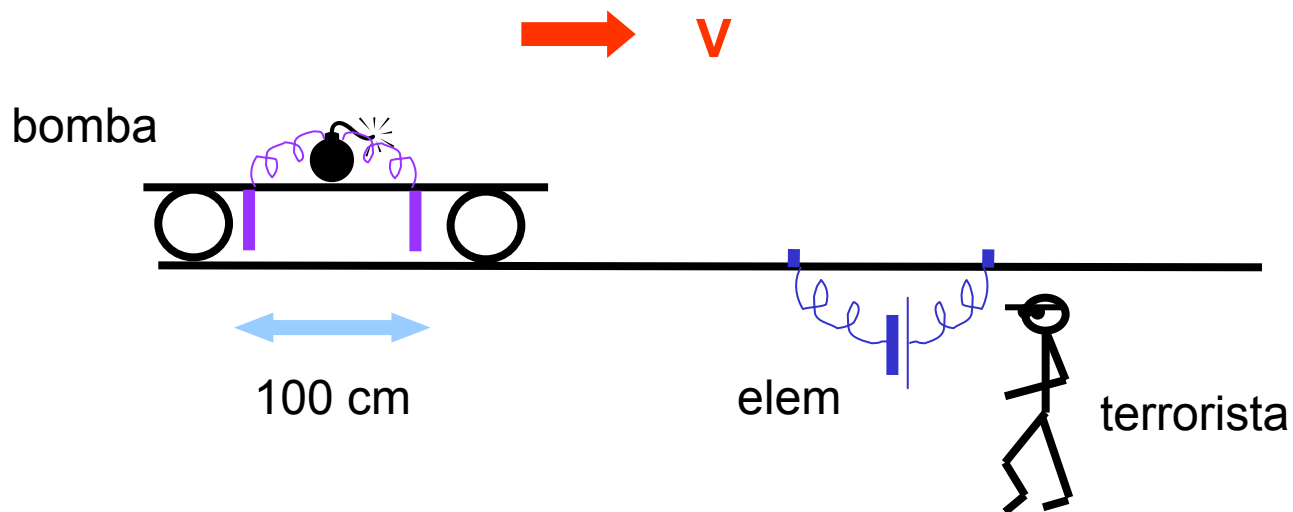
Einstein és a bomba paradoxona

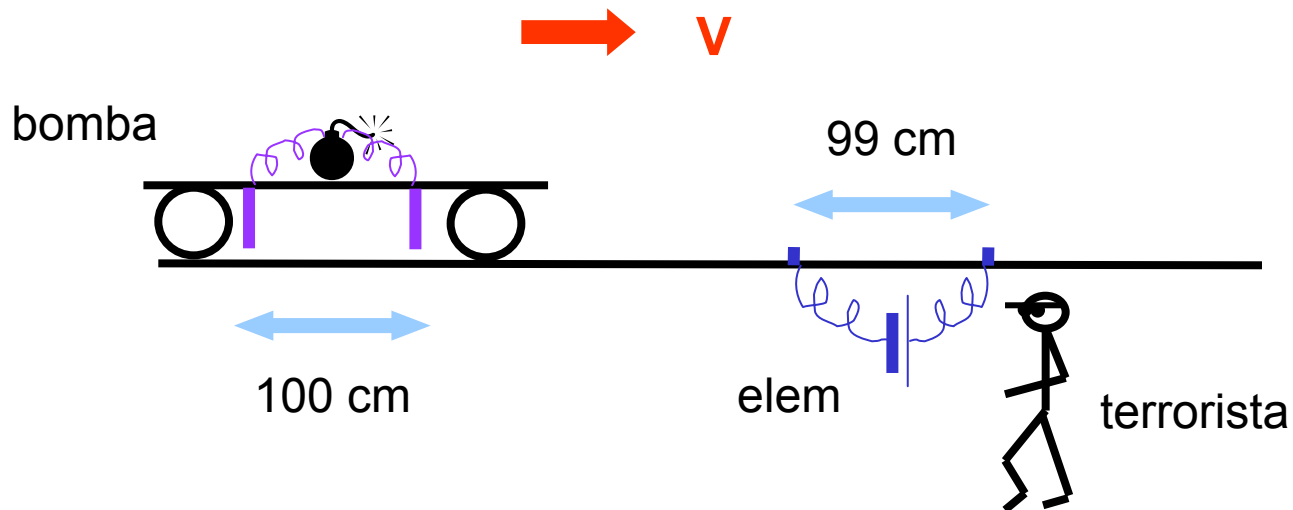
Einstein és a bomba paradoxona

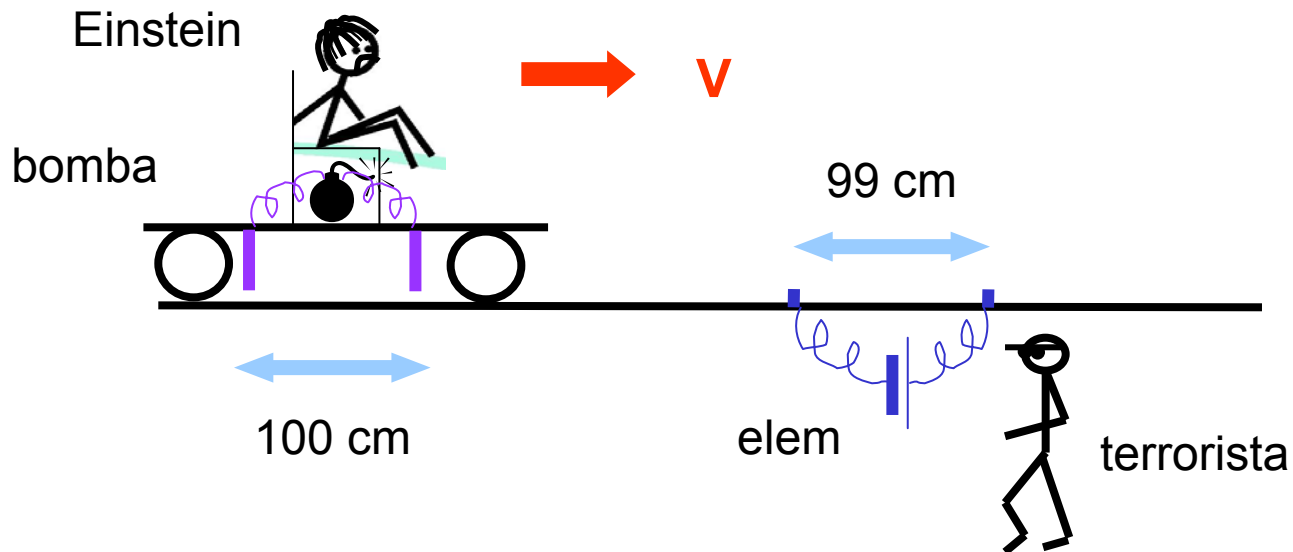
Einstein és a bomba paradoxona

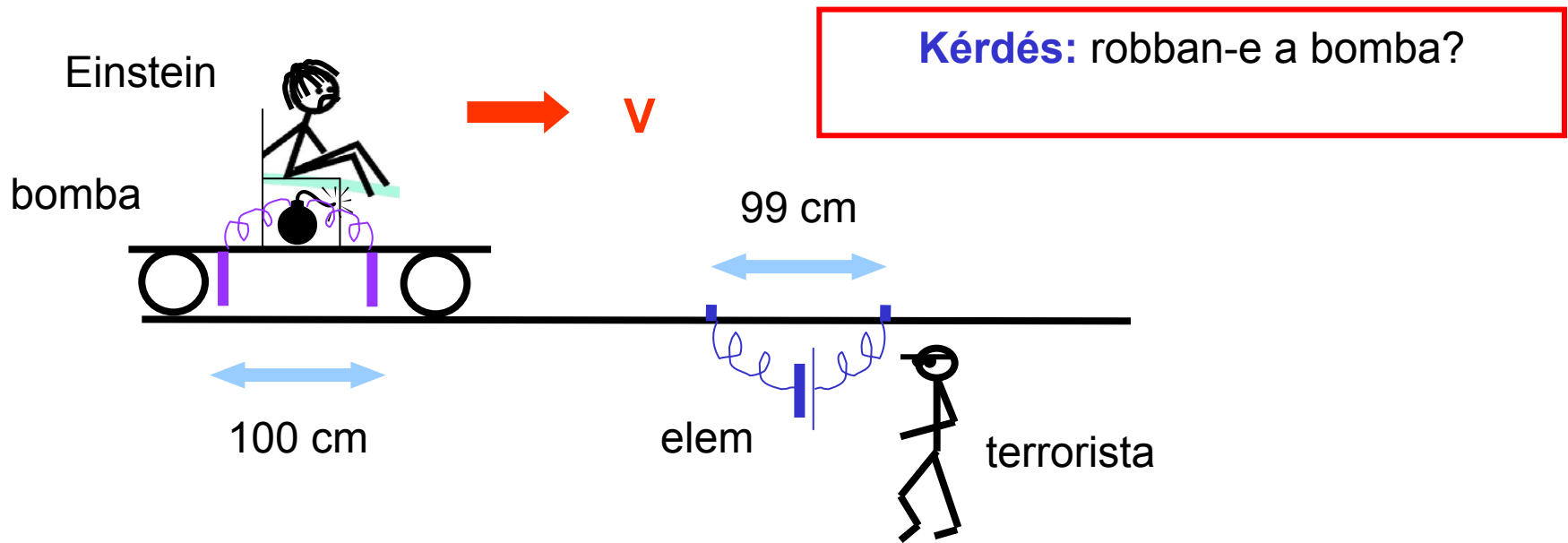
Einstein és a bomba paradoxona

Einstein és a bomba paradoxona

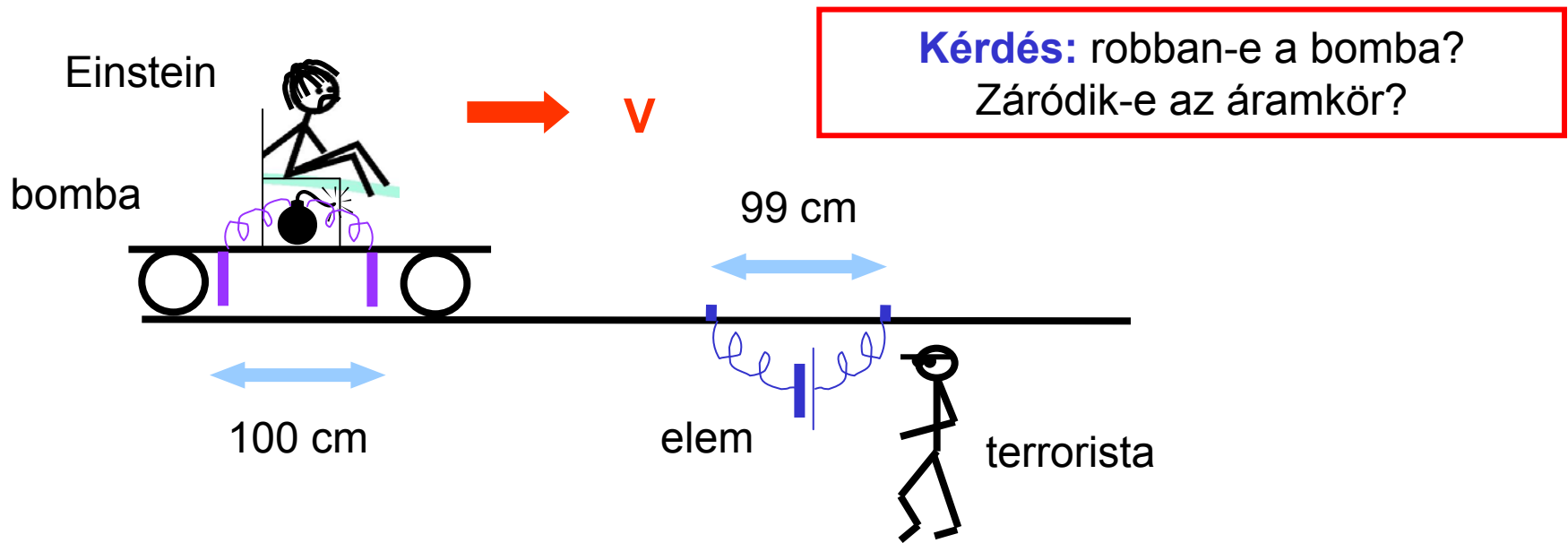

Einstein és a bomba paradoxona

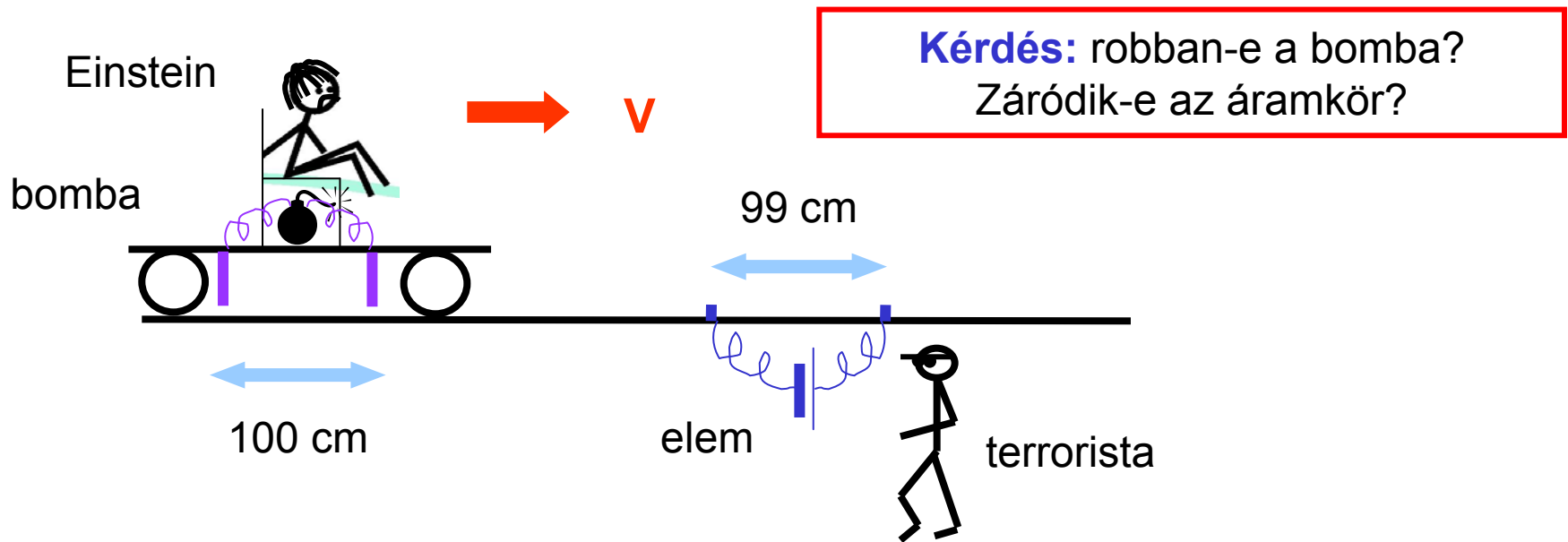

Einstein és a bomba paradoxona

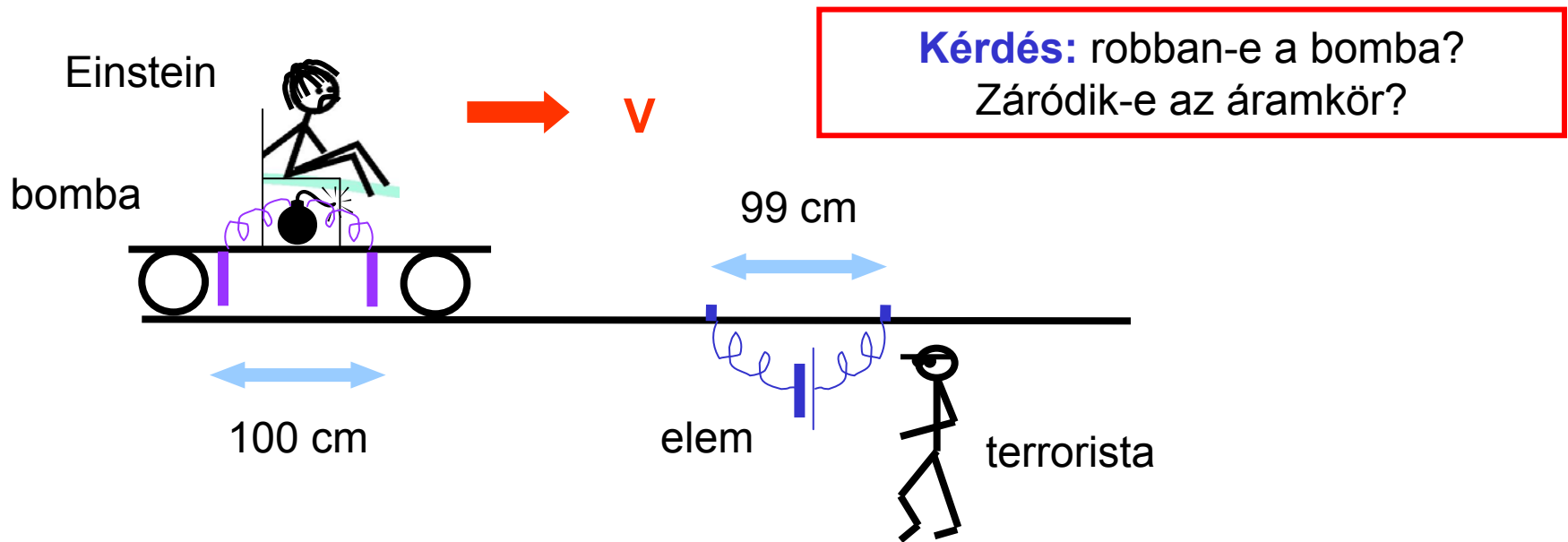

Einstein és a bomba paradoxona

A terrorista szerint: a vonat megrövidül 1 cm-t, az áramkör záródik:
BUMM !!!

Einstein és a bomba paradoxona

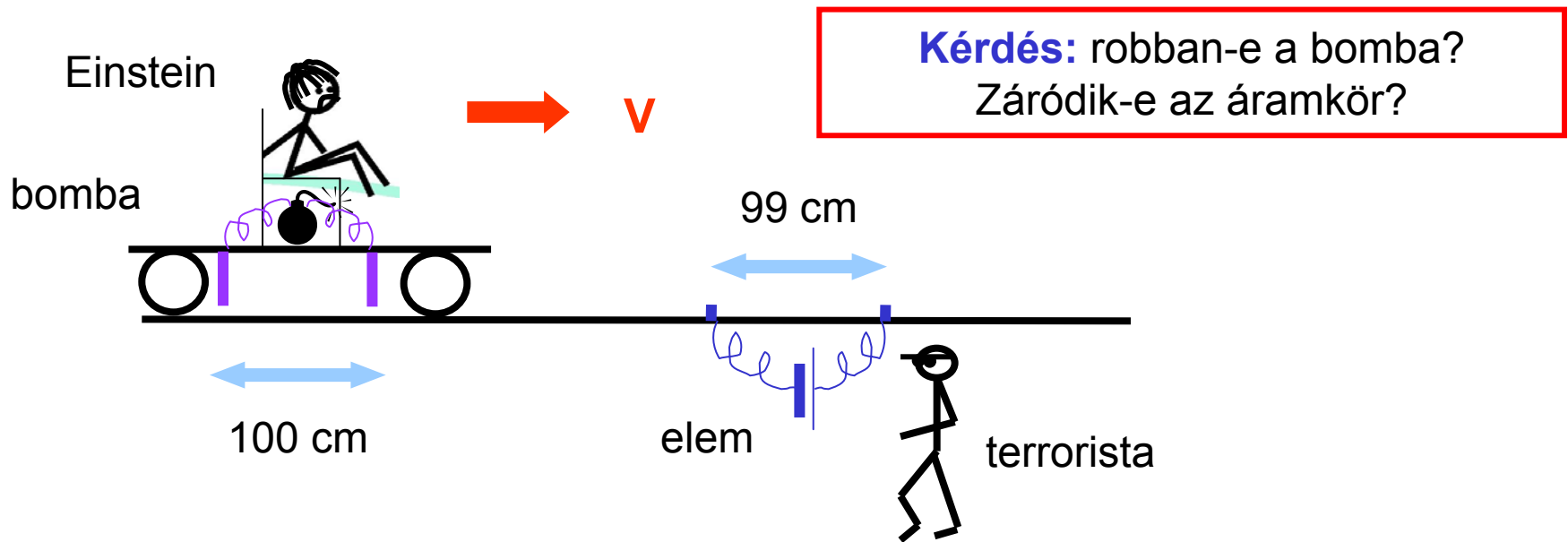

A terrorista szerint: a vonat megrövidül 1 cm-t, az áramkör záródik:
BUMM !!!

Az utas szerint: a sín megrövidül 1 cm-t, az áramkör NEM záródik:
nincs BUMM !!!

Einstein és a bomba paradoxona

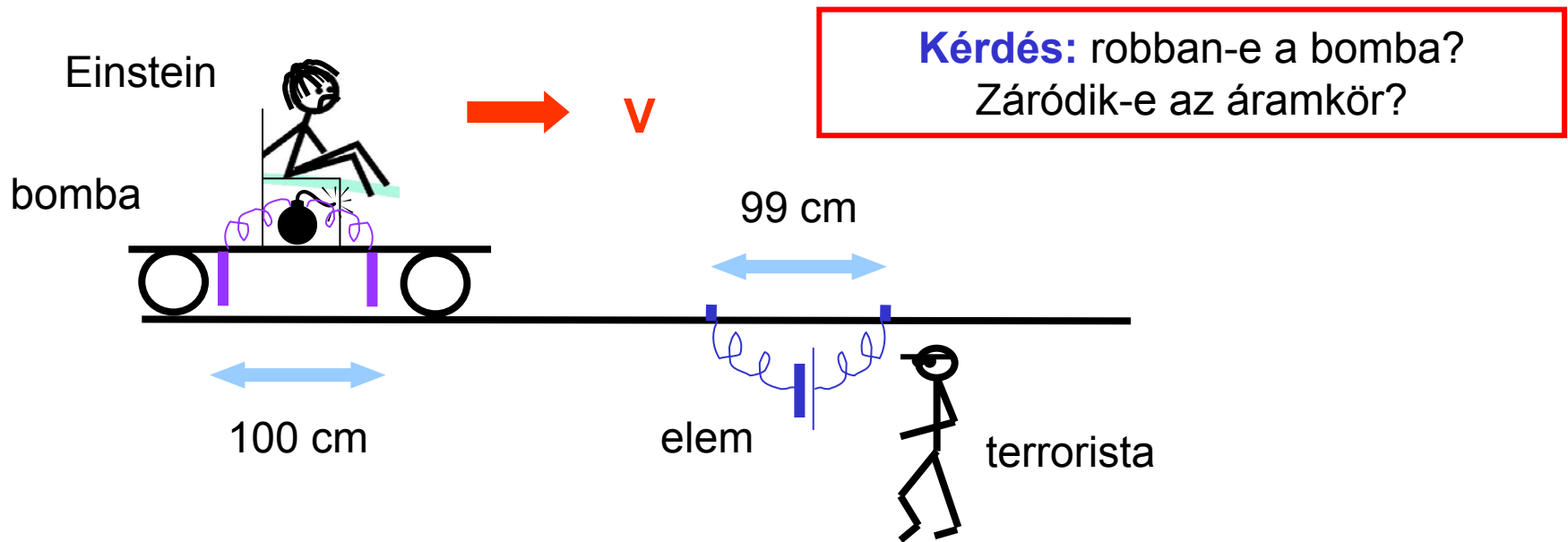

A terrorista szerint: a vonat megrövidül 1 cm-t, az áramkör záródik:
BUMM !!!

Az utas szerint: a sín megrövidül 1 cm-t, az áramkör NEM záródik:
nincs BUMM !!!

Paradoxon: a bomba robbanása egy helyen, egy időben lejátszódó esemény. Ez a relativitáselmélet szerint is objektív tény.

Einstein és a bomba paradoxona

A terrorista szerint: a vonat megrövidül 1 cm-t, az áramkör záródik:
BUMM !!!

Az utas szerint: a sín megrövidül 1 cm-t, az áramkör NEM záródik:
nincs BUMM !!!

Paradoxon: a bomba robbanása egy helyen, egy időben lejátszódó esemény. Ez a relativitáselmélet szerint is objektív tény. Mégis másképp látja a két megfigyelő...

Megoldás: a két érintkezőpár érintkezése két TÁVOLI esemény,
az egyidejűségük nem abszolút, rendszerfüggő!

Megoldás: a két érintkezőpár érintkezése két TÁVOLI esemény,
az egyidejűségük nem abszolút, rendszerfüggő!

Az áramkör kiterjedt objektum.

Megoldás: a két érintkezőpár érintkezése két TÁVOLI esemény,
az egyidejűségük nem abszolút, rendszerfüggő!

Az áramkör kiterjedt objektum.

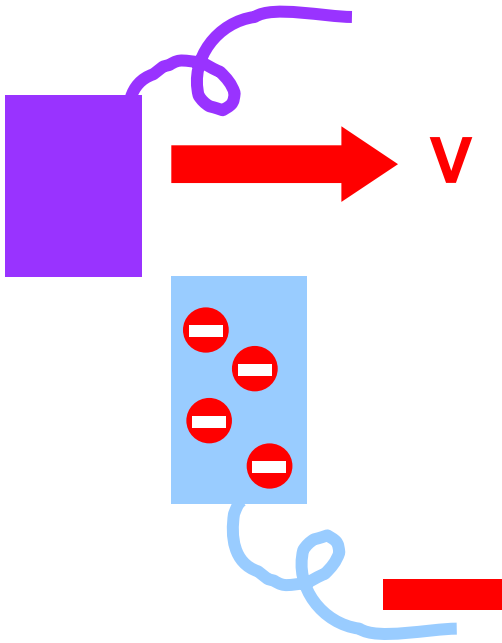
NEM LÉTEZIK olyasmi, mint az
áramkörben adott t pillanatban folyó
 $I(t)$ áram!

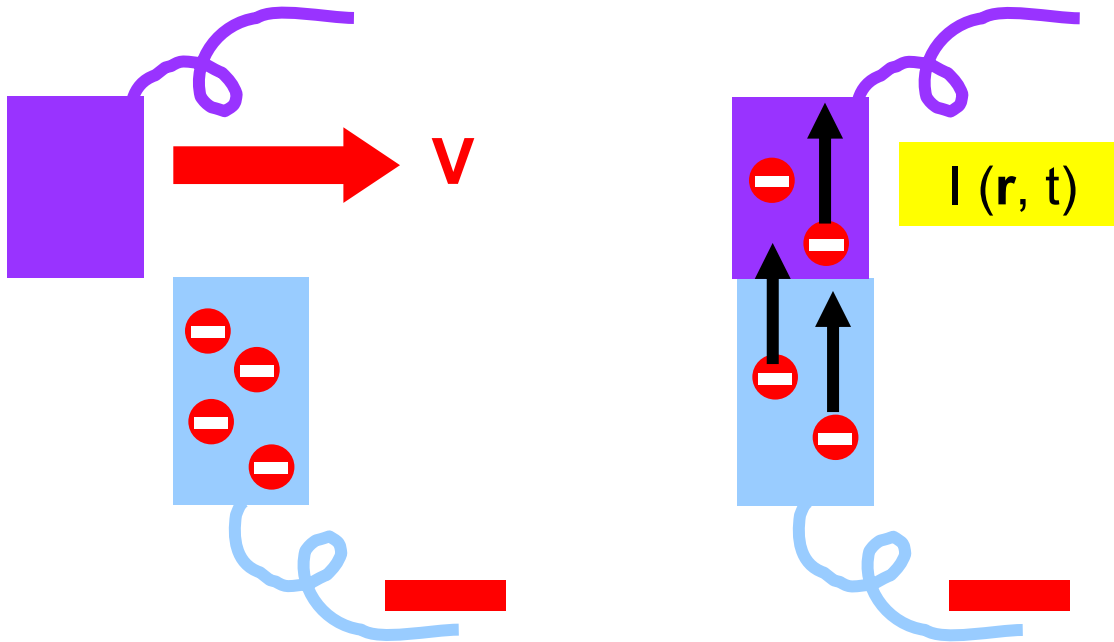
Megoldás: a két érintkezőpár érintkezése két TÁVOLI esemény,
az egyidejűségük nem abszolút, rendszerfüggő!

Az áramkör kiterjedt objektum.
NEM LÉTEZIK olyasmi, mint az
áramkörben adott t pillanatban folyó
 $I(t)$ áram!

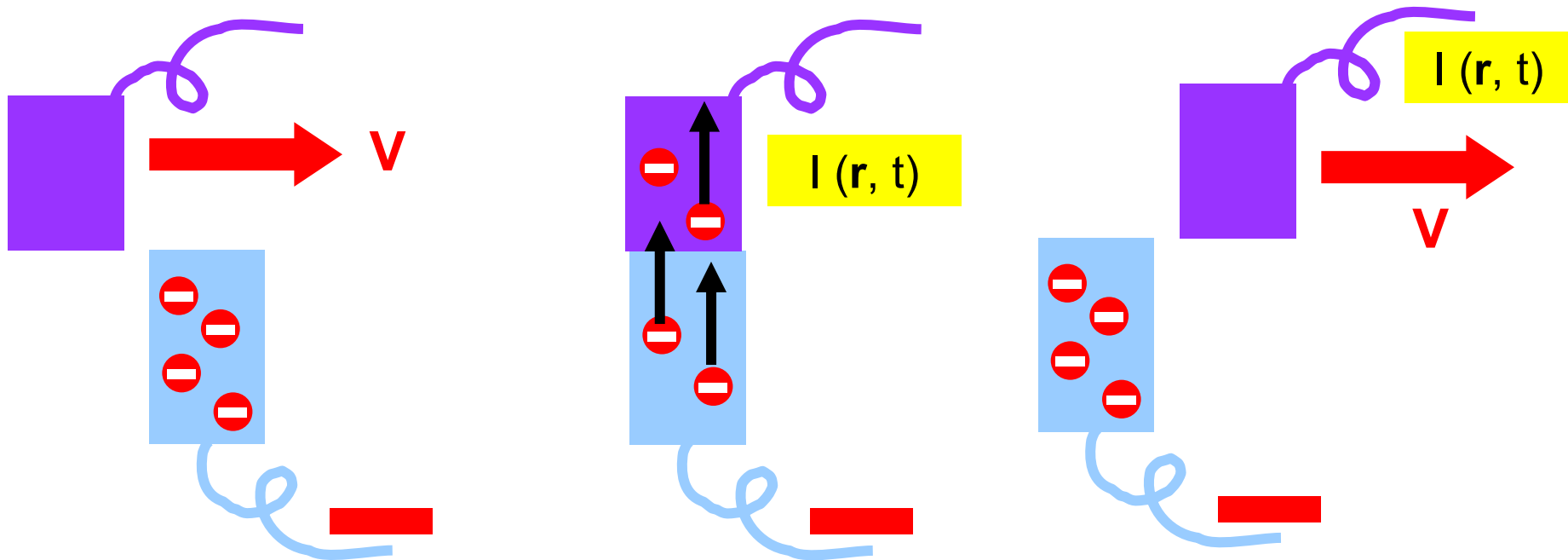
Megoldás: a két érintkezőpár érintkezése két TÁVOLI esemény,
az egyidejűségük nem abszolút, rendszerfüggő!

Az áramkör kiterjedt objektum.
NEM LÉTEZIK olyasmi, mint az
áramkörben adott t pillanatban folyó
 $I(t)$ áram!

Megoldás: a két érintkezőpár érintkezése két TÁVOLI esemény,
az egyidejűségük nem abszolút, rendszerfüggő!

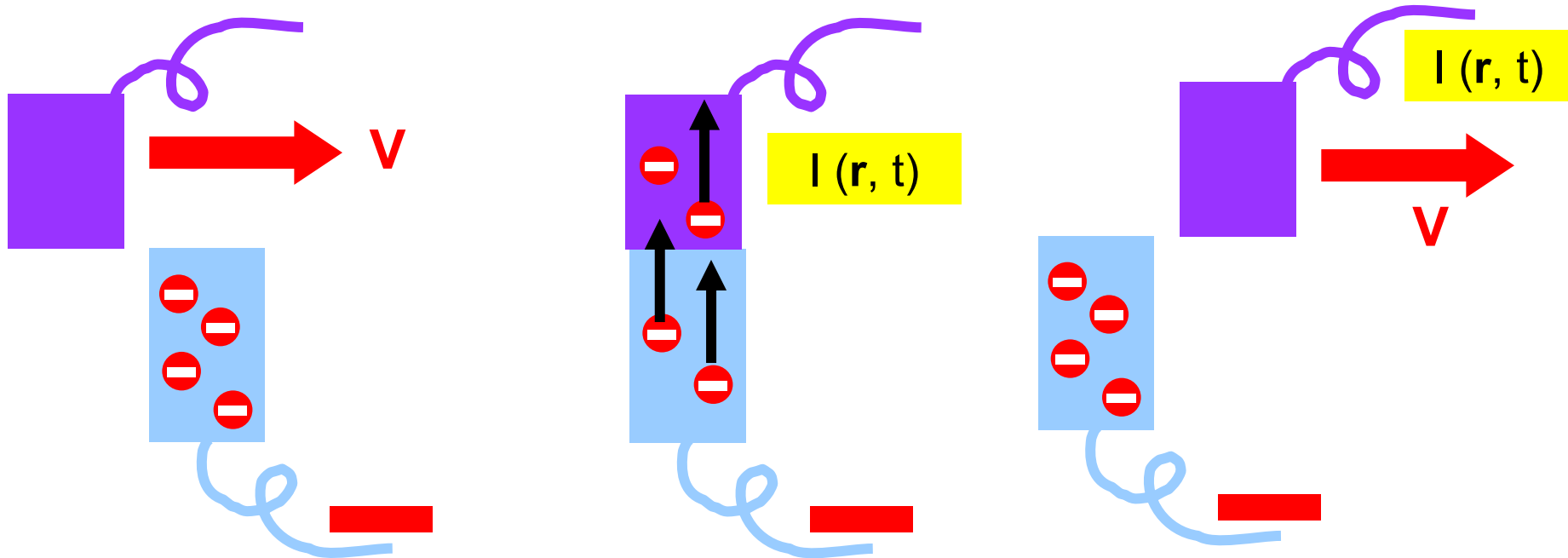
Az áramkör kiterjedt objektum.
NEM LÉTEZIK olyasmi, mint az
áramkörben adott t pillanatban folyó
 $I(t)$ áram!

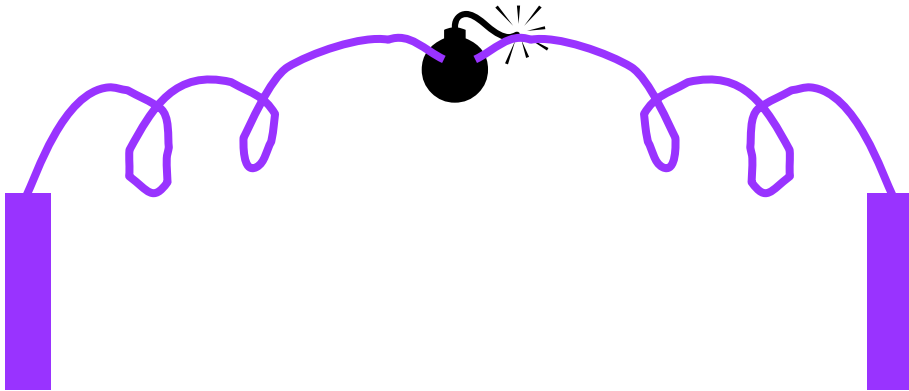

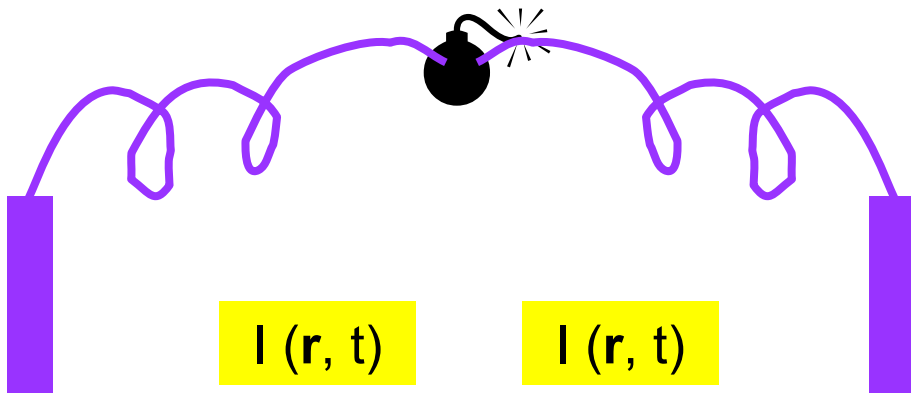
Megoldás: a két érintkezőpár érintkezése két TÁVOLI esemény,
az egyidejűségük nem abszolút, rendszerfüggő!

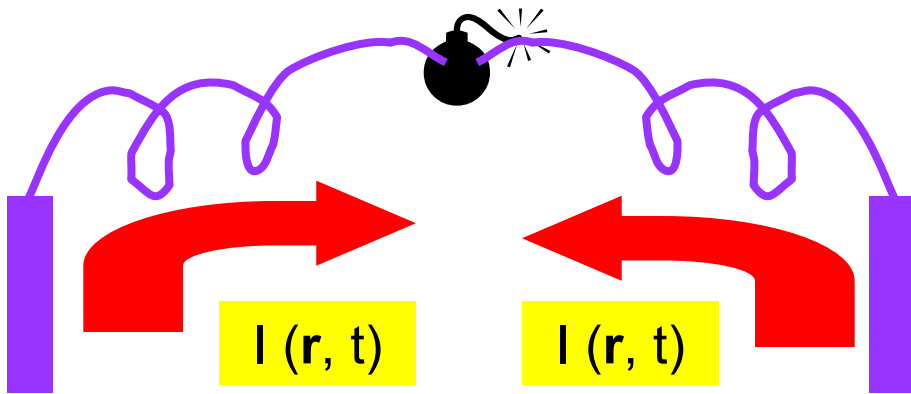
Az áramkör kiterjedt objektum.
NEM LÉTEZIK olyasmi, mint az
áramkörben adott t pillanatban folyó
 $I(t)$ áram!

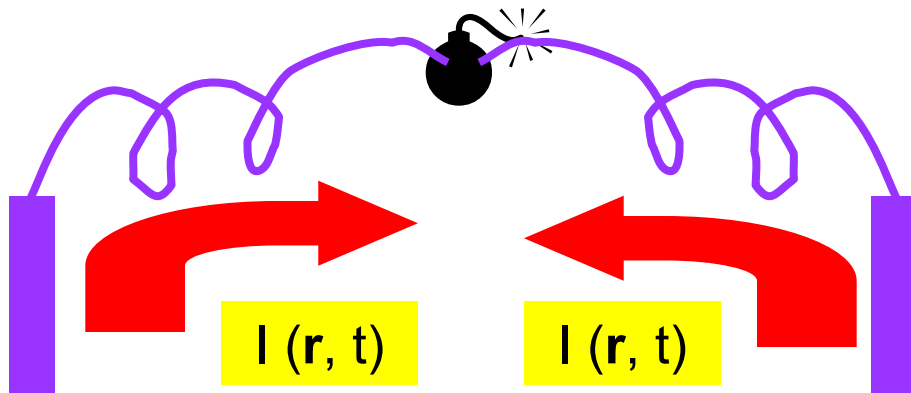
Nem az egész áramkörben indul
meg az áram, hanem az
érintkezőknél egy **áramlökés**
keletkezik.

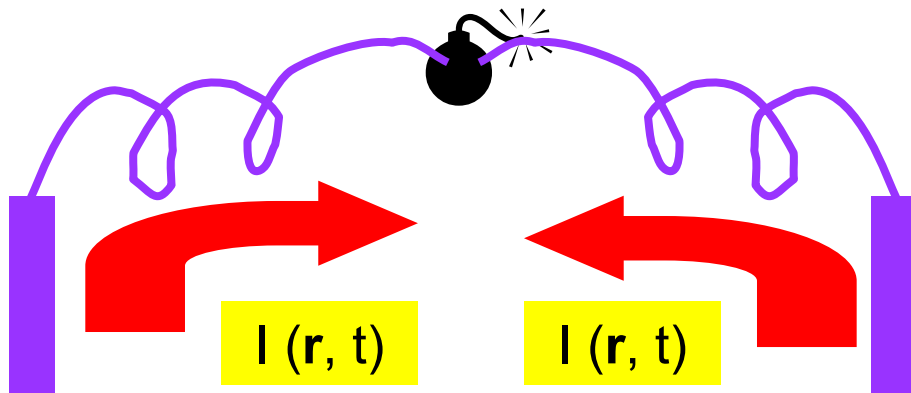

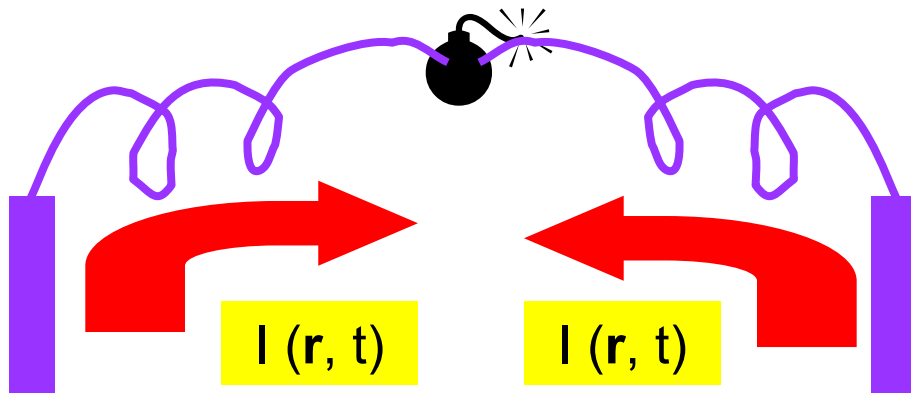
A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és ereőségén múlik.

A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és ereőségén múlik.

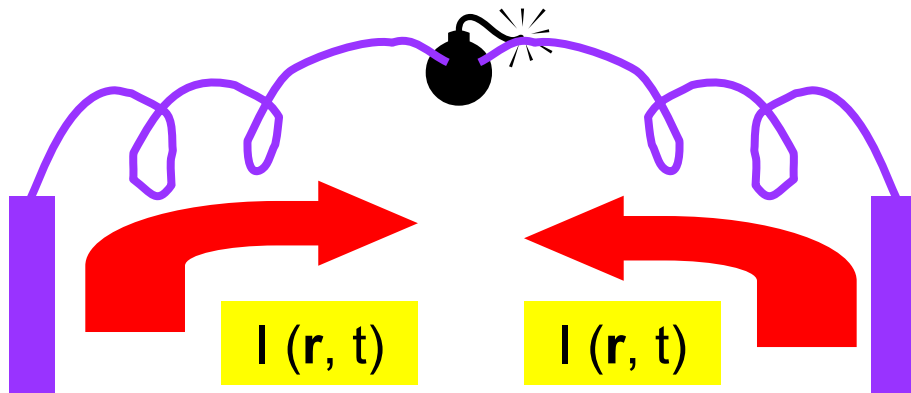
Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökések.

A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és erősségén múlik.

Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökések.

Az számít, hogy egyszerre érjen célba.

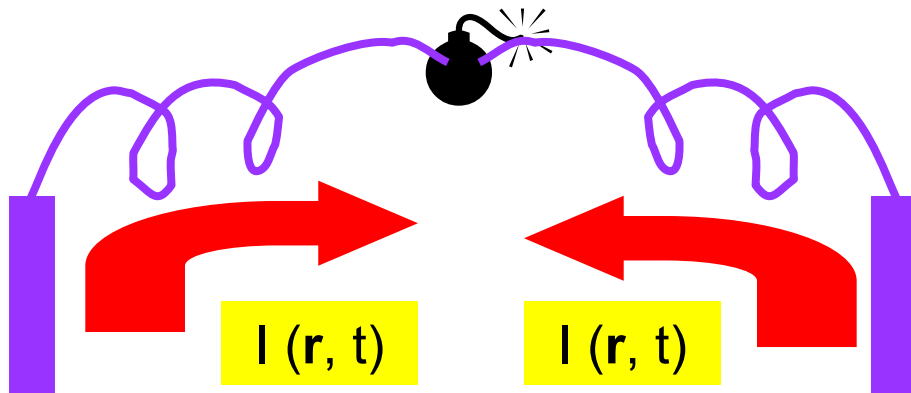
A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és erősségén múlik.

Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökések.

Ezt másképp látja a két megfigyelő.

Az számít, hogy egyszerre érjen célba.

A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és ereőségén múlik.

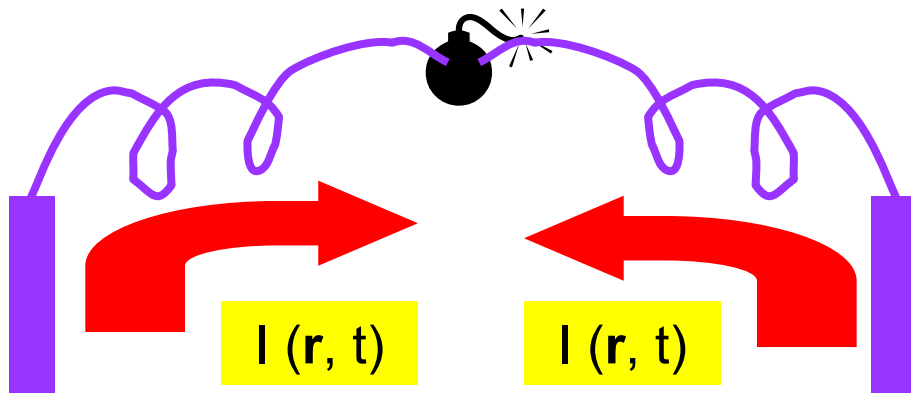
Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökés.

Ezt másképp látja a két megfigyelő.

Az számít, hogy egyszerre érjen célba.

Ezt már egyformán látják!

A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és erősségén múlik.

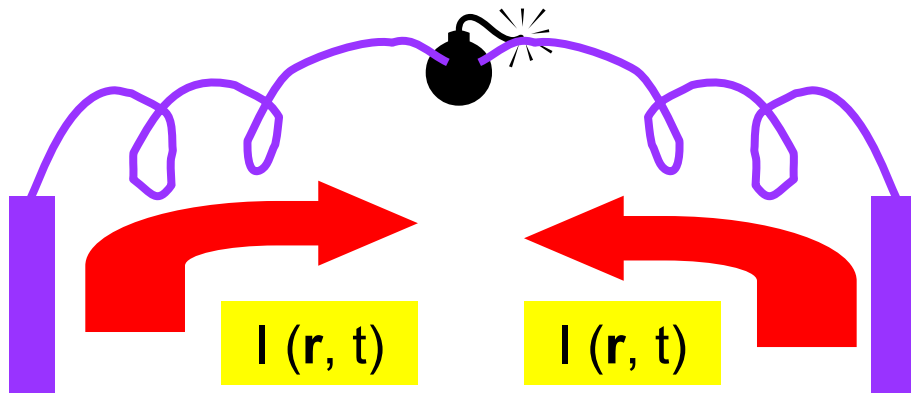
Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökések.

Ezt másképp látja a két megfigyelő.

Az számít, hogy egyszerre érjen célba.

Ezt már egyformán látják!

Kérdés: miért beszélhetünk egyáltalán „**az áramkörben folyó áramról**” a térbeli részletek nélkül?

A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és erősségén múlik.

Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökések.

Ezt másképp látja a két megfigyelő.

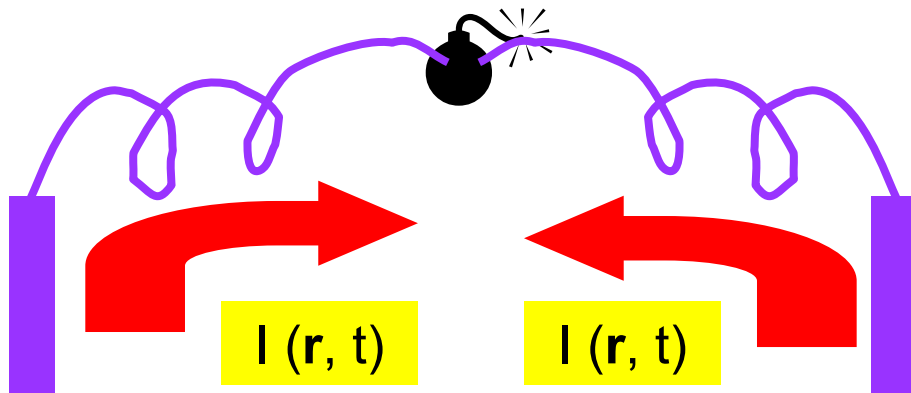
Az számít, hogy egyszerre érjen célba.

Ezt már egyformán látják!

Kérdés: miért beszélhetünk egyáltalán „**az áramkörben folyó áramról**” a térbeli részletek nélkül?

Mert a gyakorlatban előforduló áramkörök **kicsik**

A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és erősségén múlik.

Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökések.

Ezt másképp látja a két megfigyelő.

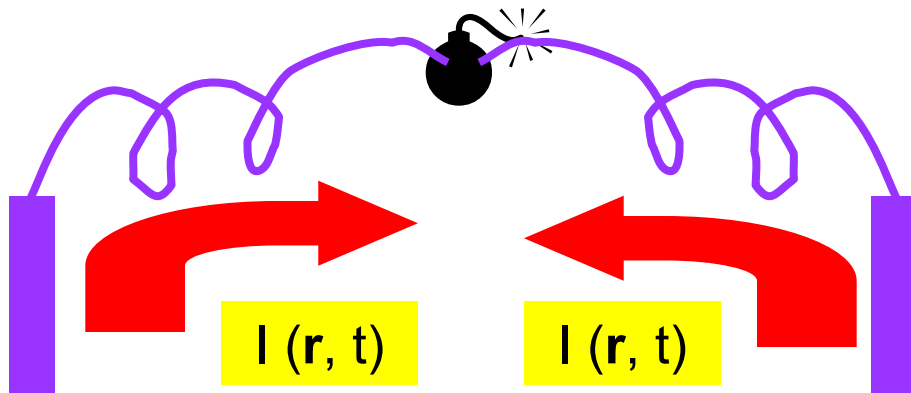
Az számít, hogy egyszerre érjen célba.

Ezt már egyformán látják!

Kérdés: miért beszélhetünk egyáltalán „**az áramkörben folyó áramról**” a térbeli részletek nélkül?

Mert a gyakorlatban előforduló áramkörök **kicsik** a megfelelő frekvenciájú sugárzás hullámhosszához képest.

A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és erősségén múlik.

Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökések.

Ezt másképp látja a két megfigyelő.

Az számít, hogy egyszerre érjen célba.

Ezt már egyformán látják!

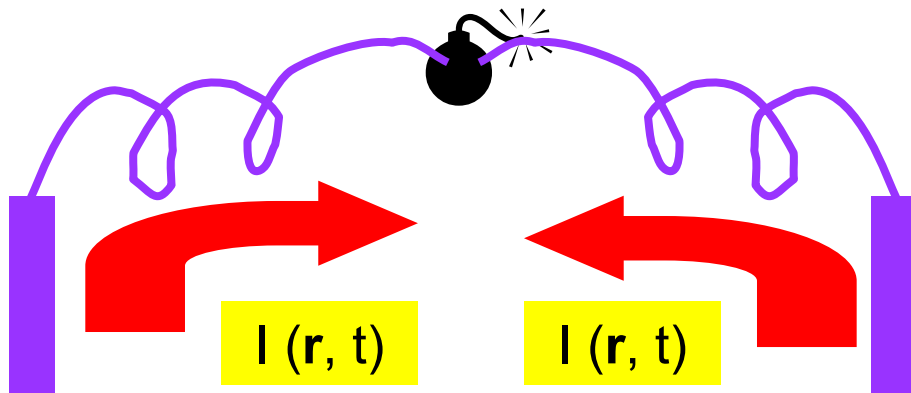
Kérdés: miért beszélhetünk egyáltalán „**az áramkörben folyó áramról**” a térbeli részletek nélkül?

$$L \ll \lambda = c / \nu$$

Mert a gyakorlatban előforduló áramkörök **kicsik** a megfelelő frekvenciájú sugárzás hullámhosszához képest.

A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és erősségén múlik.

Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökések.

Ezt másképp látja a két megfigyelő.

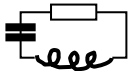
Az számít, hogy egyszerre érjen célba.

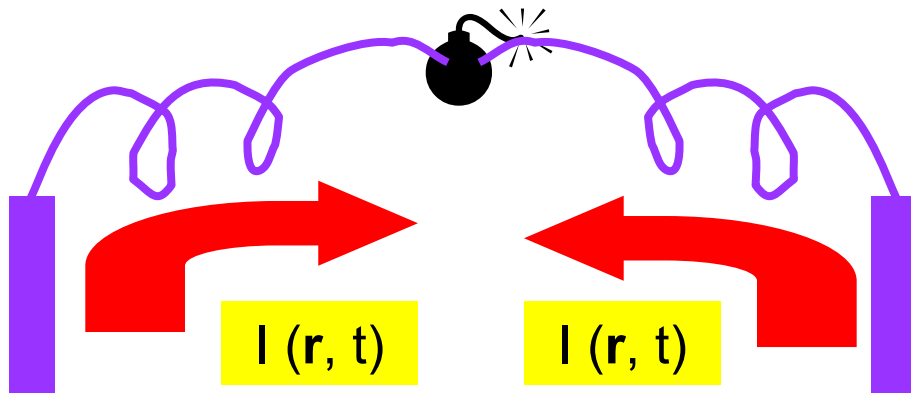
Ezt már egyformán látják!

Kérdés: miért beszélhetünk egyáltalán „**az áramkörben folyó áramról**” a térbeli részletek nélkül?

$$L \ll \lambda = c / \nu$$

Mert a gyakorlatban előforduló áramkörök **kicsik** a megfelelő frekvenciájú sugárzás hullámhosszához képest.

A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és erősségén múlik.

Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökések.

Ezt másképp látja a két megfigyelő.

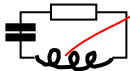
Az számít, hogy egyszerre érjen célba.

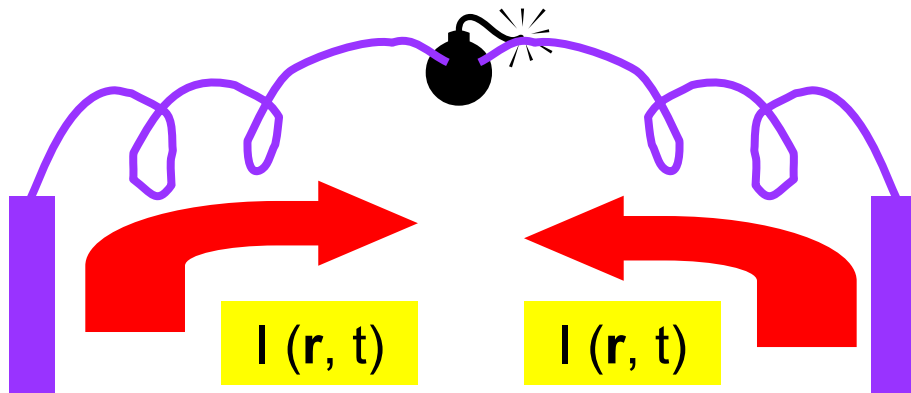
Ezt már egyformán látják!

Kérdés: miért beszélhetünk egyáltalán „**az áramkörben folyó áramról**” a térbeli részletek nélkül?

$$L \ll \lambda = c / v$$

Mert a gyakorlatban előforduló áramkörök **kicsik** a megfelelő frekvenciájú sugárzás hullámhosszához képest.

A bomba robbanása valóban objektív esemény, de az áramkör részletein, az áramlökések terjedésén és ereőségén múlik.

Viszont **lényegtelen** az, hogy a két érintkezőben egyszerre indult-e az áramlökések.

Ezt másképp látja a két megfigyelő.

Az számít, hogy egyszerre érjen célba.

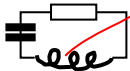
Ezt már egyformán látják!

Kérdés: miért beszélhetünk egyáltalán „**az áramkörben folyó áramról**” a térbeli részletek nélkül?

$$L \ll \lambda = c / v$$

Mert a gyakorlatban előforduló áramkörök **kicsik** a megfelelő frekvenciájú sugárzás hullámhosszához képest.

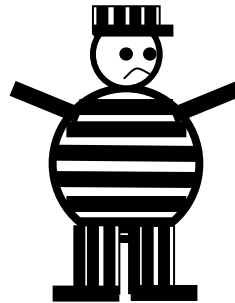
Nagyfrekvenciás áramkörökben ez már nem teljesül!

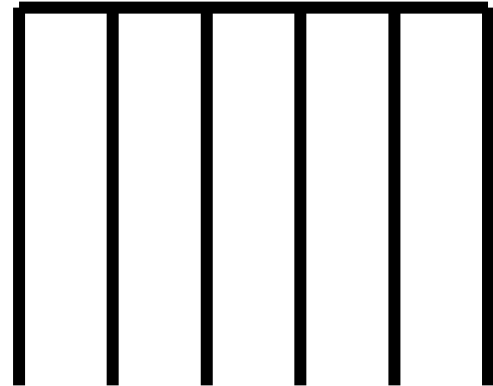
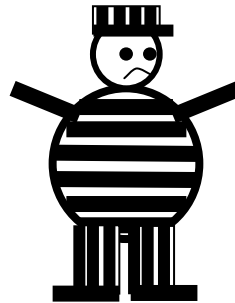
A kövér rab paradoxona

A kövér rab paradoxona

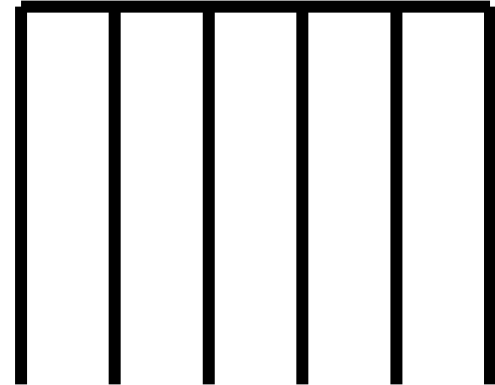
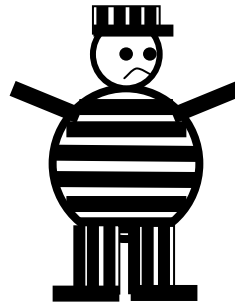

A kövér rab paradoxona

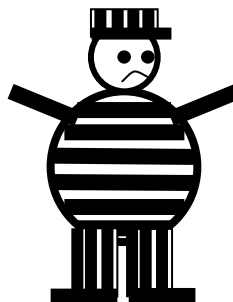
A kövér rab paradoxona

javaslat: **fuss** a ráccsal
párhuzamosan!

A kövér rab paradoxona

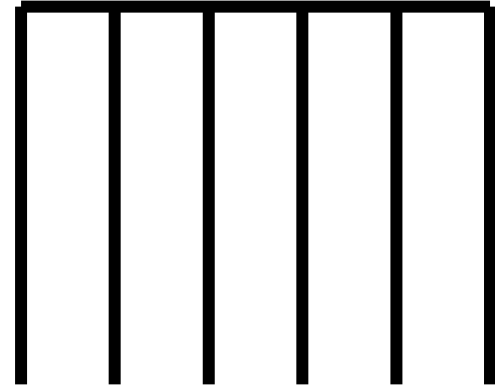
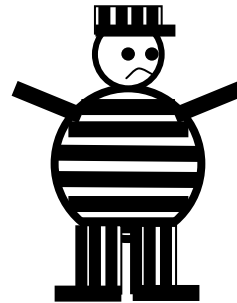
javaslat: **fuss** a ráccsal
párhuzamosan!

A kövér rab paradoxona

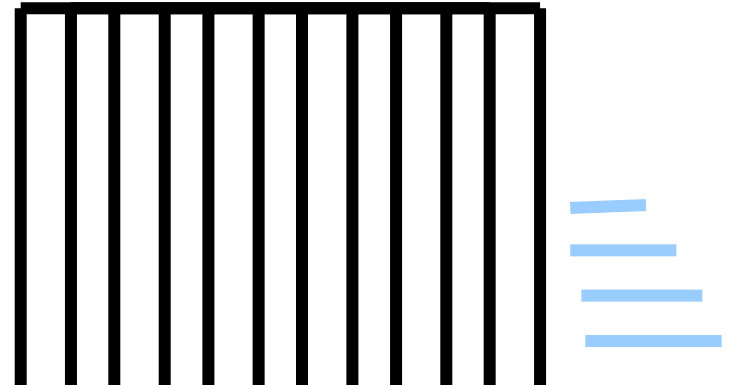
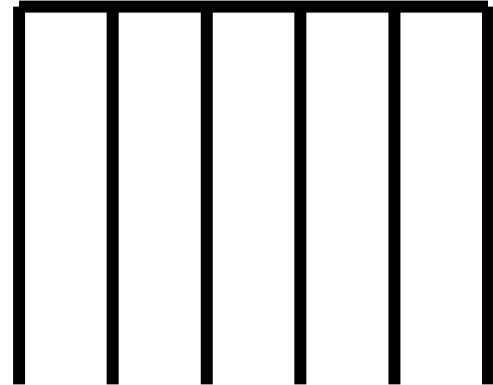
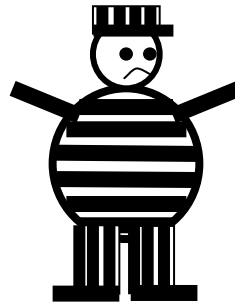
javaslat: **fuss** a ráccsal
párhuzamosan!

Ezt látja az őr a rács mellett

A kövér rab paradoxona

javaslat: **fuss** a ráccsal párhuzamosan!

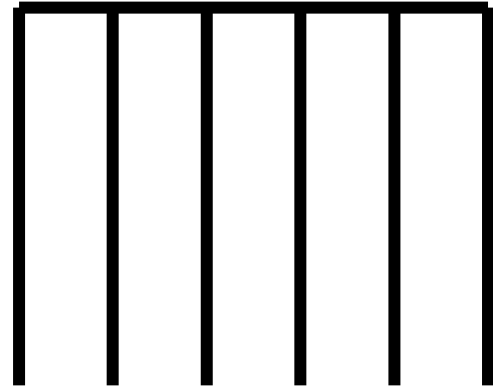
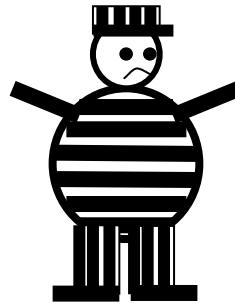

Ezt látja az őr a rács mellett

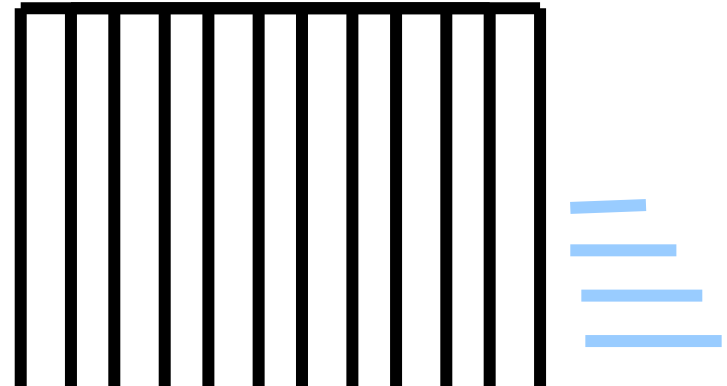

A kövér rab paradoxona

Javaslat: **fuss** a ráccsal párhuzamosan!

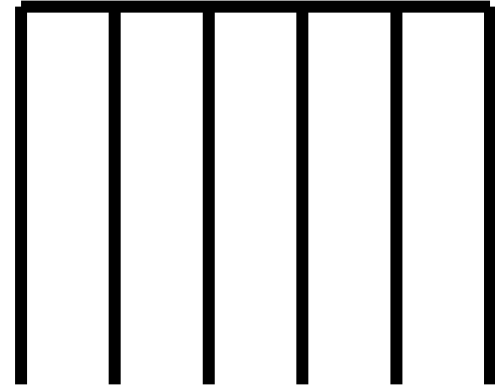
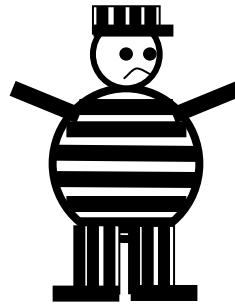
Ezt látja az őr a rács mellett

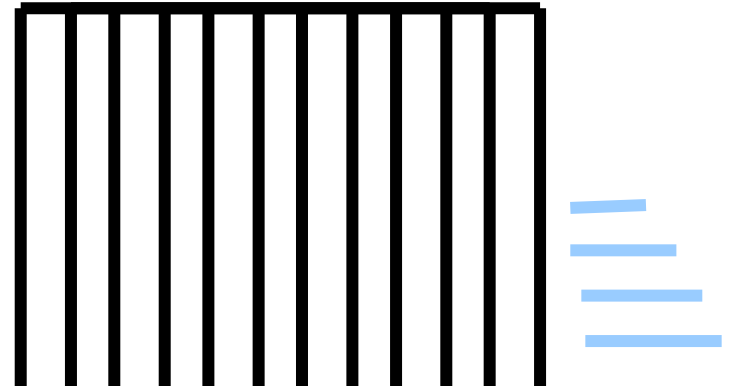
De ezt látja a futó rab...

A kövér rab paradoxona

Javaslat: **fuss** a ráccsal párhuzamosan!

Ezt látja az őr a rács mellett

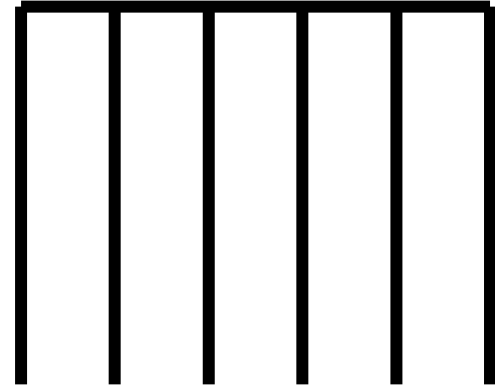
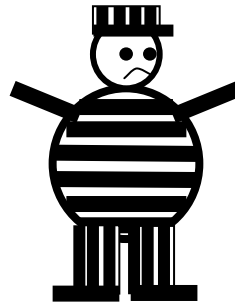

De ezt látja a futó rab...

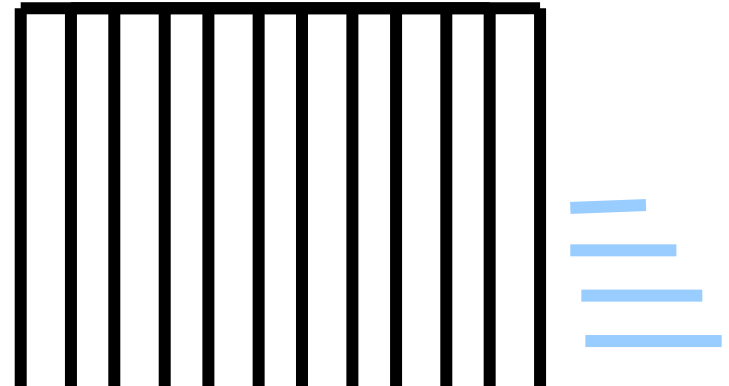
Paradoxon: meg tud szökni a rab, vagy nem?

A kövér rab paradoxona

Javaslat: **fuss** a ráccsal párhuzamosan!

Ezt látja az őr a rács mellett

De ezt látja a futó rab...

Paradoxon: meg tud szökni a rab, vagy nem? Ki látja helyesen?

Köszönöm a figyelmet!

